GRAMATIKA

ARAPSKOG JEZIKA

ZA NIŽE RAZREDE MEDRESA
I SREDNJIH ŠKOLA

I DIO

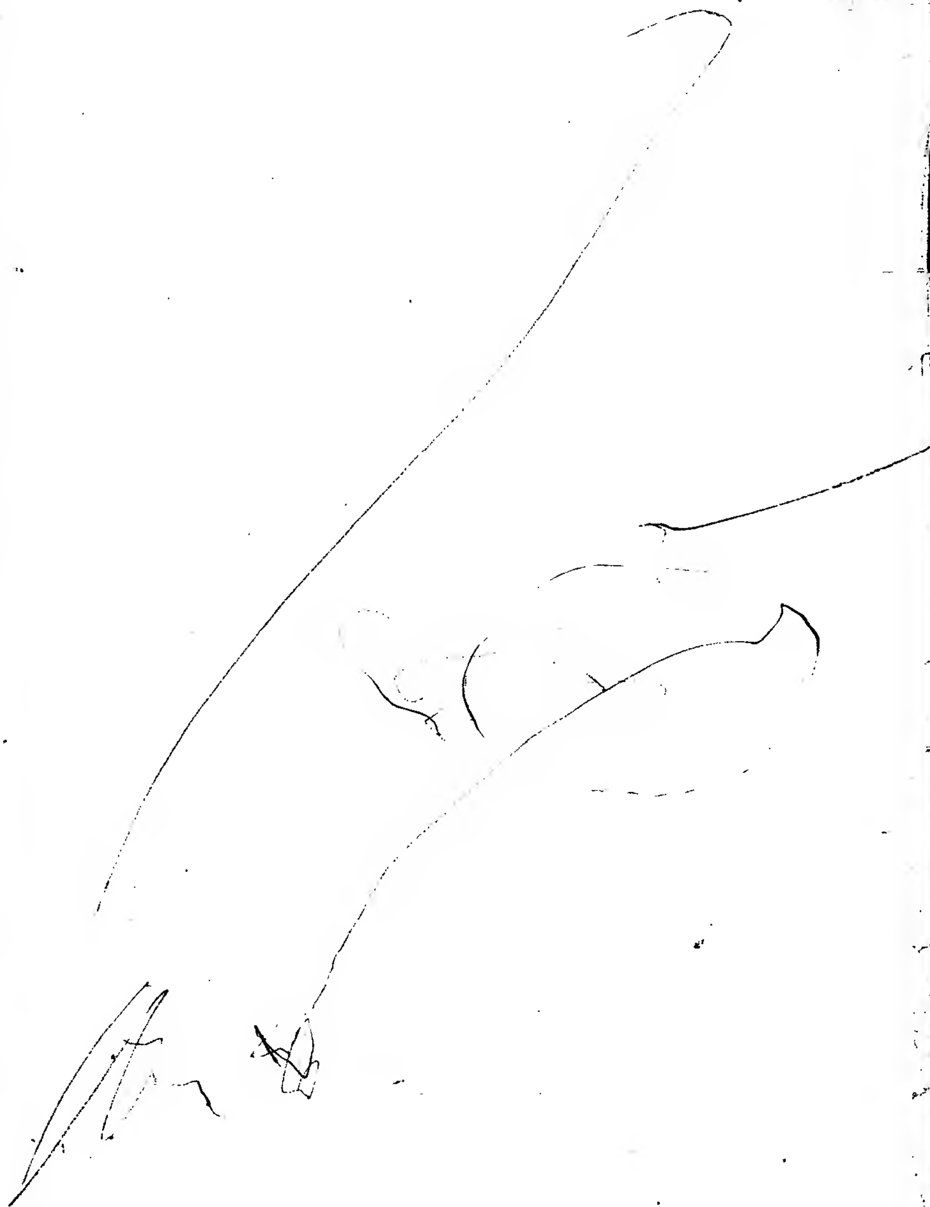
GRAMATIKA I VJEŽBENICA SA RJEČNIKOM

NAPISALI:
Dr. ŠAĆIR SIKIRIĆ,
MUHAMED PAŠIĆ I
MEHMED HANDŽIĆ

IZDANJE VAKUFSKE DIREKCIJE
U SARAJEVU

CIJENA 40·— DINARA

DRŽAVNA ŠTAMPARIJA U SARAJEVU — 1936

CIJENA DIN. 500.-

GRAMATIKA
ARAPSKOG JEZIKA

ZA NIŽE RAZREDE MEDRESA I SREDNJIH ŠKOLA

I DIO

GRAMATIKA I VJEŽBENICA SA RJEČNIKOM

NAPISALI:

Dr. ŠAĆIR SIKIRIĆ, MUHAMED PAŠIĆ I MEHMED HANDŽIĆ

IZDANJE VAKUFSKE DIREKCIJE U SARAJEVU

1 9 3 6

DRŽAVNA ŠTAMPARIJA U SARAJEVU

Ovaj je udžbenik izrađen po nalogu Ulema-medžlisa u Sarajevu prema programu koji je sastavila naročita anketa. Rukopis udžbenika je pregledan i ispravljen od stručnjaka, pa je zaključkom Odbora Naiba za I. V. Z. u Sarajevu br. Pov. 94/36 od 26 aprila 1936 odobren za uporabu u nižim razredima medresa i sličnih srednjih škola.

PREDGOVOR

Po nalogu Ulema-medžlisa u Sarajevu napisana je ova »G r a m a t i k a   a r a p s k o g   j e z i k a« za niže razrede medresa i njima sličnih srednjih škola s namjerom da se učenicima dadu osnove gramatike i sintakse arapskog jezika. Udžbenik je podijeljen u dva dijela. Prvi je dio gramatika i vježbenica sa rječnikom, a u drugom dijelu je sintaksa i čitanka sa rječnikom.

U I dijelu, koji sadržaje gradivo, koje će se obraditi u prva dva razreda spomenutih škola, obrađene su osnove arapske gramatike, a u vježbenici su date odgovarajuće vježbe za primjenu gramatičkih pravila. Uz vježbenicu dodat je rječnik, koji sadrži riječi za pojedine vježbe i alfabetski srpskohrvatsko-arapski rječnik u kome su riječi iz vježbi na našem jeziku.

U II dijelu, koji je namijenjen III i IV razredu, sadržane su osnove arapske sintakse, a čitanka je sastavljena od arapskih tekstova za vježbanje sintaktičkih pravila. Uz čitanku dodat je arapsko-srpskohrvatski rječnik, koji sadrži sve riječi, koje su navedene u gramatici, sintaksi, vježbenici i čitanci.

Pri izradi ovog djela udarili smo potpuno samostalnim pravcem, jer smo nastojali da se učenicima što je moguće više olakša prelaz od gramatike srpskohrvatskog jezika na pojave arapske gramatike, a arapske i evropske gramatike arapskog jezika u ovom pogledu nisu uvijek najpodesnije.

Radeći ovaj udžbenik služili smo se slijedećim djelima: إِظْهَارُ ٱلْأَسْرَارِ , اَلْعَوَامِلُ , اَلْمَقْصُودُ , اَلْبِنَاءُ , اَلْأَمْثِلَةُ *od Muhamed Birgevije,* كِتَابُ قَوَاعِدِ ٱللُّغَةِ ٱلْعَرَبِيَّةِ *od Hafni bej Nasifa i dr. te* جَامِعُ ٱلدُّرُوسِ ٱلْعَرَبِيَّةِ *od Galajinije, »Gramatika i vježbenica arapskog jezika« od A. Kadića i A. H. Bulića, njemačkim gramatikama arapskog jezika od Hardera, Gaspari-Müllera, Wahrmunda i drugim.*

Pri izradi Vježbenice i Rječnika pomagali smo se ovim djelima: مَجَانِي ٱلْأَدَبِ *I sv.* اَلْقِرَاءَةُ ٱلرَّشِيدَةُ *II, III i IV svezak,* اَلْمُطَالَعَةُ ٱلْأَوَّلِيَّةُ , تَارِيخُ ٱبْنِ خَلْدُونَ , رِحْلَةُ ٱبْنِ بَطُوطَةَ , اَلْمُنْتَخَبُ مِنْ أَدَبِ ٱلْعَرَبِ , *Chrestomathia arabica od A. Arnolda,* اَلْمُنْجِدُ , اَلْمَوَارِدِ , اَقْرَبُ , تَرْجَمَةُ ٱلْقَامُوسِ *i drugim.*

PISCI

GRAMATIKA

UVOD

Arapsko pismo

Arapsko se pismo čita s desna na lijevo. Arapski alfabet ima 28 slova (حَرْفٌ pl. حُرُوفٌ), koja služe kao znakovi za suglasnike ili konsonante. U arapskom jeziku nema posebnih slova za oznaku samoglasnika ili vokala, nego za samoglasnike služe posebni znaci, koji se stavljaju nad suglasnike ili ispod njih.

Većina arapskih pismena ima različite oblike prema tome da li slovo stoji samo ili je vezano za koje drugo. To se vidi iz slijedeće tabele:

Alfabet (حُرُوفُ الْهِجَاءِ)

Arapski naziv pism.	Kada samo stoji	Na kraju	U sredini	Na početku	Odgovara
أَلِفٌ (هَمْزَةٌ)	(ء) ا	ـا	ـا	ا	ă, ě, ĭ, ŭ (ا — ā)
بَاءٌ	ب	ـب	ـبـ	بـ	b
تَاءٌ	ت	ـت	ـتـ	تـ	t
ثَاءٌ	ث	ـث	ـثـ	ثـ	ṯ
جِيمٌ	ج	ـج	ـجـ ـجـ	جـ	dž
حَاءٌ	ح	ـح	ـحـ ـحـ	حـ	ḥ
خَاءٌ	خ	ـخ	ـخـ ـخـ	خـ	ḫ
دَالٌ	د	ـد	ـد	د	d
ذَالٌ	ذ	ـذ	ـذ	ذ	ḏ
رَاءٌ	ر	ـر	ـر	ر	r

Arapski naziv pism.	Kada samo stoji	Na kraju	U sredini	Na početku	Odgovara
زَاىْ	ز	ـز	ـزـ	ز	z
سِينْ	س	ـس	ـسـ	سـ	s
شِينْ	ش	ـش	ـشـ	شـ	š
صَادْ	ص	ـص	ـصـ	صـ	ṣ
ضَادْ	ض	ـض	ـضـ	ضـ	ḍ
طَاءْ	ط	ـط	ـطـ	طـ	ṭ
ظَاءْ	ظ	ـظ	ـظـ	ظـ	ẕ
عَيْنْ	ع	ـع	ـعـ	عـ	ã, ẽ, ĩ, ũ
غَيْنْ	غ	ـغ	ـغـ	غـ	g
فَاءْ	ف	ـف	ـفـ	فـ	f
قَافْ	ق	ـق	ـقـ	قـ	ḳ
كَافْ	ك	ـك	ـكـ ـڪـ	كـ ڪـ	k
لَامْ	ل	ـل	ـلـ	لـ	l
مِيمْ	م	ـم م	ـمـ ـمـ	مـ مـ	m
نُونْ	ن	ـن	ـنـ	نـ	n
وَاوْ	و	ـو	ـو	و	v (وُ ū)
هَاءْ	ه	ـه	ـهـ ـهـ	هـ	h
يَاءْ	ى	ـى	ـيـ	يـ	j (ىِ ī)

Primjedba 1

Glasovi: ث, ح, خ, ذ, ص, ض, ط, ظ, ع i ق ne postoje u srpsko-hrvatskom jeziku.

Primjedba 2

Ako se nad slovo ه (h) stave dvije tačke (ة), izgovara se kao »t« i dolazi samo na kraju imena ženskoga roda pa se zove تَاءٌ مَرْبُوطَةٌ (kratko ili tačnije vezano t) za razliku od dugog ت (تَاءٌ طَوِيلَةٌ).

Primjedba 3

U arapskom alfabetu ima 6 slova, koja se ne mogu spajati sa slovima, koja iza njih slijede. To su: ا , د , ذ , ر , ز i و . Ova se slova stoga zovu rastavljena (اَلْحُرُوفُ الْمُنْفَصِلَةُ), a sva ostala se zovu sastavljena slova (اَلْحُرُوفُ الْمُتَّصِلَةُ), jer se mogu vezati na obje strane.

Izgovor arapskih glasova

ا u arapskom jeziku može biti:

1) Vokal koji se čita kao ā i zove se elifun, na pr. زَادٌ (zādun) *opskrba*, نَارٌ (nārun) *vatra*.

2) Konsonant sa vokalom ili bez vokala, a zove se hemzetun (هَمْزَةٌ) i izgovara se ispuštajući zrak kroz stisnuto grlo, na pr. أَمْرٌ (ĕmrun) *zapovijed*, أَحْمَدُ (ăhmedü) *Ahmed*, إِبْرَةٌ (ĭbretun) *igla*, أُمٌّ (ŭmmun) *majka*, سَأَلَ (seĕle) *pitati*, قَرَأَ (ḳareĕ) *čitati*, رَأْسٌ (re'sun) *glava*, بِئْرٌ (bi'run) *bunar*, مُؤْمِنٌ (mu'minun) *vjernik*.

ب se izgovara kao glas »b« u srpskohrvatskom jeziku, na pr. أَبٌ (ĕbun) *otac*, صَبْرٌ (ṣabrun) *strpljivost*, بَوَّابٌ (bevvābun) vratar.

ت = t, na pr. تَمْرٌ (temrun) *datule*, بَيْتٌ (bejtun) *kuća*.

Glas ث u našem jeziku ne postoji. Pri izgovoru ovog glasa treba čvrsto priljubiti jezik uz gornje sjekutiće i izgovoriti »s«, na pr. أَثَرٌ (ĕṯerun) *trag*, ثَالِثٌ (ṯāliṯun) *treći*.

ج se izgovara kao »dž«, na pr. جُبْنٌ (džubnun) *sir*, جَبَلٌ (džebelun) *brdo*, رَجُلٌ (redžulun) *čovjek*.

ح se izgovara kao glas »h« izgovoren oštrije kroz stisnuto grlo, na pr. رِيحٌ (rīḥun) *vjetar,* حُلْمٌ (ḥulmun) *san,* نَحْلٌ (naḥlun) *pčela.*

Glas خ je također grleni suglasnik i izgovara se kao »h« hrapavo izgovoreno, na pr. خَيْرٌ (ḫajrun) *dobro,* بَخِيلٌ (beḫīlun) *škrtac,* أَخٌ (ĕḫun) *brat.*

د = d, na pr. دَارٌ (dārun) *kuća,* دُودٌ (dūdun) *crv.*

Glasa ذ u našem jeziku nema. Kod izgovora ovog glasa valja staviti jezik na gornje sjekutiće pa izgovoriti »z« malo umekšano, na pr. ذَنْبٌ (ḏenbun) *grijeh,* أُذُنٌ (ŭḏunun) *uho,* لَذِيذٌ (leḏīḏun) *sladak.*

ر = r, na pr. رَبٌّ (rabbun) *gospodar,* قَرِيبٌ (ḳarībun) *bliz,* سِرٌّ (sirrun) *tajna.*

ز = z, na pr. زَوْجٌ (zevdžun) *muž,* عَزِيزٌ (ãzīzun) *moćan.*

س = s, na pr. سَادِسٌ (sādisun) *šesti,* سَرْجٌ (serdžun) *sedlo.*

ش = š, na pr. شَمْسٌ (šemsun) *sunce,* جَيْشٌ (džejšun) *vojska.*

ص se izgovara kao oštro »s« kada se jezik stavi na gornji dio nepca, na pr. صَاحِبٌ (ṣāḥibun) *drug,* رَصَاصٌ (reṣāṣun) *olovo.*

ض se izgovara kao tupo »d« kad se jezik stavi na gornji dio nepca, na pr. ضَرْبٌ (ḍarbun) *udarac,* أَرْضٌ (ĕrḍun) *zemlja.*

ط treba izgovarati kao tupo »t« kada se jezik stavi na gornji dio nepca, na pr. طِفْلٌ (ṭiflun) *dojenče.*

ظ je tupo i mekano »z«, koje se izgovara da se jezik stavi na gornji dio nepca, na pr. ظَهْرٌ (ẓahrun) *leđa.*

ع je oštri grleni glas, koji se izgovara da se zrak propusti kroz stisnuto grlo, na pr. عَيْنٌ (ãjnun) *oko,* مُعَلِّمٌ (muãllimun) *učitelj,* رُبْعٌ (rubũn) *četvrtina.*

غ = g, na pr. غُلَامٌ (gulāmun) *dječak,* فَارِغٌ (fārigun) *prazan.*

ف = f, na pr. فَمٌ (femun) *usta,* صَيْفٌ (ṣajfun) *ljeto.*

ق se izgovara kao muklo »k« da se jezik stavi na gornje nepce, na pr. قَلَمٌ (ḳalemun) *pero,* بَقَرٌ (beḳarun) *goveče.*

ك = k, na pr. كِتَابٌ (kitābun) *knjiga*, كَلْبٌ (kelbun) *pas*.

ل = l, na pr. لَحْمٌ (laḥmun) *meso*, قَتَلَ (ḳatele) *ubiti*.

م = m, na pr. أُمٌّ (ŭmmun) *majka*, مَلِكٌ (melikun) *vladar*.

ن = n, na pr. مَنْ (men) *ko*, نُورٌ (nūrun) *svjetlo*.

و se razlikuje od srpskohrvatskog »v« time što je ovaj glas u arapskom jeziku čisto usneni (labijalni) suglasnik, na pr. وَلَدٌ (veledun) *dijete*, وَادٍ (vādin) *dolina*.

ه = h, na pr. هُوَ (huve) *on*, رَهْنٌ (rehnun) *zalog*.

ى = j, na pr. بَيْتٌ (bejtun) *kuća*.

Primjedba

Ako poslije ل stoji ا, onda se ova dva glasa pišu ovako: لا ili لا .

Samoglasnici ili vokali

a) Kratki vokali:

Arapsko pismo ima tri znaka za označivanje kratkih samoglasnika. Znak za kratki samoglasnik zove se arapski حَرَكَةٌ pl. حَرَكَاتٌ što znači pokret. Ti su znakovi:

1 ـَ odgovara srpskohrvatskom e, a zove se فَتْحَةٌ ,

2 ـِ „ „ i, a zove se كَسْرَةٌ i

3 ـُ „ „ u, a zove se ضَمَّةٌ .

Ako konsonant ima nad sobom ili pod sobom znak za vokal, zove se مُتَحَرِّكٌ *(pokrenut)*. Ako je bez vokala, onda se zove سَاكِنٌ *(miran)* i nad njim ima znak ـْ koji se zove سُكُونٌ *(mirovanje)*, na pr. u riječi قَدْ konsonant ق je مُتَحَرِّكٌ, a د je سَاكِنٌ.

b) Dugi vokali:

Dugi vokali se tvore od kratkih tako da se iza znaka فَتْحَةٌ doda ا pa nastaje ā (ـَا); iza znaka كَسْرَةٌ doda se ى pa nastaje ī (ـِى); iza znaka ضَمَّةٌ doda se و pa nastaje ū (ـُو), na pr. دَارٌ (dārun) *kuća*, دُورٌ (dūrun) *kuće*.

Primjedba 1

Kada ا, و ili ى stoje kao znaci za duge vokale, ne stavlja se nad njih سُكُونٌ (ـْ).

Primjedba 2

Znak فَتْحَةٌ izgovara se kao »a« na suglasnicima: ح ، خ ، ص ، ض ، ط ، ظ ، ع ، غ i ق ، a inače kao »e«, na pr. حَسَنٌ (ḥasenun) *lijep*, خَلَقَ (ḥaleḳa) *stvoriti*, صَبْرٌ (ṣabrun) *strpljivost*, ضَرْبٌ (ḍarbun) *udarac*, طَلَبَ (ṭalebe) *tražiti*, ظَنَّ (ẓanne) *misliti*, عَسَلٌ (āselun) *med*, غَنَمٌ (ganemun) *bravi*, قَلَمٌ (ḳalemun) *pero*.

Primjedba 3

U nekim riječima se dugo ā piše kao kratko. To su ove riječi:

هٰذَا (hāḏā) *ovaj* — اَلرَّحْمٰنُ (ĕrraḥmānu) *Milostivî*
ذٰلِكَ (ḏālike) *onaj* — ثَلٰثَةٌ ili ثَلَاثَةٌ (ṯelāṯetun) *tri*
هٰكَذَا (hākeḏa) *ovako* — لٰكِنْ (lākin) *ali*
إِلٰهٌ (ilāhun) *božanstvo* — اَلْحَرِثُ i اَلْحَارِثُ (Elḥāriṯu) *El-Haris*.
اَللّٰهُ (ăllahu) *Bog*

Primjedba 4

Ako ا stoji iza و na kraju glagolskog oblika u pluralu, taj se ا ne čita, na pr. كَتَبُوا (ketebū) *pisali su*, رَمَوْا (remev) *bacili su* Ovaj se elif zove أَلِفُ ٱلْوِقَايَةِ zaštitni elif

Naročito treba zapamtiti da se ا u riječi مِائَةٌ (miĕtun) *stotina* ne čita.

Primjedba 5

Dugo ā na kraju riječi piše se ovako: ـَى , na pr. عَلَى (ālā) *na*, اَلْفَتَى (ĕlfetā) *mladić*, ذِكْرَى (ḏikrā) *opomena*. Ako međutim pred dugo ā stoji ى , onda se to ā piše sa ا , na pr.: دُنْيَا (dunjā) *svijet*.

Isto se tako dugo ā ponovno piše sa ا ako riječ, koja se svršuje na dugo ā, dobije koji nastavak, na pr. ذِكْرَاهُ (dikrāhu) *njegova opomena*[1]).

Dioba slova

Iz alfabeta se vidi da neka arapska slova imaju tačke, a neka su bez tačaka. S tačkama su: ب , ت , ث , ج , خ , ذ , ز , ش , ض , ظ , غ , ف , ق , ن i ي. Ova se slova arapski zovu اَلْحُرُوفُ اَلْمُعْجَمَةُ.

Bez tačaka su: ا , ح , د , ر , س , ص , ط , ع , ك , ل , م , و i ه. Ova se slova zovu اَلْحُرُوفُ اَلْمُهْمَلَةُ.

Slova ت , ث , د , ذ , ر , ز , س , ش , ص , ض , ط , ظ , ل i ن zovu se اَلْحُرُوفُ اَلشَّمْسِيَّةُ , a sva ostala zovu se اَلْحُرُوفُ اَلْقَمَرِيَّةُ .

Ako iza određenog člana ال stoji koji od اَلْحُرُوفُ اَلْقَمَرِيَّةُ glasova, ل se izgovara, na pr. اَلْقَمَرُ (elḳameru) *mjesec*, اَلْجَنَّةُ (eldžennetu) *bašča*. Ako pak poslije ل stoji koji od اَلْحُرُوفُ اَلشَّمْسِيَّةُ glasova, onda se ل ne izgovara, nego se slijedeći glas podvostruči, na pr. اَلشَّمْسُ (eššemsu) *sunce*, اَلدَّارُ (eddāru) *kuća*.

Pravopisni znakovi

Nunacija (اَلتَّنْوِينُ)

Kratki se vokal na kraju riječi može podvostručiti (ـً, ـٍ i ـٌ) pa se izgovara en (an), in ili un. Ovako podvostručenje vokala zove se arapski تَنْوِينٌ *(nunacija)* i dolazi samo na kraju imenica, pridjeva i brojeva te obično označuje neodređenost riječi, na pr. دَارٌ *(neka) kuća*, دَارًا *(neku) kuću*. Kako se iz ovog zadnjeg primjera vidi dvostruko فَتْحَةٌ (ـً) uvijek se piše sa nosiocem ا osim na ة i ى koje se ne čita, na pr. جَنَّةً *(neku) bašču*, هُدًى *(neku) uputu*.

---

[1]) Riječ يَحْيَا piše se ovako ako znači živjeti, a يَحْيَى = Jahja, ako je vlastito muško ime.

Pojačanje (اَلتَّشْدِيدُ)

U arapskom jeziku mogu stajati dva jednaka konsonanta jedan do drugoga pa se u tom slučaju piše samo jedno slovo i nad njega se stavi znak za pojačanje ـّ (تَشْدِيدٌ), na pr. عَدَّ *mjesto* عَدَدَ *brojiti.*

Produženje (اَلْمَدَّةُ)

Kada se riječ ili slog počinje glasom أ , iza koga slijed ا , tada se piše samo ا , a nad njim se stavi ovaj znak ـٓ (مَدَّةٌ od مَدٌّ produženje), na pr. آمِرٌ mjesto أَامِرٌ *zapovjednik,* قُرْآنٌ mjesto قُرْأَانٌ *Kur-an.* Ovaj se znak piše i na kratice, na pr. آلخ mjesto إِلَى آخِرِهِ *i tako dalje,* رح mjesto رَحِمَهُ ٱللّٰهُ *Bog mu se smilovao!*

Hemze (اَلْهَمْزَةُ)

Rečeno je da se glas ا kao konsonant zove hemzetun. Ovaj je grleni konsonant srpskohrvatskom jeziku nepoznat a piše se nekad kao ا a nekad kao ء , na pr. اَلْبَيْتُ , تَسَاءَلَ , جُزْءٌ.

Hemze se piše nekad samo (ء), a nekad mu je nosilac ا, و ili ى (bez tačaka).

Nosilac je hemzeta:

I) u početku riječi uvijek ا pa se ـٔ piše nad ا , ako mu je vokal فَتْحَةٌ ili ضَمَّةٌ , a pod ا, ako mu je vokal كَسْرَةٌ , na pr. أَبٌ (ěbun) *otac,* أُمٌّ (ŭmmun) *majka,* إِبْرَةٌ (ĭbretun) *igla.*

Jedino kod određenog člana ال nikad se ne piše ء nad ا .

U praksi se često puta otstupa od ovoga pravila, pa se ء ne stavlja ni nad ا ni pod ا.

II) U sredini riječi:

a) Ako je ـٔ مُتَحَرِّكٌ pa ako mu je vokal e (a), piše se hemze nad ا , ako je vokal u, nad و i ako mu je vokal i, nad ى , na pr. سَأَلَ (seěle) *pitati,* رُؤُوسٌ (ruŭūsun) *glave,* يَئِسَ (jeĭse) *očajavati.*

Iz ovoga se pravila izuzimaju riječi, u kojima se hemze u sredini čita sa e, kad prije njega suglasnik imadne vokal ــُ ili ــِ. U prvom slučaju biće mjesto ا nosilac hemzeta و, a u drugom ى, na pr. مُؤَدِّبٌ (muĕddibun) *uzgajatelj*, مُؤَلِّفٌ (muĕllifun) *pisac*, فِئَةٌ (fiĕtun) *četa*, رِئَةٌ (riĕtun) *pluća*. Isto tako ako prije hemzeta stoji ا ili و, a hemze imadne vokal ــَ, hemze se piše bez nosioca, na pr. تَسَاءَلَ (tesāĕle) *raspitivati se*, قِرَاءَةٌ (ḳirāĕtun) *čitati*, مُرُوءَةٌ (murūĕtun) *čovječnost*. Ako ء ima vokal ــَ, a prije hemzeta bude ى, onda je nosilac hemzeta također ى, na pr. خَطِيئَةٌ (ḫaṭīĕtun) *grijeh*, هَيْئَةٌ (hejĕtun) *lik*

b) Ako je ء bez vokala (سَاكِنٌ), gleda se na vokal onoga suglasnika koji stoji prije hemzeta. Ako je prije hemzeta vokal e, onda se hemze piše nad ا, ako li je u, piše se nad و, a ako je i, nad ى, na pr. دَأْبٌ (de'bun) *običaj*, يُؤْمِنُ (ju'minu) *vjeruje*, بِئْرٌ (bi'run) *bunar*.

III) Na kraju riječi:

Hemzetun se piše nad ا ako je prije njega vokal فَتْحَةٌ, nad و, ako je ضَمَّةٌ i nad ى, ako stoji iza vokala كَسْرَةٌ, na pr. خَطَأٌ (ḫataŭn) *pogreška*, تَوَضُّؤٌ (teveḍḍuŭn) *vjersko umivanje*, خَطِئَ (ḫatiĕ) *griješio je*[1]).

Ako li je ء iza ā, ī ili ū ili iza سَاكِنٌ suglasnika, onda se ء piše bez nosioca, na pr. جَاءَ (džāĕ) *dođe*, يَجِيءُ (jedžīŭ) *dolazi*, سُوءٌ (sūŭn) *zlo*, جُزْءٌ (džuzŭn) *dio*.

Spojeno i rastavljeno hemze = هَمْزَةُ ٱلْوَصْلِ i هَمْزَةُ ٱلْقَطْعِ

Poznato je da se slovo ء na početku riječi piše kao ا ili nad ا ili pod ا. Ako riječju koja ima na početku hemze počinje

---

[1]) Riječ إِمْرُؤٌ *čovjek* piše se različito prema padežima: u nom. إِمْرُؤٌ, u gen. إِمْرِئٍ, a u akuz. إِمْرَأً. Glas ر u ovoj riječi ima isti vokal kakav je na zadnjem suglasniku.

govor, hemze se uvijek čita. Stoji li pred takvom riječi koja druga riječ, tada se u nekim slučajevima ء opet čita i zove se هَمْزَةُ ٱلْقَطْعِ · *rastavljeno hemze* (od قَطْعٌ *presjeći*).

U nekim slučajevima hemze se ne čita nego se nad ا stavi znak ـٰ , koji je kratica od riječi صِلَةٌ ili وَصْلٌ *spojiti*. Ovo se hemze zove هَمْزَةُ ٱلْوَصْلِ *spojeno hemze*.

To su ovi slučajevi:

1 Kod riječi:

إِبْنٌ *sin*	إِثْنَانِ *dva*	إِمْرُؤٌ *muž*	إِسْمٌ *ime.*
إِبْنَةٌ *kći*	إِثْنَتَانِ *dvije*	إِمْرَأَةٌ *žena*	

2 Kod određenog člana ٱلْ, na pr. مِنَ ٱلْبَيْتِ (minel-bejti) *iz kuće.*

3 Kod zapovjednog načina I vrste glagola (اَلثُّلَاثِيُّ ٱلْمُجَرَّدُ) na pr. قُلْتُ ٱكْتُبْ (ḳultu-ktub) *Rekoh: piši!*

4 U infinitivu, prošlom vremenu i zapovjednom načinu VII, VIII, IX i X vrste glagola, na pr. بَعْدَ ٱنْصِرَافٍ (bādenṣirāfin) *poslije povratka*, قَدِ ٱنْصَرَفَ (ḳadinṣarefe) *Već se je vratio.*

Ako poslije određenog člana stoji هَمْزَةُ ٱلْوَصْلِ, glas ل od određenog člana dobiva vokal ـِ , na pr. بَعْدَ ٱلِانْصِرَافِ (bādelinṣirāfi) *poslije povratka.*

Ako prije riječi koja počinje sa ٱلْ stoji dugi vokal, tada se dugi vokal u izgovoru pretvara u kratki, na pr. مَا ٱلْعِلْمُ (mel-ῑlmu) *Šta je nauka?* فِي ٱلْأَرْضِ (fil-ĕrdi) *na zemlji,* ذُو ٱلْعِلْمِ (ḏul-ῑlmi) *učen.*

Ako pred riječi koja počinje sa هَمْزَةُ ٱلْوَصْلِ stoji riječ koja se svršuje na konsonant bez vokala, dobiva taj konsonant spojni vokal i (ـِ), na pr. قَدِ ٱنْصَرَفَ (od قَدْ إِنْصَرَفَ) *Već se je povratio,* مِنِ ٱبْنِهِ (od مِنْ إِبْنِهِ) *od njegova sina.*

Izuzeci su od ovoga pravila:

Prijedlog مِنْ *od* kad stoji pred određenim članom dobiva spojni vokal ـَ, na pr. مِنَ ٱلْوَلَدِ .

Lične zamjenice: هُمْ *oni,* كُمْ *vas,* أَنْتُمْ *vi,* تُمْ *vi* (nastavak za 2 lice plurala kod glagola) i prijedlog مُذْ *od,* dobivaju spojni vokal ـُ, na pr. لَعَنَهُمُ ٱللهُ (mjesto لَعَنَهُمْ ٱللهُ) *Bog ih prokleo!* حَيَّاكُمُ ٱللهُ (mjesto حَيَّا كُمْ ٱللهُ) *Bog vas poživio!* رَأَيْتُمُ ٱلْأَسَدَ (mjesto رَأَيْتُمْ ٱلْأَسَدَ) *Vidjeli ste lava,* أَنْتُمُ ٱلْفُقَرَاءُ *Vi ste siromasi,* مُذُ ٱلْيَوْمِ *od danas.*

Ako pred riječi koja počinje sa هَمْزَةُ ٱلْوَصْلِ stoji riječ, koja se svršuje na konsonant و ili ى, onda و dobiva spojni vokal ـُ, a ى vokal ـِ, na pr. مُصْطَفَوُا ٱللهِ (mjesto مُصْطَفَوْ ٱللهِ) *Božiji odabranici,* بَيْنَ يَدَيِ ٱلْوَزِيرِ (mjesto بَيْنَ يَدَىْ ٱلْوَزِيرِ) *pred ministrom.*

Jedino čestice لَوْ *da* i أَوْ *ili* u gornjem slučaju dobivaju spojni vokal ـِ, na pr. لَوِ ٱطَّلَعْتُمْ (od لَوْ إِطَّلَعْتُمْ) *Da ste saznali!* زَيْدٌ أَوِ ٱبْنُهُ (mjesto زَيْدٌ أَوْ إِبْنُهُ) *Zejd ili njegov sin.*

Spojno se hemze izostavlja ne samo u izgovoru nego i u pisanju u ovim slučajevima:

a) Kod izraza بِسْمِ ٱللهِ mjesto بِٱسْمِ ٱللهِ *U ime Boga.*

b) Kad riječ إِبْنٌ *sin* stoji među dva vlastita imena, ako ta cjelina ne tvori rečenice, na pr. مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ *Muhammed, sin Ibrahimov.* Ako se želi reći Muhammed je sin Ibrahimov, onda se piše ا, na pr. مُحَمَّدٌ ٱبْنُ إِبْرَاهِيمَ

U riječi إِبْنٌ piše se uvijek ا kada ta riječ stoji na početku retka.

c) Ako pred određenim članom اَلْ stoji prijedlog لِ *za* ili prilog لَ *zaista,* na pr. لِلرَّجُلِ (mjesto لِٱلرَّجُلِ) *čovjeku,* لَلْحَقُّ (mjesto لَٱلْحَقُّ) *uistinu.*

d) U slučaju kada prije هَمْزَةُ ٱلْوَصْلِ stoji upitna čestica أَ *da li,* na pr. أَبْنُكَ هُوَ (mjesto أَإِبْنُكَ هُوَ) *Je li on tvoj sin?* أَفْتَرَى عَلَى ٱللهِ كَذِبًا (mjesto أَإِفْتَرَى) *Da li laže na Boga?*

Slog

Slog je dio riječi koji jednim otvorom usta možemo izgovoriti.

Arapski jezik ima:

a) Otvoreni slog, koji se sastoji od jednog konsonanta i jednog kratkog vokala, na pr. كَتَبَ (ke-te-be) *Pisao je* ima tri otvorena sloga.

b) Zatvoreni je slog onaj, koji ima jedan konsonant sa kratkim vokalom i drugi konsonant bez vokala, na pr. كَتَبْتُمْ (ke-teb-tum) *Pisali ste* ima prvi otvoreni, a dva zadnja zatvorena sloga.

Zatvoreni je slog i onaj, koji se svršuje na dugi vokal ili sa nunacijom, na pr. دَارٌ (dā-run) *kuća* i دَارِى (dā-rī) *moja kuća* ima dva zatvorena sloga.

Naročito valja zapamtiti da u arapskom jeziku riječ ne može počinjati suglasnikom bez vokala (سَاكِنٌ). Stoga se u pravim arapskim ili stranim riječima, koje bi morale tako počinjati, dodaje spočetka اَ, اِ ili اُ ili se prvom suglasniku dade koji vokal, na pr. اُكْتُبْ mjesto كْتُبْ *Piši!*, أَفْلَاطُونُ ili فَلَاطُونُ mjesto فْلَاطُونُ *Plato.*

Isto tako u književnom jeziku ne mogu biti jedan do drugog dva suglasnika bez vokala (اِلْتِقَاءُ السَّاكِنَيْنِ), na pr. قُلْ mjesto قُوْلْ *Reci!*

Naglasak

Zadnji slog kod arapskih riječi nije nikada naglašen. Idući od zadnjeg sloga natrag, akcenat uvijek stoji na prvom zatvorenom slogu, na pr. قَالَ (ḳále) *Reče,* مَجْدٌ (mèdždun) *slava,* خَيَّاطُونَ (ḫajjáṭūne) *krojači,* اِفْتَرَقْنَا (ĭfterèḳna) *Razišli smo se,* مُكَاتَبَةٌ (mukátebetun) *dopisivanje,* مَشْوَرَةٌ (méšveretun) *dogovor.*

Kod riječi, u kojima nema zatvorenog sloga, akcenat stoji na prvom slogu, ako je riječ od tri konsonanta, a na drugom slogu, ako je riječ od četiri konsonanta, na pr. كَتَبَ (kètebe) *Pisao je,* طَلَبَةٌ (ṭalébetun) *učenici.*

Brojke

Arapske brojke, koje se danas upotrebljavaju, pišu se i čitaju s lijeva na desno:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
١	٢	٣	٤	٥	٦	٧	٨	٩	٠

١٠ = 10	٢٠ = 20	١٠٠ = 100	١٤.٠٣٨ = 14.038
١١ = 11	٣٠ = 30	٧٨٦ = 786	٥,٣٤١.٨٩٦ = 5,341.896
١٥ = 15	٤٥ = 45	١٩٠٥ = 1905	١٢٣,٤٥٦.٧٨٩ = 123,456.789

Prije su Arapi označivali pojedine brojke slovima iz alfabeta (حُرُوفُ ٱلْأَبْجَدِ) i to redom, koji se vidi iz ovoga sastavka:

أَبْجَدْ هَوَّزْ حُطِّي كَلَمَنْ سَعْفَصْ قَرَشَتْ ثَخَذْ ضَظَغْ.

Ova slova odgovaraju:

ا = 1	ك = 20	ر = 200
ب = 2	ل = 30	ش = 300
ج = 3	م = 40	ت = 400
د = 4	ن = 50	ث = 500
ه = 5	س = 60	خ = 600
و = 6	ع = 70	ذ = 700
ز = 7	ف = 80	ض = 800
ح = 8	ص = 90	ظ = 900
ط = 9	ق = 100	غ = 1000
ى = 10		

I danas se često izrazuje ovim slovima datum smrti ili datum građevine i to obično u zgodnom stihu ili izreci.

I DIO

GRAMATIKA

Naučili smo slova pomoću kojih označujemo glasove arapskog jezika.

Od glasova sastavljamo riječi. Riječ (اَلْكَلِمَةُ) je dakle skup glasova, koji nam daje neko značenje, na pr. أَبٌ *otac,* أُمٌّ *mati,* هُوَ *on,* حَسَنٌ *lijep,* ثَلَاثَةٌ *tri,* كَتَبَ *pisao je,* فِي *u* i t. d.

Sve riječi arapskog jezika dijele se u tri grupe: I ime (اَلْاِسْمُ), II glagol (اَلْفِعْلُ) i III čestica (اَلْحَرْفُ)

I Ime ili nomen (اَلْاِسْمُ).

Ovamo spada:

1) Imenica (اَلْاِسْمُ), na pr. مُحَمَّدٌ *Muhammed,* دَارٌ *kuća,* عِلْمٌ *znanje,* مَكَّةُ *Mekka.*

Imenice mogu biti:

a) Stvarne ili konkretne (اِسْمُ عَيْنٍ), na pr. دَارٌ *kuća* رَأْسٌ *glava.*

b) Misaone ili apstraktne (اِسْمُ مَعْنًى), na pr. عِلْمٌ *znanje,* حُبٌّ *ljubav.*

Konkretne se imenice dijele na:

a) Zajedničke ili apelativne (اِسْمُ اَلْجِنْسِ), na pr. رَجُلٌ *čovjek,* فَرَسٌ *konj.*

b) Vlastite ili nomina propria (اَلْعَلَمُ), na pr. أَحْمَدُ *Ahmed,* اَلْمَدِينَةُ *Medina.*

c) Zbirne ili kolektivne (إِسْمُ ٱلْجَمْعِ), na pr. شَجَرٌ *stabla*, خَيْلٌ *konjaništvo*, تَمْرٌ *datule*.

2) Pridjev ili adjektiv (اَلصِّفَةُ), na pr. حَسَنٌ *lijep*, أَحْمَرُ *crven*, سَالِمٌ *zdrav*.

3) Zamjenica lična ili personalna (اَلضَّمِيرُ), na pr. هُوَ *on*, أَنْتَ *ti*, أَنَا *ja*.

4) Zamjenica pokazna ili demonstrativna (إِسْمُ ٱلْإِشَارَةِ), na pr. هَذَا *ovaj*, هَذِهِ *ova*, ذَلِكَ *taj* ili *onaj*.

5) Zamjenica odnosna ili relativna (إِسْمُ ٱلْمَوْصُولِ), na pr. مَنْ *ko*, مَا *što*, اَلَّذِى *koji*.

6) Zamjenica upitna ili interogativna (إِسْمُ ٱلْاِسْتِفْهَامِ), na pr. مَنْ *ko?* مَا *što?* أَىٌّ *koji?* لِمَ *zašto?*

7) Broj ili numeral (إِسْمُ ٱلْعَدَدِ), na pr. أَحَدٌ ili وَاحِدٌ *jedan*, اَلثَّانِى *drugi*, مَثْنَى *po dva*.

Na imena osim zamjenica dolazi određeni član اَلْ (لَامُ ٱلتَّعْرِيفِ) koji se piše zajedno sa riječi kojoj pripada. Ovaj određeni član ostaje isti bez obzira na rod, broj ili padež imena, a pokazuje određenost onoga što ime znači, na pr. رَجُلٌ *čovjek*, اَلرَّجُلُ *čovjek (poznati)*, كَبِيرٌ *velik*, اَلْكَبِيرُ *veliki*, حَسَنَةٌ *lijepa*, اَلْحَسَنَةُ *lijepâ*, رِجَالٌ *ljudi*, اَلرِّجَالُ *ljudi (poznati)*.

II Glagol ili verbum (اَلْفِعْلُ)

Riječ koja pokazuje radnju, stanje ili bivanje u nekom vremenu zove se glagol ili verbum (اَلْفِعْلُ), na pr. كَتَبَ *Napisao je*, يَذْهَبُ *Ide*, أُدْخُلْ *Uniđi!* i t. d.

III Čestica ili partikula (اَلْحَرْفُ)

Čestice mogu biti:

1) Prijedlozi ili prepozicije (حُرُوفُ ٱلْجَرِّ), na pr. فِى *u*, مِنْ *od*, بِ *sa*, عَلَى *na*.

2) Prilozi ili adverbi (اَلظُّرُوفُ), na pr. قَبْلَ *prije*, تَحْتَ *pod*, بَعْدَ *poslije*.

3) Veze ili konjunkcije (حُرُوفُ ٱلْعَطْفِ), na pr. وَ *i*, فَ *pa*, حَتَّى *dok*.

4) Uzvici ili interjekcije (حُرُوفُ ٱلنِّدَاءِ), na pr. يَا *o!* آهْ *ah!* هَلُمَّ *ovamo!*

Rečenica

Od dvije ili više riječi pravimo rečenicu, koja se arapski zove اَلْجُمْلَةُ ili اَلْكَلَامُ.

Ako rečenica počinje imenom, zove se imenska ili nominalna (اَلْجُمْلَةُ ٱلْاِسْمِيَّةُ), na pr. مُحَمَّدٌ طَالِبٌ *Muhammed je učenik*, هُوَ عَاقِلٌ *On je pametan*, اَلْوَاحِدُ عَدَدٌ *Jedan je broj*.

Subjekat imenske rečenice zove se اَلْمُبْتَدَأُ, a predikat اَلْخَبَرُ. Subjekti su u navedenim rečenicama: مُحَمَّدٌ, هُوَ, اَلْوَاحِدُ, a predikati su: طَالِبٌ, عَاقِلٌ, عَدَدٌ.

Subjekat imenske rečenice, ako nije vlastito ime ili koja zamjenica, ima određeni član, a nekad je bez njega, a predikat je obično bez određenog člana.

Vježba 1

Ako rečenica počinje glagolom, zove se glagolska ili verbalna rečenica (اَلْجُمْلَةُ ٱلْفِعْلِيَّةُ), na pr. كَتَبَ أَحْمَدُ *Napisao je Ahmed*, إِضْرِبْ يَا عُمَرُ *Udri, Omere!*

Subjekat glagolske rečenice zove se اَلْفَاعِلُ. Prema tome je subjekat u prvoj rečenici riječ أَحْمَدُ, a u drugoj lična zamjenica أَنْتَ *ti*, koja se zamišlja u obliku glagola إِضْرِبْ *Udri (ti)!*

Kako se iz gornjih primjera vidi arapska prosta rečenica ima samo subjekat i predikat, a nema spone ili kopule »je« ili »su« kao u srpskohrvatskom jeziku.

Predikat imenske rečenice obično stoji u istom rodu, broju i padežu u kome je subjekat ove rečenice.

Vježba 2

Imena ili nomina (اَلْأَسْمَاءُ)

Imena se mijenjaju po rodu, broju i padežu.

Rod imena

Arapska imena su:

1) Muškoga roda (اَلْمُذَكَّرُ).

2) Ženskoga roda (اَلْمُؤَنَّثُ).

Najprije ćemo navesti pravila za imena ženskoga roda. Sva ostala imena, koja ne spadaju pod ova pravila, muškoga su roda.

Imena ženskoga roda

Imena ženskoga roda mogu biti:

a) po obliku (اَلْمُؤَنَّثُ اللَّفْظِيُّ), *b)* značenju (اَلْمُؤَنَّثُ الْمَعْنَوِيُّ) i *c)* po upotrebi (اَلْمُؤَنَّثُ السَّمَاعِيُّ).

A) Imena ženskog roda po obliku (اَلْمُؤَنَّثُ اللَّفْظِيُّ) jesu:

1) Imena koja se svršuju na ة (تَاءُ التَّأْنِيثِ ili اَلتَّاءُ الْمَرْبُوطَةُ), na pr. خَدِيجَةُ *Hatidža,* جَنَّةٌ *bašča,* ظُلْمَةٌ *tmina,* جَزِيرَةٌ *ostrvo,* حَسَنَةٌ *lijepa* (m. r. حَسَنٌ), كَبِيرَةٌ *velika* (m. r. كَبِيرٌ)[1].

Izuzeci su od ovoga pravila neka imena muškoga roda, koja imaju na kraju ة, na pr. خَلِيفَةٌ *halifa,* حَمْزَةُ *Hamza,* عَلَّامَةٌ *učenjak.*

2) Imena koja se svršuju na ـَى (اَلْأَلِفُ الْمَقْصُورَةُ), ako taj svršetak ne pripada korjenu riječi, nego je nastavak, na pr. ذِكْرَى *sjećanje, opomena* (od ذَكَرَ sjetiti se), حُسْنَى *dobro djelo* (od حَسُنَ *biti dobro),* دُنْيَا *ovaj svijet.*

3) Imena koja se svršuju na ـَاءُ (اَلْأَلِفُ الْمَمْدُودَةُ), ako ovaj nastavak ne pripada korjenu riječi, na pr. صَحْرَاءُ *pustinja,* كِبْرِيَاءُ *veličina.*

---

[1]) Kada se nekoj riječi doda ة da se označi ženski rod, onda suglasnik koji stoji pred ة dobije vokal ـَ (فَتْحَةٌ), na pr. عَرِيضٌ *širok,* عَرِيضَةٌ *široka.*

Nastavak ـَى i ـَاءُ zovu se أَلِفَا ٱلتَّأْنِيثِ.

B) Imena ženskoga roda po značenju (ٱلْمُؤَنَّثُ ٱلْمَعْنَوِىُّ[1]) jesu:

1) Opće ili vlastite imenice koje označuju žensko biće, na pr. أُمٌّ *mati,* أُخْتٌ *sestra,* مَرْيَمُ *Merjema,* عَرُوسٌ *mlada,* زَيْنَبُ *Zejneba.*

2) Vlastita imena zemalja i gradova, na pr. مِصْرُ *Egipat,* دِمَشْقُ *Damask,* اَلشَّأْمُ *Sirija,* اَلْجَزَائِرُ *Alžir.*

3) Neki dvostruki dijelovi ljudskog tijela, na pr. يَدٌ *ruka,* رِجْلٌ *noga,* عَيْنٌ *oko,* أُذُنٌ *uho,* كَتِفٌ *plećka*[2]).

4) Množina (plural — اَلْجَمْعُ), koja se ne svršuje na nastavak ـُونَ, na pr. كُتُبٌ *knjige,* أَحْرُفٌ *slova,* طَلَبَةٌ *učenici,* رِجَالٌ *ljudi*[3]).

5) Zbirne (kolektivne) imenice nerazumnih bića (إِسْمُ ٱلْجَمْعِ), koje u jednini imaju značenje množine, na pr. خَيْلٌ *konji,* إِبِلٌ *deve,* غَنَمٌ *bravi*[4]).

Vježba 3

---

[1]) Imena, koja se navode pod slijedećih 5 tačaka smatraju se da su ženskoga roda po značenju (ٱلْمُؤَنَّثُ ٱلْمَعْنَوِىُّ), jer označuju ili ženska bića kao أُمٌّ *mati,* أُخْتٌ *sestra* ili predmete, koji se nazivaju općim imenicama ženskoga roda, na pr. مِصْرُ *pokrajina* (مَمْلَكَةٌ) *Egipat;* دِمَشْقُ *grad* (مَدِينَةٌ) *Damask;* يَدٌ *organ* (جَارِحَةٌ) *ruka;* كُتُبٌ *skupina* (جَمَاعَةٌ) *knjiga;* إِبِلٌ *skupina* (جَمَاعَةٌ) *deva.*

[2]) Nazivi za pojedine dijelove ljudskog tijela obično su muškog roda, na pr. رَأْسٌ *glava,* وَجْهٌ *lice,* صَدْرٌ *prsa.*

[3]) Ako ovaka množina označuje muška lica, može biti i muškoga roda kao što su zadnja dva primjera.

[4]) Jedninu od ovakih zbirnih imenica nadoknađujemo posve drugim izrazom. Tako se za jednog konja veli فَرَسٌ, za jednu devu نَاقَةٌ, a za jednu ovcu شَاةٌ.

Zbirne imenice, kojima se na kraju dodaje ة da se izrazi jednina, muškoga su roda, a u jednini su ženskoga roda, na pr. شَجَرٌ *stabla,* شَجَرَةٌ *stablo,* نَخْلٌ *palme,* نَخْلَةٌ *palma.*

C) Imena, koja se u arapskom jeziku upotrebljuju kao imena ženskog roda, a ne spadaju ni u imena ženskog roda po obliku ni u ona po značenju. Ova imèna Arapi nazivaju (اَلْمُؤَنَّثُ ٱلسَّمَاعِيُّ) t. j. imena ženskog roda prema upotrebi. To su ove riječi:

أَرْضٌ zemlja	سَقَرُ pakao	سِنٌّ zub	كَأْسٌ čaša
أَفْعَى zmija	دَارٌ kuća	ضَبُعٌ hijena	نَارٌ vatra
بِئْرٌ bunar	دَلْوٌ kova	عَصًا štap	نَعْلٌ obuća
جَهَنَّمُ pakao	رِيحٌ vjetar	عُقَابٌ orao	نَفْسٌ duša
حَرْبٌ rat	شَمْسٌ sunce	فَأْسٌ sjekira.	

Ima u arapskom jeziku imena koja mogu biti muškog i ženskog roda. Arapi ovaka imena nazivaju اَلْمُسْتَوَى. To su:

1) Zbirna imena (اِسْمُ ٱلْجَمْعِ) životinja ili biljki, od kojih se pravi jednina dodavanjem na kraju ة, na pr. حَمَامٌ *golubovi* — حَمَامَةٌ *golub,* نَحْلٌ *pčele* — نَحْلَةٌ *pčela,* تِبْنٌ *slama* — تِبْنَةٌ *slamka*[1]).

2) Imena slova, na pr. اَلْقَافُ, اَلْأَلِفُ premda se većinom upotrebljuju kao imena ženskog roda.

3) Imenice:

إِصْبَعٌ prst	سِلَاحٌ oružje	فُلْكٌ lađa
بَطْنٌ trbuh	سَمَاءٌ nebo	قَوْسٌ lūk
حَالٌ stanje	سُوقٌ čaršija	قَوْمٌ ljudi, društvo, narod
خَمْرٌ vino	ضُحًى ručanice	لِسَانٌ jezik
دِرْعٌ oklop	طَرِيقٌ put	لَيْلٌ noć
رُوحٌ duh	عَقْرَبٌ štipavac	مِلْحٌ so
سَبِيلٌ put	فَرَسٌ konj	مُوسَى britva.
سِكِّينٌ nož	فِرْدَوْسٌ raj	

Vježba 4

---

[1]) Ovamo pripadaju i neka druga zbirna imena, na pr. اَلْعَرَبُ *Arapi,* اَلْخَيْلُ *konjanici* i t. d.

Broj imena

Arapska imena imaju tri broja: jedninu ili singular (اَلْمُفْرَدُ), dvojinu ili dual (اَلتَّثْنِيَةُ) i množinu ili plural (اَلْجَمْعُ).

Svaku riječ najprije naučimo u jednini, od koje se onda pravi dvojina i množina, na pr. بَيْتٌ *soba; kuća,* أَبْيَضُ *bijel,* هِيَ *ona,* أَلْفٌ *hiljada.*

Ima imenica u arapskom jeziku, koje dolaze samo u singularu, na pr. يَمٌّ *more,* عَرَقٌ *znoj,* قَبُولٌ *istočnjak* (vjetar), دَبُورٌ *zapadnjak.*

Riječi مَرْءٌ ili إِمْرُؤٌ *čovjek, muž,* مَرْأَةٌ ili إِمْرَأَةٌ *žena, supruga,* imaju dual, ali nemaju plurala. Mjesto plurala upotrebljuje se za prvu رِجَالٌ *ljudi,* a za drugu نِسَاءٌ ili نِسْوَةٌ *žene.*

Dvojina ili dual imena osim zamjenica (اَلتَّثْنِيَةُ) se tvori, ako se riječi u jednini doda u 1 padežu (nominativu) ـَانِ, a u 2 padežu (genitivu) i u 4 padežu (akuzativu) ـَيْنِ, na pr. مُعَلِّمٌ *učitelj,* مُعَلِّمَانِ *dva učitelja,* مُعَلِّمَيْنِ *dvaju učitelja* ili *dvojicu učitelja:* صَغِيرَةٌ *malena,* صَغِيرَتَانِ [1]) *dvije malene,* صَغِيرَتَيْنِ *dviju malenih* (gen.) ili *dvije malene* (akuzativ).

Riječi, koje se svršuju na ـَى ili ـَا pretvaraju u dvojini taj svršetak u و, ako je on postao od و i ako je riječ od tri glasa, na pr. عَصًا (postalo od عَصَوٌ) *štap,* dual عَصَوَانِ. Ako je taj svršetak postao od glasa ى ili je riječ od četiri ili više glasova, onda se svršetak pretvara u ى, na pr. فَتًى (postalo od فَتَيٌ) *mladić, vitez,* dual فَتَيَانِ, حُبْلَى *teška žena,* dual حُبْلَيَانِ, مُصْطَفًى *odabran,* dual مُصْطَفَيَانِ.

Imena koja imaju nastavak ženskoga roda ـَاءُ pretvaraju glas ء u و, na pr. صَحْرَاءُ *pustinja,* dual صَحْرَاوَانِ, سَوْدَاءُ *crna,* dual

---

[1]) Kako se iz ovoga primjera vidi ة, koje stoji na kraju imena u singularu, pretvara se u dugo ت kada se ime prenese u dvojinu.

سَوْدَاوَانِ. Ako je ءا– od korjena riječi u dvojini se neće mijenjati, na pr. مَشَّاءٌ *koji mnogo ide,* dual مَشَّاآنِ.

U riječima koje se svršuju na ى, prije koga stoji vokal –ِ, izgovara se ى u dvojini, na pr. اَلْعَاصِي *griješnik,* dual اَلْعَاصِيَانِ, اَلْقَاضِي *sudac,* dual اَلْقَاضِيَانِ.

Izuzetno imaju dvojinu أَبٌ *otac* — أَبَوَانِ *roditelji,* أَخٌ *brat,* أَخَوَانِ, ذُو *vlasnik* — (ذَوَا(نِ, žen. rod ذَاتُ, dual (ذَوَاتَا(نِ, plural ذَوَاتُ.

Imenice حَمٌ *punac, svekar,* هَنٌ *stvar,* فَمٌ *usta,* يَدٌ *ruka,* دَمٌ *krv* mogu imati dvojinu حَمَانِ, هَنَانِ, فَمَانِ, يَدَانِ i دَمَانِ, a može se reći: حَمَوَانِ, هَنَوَانِ, فَمَوَانِ, يَدَيَانِ i دَمَوَانِ.

Riječ بِنْتٌ *kći* ima dual بِنْتَانِ, a إِبْنَةٌ *kći* إِبْنَتَانِ.

Pet je imenica u arapskom jeziku, koje dolaze samo u dualu. To su: إِثْنَانِ *dva,* إِثْنَتَانِ ili ثِنْتَانِ *dvije,* كِلَاهُمَا *njih obojica,* كِلْتَاهُمَا *njih obadvije.*

Vježba 5

Množina ili plural (اَلْجَمْعُ)

Množina (اَلْجَمْعُ) se od jednine tvori na dva načina:

1) Pravilna množina (اَلْجَمْعُ السَّالِمُ) kada vokali i konsonanti singulara ostanu i u pluralu nepromijenjeni, na pr. مُسْلِمٌ *musliman,* pl. مُسْلِمُونَ, مَرْيَمُ Merjema, pl. مَرْيَمَاتٌ.

2) Nepravilna množina (جَمْعُ التَّكْسِيرِ - اَلْجَمْعُ الْمُكَسَّرُ) nastaje promjenom vokala i konsonanata kod singularnog oblika, na pr. كِتَابٌ *knjiga,* pl. كُتُبٌ, رَجُلٌ *čovjek,* pl. رِجَالٌ.

Pravilna množina se dijeli na pravilnu množinu muškoga roda (جَمْعُ الْمُذَكَّرِ السَّالِمُ) i pravilnu množinu ženskoga roda (جَمْعُ الْمُؤَنَّثِ السَّالِمُ).

Pravilni plural muškoga roda (جَمْعُ الْمُذَكَّرِ السَّالِمُ) tvori se, ako se riječi u singularu doda nastavak –ُونَ za nominativ ili

ـِينَ za genitiv i akuzativ, na pr. مُؤْمِنٌ *vjernik*, pl. مُؤْمِنُونَ *vjernici* ili مُؤْمِنِينَ *vjernika* ili *vjernike*, سَارِقٌ *kradljivac*, pl. سَارِقُونَ *kradljivci* ili سَارِقِينَ *kradljivaca* ili *kradljivce*.

Riječi, koje se svršuju na ى, koje služi kao dugi vokal, gube u pravilnoj množini muškoga roda to ى i u izgovoru i u pisanju, ako je prije ى vokal ـِ, na pr. اَلْقَاضِي *sudac*, pl. اَلْقَاضُونَ, اَلْقَاضِينَ *suci*, اَلْمُفْتِي *muftija*, pl. اَلْمُفْتُونَ, اَلْمُفْتِينَ. Ako je pak pred ى vokal ـَ, onda se ى ispušta, a nastavak množine ـُونَ i ـِينَ čita se kao ـَوْنَ i ـَيْنَ, na pr. nom. مُصْطَفَوْنَ *odabrani*, u gen. i akuz. مُصْطَفَيْنَ *odabranih* ili *odabrane*.

Pravilni plural imaju vlastita imena živih razumnih bića, koja se u singularu ne svršuju na ة, na pr. مُحَمَّدٌ — مُحَمَّدُونَ. Isto tako ovu množinu mogu imati pridjevi muškoga roda, koji označuju svojstva razumnih bića, na pr. عَالِمٌ *učen*, pl. عَالِمُونَ.

Izuzetno imaju ovu množinu imenice: اِبْنٌ *sin*, pl. بَنُونَ, أَرْضٌ *zemlja*, pl. أَرَضُونَ, أَهْلٌ *porodica, stanovnici*, pl. أَهْلُونَ, عَالَمٌ *svijet*, pl. عَالَمُونَ, ذُو *vlasnik*, pl. ذَوُو (mjesto ذَوُونَ), هَنٌ *stvar*, pl. هَنُونَ, سَنَةٌ *godina*, pl. سِنُونَ, مِائَةٌ *stotina*, pl. مِئُونَ.

Ovamo spada i riječ أُولُو (mjesto أُولُونَ) *vlasnici*, koja je plural od ذُو, dakle od sasvim drugog korjena. Dalje se smatraju kao pravilne množine desetice brojeva od 20—90 t. j. عِشْرُونَ *dvadeset* i t. d. i riječ عِلِّيُّونَ *najviše visine*.

Vježba 6

Pravilna množina ženskoga roda (اَلْجَمْعُ الْمُؤَنَّثُ السَّالِمُ) tvori se da se od singulara ženskoga roda odbaci ة, ako ga ime ima, pa se doda nastavak u nom. ـَاتٌ, a u gen. i akuz. ـَاتٍ[1]), na pr.

[1]) Glas »t« u nastavku ـَاتٌ uvijek se piše kao ت (اَلتَّاءُ الْمَبْسُوطَةُ) dok kratko ة, koje dolazi kao oznaka ženskog roda (اَلتَّاءُ الْمَرْبُوطَةُ) dolazi još samo na kraju nepravilnih množina, na pr. طَلَبَةٌ *đaci*; كَتَبَةٌ *pisari*; قُضَاةٌ (postalo od قُضَيَةٌ) *suci*, sing. قَاضٍ; هُدَاةٌ (postalo od هُدَيَةٌ) *vodiči* (sing. هَادٍ).

هِنْدٌ *Hind,* pl. هِنْدَاتٌ *Hinde,* هِنْدَاتٍ *Hindi* ili *Hinde,* مُعَلِّمَةٌ *učiteljica,* مُعَلِّمَاتٌ *učiteljice,* مُعَلِّمَاتٍ *učiteljica* ili *učiteljice.*

Pravilnu množinu ženskoga roda imaju:

1) Vlastita imena ženskoga roda i imena koja se svršuju u singularu na ة, na pr. دَعْدٌ *Dad* (vlastito ime žene), pl. دَعَدَاتٌ[1]), شَجَرَةٌ *stablo,* pl. شَجَرَاتٌ, صَالِحَةٌ *dobra,* pl. صَالِحَاتٌ

Izuzetak su od ovog pravila اِمْرَأَةٌ, pl. نِسَاءٌ, *žena;* شَاةٌ, pl. شِيَاهٌ, *ovca;* أَمَةٌ, pl. إِمَاءٌ, *robinja;* أُمَّةٌ, pl. أُمَمٌ, *sljedbenici;* شَفَةٌ, pl. شِفَاهٌ, *usna;* مِلَّةٌ, pl. مِلَلٌ, *vjerovajne* i t. d.

2) Pridjevi koji označuju svojstva ženskih bića, na pr. حَامِلٌ *trudna žena,* pl. حَامِلَاتٌ, مُرْضِعٌ dojilja, pl. مُرْضِعَاتٌ, ثَيِّبٌ *udovica,* pl. ثَيِّبَاتٌ.

3) Imena ženskog roda koja se svršuju na ـَاءٌ, ako im sing. muškog roda nije na oblik أَفْعَلُ, na pr. صَحْرَاءُ *pustinja,* pl. صَحْرَاوَاتٌ.

4) Imena ženskoga roda, koja se svršuju na ـَى, ako im singular nije na oblik فَعْلَانُ, na pr. فُضْلَى *vrijedna,* pl. فُضْلَيَاتٌ *vrijedne.*

5) Infinitiv proširenih vrsta glagola, na pr. تَعْرِيفٌ, pl. تَعْرِيفَاتٌ, *definicija;* إِحْسَانٌ, pl. إِحْسَانَاتٌ, *dobročinstvo,* مُحَاكَمَةٌ, pl. مُحَاكَمَاتٌ, *parnica* i t. d.

Kako se iz primjera pod br. 3 i 4 vidi imena, koja se svršuju u singularu na ـَاءٌ, mijenjaju glas ء u pravilnom pluralu ženskog roda u و, na pr. صَحْرَاءُ, pl. صَحْرَاوَاتٌ; سَمَاءٌ, pl. سَمَاوَاتٌ. Kod imena, koja se u singularu svršuju na ـَى, glas ى se u pluralu izgovara, na pr. حُبْلَى *trudna žena,* pl. حُبْلَيَاتٌ.

---

[1]) Imena ženskoga roda, u kojih je u singularu drugi suglasnik bez vokala, a imaju tri ili četiri suglasnika, od kojih je četvrti ة, dobiće u pravilnoj množini ženskoga roda na drugi suglasnik vokal, kakav je na prvom suglasniku ili ـَ, na pr. دَعْدٌ pl. دَعَدَاتٌ ; ظُلْمَةٌ *tmina,* pl. ظُلُمَاتٌ i ظُلَمَاتٌ.

Naročito treba zapamtiti pravil. plural ženskog roda kod ovih imenica: صَلوٰةٌ ili صَلَاةٌ *molitva,* pl. صَلَوَاتٌ; فَتَاةٌ *djevojka,* pl. فَتَيَاتٌ ; نَوَاةٌ *špica, pl.* نَوَيَاتٌ ; حَصَاةٌ *piljak,* pl. حَصَيَاتٌ ; سَنَةٌ *godina,* pl. سَنَوَاتٌ ili سَنَتَاتٌ ili سَنَهَاتٌ ; مِائَةٌ *stotina,* pl. مِئَاتٌ ; أُمٌّ *majka,* pl. أُمَّاتٌ , أُمَّهَاتٌ ; بِنْتٌ ili إِبْنَةٌ *kći,* pl. بَنَاتٌ ; أُخْتٌ *sestra,* pl. أَخَوَاتٌ ; ذَاتٌ *vlasnica,* pl. ذَوَاتٌ ili أُولَاتٌ .

Neka imena muškoga roda imaju pravilni plural ženskog roda, na pr. حَيَوَانٌ *životinja,* pl. حَيَوَانَاتٌ ; مَخْلُوقٌ *stvorenje,* pl. مَخْلُوقَاتٌ ; حَمَّامٌ *banja,* pl. حَمَّامَاتٌ ; سِجِلٌّ *protokol,* pl. سِجِلَّاتٌ ; إِصْطَبْلٌ *staja,* pl. إِصْطَبْلَاتٌ .

Prema tome kod imena u pravilnom ili nepravilnom pluralu moramo naći oblik singulara pa onda odrediti njihov rod.

Vježba 7

Nepravilni plural (اَلْجَمْعُ اَلْمُكَسَّرُ — جَمْعُ اَلتَّكْسِيرِ)

Riječ u arapskom jeziku obično ima u korjenu samo tri suglasnika, na pr. دَرْسٌ *lekcija,* قَلَمٌ *pero,* كَتَبَ *Napisao je,* أَحَدٌ *jedan.*

Malo je riječi, koje imaju više od tri korjenita suglasnika, na pr. دَحْرَجَ *valjati,* سَفَرْجَلٌ *tunja.*

Arapski gramatičari izražavaju oblike riječi pomoću suglasnika, koji se nalaze u skupini فعل dodajući tim konsonantima. razne vokale, na pr. riječ دَرْسٌ ima oblik فَعْلٌ, قَلَمٌ je na oblik فَعَلٌ, a كَتَبَ na oblik فَعَلَ.

Kako je dakle skupina فعل mjerilo za oblike riječi, prvi korjeniti suglasnik svake riječi zove se فَاءُ اَلْفِعْلِ t. j. ف od skupine فعل. Drugi korjeniti suglasnik se zove عَيْنُ اَلْفِعْلِ, a treći لَامُ اَلْفِعْلِ. Prema tome je u كَتَبَ riječi prvi korjeniti suglasnik (فَاءُ اَلْفِعْلِ) ك, drugi (عَيْنُ اَلْفِعْلِ) ت, a treći (لَامُ اَلْفِعْلِ) ب.

Dodavanjem drugih suglasnika skupini فعل dobićemo proširene oblike, koji nastaju kad od korjena riječi tvorimo razne

oblike, na pr. od korjena كَتَبَ (فَعَلَ) dobijemo riječ كَاتِبٌ (فَاعِلٌ) *pisar,* ako umetnemo između 1 i 2 korjenitog suglasnika ا . Od istog korjena je riječ مَكْتُوبٌ (مَفْعُولٌ) *pismo,* مَكْتَبٌ (مَفْعَلٌ) *škola; kancelarija,* مَكْتَبَةٌ (مَفْعَلَةٌ) *knjižara* i t. d.

Nepravilni plural ima uglavnom slijedeće oblike:

1) فِعَالٌ , na pr. رَجُلٌ *čovjek,* pl. رِجَالٌ , رِيحٌ *vjetar,* pl. رِيَاحٌ , قَصْعَةٌ *čanak,* pl. قِصَاعٌ , كَرِيمٌ *plemenit,* pl. كِرَامٌ , ثَوْبٌ *odjeća,* pl. ثِيَابٌ .

2) فُعُولٌ, na pr. قَلْبٌ *srce,* pl. قُلُوبٌ , حَدٌّ *granica,* pl. حُدُودٌ, بَيْتٌ *kuća,* pl. بُيُوتٌ .

3) أَفْعَالٌ , na pr. قَلَمٌ *pero,* pl. أَقْلَامٌ , جَدٌّ *djed,* pl. أَجْدَادٌ , اِبْنٌ *sin,* pl. أَبْنَاءٌ , اِسْمٌ *ime,* pl. أَسْمَاءٌ , يَوْمٌ *dan,* pl. أَيَّامٌ , فَمٌ *usta,* pl. أَفْوَاهٌ .

4) فُعُلٌ , na pr. كِتَابٌ *knjiga,* pl. كُتُبٌ , سَفِينَةٌ *lađa,* pl. سُفُنٌ , سَرِيرٌ *prijestolje,* pl. سُرُرٌ .

5) فِعَلٌ , na pr. قِطْعَةٌ *komad,* pl. قِطَعٌ , نِعْمَةٌ *blagodat,* pl. نِعَمٌ .

6) فُعَلَةٌ , na pr. قَاضٍ *sudac,* pl. قُضَاةٌ (mjesto قُضَيَةٌ), رَامٍ *strijelac,* pl. رُمَاةٌ (od رُمَيَةٌ), هَادٍ *vodič,* pl. هُدَاةٌ (mjesto هُدَيَةٌ).

7) فِعْلَةٌ , na pr. أَخٌ *brat,* pl. إِخْوَةٌ , فَتًى *mladić, vitez,* pl. فِتْيَةٌ .

8) أَفْعُلٌ , na pr. رِجْلٌ *noga,* pl. أَرْجُلٌ , عَيْنٌ oko, pl. أَعْيُنٌ .

9) أَفْعِلَةٌ , na pr. إِمَامٌ *vođa,* pl. أَئِمَّةٌ , عَمُودٌ *stup,* pl. أَعْمِدَةٌ .

10) فَوَاعِلُ , na pr. سَاحِلٌ *morska obala,* pl. سَوَاحِلُ , فَارِسٌ *konjanik,* pl. فَوَارِسُ .

11) فِعْلَانٌ , na pr. غُلَامٌ *dječak,* pl. غِلْمَانٌ , أَخٌ *brat; prijatelj,* pl. إِخْوَانٌ , صَبِيٌّ *dijete,* pl. صِبْيَانٌ .

12) فُعْلَانٌ , na pr. بَلَدٌ *grad, zemlja,* pl. بُلْدَانٌ , فَارِسٌ *konjanik,* pl. فُرْسَانٌ , شُجَاعٌ *hrabar,* pl. شُجْعَانٌ .

13) فُعَلَاءُ, na pr. وَزِيرٌ *ministar,* pl. وُزَرَاءُ , أَمِيرٌ *vladar,* pl. أُمَرَاءُ , شَاعِرٌ *pjesnik,* pl شُعَرَاءُ .

14) أَفْعِلَاءُ, na pr. حَبِيبٌ *miljenik*, pl. أَحِبَّاءُ (mjesto أَحْبِبَاءُ), غَنِيٌّ *bogat*, pl. أَغْنِيَاءُ.

15) فَعَالِلُ, na pr. إِصْبَعٌ *prst*, pl. أَصَابِعُ, قَنْطَرَةٌ *most*, pl. قَنَاطِرُ.

16) فَعَالِيلُ, na pr. سُلْطَانٌ *vladar*, pl. سَلَاطِينُ, سِكِّينٌ *nož*, pl. سَكَاكِينُ, مِسْكِينٌ *siromah*, pl. مَسَاكِينُ.

Vježba 8

Ime obično ima jedan pravilni ili nepravilni plural, ali ima slučajeva da neko ime ima pravilni i nepravilni ili dva i više nepravilna plurala[1]), na pr. عَالِمٌ *učen* ima pravilni plural عَالِمُونَ, a i nepravilni عُلَمَاءُ. Tako صَالِحَةٌ *dobra* ima plural صَالِحَاتٌ i صَوَالِحُ, ذِئْبٌ *vuk*, ذِئَابٌ i ذُؤْبَانٌ, بَلَدٌ *grad*, بِلَادٌ i بُلْدَانٌ i t. d.

Od plurala treba razlikovati zbirne ili kolektivne imenice, koje se dijele na troje:

1) Zbirne ili kolektivne imenice (إِسْمُ ٱلْجَمْعِ), koje nemaju jednine, nego u singularu imaju značenje plurala, na pr. شَعْبٌ *narod*, قَوْمٌ *narod, pleme*, قَبِيلَةٌ *pleme*, إِبِلٌ *deve*, غَنَمٌ *bravi*. Singular ovakih imenica nadoknađuje se riječima, koje su posve od drugog korjena, na pr. od شَعْبٌ ili قَبِيلَةٌ je singular رَجُلٌ *čovjek* ili إِمْرَأَةٌ *žena*, od إِبِلٌ *deve* singular je جَمَلٌ *muška deva* ili نَاقَةٌ *ženska deva*, a od غَنَمٌ *bravi* singular je شَاةٌ *brav*.

2) Kolektivne imenice koje znače množinu (إِسْمُ ٱلْجِنْسِ ٱلْجَمْعِيُّ ili شِبْهُ ٱلْجَمْعِ), a kad se doda nastavak ةٌ, ili ىٌّ dobije se singular, na pr. تُفَّاحٌ *jabuke*, — تُفَّاحَةٌ *jabuka*, تَمْرٌ *datule* — تَمْرَةٌ *datula*, عَرَبٌ *Arapi* — عَرَبِيٌّ *Arap*, يَهُودُ *Židovi* — يَهُودِيٌّ *Židov*, جُنْدٌ *vojska* — جُنْدِيٌّ *vojnik*.

---

[1]) Neke imenice imaju više plurala u raznim značenjima, na pr. بَيْتٌ *kuća; stih*, ima plural بُيُوتٌ *kuće* ili أَبْيَاتٌ *stihovi;* عَبْدٌ *rob*, plural عِبَادٌ *Božji robovi*, عَبِيدٌ *ljudski* ili *Božiji robovi;* أَخٌ *brat; prijatelj*, pl. إِخْوَةٌ *braća*, a إِخْوَانٌ *prijatelji*.

3) Kolektivne imenice koje za najmanju i za najveću količinu imaju isti oblik (إِسْمُ ٱلْجِنْسِ ٱلإِفْرَادِىُّ), na pr. لَبَنٌ mlijeko; عَسَلٌ med.

Vježba 9

Deklinacija (تَصْرِيفُ ٱلأَسْمَاءِ)

Imena mogu biti promjenljiva (اَلْمُعْرَبُ) i nepromjenljiva (اَلْمَبْنِىُّ).

Promjenljive su na pr. imenice i pridjevi, a nepromjenljive neke zamjenice, na pr. مَنْ ko.

U arapskom jeziku imaju samo tri padeža i to: nominativ (اَلرَّفْعُ), genitiv (اَلْجَرُّ) i akuzativ (اَلنَّصْبُ).

Dativu, instrumentalu i lokativu srpskohrvatskoga jezika odgovara arapski genitiv ili akuzativ. Vokativ srpskohrvatskoga jezika izrazuje se arapskim nominativom ili akuzativom.

Promjenljiva imena mogu biti takva koja imaju potpunu deklinaciju (اَلْمُنْصَرِفُ) i koja se ne mogu potpuno deklinirati (غَيْرُ ٱلْمُنْصَرِفِ).

1) Potpuna deklinacija (اَلْمُنْصَرِفُ)

Imena, koja idu po potpunoj deklinaciji (اَلْمُنْصَرِفُ), imaju u singularu i u nepravilnom pluralu nastavke:

za nominativ (اَلرَّفْعُ) ـٌ
za genitiv (اَلْجَرُّ) ـٍ
za akuzativ (اَلنَّصْبُ)[1]) ـً

Primjeri:

Nom.	رَجُلٌ čovjek	جَنَّةٌ bašča	حَسَنٌ lijep	رِجَالٌ ljudi
Gen.	رَجُلٍ čovjeka	جَنَّةٍ bašče	حَسَنٍ lijepa	رِجَالٍ ljudi
Akuz.	رَجُلاً čovjeka	جَنَّةً bašču	حَسَنًا lijepa	رِجَالاً ljude.

[1]) Ime u nominativu zove se اَلْمَرْفُوعُ, u genetivu اَلْمَجْرُورُ, a u akuzativu اَلْمَنْصُوبُ.

Ako ime dobije na početku određeni član أَلْ, izgubiće na kraju dvostruki vokal (nunaciju اَلتَّنْوِينُ). Dakle:

Nominativ	اَلرَّجُلُ	čovjek (poznati)	اَلْجَنَّةُ	bašča (poznata)
	اَلْحَسَنُ	lijepi	اَلرِّجَالُ	ljudi (poznati)
Genitiv	اَلرَّجُلِ	čovjeka (poznatog)	اَلْجَنَّةِ	bašče (poznate)
	اَلْحَسَنِ	lijepoga	اَلرِّجَالِ	ljudi (poznatih)
Akuzativ	اَلرَّجُلَ	čovjeka (poznatog)	اَلْجَنَّةَ	bašču (poznatu)
	اَلْحَسَنَ	lijepoga	اَلرِّجَالَ	ljude (poznate).

Imena u dualu imaju nastavak za nominativ ـَانِ, a za genitiv i akuzativ ـَيْنِ, na pr. يَدَانِ *dvije ruke*, يَدَيْنِ *dviju ruku* (genitiv) ili *dvije ruke* (akuzativ).

Pravilni plural muškoga roda ima nastavak za nominativ ـُونَ, a za genitiv i akuzativ ـِينَ, na pr. مُسْلِمُونَ *vjernici*, مُسْلِمِينَ *vjernika* (genitiv) ili *vjernike* (akuzativ).

Pravilni plural ženskoga roda ima nastavak za nominativ ـَاتٌ, a za genitiv i akuzativ ـَاتٍ, na pr. طَالِبَاتٌ *učenice*, طَالِبَاتٍ *učenica* (genitiv) ili *učenice* (akuzativ).

Vježba 10

2) Nepotpuna deklinacija (غَيْرُ ٱلْمُنْصَرِفِ)

Neka promjenljiva imena ne mogu primiti vokala ـِ (كَسْرَةٌ) niti nunacije (اَلتَّنْوِينُ). Arapski se nazivaju غَيْرُ ٱلْمُنْصَرِفِ. Ovaka imena imaju u singularu i nepravilnom pluralu za nominativ nastavak ـُ, a za genitiv i akuzativ ـَ, na pr.

Nominativ	عُثْمَانُ	Osman	مَكَّةُ	Mekka
Gen. i akuz.	عُثْمَانَ	Osmana	مَكَّةَ	Mekke ili Mekku.

Dual i pravilni plural ženskoga roda ovakih imena mijenja se kao i u potpunoj deklinaciji, na pr. فَاطِمَتَانِ, فَاطِمَتَيْنِ, فَاطِمَاتٌ, فَاطِمَاتٍ.

Po nepotpunoj deklinaciji idu mnoga vlastita imena, neki pridjevi i neke nepravilne množine.

Ako ime, koje ide po nepotpunoj deklinaciji, dobije određeni član أَلْ ili je vezano (أَلْمُضَافُ) sa riječju koja stoji u genitivu, tada će se to ime deklinirati po potpunoj deklinaciji, na pr.

Nominativ خَضْرَاءُ zelena فَوَائِدُ koristi

Gen. i akuz. خَضْرَاءَ zelene ili zelenu فَوَائِدَ koristî ili koristi

glasiće sa određenim članom:

Nom.	أَلْخَضْرَاءُ	zelenâ	فَوَائِدُ ٱلْعِلْمِ	koristi nauke
Gen.	أَلْخَضْرَاءِ	zelenê	فَوَائِدِ ٱلْعِلْمِ	koristî nauke
Akuz.	أَلْخَضْرَاءَ	zelenū	فَوَائِدَ ٱلْعِلْمِ	koristi nauke.

Vježba 11

O padežima

Nominativ (أَلْمَرْفُوعُ)

Imena najprije naučimo u nominativu, na pr. حِبْرٌ *tinta,* أَسَدٌ *lav,* أُسُودٌ *lavovi,* غَلِيظٌ *grub* i t. d.

U nominativu stoji subjekat imenske i glagolske rečenice i predikat imenske rečenice, na pr. أَلشَّمْسُ طَالِعَةٌ *Sunce je izašlo,* جَلَسَ زَيْدٌ *Sjede Zejd.*

Genitiv (أَلْمَجْرُورُ)

Ime stoji u genitivu:

1) Kada je iza prijedloga, na pr. فِي ٱلدَّارِ *u kući,* عَلَى جَبَلٍ *na brdu,* بِٱللهِ *Tako mi Boga!*

2) Kada ime stoji iza drugog imena, s kojim je skopčano u užoj vezi, na pr. دَارُ مُحَمَّدٍ *Muhammedova kuća* (zapravo: kuća Muhammeda), مَحَبَّةُ ٱلْأُمِّ *majčina ljubav* (zapravo: ljubav majke) i t. d.

Kako se iz primjera vidi u ovom slučaju uvijek dolaze dva imena zajedno. Prvo ime, koje zahtijeva da drugo dođe u genitivu, zove se اَلْمُضَافُ (spojeno), a drugo, koje stoji u genitivu, اَلْمُضَافُ إِلَيْهِ (ime, s kojim je drugo spojeno). Odnošaj između ovaka dva imena zove se اَلْإِضَافَةُ (genitivna veza).

Ime, koje zahtijeva genitiv ne može imati nunacije niti određenog člana, na pr. كِتَابُ ٱللهِ *Božja knjiga,* أَحْسَنُ ٱلْخَالِقِينَ *najbolji stvoritelj,* رَحْمَتُكَ *tvoja milost.*

Ako je اَلْمُضَافُ u dvojini, gubi u svim padežima od dualnog nastavka ـَانِ ili ـَيْنِ zadnji suglasnik ن, na pr.

Nomin. يَدَا ٱلرَّجُلِ čovječije dvije ruke (mjesto يَدَانِ ٱلرَّجُلِ)

Gen. i ak. يَدَيِ ٱلرَّجُلِ čovječije dvije ruke (mjesto يَدَيْنِ ٱلرَّجُلِ)[1].

Isto tako otpada u svim padežima suglasnik نَ od nastavka ـُونَ ili ـِينَ, kada je اَلْمُضَافُ ime u pravilnoj množini muškog roda, na pr.

Nom. مُعَلِّمُو صِبْيَانٍ učitelji djece (mjesto مُعَلِّمُونَ صِبْيَانٍ).

Gen. i akuz. مُعَلِّمِي صِبْيَانٍ učitelja djece ili učitelje djece (mjesto مُعَلِّمِينَ صِبْيَانٍ).

Između dva imena, koja stoje u genitivnoj vezi, ne može stajati nikakva druga riječ. Prema tome ako اَلْمُضَافُ dobije pridjev kao svoj atribut, mora taj atribut stajati iza genitiva, na pr. وَلَدُ ٱلْأُمِّ ٱلصَّالِحُ *dobrô majčino dijete.*

Vježba 12

Ovdje treba naročito istaknuti slijedeće imenice:

أَبٌ otac (skraćeno od أَبَوٌ)

أَخٌ brat (skraćeno od أَخَوٌ)

حَمٌ punac; svekar (skraćeno od حَمَوٌ)

---

[1]) Glas ى dobiće vokal ـِ, kada u genitivnoj vezi otpadne ن.

فَمٌ usta (skraćeno od فَوَهٌ)

هَنٌ stvar; nešto (skraćeno od هَنْوٌ)

ذُو vlasnik (skraćeno od ذَوَىٌ).

Kada spomenute imenice stoje u genitivnoj vezi kao ٱلْمُضَافُ dobiju duži oblik, na pr.

Nominativ	Genitiv	Akuzativ
أَبُو	أَبِي	أَبَا
أَخُو	أَخِي	أَخَا
حَمُو	حَمِي	حَمَا
فُو	فِي	فَا
هَنُو	هَنِي	هَنَا
ذُو	ذِي	ذَا

Riječ ذُو vlasnik (dvojina muškog roda ذَوَا, pl. muškog roda ذَوُو ili أُولُو, ženski rod ذَاتُ, pl. ذَوَاتُ ili أُولَاتُ) upotrebljuje se uvijek kao ٱلْمُضَافُ pa se sa svojim genitivom prevodi kao pridjev; na pr. ذُومَالٍ *bogat,* ذَاتُ مَالٍ *bogata,* ذُو ٱلْعِلْمِ *učen,* ذَوُو ٱلْعِلْمِ ili أُولُو ٱلْعِلْمِ *učeni.*

Isto tako imenice صَاحِبٌ *vlasnik,* أَبٌ *otac,* أُمٌّ *majka,* اِبْنٌ *sin,* اِبْنَةٌ *kći* kada su ٱلْمُضَافُ često se prevode sa svojim genitivom kao jedna riječ, na pr. صَاحِبُ ٱلدَّارِ *domaćin,* أَبُو جَهْلٍ *neznalica,* اِبْنُ ٱلسَّبِيلِ *putnik,* أُمُّ ٱلْقُرَى *Mekka,* بِنْتُ ٱلْكَرْمِ *vino* (كَرْمٌ loza).

Vježba 13

Akuzativ (ٱلْمَنْصُوبُ)

Imena u akuzativu obično dolaze uz glagole kao objekat, oznaka mjesta, oznaka vremena i oznaka stanja, na pr. كَتَبَ مَكْتُوبًا *Napisao je pismo,* دَخَلْتُ بَيْتًا *Unišao sam u sobu,* عَمِلَ يَوْمَيْنِ *Radio je dva dana,* جَاءَ مَاشِيًا *Došao je pješice.*

Naročito treba zapamtiti da subjekat imenske rečenice (أَلْمُبْتَدَأ) stoji u akuzativu, ako pred subjektom stoji čestica إِنَّ ili أَنَّ *zaista*, na pr. إِنَّ ٱلْعِلْمَ نَافِعٌ *Zaista je nauka korisna*.

Subjekat imenske rečenice stoji u nominativu, a predikat u akuzativu iza niječnih čestica مَا i لَا *nije*, na pr. مَا زَيْدٌ طَالِبًا *Zejd nije učenik*, لَا رَجُلٌ سَالِمًا *Čovjek nije zdrav*.

Vježba 14

Vokativ (أَلْمُنَادَى)

Rečeno je da se dozivanje (vokativ) izrazuje u nominativu ili akuzativu. Vokativ se tvori da se pred riječ kojom se doziva stavi vokativna čestica يَا o, koja se zove حَرْفُ ٱلنِّدَاءِ. Riječ, koja stoji iza vokativne čestice ne smije imati nunacije, na pr. يَا رَجُلُ *Čovječe!* يَا مُحَمَّدُ *Muhammede!*

Iza vokativne čestice stoji ime u nominativu, ako je jedna riječ, a u akuzativu, ako je أَلْمُضَافُ, na pr. يَا زَيْدُ *Zejde!* يَا أُمِّ *Majko!* يَا عَبْدَ ٱللهِ *Božji robe!*

Ako riječ, koja je vokativ, ima određeni član أَلْ, staviće se bez obzira u kome je ona broju između čestice يَا i vokativa riječ أَيُّهَا, ako je vokativ muškoga roda, a riječ أَيَّتُهَا, ako je vokativ ženskoga roda[1]), na pr. يَا أَيُّهَا ٱلْإِنْسَانُ *Čovječe!* يَا أَيَّتُهَا ٱلنَّفْسُ *Dušo!* يَا أَيُّهَا ٱلْعُلَمَاءُ *Učenjaci!*

Vježba 15

Deminutiv (إِسْمُ ٱلتَّصْغِيرِ — أَلْإِسْمُ ٱلْمُصَغَّرُ)

Svako ime označuje predmet ili svojstvo u potpunoj mjeri, na pr. رَجُلٌ *čovjek*, عُصْفُورٌ *vrabac* i t. d. Ovako ime dok je u svome prvotnom obliku zove se أَلْإِسْمُ ٱلْمُكَبَّرُ.

---

[1]) Izuzetak od ovoga pravila su vokativi يَا أَللهُ *Bože!* i أَللَّهُمَّ *O moj Bože!*

Nekad se međutim hoće da označi predmet ili svojstvo u manjoj mjeri. Ovaka se imenica zove deminutiv إِسْمُ ٱلتَّصْغِيرِ — ٱلاِسْمُ ٱلْمُصَغَّرُ.

Oblici koji pokazuju umanjeni predmet ili svojstvo jesu:

فُعَيْلٌ za imena, koja imaju samo tri slova, a

فُعَيْعِلٌ ili فُعَيْعِيلٌ za imena od četiri ili više slova, na pr.

رَجُلٌ	čovjek	—	رُجَيْلٌ	čovječuljak
جَبَلٌ	brdo	—	جُبَيْلٌ	brdašce
ٱلْحَسَنُ	Hasan	—	ٱلْحُسَيْنُ	Husejn
عَقْرَبٌ	štipavac	—	عُقَيْرِبٌ	štipavčić
كَاتِبٌ	pisar	—	كُوَيْتِبٌ	pisarić
خَالِدٌ	Halid	—	خُوَيْلِدٌ	Halidčić
كِتَابٌ	knjiga	—	كُتَيِّبٌ	knjižica
جَمِيلٌ	lijep	—	جُمَيِّلٌ	ljepušast
عُصْفُورٌ	vrabac	—	عُصَيْفِيرٌ	vrapčić.

Deminutiv se pravi samo od jednine, a rijetko kada od nepravilne množine, na pr. صَاحِبٌ, pl. أَصْحَابٌ, *drug*, demin. أُصَيْحَابٌ

Imena ženskoga roda po značenju (ٱلْمُؤَنَّثُ ٱلْمَعْنَوِيُّ) i po upotrebi (ٱلْمُؤَنَّثُ ٱلسَّمَاعِيُّ) u deminutivu dobivaju na kraju ة, ako su od tri suglasnika, na pr. أُمٌّ *majka*, demin. أُمَيْمَةٌ *majčica*, شَمْسٌ *sunce*, demin. شُمَيْسَةٌ *sunašce*, دَارٌ *kuća*, demin. دُوَيْرَةٌ *kućica*, ali عَجُوزٌ *stara žena*, deminutiv عُجَيِّزٌ *starica*.

Naročito treba zapamtiti deminutive ovih imenica:

أَبٌ	otac	—	أُبَيٌّ	tatica	أَخٌ	brat	—	أُخَيٌّ	braco
اِبْنٌ	sin	—	بُنَيٌّ	sinčić	أُخْتٌ	sestra	—	أُخَيَّةٌ	sestrica
اِبْنَةٌ	kći	—	بُنَيَّةٌ	kćerka	شَيْءٌ	stvar	—	شُوَيَّةٌ	stvarčica.

Vježba 16

Pridjev (اَلصِّفَةُ الْمُشَبَّهَةُ)

Pridjevi su riječi koje pokazuju neko stalno svojstvo osobe ili stvari, na pr. صَغِيرٌ *malen*, عَذْبٌ *pitak*. Pridjev se kao i svako drugo ime mijenja po rodu, broju i padežu, a može biti određen sa اَلْ i neodređen.

Pridjevi se dijele na dvoje:

1) Pridjevi koji označuju kakvu boju ili osebine ljudskoga tijela. Svi ovi pridjevi dolaze na oblik أَفْعَلُ u singularu muškog roda, na oblik فَعْلَاءُ u singularu ženskog roda, أَفْعَلَانِ u dualu muškog roda, فَعْلَاوَانِ u dualu ženskog roda, فُعْلٌ u pluralu za oba roda, na pr.

Sing. m. r.	أَسْوَدُ crn	ž. r.	سَوْدَاءُ crna
Dual m. r.	أَسْوَدَانِ dva crna	ž. r.	سَوْدَاوَانِ dvije crne
Plur. m. r.	سُودٌ crni	ž. r.	سُودٌ crne.

Isti bi pridjev u odredenom obliku glasio:

Sing. m. r.	اَلْأَسْوَدُ crnî	ž. r.	اَلسَّوْدَاءُ crnâ
Dual m. r.	اَلْأَسْوَدَانِ dva crnâ	ž. r.	اَلسَّوْدَاوَانِ dvije crnê
Plur. m. r.	اَلسُّودُ crnî	ž. r.	اَلسُّودُ crnê.

Deklinacija ovih pridjeva

Ovi se pridjevi u singularu i pluralu muškog i ženskog roda mijenjaju po padežima ovako:

a) Neodredeni pridjev:

	Sing. m. r.:	Sing. ž. r.:	Pl. m. i ž. r.:
Nom.	أَسْوَدُ crn	سَوْدَاءُ crna	سُودٌ crni, crne
Gen.	أَسْوَدَ [1]) crna	سَوْدَاءَ crne	سُودٍ crnih
Akuz.	أَسْوَدَ crna	سَوْدَاءَ crnu	سُودًا crne.

[1]) Pridjev na oblik أَفْعَلُ za muški rod, فَعْلَاءُ za ženski rod mijenja se po nepotpunoj deklinaciji.

b) Određeni pridjev:

	Sing. m. r.	Sing. ž. r.	Pl. m. i ž. r.
Nom.	اَلْأَسْوَدُ crnî	اَلسَّوْدَاءُ crnā	اَلسُّودُ crni, crne
Gen.	اَلْأَسْوَدِ crnoga	اَلسَّوْدَاءِ crnē	اَلسُّودِ crnih
Akuz.	اَلْأَسْوَدَ crnoga	اَلسَّوْدَاءَ crnū	اَلسُّودَ crne.

Dual ovih pridjeva mijenja se po padežima kao i dual ostalih imena, na pr. أَسْوَدَانِ *dva crna* (nom.), أَسْوَدَيْنِ *dvaju crnih* ili *dvojicu crnih* (gen. i akuz.).

Ovako se na primjer mijenjaju pridjevi:

Sing. m. r.:	Sing. ž. r.:	Pl. oba roda:
أَحْمَرُ crven	حَمْرَاءُ crvena	حُمْرٌ crveni, crvene
أَبْيَضُ bijel	بَيْضَاءُ bijela	بِيضٌ (mjesto بُيْضٌ) bijeli, bijele
أَحْوَرُ velikih i lijepih očiju	حَوْرَاءُ ženska velikih i lijepih očiju	حُورٌ velikih i lijepih očiju
أَعْوَرُ slijep u jedno oko	عَوْرَاءُ slijepa u jedno oko	عُورٌ slijepi ili slijepe u jedno oko
أَعْرَجُ hrom	عَرْجَاءُ hroma	عُرْجٌ hromi ili hrome
أَعْمَى slijep	عَمْيَاءُ slijepa	عُمْيٌ slijepi ili slijepe

Vježba 17

2) Pridjevi, koji ne označuju kakvu boju ili osebine ljudskog tijela, dolaze na ove oblike:

1 Oblik فَعْلٌ, na pr.	شَيْخٌ star	عَذْبٌ pitak	
2 „ فِعْلٌ, „ „	رِخْوٌ mekan	مِلْحٌ slan	خِلْوٌ prazan
3 „ فُعْلٌ, „ „	صُلْبٌ krut	غُمْرٌ neiskusan	
4 „ فَعَلٌ, „ „	حَسَنٌ lijep	بَطَلٌ hrabar	
5 „ فَعِلٌ, „ „	حَزِنٌ zabrinut	فَطِنٌ oštrouman	
6 „ فُعُلٌ, „ „	جُنُبٌ nečist	فُرُجٌ brbljavac	
7 „ فَاعِلٌ, „ „	نَاعِمٌ mekan, nježan	بَارِدٌ hladan	
8 „ فَعِيلٌ, „ „	كَرِيمٌ plemenit	قَصِيرٌ kratak	

9	Oblik	فَعَالٌ, na pr.	جَبَانٌ	strašljiv	شُجَاعٌ	srčan
10	„	فُعَالٌ, „ „	شُجَاعٌ	srčan	كُبَارٌ	velik
11	„	فَيْعِلٌ, „ „	جَيِّدٌ	dobar	مَيِّتٌ	mrtav
12	„	فُعْلَانٌ, „ „	عُرْيَانٌ	go	غُفْلَانٌ	nemaran
13	„	فَعْلَانُ, „ „	غَضْبَانُ	srdit	عَطْشَانُ	žedan.

Svi pridjevi, koji dolaze na oblike nabrojane pod 1—12, postaju ženskoga roda, ako im se na kraju doda ة, a dekliniraju se u singularu, dualu i pluralu kao i imenice potpune deklinacije, na pr. يَدٌ نَاعِمَةٌ *nježna ruka,* مِنَ الْغُلَامَيْنِ الْفَطِنَيْنِ *od dva oštroumna dječaka,* اَلرِّجَالَ الْكِرَامَ *plemenite ljude* i t. d.

Pridjevi pod br. 13, koji u singularu muškoga roda imaju oblik فَعْلَانُ, dekliniraju se u singularu muškoga roda po nepotpunoj, a u dualu i pluralu po potpunoj deklinaciji. Ženski rod ovih pridjeva se svršuje na ىَ— i ostaje u svim padežima bez promjene. Plural za oba roda dolazi na oblik فِعَالٌ, na pr.

	Singular:	Dual:	Plural:
M. r.	عَطْشَانُ žedan	عَطْشَانَانِ dva žedna	عِطَاشٌ žedni
	رَيَّانُ napojen	رَيَّانَانِ dva napojena	رِوَاءٌ napojeni
Ž. r.	عَطْشَى žedna	عَطْشَيَانِ dvije žedne	عِطَاشٌ žedne
	رَيَّا napojena	رَيَّيَانِ dvije napojene	رِوَاءٌ napojene.

Pridjevi svih nabrojenih vrsta postaju određeni, ako na početku dobiju određeni član اَلْ, a inače su neodređeni, na pr. شَيْخٌ *star,* اَلشَّيْخُ *starî,* أَحْمَرُ *crven,* اَلْأَحْمَرُ *crvenî* i t. d.

Vježba 18

Slaganje pridjeva i imenice

Kako imenica (nomen) znači predmet, a pridjev (adjektiv) neko svojstvo, pridjev stoji uz imenicu, kojoj služi kao oznaka, na pr. رَجُلٌ عَالِمٌ *učen čovjek,* اَلْأُمُّ رَحِيمَةٌ *Majka je milostiva.*

Pridjev može biti oznaka (atribut — اَلنَّعْتُ - اَلصِّفَةُ), a može biti predikat (اَلْخَبَرُ). U gornja dva primjera je riječ عَالِمٌ *učen* atribut, a رَحِيمَةٌ *milostiva* predikat.

Pridjev kao atribut ili predikat stoji uvijek iza imenice, na koju se odnosi, kako se to vidi iz gornja dva primjera.

Ako je imenica određena i pridjev je kao atribut određen t. j. ima određeni član اَلْ , a inače je neodređen, na pr. اَلْأَبُ اَلصَّالِحُ *dobri otac,* بِنْتٌ صَغِيرَةٌ *malena kći.*

Pridjev kao predikat ne smije biti određen, na pr. اَلْأَبُ صَالِحٌ *otac je dobar,* اَلْبِنْتُ صَغِيرَةٌ *kćerka je malena.*

Pridjev kao atribut i kao predikat slaže se sa svojom imenicom u rodu, broju i padežu, ako je imenica u singularu, dualu ili u pravilnom pluralu muškog roda, na pr. وَلَدٌ صَالِحٌ *dobro dijete,* اَلْوَلَدُ اَلصَّالِحُ *dobrô dijete,* اَلِامْرَأَةُ اَلصَّالِحَةُ *dobrâ žena,* اَلِامْرَأَتَانِ صَالِحَتَانِ *Dvije su žene dobre,* فِى اَلْيَدَيْنِ اَلنَّظِيفَتَيْنِ *u dvije čistê ruke,* اَلْمُسْلِمُونَ صَالِحُونَ *Muslimani su dobri.*

Pridjev kao predikat ne slaže se u padežu sa subjektom imenske rečenice pred kojom stoje إِنَّ , مَا , لَا i još neke slične čestice, na pr. إِنَّ اَلْمُسْلِمِينَ صَالِحُونَ *Zaista su muslimani dobri;* لَا رَجُلَ حَاضِرٌ *Nema niko prisutan;* مَا اَلْغِيبَةُ جَائِزَةً *Ogovaranje nije dozvoljeno.*

Ako je pak imenica u pravilnom pluralu ženskog roda ili nepravilnoj množini, pridjev kao atribut ili predikat može se slagati sa svojom imenicom u rodu i broju, a može stajati u jednini ženskoga roda, na pr.(صَالِحَةٌ) اَلْمُسْلِمَاتُ صَالِحَاتٌ *Muslimanke su dobre,* (صَالِحَةٌ) اَلرِّجَالُ صَالِحُونَ *Ljudi su dobri,* (اَلْوَاسِعَاتُ) اَلدُّورُ اَلْوَاسِعَةُ *prostranê kuće,* (اَلْبَعِيدَاتِ) مِنَ اَلْبِلَادِ اَلْبَعِيدَةِ *iz dalekih krajeva,* (اَلْكَبِيرَةُ) اَلرِّجَالُ اَلْكِبَارُ *velikî ljudi.*

Vježba 19

Poredba ili komparacija pridjeva

Kao i u srpskohrvatskom jeziku i arapski pridjevi imaju tri stepena:

1) Prvi stepen ili pozitiv (اَلصِّفَةُ), kad pridjev pokazuje svojstvo nekog predmeta bez obzira na druge predmete ili kad pokazuje da neki predmet ima neko svojstvo u istoj mjeri kao i drugi koji predmet, na pr. اَلْكِتَابُ حَسَنٌ *Knjiga je lijepa,* اَلْأُخْتُ رَحِيمَةٌ كَالْأُمِّ *Sestra je milostiva kao majka.*

2) Drugi stepen ili komparativ (إِسْمُ ٱلتَّفْضِيلِ) tvori se od pozitiva kada se dva predmeta porede pa se ističe da nekom predmetu pripada neko svojstvo u većoj mjeri nego drugome, na pr. مُحَمَّدٌ أَكْبَرُ مِنْ عَلِيٍّ *Muhammed je veći (stariji) od Alije.*

Komparativ se od pozitiva tvori tako da se pozitiv pridjeva stavi u oblik أَفْعَلُ (bez određenog člana) bez obzira na rod i broj, a onda se doda na slijedeću riječ prijedlog مِنْ *od, nego,* na pr. od pridjeva صَعْبٌ *težak* komparativ glasi أَصْعَبُ مِنْ *teži od,* od كَبِيرٌ *velik* أَكْبَرُ مِنْ *veći od* i t. d. أَنْتَ أَكْبَرُ مِنْ زَيْدٍ *Ti si veći od Zejda,* فَاطِمَةُ أَصْلَحُ مِنْ زَيْنَبَ *Fatima je bolja od Zejnebe,* مُحَمَّدٌ وَزَيْنَبُ أَحْسَنُ مِنْكَ *Muhammed i Zejneba su ljepši od tebe,* أَنْتُمْ أَعْلَمُ مِنَّا *Vi ste učeniji od nas.*

3) Treći stepen ili superlativ (إِسْمُ ٱلتَّفْضِيلِ) tvori se također od pozitiva kada se porede tri ili više predmeta pa se ističe da jedan ima neko svojstvo u najvećoj mjeri.

Pozitiv se pridjeva u superlativu pretvori u ove oblike:

	Muški rod:	Ženski rod:
Singular	أَفْعَلُ	فُعْلَى
Dual	أَفْعَلَانِ	فُعْلَيَانِ
Plural	أَفْعَلُونَ (أَفَاعِلُ)	فُعْلَيَاتٌ (فُعَلُ)

Pridjev u superlativu mora imati određeni član اَلْ ili je مُضَافٌ određenoj imenici ili ličnoj zamjenici u pluralu.

a) Superlativ sa izvjesnim članom اَلْ :

Muški rod:

Singular	اَلرَّجُلُ ٱلْأَفْضَلُ	najvredniji čovjek
Dual	اَلرَّجُلَانِ ٱلْأَفْضَلَانِ	dvojica najvrednijih ljudi
Plural	اَلرِّجَالُ ٱلْأَفْضَلُونَ	najvredniji ljudi.

Ženski rod:

Singular	اَلاِمْرَأَةُ ٱلْفُضْلَى	najvrednija žena
Dual	اَلاِمْرَأَتَانِ ٱلْفُضْلَيَانِ	dvije najvrednije žene
Plural	اَلنِّسَاءُ ٱلْفُضْلَيَاتُ	najvrednije žene.

b) Superlativ kao: اَلْمُضَافُ

Muški rod:

Singular	أَفْضَلُ ٱلرِّجَالِ	najvredniji čovjek
Dual	أَفْضَلَا (أَفْضَلُ) ٱلرِّجَالِ	dva najvrednija čovjeka
Plural	أَفْضَلُو (أَفْضَلُ) ٱلرِّجَالِ	najvredniji ljudi.

Ženski rod:

Singular	فُضْلَى (أَفْضَلُ) ٱلنِّسَاءِ	najvrednija žena
Dual	فُضْلَيَا (أَفْضَلُ) ٱلنِّسَاءِ	dvije najvrednije žene
Plural	فُضْلَيَاتُ (أَفْضَلُ) ٱلنِّسَاءِ	najvrednije žene.

Mjesto pravilne množine muškoga roda na oblik أَفْعَلُونَ u superlativu može biti i nepravilna množina na oblik أَفَاعِلُ, na pr. أَكَابِرُ ٱلنَّاسِ *velikani svijeta,* أَصَاغِرُكُمْ *vaši najmlađi* i t. d.

Superlativ pridjeva koji ima određeni član bio atribut ili predikat mora se kao i pozitiv pridjeva slagati sa imenicom kojoj pripada u rodu, broju i padežu, a superlativ koji je مُضَافٌ može se slagati sa svojom imenicom, a može i uvijek stajati u jednini muškoga roda.

Vježba 20

Komparativ i superlativ pridjeva, koji pokazuju boje ili osebine ljudskoga tijela kao i od glagolskih pridjeva aktivnog (إِسْمُ ٱلْفَاعِلِ) i pasivnog (إِسْمُ ٱلْمَفْعُولِ) proširenih glagolskih oblika, tvore se na drugi način. Drugi i treći stepen od takovih pridjeva tvori se, da se pridjev odnosno particip aktivni ili pasivni pretvori u neodređenu imenicu ili u infinitiv (ٱلْمَصْدَرُ) u akuzativu pa se pred njega stavi riječ: أَعْظَمُ *veći*, أَكْبَرُ *veći*, أَقَلُّ *manji*, أَشَدُّ *jači* i t. d., na pr.

Pozitiv:	Komparativ:	Superlativ:	
أَسْوَدُ crn	أَشَدُّ سَوَادًا مِنْ crnji(a)	اَلْأَشَدُّ سَوَادًا أَشَدُّ ٱلنَّاسِ سَوَادًا	najcrnji(a)
أَبْيَضُ bijel	أَشَدُّ بَيَاضًا مِنْ bjelji(a)	اَلْأَشَدُّ بَيَاضًا أَشَدُّ ٱلرِّجَالِ بَيَاضًا	najbjelji(a)
مُنْصِفٌ pravedan	أَكْبَرُ إِنْصَافًا مِنْ pravedniji(a)	اَلْأَكْبَرُ إِنْصَافًا أَكْبَرُ ٱلنَّاسِ إِنْصَافًا	najpravedniji(a).

Imenice خَيْرٌ *dobro* i شَرٌّ *zlo* upotrebljuju se još i kao drugi i treći stepen pridjeva, koji nikad nema pozitiva, na pr. مُحَمَّدٌ خَيْرٌ مِنْهُ *Muhammed je bolji od njega*, خَيْرُ ٱلنَّاسِ *Najbolji čovjek*, شَرُّ ٱلْمَصَائِبِ *najgora nesreća* i t. d.

Ne mogu se porediti pridjevi, koji pokazuju svojstva, koja se ne mogu povećati ili umanjiti, na pr. مَيِّتٌ *mrtav*, أَعْمَى *slijep*.

Vježba 21

Dodatak o pridjevima

Pridjev koji pokazuje pripadnost nekoj porodici, plemenu, kraju, gradu, narodu ili zanimanju, zove se arapski إِسْمُ ٱلْمَنْسُوبِ.

Ovaj se pridjev tvori:

1) Da se imenici muškoga roda u singularu doda nastavak ىٌّ, pred kojim stoji vokal ِ, na pr. مِصْرُ *Egipat* — مِصْرِيٌّ

egipatski ili *Egipćanin,* عِلْمٌ *nauka* — عِلْمِيٌّ *naučni,* قُرَيْشٌ [1]) *Kurejšije* — قُرَيْشِيٌّ *Kurejšija,* عَرَبٌ *Arapi* — عَرَبِيٌّ *Arap* ili *arapski.*

Ako je ime, od koga pravimo ovaj pridjev, u dualu ili pluralu, moramo ga vratiti u singular, na pr. إِثْنَانِ *dva* — إِثْنِيٌّ *dvojni,* زَيْدُونَ *Zejdovi* — زَيْدِيٌّ *zejdski,* عَرَفَاتُ *Arefat* — عَرَفِيٌّ *arefatski,* أَخْلَاقٌ *moral* — خُلُقِيٌّ *moralni.*

Ime, koje ima na kraju ة, izgubiće to ة kada od njega postane ovaj pridjev, na pr. مَكَّةُ *Mekka* — مَكِّيٌّ *mekkanski,* فَاطِمَةُ *Fatima* — فَاطِمِيٌّ *Fatimin, Fatimović.*

Od ove vrste pridjeva naročito treba zapamtiti:

أَبٌ otac — أَبَوِيٌّ očinski   أَخٌ brat — أَخَوِيٌّ bratski

لُغَةٌ jezik — لُغَوِيٌّ jezični   سَنَةٌ godina — سَنَوِيٌّ godišnji.

2) Pridjev إِسْمُ ٱلْمَنْسُوبِ može doći i na jedan od ovih oblika:

a) فَعَّالٌ , na pr. حَمَّالٌ *nosač,* حَدَّادٌ *kovač,* قَصَّابٌ *mesar* i t. d.

Pridjevi ovoga oblika, kako se iz samih primjera vidi, obično pokazuju neko zanimanje.

b) فَاعِلٌ , na pr. تَامِرٌ *koji ima datula,* لَابِنٌ *koji ima mlijeka.*

c) فَعِلٌ , na pr. طَعِمٌ *koji ima hrane,* لَبِسٌ *koji ima odijela.*

Pravila po kojima se tvori ženski rod kod običnih pridjeva kao i pravila o slaganju pridjeva imenice vrijede i za إِسْمُ ٱلْمَنْسُوبِ, na pr. اَلْجَرِيدَةُ مَكِّيَّةٌ *Novina je mekkanska,* رَجُلَانِ مَكِّيَّانِ *dva mekkanska čovjeka,* اَلْآيَاتُ ٱلْمَكِّيَّةُ *mekkanski odlomci Kur'ana.*

Svi oblici ove vrste pridjeva (إِسْمُ ٱلْمَنْسُوبِ) imaju dvojinu kao i ostala imena, a plural im dolazi u pravilnoj množini, na pr. قُرَيْشِيٌّ , قُرَيْشِيَّانِ , قُرَيْشِيُّونَ , قُرَيْشِيَّةٌ , قُرَيْشِيَّتَانِ , قُرَيْشِيَّاتٌ.

Vježba 22

[1]) Gore smo naučili da se od zbirnog imena dobije jednina, ako mu se doda nastavak يٌّ .

Zamjenice (pronomeni)

Lične ili personalne zamjenice (اَلْمُضْمَرُ — اَلضَّمِيرُ)

Lične zamjenice mogu biti samostalne (اَلضَّمِيرُ اَلْمُنْفَصِلُ) i spojene (اَلضَّمِيرُ اَلْمُتَّصِلُ).

1) Samostalne lične zamjenice (اَلضَّمِيرُ اَلْمُنْفَصِلُ) dolaze samo u nominativu ili akuzativu, a imaju ove oblike

	Nominativ		Akuzativ	
3 lice (اَلْغَائِبُ)				
Sing. m. r.	هُوَ	on	إِيَّاهُ	njega
Dual m. r.	هُمَا	oni dvojica	إِيَّاهُمَا	njih dvojicu
Plur. m. r.	هُمْ	oni	إِيَّاهُمْ	njih (ih)
Sing. ž. r.	هِيَ	ona	إِيَّاهَا	nju
Dual ž. r.	هُمَا	one dvije	إِيَّاهُمَا	njih dvije
Plur. ž. r.	هُنَّ	one	إِيَّاهُنَّ	njih (ih) (ž.)
2 lice (اَلْمُخَاطَبُ)				
Sing. m. r.	أَنْتَ	ti	إِيَّاكَ	tebe
Dual m. r.	أَنْتُمَا	vi dvojica	إِيَّاكُمَا	vas dvojicu
Plur. m. r.	أَنْتُمْ	vi	إِيَّاكُمْ	vas
Sing. ž. r.	أَنْتِ	ti (ž.)	إِيَّاكِ	tebe (ž.)
Dual ž. r.	أَنْتُمَا	vi dvije	إِيَّاكُمَا	vas dvije
Plur. ž. r.	أَنْتُنَّ	vi (ž.)	إِيَّاكُنَّ	vas (ž.)
1 lice (اَلْمُتَكَلِّمُ)				
Sing. oba r.	أَنَا	ja	إِيَّايَ	mene
Plur. oba r.	نَحْنُ	mi	إِيَّانَا	nas

2) Spojene lične zamjenice (اَلضَّمِيرُ الْمُتَّصِلُ) mogu biti saştavljene:

a) uz glagol kao glagolski predmet (objekat) u akuzativu (اَلضَّمِيرُ الْمَنْصُوبُ), ako je glagol prelazan, na pr. يَمْدَحُهُ *Hvali ga.*

b) uz ime sa kojim čini genitivnu vezu, u kojoj je zamjenica u genitivu kao اَلْمُضَافُ إِلَيْهِ, na pr. كِتَابُهُ *njegova knjiga,* يَدَاهُ *njegove dvije ruke*[1]), مُعَلِّمُوكُمْ *vaši učitelji.*

Zamjenice, koje su sastavljene sa imenicom, nadoknađuju prisvojne (posesivne) zamjenice srpskohrvatskog jezika, jer zamjenica spojena sa imenicom u genitivnoj vezi pokazuje da nekome nešto pripada, na pr. كِتَابُهُ *njegova knjiga,* مِنْ يَدَيْكَ *iz tvojih ruku* i t. d.

c) uz prijedlog pa je lična zamjenica u genitivu, jer stoji iza prijedloga, na pr. مِنْهُ *od njega,* فِيهِ *u njemu.*

Primjeri:

	1) Spojena lična zamjenica	2) Zamjenica uz glagol	3) Zamjenica uz ime	4) Zamjenica uz prijedlog
		3 lice (اَلْغَائِبُ)		
Sing. m. r.	هُ (هُ)	يَمْدَحُهُ Hvali ga	كِتَابُهُ njegova knjiga	مِنْهُ od njega
Dual m. r.	هُمَا	يَمْدَحُهُمَا Hvali ih (njih dvojicu)	كِتَابُهُمَا knjiga njih dvojice	مِنْهُمَا od njih dvojice
Plural m. r.	هُمْ	يَمْدَحُهُمْ Hvali ih	كِتَابُهُمْ njihova knjiga	مِنْهُمْ od njih
Sing. ž. r.	هَا	يَمْدَحُهَا Hvali je	كِتَابُهَا njena knjiga	مِنْهَا od nje
Dual ž. r.	هُمَا	يَمْدَحُهُمَا Hvali ih (njih dvije)	كِتَابُهُمَا knjiga njih dviju	مِنْهُمَا od njih dvije
Plural ž. r.	هُنَّ	يَمْدَحُهُنَّ Hvali ih (ž.)	كِتَابُهُنَّ njihova knjiga (ž.)	مِنْهُنَّ od njih (ž.)

[1]) Sa يَدَانِ i مُعَلِّمُونَ otpalo je نِ i نَ, jer su مُضَافٌ.

	1) Spojena lična zamjenica	2) Zamjenica uz glagol	3) Zamjenica uz ime	4) Zamjenica uz prijedlog
		2 lice (اَلْمُخَاطَبُ)		
Sing. m. r.	كَ	يَحْمَدُكَ Hvali te	كِتَابُكَ tvoja knjiga	مِنْكَ od tebe
Dual m. r.	كُمَا	يَحْمَدُكُمَا Hvali vas dvojicu	كِتَابُكُمَا vaša knjiga	مِنْكُمَا od vas dvojice
Plural m. r.	كُمْ	يَحْمَدُكُمْ Hvali vas	كِتَابُكُمْ vaša knjiga	مِنْكُمْ od vas
Sing. ž. r.	كِ	يَحْمَدُكِ Hvali te (ž.)	كِتَابُكِ tvoja knjiga	مِنْكِ od tebe (ž.)
Dual ž. r.	كُمَا	يَحْمَدُكُمَا Hvali vas dvije	كِتَابُكُمَا vaša knjiga	مِنْكُمَا od vas dvije
Plural ž. r.	كُنَّ	يَحْمَدُكُنَّ Hvali vas (ž.)	كِتَابُكُنَّ vaša knjiga (ž.)	مِنْكُنَّ od vas (ž.)
		1 lice (اَلْمُتَكَلِّمُ)		
S. oba r.	ى - نِى	يَحْمَدُنِى Hvali me	كِتَابِى moja knjiga	مِنِّى od mene
Pl. oba r.	نَا	يَحْمَدُنَا Hvali nas	كِتَابُنَا naša knjiga	مِنَّا od nas

Kako se iz gornjih primjera vidi sastavljene lične zamjenice su nepromjenljive pa se kod njih genitivni ili akuzativni nastavci samo zamišljaju.

Zamjenice za 3 lice: هُ, هُمَا, هُمْ i هُنَّ glase هِ, هِمَا, هِمْ i هِنَّ, ako se riječ, koja prije njih stoji, svršuje s vokalom ـِ ili ىْ, na pr. مِنْ رَبِّهِ *od svoga gospodara,* مِنْ يَدَيْهِ *iz njegove dvije ruke,* عَلَيْهِمَا *na njima dvojici,* فِيهِمْ *među njima.*

Promjene kod spojenih zamjenica

1) Zamjenica 1 lica jednine ى čita se يَ ako je spojena sa imenicom koja se svršuje na ā (ـا ili ـَى), na pr. عَصَايَ (عَصًا *štap) moj štap,* مَوْلَايَ (مَوْلًى *gospodar) moj gospodar,* خَطَايَايَ (خَطَايَا *grijesi) moji grijesi.*

2) Ako je zamjenica 1 lica ى spojena sa česticom, koja se svršuje na ىَ kao إِلَى, عَلَى, لَدَى, onda se oba ى slijevaju u jedno pojačano يّ, na pr. إِلَيَّ *meni,* عَلَيَّ *na me,* لَدَيَّ *kod mene.*

3) Zamjenica 1 lica sa česticama إِنَّ, أَنَّ, كَأَنَّ i لَكِنَّ može glasiti إِنِّي i إِنَّنِي, أَنِّي i أَنَّنِي *zaista ja;* كَأَنِّي i كَأَنَّنِي *kao da ja;* لَكِنِّي i لَكِنَّنِي, *ali ja;* لَعَلِّي i لَعَلَّنِي *ne bi li ja!*

4) Kod čestica مِنْ, عَنْ *od* i لَدُنْ *kod* pojačava se ن, ako iza njih dolazi zamjenica 1 lica singulara i plurala, na pr. مِنِّي, عَنِّي *od mene* i لَدُنِّي *kod mene,* مِنَّا, عَنَّا *od nas* i لَدُنَّا *kod nas.*

5) Pred sastavljenom zamjenicom 1 lica jednine stoji u svim padežima vokal ـِ, na pr. دَارِي *moja kuća,* فِي دَارِي *u mojoj kući,* بِعْتُ دَارِي *Prodao sam svoju kuću.*

6) Ako imenica ženskoga roda koja se svršuje na ة stoji u vezi sa zamjenicom, ة se piše kao ت, na pr. رَحْمَتُهُ (od رَحْمَةٌ) *njegova milost;* عِلَّتُهَا (od عِلَّةٌ) *njezina bolest.*

7) Ako se imenica koja se svršuje na ى – spoji sa ličnom zamjenicom, ى se pretvara u pisanju u ا, na pr. ذِكْرَى - ذِكْرَاهُ *njegova opomena,* بُشْرَى - بُشْرَاهُمْ *njihova radost,* مَوْلًى - مَوْلَاهُ *njegov gospodar.*

Vježba 23

Prijedlog لِ *za* glasi لَ kad se spoji sa ličnom zamjenicom osim prvoga lica singulara, na pr. لَكَ *tebi,* لَنَا *nama* i t. d., ali لِي *meni.*

Naročito valja zapamtiti da Arapi nemaju glagola, koji bi odgovarao srpskohrvatskom glagolu »imati«. Oni to izražavaju sa prijedlozima: لِ *za,* عِنْدَ *kod* ili مَعَ *sa.* Ime, koje izrazuje što se ima, dolazi u nominativu, na pr.

لِي (مَعِي - عِنْدِي) كِتَابٌ Imam knjigu
لَكَ (مَعَكَ - عِنْدَكَ) كِتَابٌ Imaš knjigu
لَكِ (مَعَكِ - عِنْدَكِ) كِتَابٌ Imaš (ženska) knjigu

أُمٌّ (مَعَ زَيْدٍ - عِنْدَ زَيْدٍ) لِزَيْدٍ Zejd ima majku

أُمٌّ (مَعَ زَيْنَبَ - عِنْدَ زَيْنَبَ) لِزَيْنَبَ Zejneba ima majku

أُمٌّ (مَعَ فَاطِمَةَ وَمَعَ مُحَمَّدٍ - عِنْدَ فَاطِمَةَ وَعِنْدَ مُحَمَّدٍ) لِفَاطِمَةَ وَلِمُحَمَّدٍ

Fatima i Muhammed imaju majku

أُمَّهَاتٌ (مَعَ الْوِلْدَانِ - عِنْدَ الْوِلْدَانِ) لِلْوِلْدَانِ Djeca imaju majke.

Vježba 24

Pokazne ili demonstrativne zamjenice (إِسْمُ الْإِشَارَةِ)

Pokazne zamjenice su:

A) Za blize predmete:

Za muški rod:

Sing. za sve padeže	ذَا	ili	هَذَا	ovaj
Dual nom.	ذَانِ	ili	هَذَانِ	ova dvojica
Dual gen. i ak.	ذَيْنِ	ili	هَذَيْنِ	ove dvojice ili ovu dvojicu
Plur. za sve padeže	أُولَاءِ [1]	ili	هَؤُلَاءِ	ovi

Za ženski rod:

Sing. za sve padeže	ذِهِ	ili	هَذِهِ	ova
Dual nom.	تَانِ	ili	هَاتَانِ	ove dvije
Dual gen. i akuz.	تَيْنِ	ili	هَاتَيْنِ	ovih dviju ili ove dvije
Plural za sve padeže	أُولَاءِ	ili	هَؤُلَاءِ	ove.

Sve se spomenute zamjenice upotrebljuju za razumna i nerazumna bića, jedino mjesto أُولَاءِ ili هَؤُلَاءِ *ovi* ili *ove* upotrebljuje se još i هَذِهِ *ova,* ako se govori o neživim bićima u množini.

---

[1]) Prvi se slog izgovara kratko premda se piše dugim vokalom.

B) Za udaljenije predmete:

	Muški rod:		Ženski rod:	
Sing. u svim padežima	ذَاكَ	taj	تِلْكَ	ta
Dual nom.	ذَانِكَ	ta dva	تَانِكَ	te dvije
Dual gen. i ak.	ذَيْنِكَ	te dvojice ili tu dvojicu	تَيْنِكَ	tih dviju ili te dvije

Plural za oba roda u svim padežima أُولَئِكَ tī ili tē.

C) Za daleke predmete:

	Muški rod:		Ženski rod:	
Singular za sve padeže	ذَلِكَ	onaj	تِلْكَ	onâ
Dual nom.	ذَانِكَ	ona dva	تَانِكَ	one dvije
Dual gen. i ak.	ذَيْنِكَ	one dvojice ili onu dvojicu	تَيْنِكَ	onih dviju ili one dvije

Plural za oba roda i u svim padežima أُولَئِكَ onî, onê.

Pokazna zamjenica u arapskom jeziku uvijek stoji pred imenicom, na koju se odnosi i s njom se slaže u rodu, broju i padežu. Ova imenica mora biti sa određenim članom اَلْ , na pr. هَذَا ٱلْكِتَابُ *ova knjiga,* هَاتَانِ ٱلْمُعَلِّمَتَانِ *ove dvije učiteljice,* أُولَئِكَ ٱلرِّجَالُ *ti, oni ljudi* i t. d. Ako imenica iza pokazne zamjenice nema određenog člana, onda je pokazna zamjenica subjekat, a imenica predikat imenske rečenice, na pr. هَذَا كِتَابٌ *Ovo je knjiga,* هَؤُلَاءِ إِخْوَتُنَا *Ovo su naša braća,* تِلْكَ أُمُّ زَيْدٍ *Onâ je Zejdova majka.*

Ako imenica, na koju se odnosi pokazna zamjenica, stoji u genitivnoj vezi kao اَلْمُضَافُ , onda pokazna zamjenica dolazi tek iza genitiva, jer اَلْمُضَافُ ne smije dobiti određenog člana, na pr. كِتَابُ ٱلطَّالِبِ هَذَا *ova učenikova knjiga,* أُمُّ زَيْدٍ تِلْكَ *ona Zejdova majka,* قَلَمُكَ هَذَا *ovo tvoje pero.*

Vježba 25

Odnosne ili relativne zamjenice (اِسْمُ ٱلْمَوْصُولِ)

Odnosne zamjenice jesu:

	Muški rod:	Ženski rod:
Sing. u svim padež.	اَلَّذِى koji	اَلَّتِى koja
Dual nom.	اَللَّذَانِ koja dvojica	اَللَّتَانِ koje dvije
Dual gen. i ak.	اَللَّذَيْنِ koje dvojice ili koju dvojicu	اَللَّتَيْنِ kojih dviju ili koje dvije
Plural za sve padeže	اَلَّذِينَ koji	اَللاَّ تِى koje

Mjesto اَلَّذِينَ *koji* upotrebljuje se nekada اَلْأُولَى *koji,* a mjesto اَللاَّ تِى *koje* اَللاَّئِى, اَللاَّتِ ili اَللَّوَاتِى *koje.*

Odnosne zamjenice أَىٌّ *koji* i أَيَّةٌ *koja* dekliniraju se kao imenice i uvijek su اَلْمُضَافُ onoj riječi, koja iza njih slijedi u genitivu pa أَىٌّ i أَيَّةٌ moraju izgubiti nunaciju, na pr. أَىُّ رَجُلٍ *koji čovjek,* أَىَّ رَجُلٍ *koga čovjeka,* مِنْ أَىِّ رَجُلٍ *od koga čovjeka,* أَيَّةُ امْرَأَةٍ *koja žena,* أَيَّةَ امْرَأَةٍ *koju ženu,* مِنْ أَيَّةِ امْرَأَةٍ *od koje žene.*

Riječi أَىٌّ i أَيَّةٌ upotrebljuju se u istom obliku bez obzira na broj onoga na što se odnose.

Zamjenice مَنْ *ko* مَا *što* ne dekliniraju se i ostaju iste bez obzira na rod i broj onoga na što se odnose, na pr. أَكْرِمْ مَنْ أَكْرَمَكَ *Počasti onoga, ko je tebe počastio,* أَحْسِنْ إِلَى مَنْ يُحْسِنُونَ إِلَيْكَ *Čini dobro onima, koji ga tebi čine,* إِقْرَأْ مَا يُفِيدُ مِنَ ٱلْكُتُبِ *Čitaj knjige, koje koriste.*

Od أَىّ, مَنْ i مَا sastavljene su odnosne zamjenice أَيُّمَنْ *ko god* i أَيُّمَا *što god.* U ovih se zamjenica mijenja samo prvi dio (أَىّ), a drugi (مَنْ ili مَا) ostaje nepromijenjen.

Iza odnosne zamjenice slijedi uvijek rečenica, koja se zove اَلصِّلَةُ (odnosna rečenica). U toj rečenici mora biti lična zamjenica u 3 licu (عَائِدٌ), koja tu rečenicu spaja sa odnosnom zamjenicom, na pr. اَلرَّجُلُ اَلَّذِى تَعْرِفُهُ *čovjek, koga ti poznaješ,* اَلْأُمُّ اَلَّتِى تُحِبُّهَا *majka, koju ti voliš.*

Kako se iz gornjih primjera vidi lična zamjenica, koja se vraća odnosnoj zamjenici, ravna se prema rodu i broju odnosne zamjenice. Isto se tako iz gornjih primjera vidi da imenica, koja stoji pred odnosnom zamjenicom, mora biti određena.

Vježba 26

Upitne ili interogativne zamjenice (اِسْمُ اَلْاِسْتِفْهَامِ)

Upitne zamjenice (اِسْمُ اَلاِسْتِفْهَامِ) jesu:

مَنْ *ko?,* مَا *što?* Ove se zamjenice mogu pojačati sa ذَا pa glase مَنْ ذَا *ko to?* i مَا ذَا *što to?* Obe su ove zamjenice nepromjenljive. Tako u primjerima كِتَابُ مَنْ *čija knjiga?,* كِتَابَ مَنْ *čiju knjigu?* فِى كِتَابِ مَنْ *u čijoj knjizi?* riječ je مَنْ kao اَلْمُضَافُ إِلَيْهِ u svim slučajevima u genitivu, no kako je nepromjenljiva, padežni se nastavak samo zamišlja.

Nadalje su upitne zamjenice لِمَ (لِمَاذَا) *zašto?* عَلَى مَا (عَلَامَ) *našto?,* أَىٌّ *koji? kakav?* أَيَّةٌ *koja?, kakva?*

Zamjenice أَىٌّ i أَيَّةٌ sklanjaju se kao imenice, a oblik im se ravna prema rodu imenice koja je iza njih bez obzira na njezin broj. Imenica ili lična zamjenica, koja iza njih slijedi, uvijek je u genitivu, jer je مُضَافٌ إِلَيْهِ od أَىٌّ ili أَيَّةٌ , na pr.:

	Muški rod:	Ženski rod:
Nominativ	أَىُّ رَجُلٍ koji čovjek?	أَيَّةُ اَمْرَأَةٍ koja žena?
Genitiv	أَىِّ رَجُلٍ koga čovjeka?	أَيَّةِ اَمْرَأَةٍ koje žene?
Akuzativ	أَىَّ رَجُلٍ koga čovjeka?	أَيَّةَ اَمْرَأَةٍ koju ženu?

أَيُّ شَيْءٍ *što?* لِأَيِّ شَيْءٍ *zašto?* أَيُّ رِجَالٍ *koji ljudi?* أَيَّةُ نِسَاءٍ *koje žene?* أَيُّهُمَا *koji od njih dvojice?* أَيَّتُهُمَا *koja od njih dvije?* أَيُّهُمْ *koji od njih?* أَيُّنَا *koji od nas?*

Riječ كَمْ *koliko* može biti upitna zamjenica (إِسْتِفْهَامِيَّةٌ), a može biti uzvik (خَبَرِيَّةٌ). U oba slučaja je كَمْ nepromjenljivo bez obzira na rod i broj imenice, koja iza njega slijedi. Ako je كَمْ upitna zamjenica, onda iza njega stoji imenica u akuzativu singulara, na pr. كَمْ رَجُلًا *koliko ljudi?* كَمْ كِتَابًا *koliko knjiga?*

Ako pred كَمْ dođe prijedlog, onda će imenica iza كَمْ stajati u genitivu, na pr. بِكَمْ دِرْهَمٍ *za koliko drahmi? pošto?* Nekad iza ovoga كَمْ može stajati imenica sa prijedlogom مِنْ, na pr. كَمْ مِنْ رَجُلٍ سَأَلْتَ *Koliko si ljudi pitao?*

Ako je pak كَمْ uzvik, onda iza njega stoji imenica u genitivu singulara ili plurala bez prijedloga ili sa prijedlogom مِنْ, na pr. كَمْ (مِنْ) رَجُلٍ (رِجَالٍ) *koliko ljudi!*

Kao كَمْ upotrebljuje se i كَأَيِّنْ *koliko!* kao uzvik, ali iza ove riječi imenica uvijek stoji u genitivu sa prijedlogom مِنْ, na pr. كَأَيِّنْ مِنْ نَبِيٍّ *koliko Božjih poslanika!*

Vježba 27

Neodređene ili indefinitne zamjenice

U arapskom jeziku nema naročitih izraza za neodređene zamjenice kao što je u srpskohrvatskom »neko«, »neki« i t. d.

Mjesto naših neodređenih zamjenica Arapi upotrebljuju ove riječi: أَحَدٌ ili وَاحِدٌ *jedan, neki,* ženski rod إِحْدَى *jedna, neka,* بَعْضٌ *neki* ili *neka* (bez obzira na rod i broj).

Imenica ili lična zamjenica, koja slijedi iza spomenutih riječi, uvijek je u genitivu (često sa prijedlogom مِنْ) duala ili plurala kao مُضَافٌ إِلَيْهِ [1]), na pr. أَحَدُهُمْ *jedan od njih (neki),*

---

[1]) Kada iza imenice بَعْضٌ slijedi genitiv singulara, onda ova riječ znači *neki dio*, na pr. لَبِثْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ *Ostali smo dan ili neki dio dana.*

وَاحِدُ ٱلطَّالِبِينَ *jedan od učenika (neki učenik)* إِحْدَاهُمَا *jedna od njih dvije*, وَاحِدٌ مِنَ ٱلْعُلَمَاءِ *jedan od učenjaka (neki učenjak),* بَعْضُ ٱلرِّجَالِ *neki čovjek* ili *neki ljudi,* بَعْضُنَا *neki od nas* (sing. i plural), بَعْضُ ٱلْأُمَّهَاتِ *neka majka,* ili *neke majke,* بَعْضُ ٱلنَّاسِ *neki čovjek* ili *neki ljudi,* بَعْضُ أَصْحَابِنَا *neki naš drug* ili *neki naši drugovi.*

Mjesto naše neodređene zamjenice »neko« u arapskom jeziku se upotrebljuje imenica رَجُلٌ ili إِنْسَانٌ *čovjek,* a mjesto »nešto« imenica شَيْءٌ *stvar,* na pr. جَاءَ رَجُلٌ *Došao je neko* لِي شَيْءٌ مِنَ ٱلدَّرَاهِمِ *Imam nešto novaca.*

Sve spomenute imenice u negativnoj rečenici znače: »niko« ili »ništa«, na pr. مَا جَاءَ أَحَدٌ ili مَا جَاءَ رَجُلٌ *Nije došao niko;* مَالِي شَيْءٌ *Nemam ništa.*

Imenice, koje se u arapskom jeziku upotrebljuju mjesto naših neodređenih zamjenica, dekliniraju se kao i druge arapske imenice.

Povratne ili refleksivne zamjenice

U arapskom jeziku ni za refleksivne zamjenice nema naročitih izraza, nego se te zamjenice nadoknađuju imenicama: نَفْسٌ *duša,* ذَاتٌ, عَيْنٌ i شَخْصٌ *osoba,* iza kojih stoji sastavljena lična zamjenica u genitivu kao ٱلْمُضَافُ إِلَيْهِ, na pr. سَأَلَ نَفْسَهُ *Pitao je sebe,* سَأَلَتْ نَفْسَهَا *Pitala je sebe,* زَيْدٌ بِنَفْسِهِ *Zejd sobom,* ٱلْمَلِكُ ذَاتُهُ *vladar lično,* أَنَا بِشَخْصِي *ja lično,* ٱلْعُلَمَاءُ أَنْفُسُهُمْ *učenjaci lično.*

Imenice نَفْسٌ, ذَاتٌ, عَيْنٌ i شَخْصٌ dekliniraju se kao i ostala imena, a prema licu, rodu i broju mijenja se samo lična zamjenica.

Vježba 28

Brojevi ili numerali (اِسْمُ ٱلْعَدَدِ)

Brojevi mogu biti:

1) Glavni (kardinalni) t. j. oni, koji kazuju koliko je čega. To su:

	Muški rod:	Ženski rod:
0 —	صِفْرٌ	
1 —	أَحَدٌ ili وَاحِدٌ	إِحْدَى ili وَاحِدَةٌ
2 —	إِثْنَانِ	إِثْنَتَانِ
3 —	ثَلَاثَةٌ	ثَلَاثٌ
4 —	أَرْبَعَةٌ	أَرْبَعٌ
5 —	خَمْسَةٌ	خَمْسٌ
6 —	سِتَّةٌ	سِتٌّ
7 —	سَبْعَةٌ	سَبْعٌ
8 —	ثَمَانِيَةٌ	ثَمَانٍ
9 —	تِسْعَةٌ	تِسْعٌ
10 —	عَشَرَةٌ ili عَشْرَةٌ	عَشْرٌ
11 —	أَحَدَ عَشَرَ	إِحْدَى عَشْرَةَ
12 —	إِثْنَا عَشَرَ	إِثْنَتَا عَشْرَةَ
13 —	ثَلَاثَةَ عَشَرَ	ثَلَاثَ عَشْرَةَ
14 —	أَرْبَعَةَ عَشَرَ	أَرْبَعَ عَشْرَةَ
15 —	خَمْسَةَ عَشَرَ	خَمْسَ عَشْرَةَ
16 —	سِتَّةَ عَشَرَ	سِتَّ عَشْرَةَ
17 —	سَبْعَةَ عَشَرَ	سَبْعَ عَشْرَةَ
18 —	ثَمَانِيَةَ عَشَرَ	ثَمَانِيَ عَشْرَةَ
19 —	تِسْعَةَ عَشَرَ	تِسْعَ عَشْرَةَ
20 —	(za oba roda) عِشْرُونَ	

Kod brojeva od 20—100 najprije dolaze jedinice, a iza njih desetice sa veznikom وَ *i*, na pr.

	Muški rod:	Ženski rod:
21 —	أَحَدٌ - وَاحِدٌ وَعِشْرُونَ	إِحْدَى وَعِشْرُونَ
22 —	اِثْنَانِ وَعِشْرُونَ	اِثْنَتَانِ وَعِشْرُونَ
23 —	ثَلَاثَةٌ وَعِشْرُونَ	ثَلَاثٌ وَعِشْرُونَ
24 —	أَرْبَعَةٌ وَعِشْرُونَ	أَرْبَعٌ وَعِشْرُونَ
25 —	خَمْسَةٌ وَعِشْرُونَ	خَمْسٌ وَعِشْرُونَ
26 —	سِتَّةٌ وَعِشْرُونَ	سِتٌّ وَعِشْرُونَ
27 —	سَبْعَةٌ وَعِشْرُونَ	سَبْعٌ وَعِشْرُونَ
28 —	ثَمَانِيَةٌ وَعِشْرُونَ	ثَمَانٍ وَعِشْرُونَ
29 —	تِسْعَةٌ وَعِشْرُونَ	تِسْعٌ وَعِشْرُونَ

30 — (za oba roda) ثَلَاثُونَ

40 —	أَرْبَعُونَ	300 —	ثَلَاثُمِائَةٍ	2000 —	أَلْفَانِ
50 —	خَمْسُونَ	400 —	أَرْبَعُمِائَةٍ	3000 —	ثَلَاثَةُ آلَافٍ
60 —	سِتُّونَ	500 —	خَمْسُمِائَةٍ	4000 —	أَرْبَعَةُ آلَافٍ
70 —	سَبْعُونَ	600 —	سِتُّمِائَةٍ	5000 —	خَمْسَةُ آلَافٍ
80 —	ثَمَانُونَ	700 —	سَبْعُمِائَةٍ	6000 —	سِتَّةُ آلَافٍ
90 —	تِسْعُونَ	800 —	ثَمَانِي مِائَةٍ	7000 —	سَبْعَةُ آلَافٍ
100 —	مِائَةٌ	900 —	تِسْعُمِائَةٍ	8000 —	ثَمَانِيَةُ آلَافٍ
200 —	مِائَتَانِ	1000 —	أَلْفٌ	9000 —	تِسْعَةُ آلَافٍ

10.000 —	عَشَرَةُ آلَافٍ	200.000 —	مِائَتَا أَلْفٍ
11.000 —	أَحَدَ عَشَرَ أَلْفًا	1,000.000 —	مِلْيُونٌ ili أَلْفُ أَلْفٍ
12.000 —	إِثْنَا عَشَرَ أَلْفًا	2,000.000 —	مِلْيُونَانِ ili أَلْفَا أَلْفٍ
20.000 —	عِشْرُونَ أَلْفًا	3,000.000 —	ثَلَاثَةُ مَلَايِينَ ili ثَلَاثَةُ آلَافِ أَلْفٍ
100.000 —	مِائَةُ أَلْفٍ	10,000.000 —	عَشَرَةُ مَلَايِينَ ili عَشَرَةُ آلَافِ أَلْفٍ

Rod brojeva

Brojevi od 3—10 zaključno imaju oblike za muški rod sa nastavkom ة , a za ženski bez toga nastavka upravo obratno pravilu, koje inače vrijedi za sva druga imena.

Broj عَشَرَةٌ kad je samostalan prema gornjem pravilu ima nastavak ة za muški rod, a za ženski ga nema. No ako je ovaj broj u složenim brojevima od 11—19, onda za ženski rod ima nastavak ة a za muški ga nema.

Desetice brojeva od عِشْرُونَ pa do تِسْعُونَ vrijede u istom obliku za oba roda.

Riječ مِائَةٌ (plural مِئَاتٌ ili مِئُونَ) *stotina* i أَلْفٌ (plural أُلُوفٌ, آلَافٌ) *hiljada* imaju također za oba roda isti oblik.

Rod brojeva uvijek se ravna prema rodu singulara imenice, na koju se odnosi, na pr. ثَلَاثَةُ إِخْوَةٍ *tri brata,* أَرْبَعُ سُفُنٍ *četiri lađe*. Broj ثَلَاثَةٌ u gornjem primjeru je u muškom rodu, jer je singular od imenice إِخْوَةٌ t. j. أَخٌ *brat* muškoga roda, a broj أَرْبَعٌ je ženskoga roda zato što je singular od سُفُنٌ t. j. سَفِينَةٌ *lađa* ženskoga roda.

Vježba 29

Deklinacija brojeva

Riječ صِفْرٌ *nula* deklinira se kao imenica potpune deklinacije Broj إِحْدَى ostaje u svim padežima isti.

إِثْنَانِ i إِثْنَتَانِ mijenja se kao imenica u dualu.

Jedinice (اَلْآحَادُ) brojeva od 3—10 (ثَلَاثَةٌ ili ثَلَاثٌ *tri* do عَشَرَةٌ ili عَشْرٌ *deset)* mijenjaju se kao imenice.

Broj 11 (أَحَدَ عَشَرَ ili إِحْدَى عَشْرَةَ) i brojevi od 13—19 (ثَلَاثَةَ عَشَرَ ili ثَلَاثَ عَشْرَةَ do تِسْعَةَ عَشَرَ ili تِسْعَ عَشْرَةَ) u svim padežima imaju isti oblik. Kod broja 12 (إِثْنَا عَشَرَ ili إِثْنَتَا عَشْرَةَ) mijenja se prvi dio kao imenica u dualu, a drugi dio ostaje nepromjenljiv.

Desetice (أَلْعَشَرَاتُ) brojeva od 20—90 (عِشْرُونَ do تِسْعُونَ) mijenjaju se kao pravilna množina muškoga roda. Brojevi مِائَةٌ 100 i أَلْفٌ 1000 i مِلْيُونٌ *milijun* mijenjaju se u singularu i pluralu kao imenice potpune deklinacije.

Riječ مَلَايِينُ (pl. od مِلْيُونٌ) mijenja se po nepotpunoj deklinaciji.

Slaganje brojeva sa svojom imenicom

Brojevi أَحَدٌ ili وَاحِدٌ *jedan,* إِحْدَى ili وَاحِدَةٌ *jedna,* إِثْنَانِ *dva* i إِثْنَتَانِ *dvije* ne spominju se uz imenicu, jer sama imenica u jednini ili dvojini bez određenog člana pokazuje jedan odnosno dva predmeta, na pr. رَجُلٌ *čovjek* (jedan), رَجُلَانِ *dva čovjeka,* إِمْرَأَةٌ *žena* (jedna), إِمْرَأَتَانِ *dvije žene.*

Uz brojeve 3—10 zaključno imenica stoji u genitivu plurala[1]) kao أَلْمُضَافُ إِلَيْهِ, a broj je njezin أَلْمُضَافُ, na pr. ثَلَاثَةُ رِجَالٍ *tri čovjeka,* عَشْرُ نِسْوَةٍ *deset žena.*

Imenica stoji u akuzativu singulara iza brojeva 11—99 zaključno, na pr. سَبْعَةَ عَشَرَ رَجُلًا *17 ljudi,* سَبْعٌ وَ سِتُّونَ اِمْرَأَةً *67 žena.*

Riječi مِائَةٌ *stotina,* أَلْفٌ *hiljada* i مِلْيُونٌ *milijun* uvijek su أَلْمُضَافُ svojoj imenici, koja stoji u genitivu singulara, na pr. مِائَةُ رَجُلٍ *stotinu ljudi,* أَلْفُ اِمْرَأَةٍ *hiljadu žena,* مِلْيُونُ نَسَمَةٍ *milijun osoba.*

Neodređeni su brojevi كَذَا *toliko,* بِضْعٌ ili بِضْعَةٌ *nekoliko* (od 3—9) i نَيِّفٌ ili نَيْفٌ *toliko.*

Riječ كَذَا *toliko* ne mijenja se, a broj بِضْعٌ ili بِضْعَةٌ *nekoliko* ide po potpunoj deklinaciji. Isto tako ide po potpunoj

---

[1]) Jedini je izuzetak od ovoga pravila riječ مِائَةٌ 100 kad stoji iza koga broja od 3—10. U ovom slučaju riječ مِائَةٌ ne stoji u genitivu plurala nego u genitivu singulara, na pr. ثَلَاثُمِائَةٍ *tri stotine.*

deklinaciji نَيِّفٌ i upotrebljuje se samo iza desetica, stotica ili hiljadica, na pr. عَشْرَةُ رِجَالٍ وَنَيِّفٌ *10 i toliko ljudi,* أَلْفُ دِينَارٍ وَنَيِّفٌ *hiljadu i toliko zlatnika.*

Vježba 30

Računanje vremena

Za računanje vremena Arapi upotrebljuju riječi:

ثَانِيَةٌ	pl.	ثَوَانٍ (اَلثَّوَانِى)	sekunda	دَقِيقَةٌ	pl.	دَقَائِقُ	minuta
سَاعَةٌ	pl.	سَاعَاتٌ	sat	يَوْمٌ	pl.	أَيَّامٌ	dan
أُسْبُوعٌ	pl.	أَسَابِيعُ	sedmica	شَهْرٌ	pl.	شُهُورٌ / أَشْهُرٌ	mjesec
سَنَةٌ	pl.	سِنُونَ	godina	قَرْنٌ	pl.	قُرُونٌ	stoljeće
عَامٌ	pl.	أَعْوَامٌ	godina	عَصْرٌ	pl.	عُصُورٌ	stoljeće
حَوْلٌ	pl.	أَحْوَالٌ	godina				

Sunčana godina zove se اَلسَّنَةُ ٱلشَّمْسِيَّةُ ili اَلسَّنَةُ ٱلْمِيلَادِيَّةُ , a mjesečna اَلسَّنَةُ ٱلْقَمَرِيَّةُ ili اَلسَّنَةُ ٱلْهِجْرِيَّةُ, prosta اَلسَّنَةُ ٱلْبَسِيطَةُ , a prestupna godina se zove اَلسَّنَةُ ٱلْكَبِيسَةُ.

Mjesečna se godina dijeli na ovih 12 mjeseci:

1 —	مُحَرَّمُ ٱلْحَرَامِ	ili	اَلْمُحَرَّمُ	7 —	رَجَبُ ٱلْفَرْدُ	ili رَجَبٌ
2 —	صَفَرُ ٱلْخَيْرِ	ili	صَفَرٌ	8 —	شَعْبَانُ ٱلْمُعَظَّمُ	ili شَعْبَانُ
3 —	رَبِيعُ ٱلْأَوَّلِ	ili	رَبِيعٌ نِ ٱلْأَوَّلُ	9 —	رَمَضَانُ ٱلْمُكَرَّمُ	ili رَمَضَانُ
4 —	رَبِيعُ ٱلْآخِرِ	ili	رَبِيعٌ نِ ٱلْآخِرُ	10 —	شَوَّالٌ	
5 —	جُمَادَى ٱلْأُولَى			11 —	ذُو ٱلْقَعْدَةِ	
6 —	جُمَادَى ٱلْآخِرَةُ			12 —	ذُو ٱلْحِجَّةِ	

Sva imena mjeseci idu po potpunoj deklinaciji osim شَعْبَانُ i رَمَضَانُ , koji se dekliniraju nepotpuno.

Obično pred sve nazive za mjesece, koji počinju sa glasom ر (osim رَجَبٌ), stavlja se riječ شَهْرٌ *mjesec*, na pr. شَهْرُ رَمَضَانَ *mjesec ramazan*, شَهْرُ رَبِيعٍ ٱلْأَوَّلِ *mjesec rebiul-evvel* i t. d. U gornjem slučaju je riječ شَهْرٌ uvijek أَلْمُضَافُ, a ime mjeseca أَلْمُضَافُ إِلَيْهِ.

Dani imaju ova imena:

يَوْمُ ٱلْجُمُعَةِ	petak	يَوْمُ ٱلثَّلَاثَاءِ	utorak
يَوْمُ ٱلسَّبْتِ	subota	يَوْمُ ٱلْأَرْبِعَاءِ	srijeda
يَوْمُ ٱلْأَحَدِ	nedjelja	يَوْمُ ٱلْخَمِيسِ	četvrtak.
يَوْمُ ٱلِاثْنَيْنِ	ponedjeljak		

Kao što se u našem jeziku riječ »nedjelja« često upotrebljuje za sedmicu tako se isto u arapskom uzima riječ جُمُعَةٌ na pr. بَعْدَ ٱلْجُمُعَتَيْنِ *poslije dvije sedmice.*

Kad se hoće izraziti doba života uzima se riječ إِبْنٌ *sin*, عُمْرٌ *život* ili سِنٌّ *doba*, pa se na pr. veli هُوَ ٱبْنُ خَمْسَ عَشْرَةَ سَنَةً ili عُمْرُهُ خَمْسَ عَشْرَةَ سَنَةً *Ima mu 15 godina;* سِنُّهُ عِشْرُونَ سَنَةً *Ima mu 20 godina.* Sa riječi إِبْنٌ broj dolazi u genitivu kao أَلْمُضَافُ إِلَيْهِ, a sa عُمْرٌ i سِنٌّ u nominativu kao predikat.

Kod brojeva, koji su sa 4 ili više cifara mogu se navesti hiljadice, pa stotice, jedinice i konačno desetice, a može obratno: jedinice, desetice, stotice pa hiljadice, na pr. 8.723 čovjeka:

ثَمَانِيَةُ آلَافٍ وَسَبْعُمِائَةٍ وَثَلَاثَةٌ وَعِشْرُونَ رَجُلًا ili

ثَلَاثَةٌ وَعِشْرُونَ وَسَبْعُمِائَةٍ وَثَمَانِيَةُ آلَافِ رَجُلٍ.

U složenim brojevima imenica se u rodu, broju i padežu ravna prema zadnjem broju. Stoga je u prvom od gornja dva primjera رَجُلًا, a u drugom رَجُلٍ.

Vježba 31

2) R e d n i (o r d i n a l n i) b r o j e v i, koji pokazuju koji je ko po redu.

Redni su brojevi ovo:

Muški rod:		Ženski rod:	
اَلْأَوَّلُ	prvi	اَلْأُولَى	prva
اَلثَّانِى	drugi	اَلثَّانِيَةُ	druga
اَلثَّالِثُ	treći	اَلثَّالِثَةُ	treća
اَلرَّابِعُ	četvrti	اَلرَّابِعَةُ	četvrta
اَلْخَامِسُ	peti	اَلْخَامِسَةُ	peta
اَلسَّادِسُ	šesti	اَلسَّادِسَةُ	šesta
اَلسَّابِعُ	sedmi	اَلسَّابِعَةُ	sedma
اَلثَّامِنُ	osmi	اَلثَّامِنَةُ	osma
اَلتَّاسِعُ	deveti	اَلتَّاسِعَةُ	deveta
اَلْعَاشِرُ	deseti	اَلْعَاشِرَةُ	deseta
اَلْحَادِى عَشَرَ	jedanaesti	اَلْحَادِيَةَ عَشْرَةَ [1])	jedanaesta
اَلثَّانِى عَشَرَ	dvanaesti	اَلثَّانِيَةَ عَشْرَةَ	dvanaesta
اَلثَّالِثَ عَشَرَ	trinaesti	اَلثَّالِثَةَ عَشْرَةَ	trinaesta
اَلرَّابِعَ عَشَرَ	četrnaesti	اَلرَّابِعَةَ عَشْرَةَ	četrnaesta
اَلْخَامِسَ عَشَرَ	petnaesti	اَلْخَامِسَةَ عَشْرَةَ	petnaesta
اَلسَّادِسَ عَشَرَ	šesnaesti	اَلسَّادِسَةَ عَشْرَةَ	šesnaesta
اَلسَّابِعَ عَشَرَ	sedamnaesti	اَلسَّابِعَةَ عَشْرَةَ	sedamnaesta
اَلثَّامِنَ عَشَرَ	osamnaesti	اَلثَّامِنَةَ عَشْرَةَ	osamnaesta
اَلتَّاسِعَ عَشَرَ	devetnaesti	اَلتَّاسِعَةَ عَشْرَةَ	devetnaesta

اَلْعِشْرُونَ dvadeseti-a

[1]) Drugi suglasnik riječi عَشْرَةَ može dobiti vokal َ — pa riječ glasi: اَلْحَادِيَةَ عَشَرَةَ.

Kod rednih brojeva od 20—100 dolaze najprije jedinice, a onda desetice sa veznikom وَ *i,* na pr.

Muški rod:	Ženski rod:
اَلْحَادِى وَٱلْعِشْرُونَ dvadeset i prvi	اَلْحَادِيَةُ وَٱلْعِشْرُونَ dvadeset i prva
اَلثَّانِى وَٱلْعِشْرُونَ dvadeset i drugi	اَلثَّانِيَةُ وَٱلْعِشْرُونَ dvadeset i druga
اَلثَّالِثُ وَٱلْعِشْرُونَ dvadeset i treći	اَلثَّالِثَةُ وَٱلْعِشْرُونَ dvadeset i treća

Redni brojevi od 100 dalje imaju ovake oblike:

اَلْمِائَةُ stoti	اَلْمِائَةُ stota
اَلْحَادِى وَٱلْمِائَةُ sto i prvi	اَلْحَادِيَةُ وَٱلْمِائَةُ sto i prva
اَلثَّانِى وَٱلْمِائَةُ sto i drugi	اَلثَّانِيَةُ وَٱلْمِائَةُ sto i druga
اَلثَّالِثُ وَٱلْمِائَةُ sto i treći	اَلثَّالِثَةُ وَٱلْمِائَةُ sto i treća
اَلْأَلْفُ hiljaditi	اَلْأَلْفُ hiljadita
اَلْحَادِى وَٱلْأَلْفُ hiljadu i prvi	اَلْحَادِيَةُ وَٱلْأَلْفُ hiljadu i prva
اَلثَّانِى وَٱلْأَلْفُ hiljadu i drugi	اَلثَّانِيَةُ وَٱلْأَلْفُ hiljadu i druga
اَلثَّالِثُ وَٱلْأَلْفُ hiljadu i treći	اَلثَّالِثَةُ وَٱلْأَلْفُ hiljadu i treća
اَلْحَادِى وَٱلْمِائَةُ وَٱلْأَلْفُ hiljadu sto i prvi	اَلْحَادِيَةُ وَٱلْمِائَةُ وَٱلْأَلْفُ hiljadu sto i prva.

Deklinacija rednih brojeva

Jedinice rednih brojeva od 1—10 sklanjaju se kao imenice potpune deklinacije[1]); jedino je broj اَلْأُولَى *prva* nepromjenljiv, na pr.

	Muški rod:		Ženski rod:	
Nominativ	اَلرَّجُلُ ٱلْأَوَّلُ	prvi čovjek	اَلْإِمْرَأَةُ ٱلْأُولَى	prva žena
Genitiv	اَلرَّجُلِ ٱلْأَوَّلِ	prvoga čovjeka	اَلْإِمْرَأَةِ ٱلْأُولَى	prve žene
Akuzativ	اَلرَّجُلَ ٱلْأَوَّلَ	prvoga čovjeka	اَلْإِمْرَأَةَ ٱلْأُولَى	prvu ženu

[1]) Jedino broj اَلثَّانِى *drugi* glasi u nominativu i genitivu اَلثَّانِى a u akuzativu اَلثَّانِىَ, jer konsonant ى na kraju riječi ne može primiti nikakva drugog vokala osim ـَ (e).

Brojevi od 11—19 su nepromjenljivi i oba se broja svršuju na vokal e (َ), na pr.

	Muški rod:		Ženski rod:	
Nominativ	اَلرَّجُلُ الثَّالِثَ عَشَرَ	trinaesti čovjek	اَلإِمْرَأَةُ الثَّالِثَةَ عَشْرَةَ	trinaesta žena
Genitiv	اَلرَّجُلِ الثَّالِثَ عَشَرَ	trinaestoga čovjeka	اَلإِمْرَأَةِ الثَّالِثَةَ عَشْرَةَ	trinaeste žene
Akuzativ	اَلرَّجُلَ الثَّالِثَ عَشَرَ	trinaestoga čovjeka	اَلإِمْرَأَةَ الثَّالِثَةَ عَشْرَةَ	trinaestu ženu

Desetice brojeva od 20—90 mijenjaju se kao imenice u pravilnoj množini muškog roda bez obzira na rod imenice na koju se odnose, na pr.

	Muški rod:		Ženski rod:	
Nominativ	اَلرَّجُلُ الْعِشْرُونَ	dvadeseti čovjek	اَلإِمْرَأَةُ الْعِشْرُونَ	dvadeseta žena
Genitiv	اَلرَّجُلِ الْعِشْرِينَ	dvadesetoga čovjeka	اَلإِمْرَأَةِ الْعِشْرِينَ	dvadesete žene
Akuzativ	اَلرَّجُلَ الْعِشْرِينَ	dvadesetoga čovjeka	اَلإِمْرَأَةَ الْعِشْرِينَ	dvadesetu ženu

Redni broj može imati određeni član اَلْ, a može biti i neodređen. On kao atribut (اَلصِّفَةُ) dolazi uvijek iza imenice na koju se odnosi pa se u rodu, broju i padežu i određenosti (اَلتَّعْرِيفُ) i neodređenosti (اَلتَّنْكِيرُ) ravna prema svojoj imenici, na primjer:

Nominativ	اَلرَّجُلُ الثَّالِثُ وَالْعِشْرُونَ رَجُلٌ ثَالِثٌ وَعِشْرُونَ	dvadeset i treći čovjek
Genitiv	اَلرَّجُلِ الثَّالِثِ وَالْعِشْرِينَ	dvadeset i trećega čovjeka
Akuzativ	اَلرَّجُلَ الثَّالِثَ وَالْعِشْرِينَ	dvadeset i trećega čovjeka

Ako broj أَوَّلُ *prvi* dođe kao اَلْمُضَافُ imenici na koju se odnosi, onda znači početak, na pr. أَوَّلُ الشِّتَاءِ *početak zime.*

Vježba 32

3) Dioni (distributivni) brojevi to jest oni kojim se odgovara na pitanje po koliko?

Ovi se brojevi tvore:

1) Da se glavni broj ponovi u akuzativu, na pr. إِثْنَيْنِ إِثْنَيْنِ *po dva,* إِثْنَتَيْنِ إِثْنَتَيْنِ *po dvije,* ثَلَاثَةً ثَلَاثَةً *po tri,* ثَلَاثًا ثَلَاثًا *po tri (žene).*

2) Na slijedeće oblike bez obzira na rod:

أُحَادَ ili مَوْحَدَ	po jedan (a)	سُدَاسَ ili مَسْدَسَ	po šest
ثُنَاءَ ili مَثْنَى	po dva (dvije)	سُبَاعَ ili مَسْبَعَ	po sedam
ثُلَاثَ ili مَثْلَثَ	po tri	ثُمَانَ ili مَثْمَنَ	po osam
رُبَاعَ ili مَرْبَعَ	po četiri	تُسَاعَ ili مَتْسَعَ	po devet
خُمَاسَ ili مَخْمَسَ	po pet	عُشَارَ ili مَعْشَرَ	po deset

Dioni brojevi dalje od 10 izrazuju se tako da se glavni broj ponovi, na pr. خَمْسَةَ عَشَرَ خَمْسَةَ عَشَرَ *po petnaest.*

Distributivni brojevi se ne mijenjaju.

4) Priloški (adverbni) brojevi su kojim se odgovara na pitanje koliko puta? To su:

Singular:	Dual:	Plural:	
مَرَّةً jedan puta	مَرَّتَيْنِ dva puta	ثَلَاثَ مَرَّاتٍ tri puta	مَرَّاتٍ više puta
دَفْعَةً „ „	دَفْعَتَيْنِ „ „	تِسْعَ دَفَعَاتٍ devet puta	دَفَعَاتٍ „ „
كَرَّةً „ „	كَرَّتَيْنِ „ „	عِشْرِينَ كَرَّةً dvadeset puta	كَرَّاتٍ „ „

Adverbni brojevi uvijek stoje u akuzativu.

5) Množni (multiplikativni) brojevi su kojima se odgovara na pitanje kolikostruk?

Multiplikativni su brojevi:

مُفْرَدٌ jednostruk	مُثَلَّثٌ trostruk
مُثَنًّى dvostruk	مُرَبَّعٌ četverostruk

مُخَمَّسٌ	peterostruk	مُثَمَّنٌ	osmerostruk
مُسَدَّسٌ	šesterostruk	مُتَسَّعٌ	deveterostruk
مُسَبَّعٌ	sedmerostruk	مُعَشَّرٌ	deseterostruk.

Ovi se brojevi mijenjaju po potpunoj deklinaciji.

6) Razlomački brojevi od 1—10 dolaze na oblike فُعُلٌ ili فُعْلٌ, na pr.

	Singular:			Plural:
$^1/_2$ —	نِصْفٌ			أَنْصَافٌ
$^1/_3$ —	ثُلُثٌ	ili	ثُلْثٌ	أَثْلَاثٌ
$^1/_4$ —	رُبُعٌ	ili	رُبْعٌ	أَرْبَاعٌ
$^1/_5$ —	خُمُسٌ	ili	خُمْسٌ	أَخْمَاسٌ
$^1/_6$ —	سُدُسٌ	ili	سُدْسٌ	أَسْدَاسٌ
$^1/_7$ —	سُبُعٌ	ili	سُبْعٌ	أَسْبَاعٌ
$^1/_8$ —	ثُمُنٌ	ili	ثُمْنٌ	أَثْمَانٌ
$^1/_9$ —	تُسُعٌ	ili	تُسْعٌ	أَتْسَاعٌ
$^1/_{10}$ —	عُشُرٌ	ili	عُشْرٌ	أَعْشَارٌ

Razlomački se brojevi mijenjaju po potpunoj deklinaciji.

Vježba 33

GLAGOLI ILI VERBI — (اَلْفِعْلُ pl. اَلْأَفْعَالُ)

Glagoli su riječi, koje znače radnju, stanje ili bivanje.

Glagoli se mijenjaju po licu, vremenu i načinu.

Sprezanje glagola arapski se zove تَصْرِيفُ الْأَفْعَالِ.

Svi glagolski oblici izvode se iz infinitiva (اَلْمَصْدَرُ). Ovaj oblik međutim ne odgovara potpuno našem neodređenom načinu (infinitivu), nego je to glagolska imenica, koju nazivamo i prevodimo infinitivom, na pr. قَتْلٌ *ubijanje — ubiti;* رَحْمَةٌ *smilovanje — smilovati se.*

Iz infinitiva se izvode ovi oblici:

1) Svršeno vrijeme (perfekat — اَلْفِعْلُ اَلْمَاضِى), na pr. كَتَبَ *Pisao je;* طَلَبَ *Tražio je.*

2) Trajno vrijeme (imperfekat — اَلْفِعْلُ اَلْمُضَارِعُ), na pr. يَكْتُبُ *Piše* ili *će pisati;* يَطْلُبُ *Traži* ili *će tražiti.*

3) Zapovijedni način (imperativ — اَلْأَمْرُ وَاَلنَّهْىُ).

4) Glagolski pridjev aktivni (particip aktiva — اِسْمُ اَلْفَاعِلِ).

5) Glagolski pridjev pasivni (particip pasiva — اِسْمُ اَلْمَفْعُولِ).

Po obliku se arapski glagoli dijele na osnovne (أَصْلِىٌّ) i proširene (ذُو زِيَادَةٍ).

Osnovni glagoli mogu imati:

I tri korjenita suglasnika (أَلثُّلَاثِىُّ اَلْمُجَرَّدُ), na pr. قَتَلَ *Ubio je.* (on).

II četiri korjenita suglasnika (اَلرُّبَاعِىُّ اَلْمُجَرَّدُ), na pr. تَرْجَمَ *Preveo je* (on).

Najviše je glagola koji imaju tri korjenita suglasnika.

Proširene vrste glagola, koje se tvore od glagola, koji imaju tri korjenita suglasnika, zovu se اَلثُّلَاثِىُّ اَلْمَزِيدُ فِيهِ i mogu biti:

1 od četiri suglasnika (اَلرُّبَاعِىُّ),
2 od pet (اَلْخُمَاسِىُّ) i
3 od šest suglasnika (اَلسُّدَاسِىُّ).

اَلرُّبَاعِىُّ اَلْمَزِيدُ فِيهِ zovu se proširene vrste, koje se dobiju od glagola, koji imaju četiri korjenita suglasnika. O ovim glagolima ćemo kasnije govoriti.

Glagoli od tri korjenita suglasnika (اَلثُّلَاثِىُّ اَلْمُجَرَّدُ)

Perfekat (اَلْفِعْلُ اَلْمَاضِى) i imperfekat (اَلْفِعْلُ اَلْمُضَارِعُ)

Glagoli od tri korjenita suglasnika sačinjavaju I vrstu glagola.

Prema vokalu srednjeg suglasnika (عَيْنُ ٱلْفِعْلِ) u perfektu i imperfektu glagola prva vrsta se dijeli na 6 razreda (اَلْبَابُ pl. اَلْأَبْوَابُ):

	Perfekat (اَلْمَاضِي)	Imperfekat (اَلْمُضَارِعُ)		Perfekat (اَلْمَاضِي)	Imperfekat (اَلْمُضَارِعُ)	
1)	فَعَلَ	يَفْعُلُ	na pr.	كَتَبَ	يَكْتُبُ	pisati[1])
2)	فَعَلَ	يَفْعِلُ	„ „	جَلَسَ	يَجْلِسُ	sjediti
3)	فَعَلَ	يَفْعَلُ	„ „	فَتَحَ	يَفْتَحُ	otvoriti
4)	فَعِلَ	يَفْعَلُ	„ „	عَلِمَ	يَعْلَمُ	znati
5)	فَعُلَ	يَفْعُلُ	„ „	حَسُنَ	يَحْسُنُ	lijep biti
6)	فَعِلَ	يَفْعِلُ	„ „	حَسِبَ	يَحْسِبُ	misliti

U gornjem primjeru je perfekat i imperfekat glagola naveden u 3 licu singulara, jer se od trećeg lica dodavanjem nastavaka tvore druga lica singulara, duala i plurala.

Mijenjanje perfekta I vrste glagola po licu, rodu i broju

(تَصْرِيفُ ٱلْفِعْلِ ٱلْمَاضِي)

3 lice (اَلْغَائِبُ)

Sing. m. r.	(اَلْمُفْرَدُ ٱلْمُذَكَّرُ)	كَتَبَ	Napisao je ili Napisa i t. d.
Dual m. r.	(تَثْنِيَةُ ٱلْمُذَكَّرِ)	كَتَبَا	Napisala su njih dva
Plur. m. r.	(جَمْعُ ٱلْمُذَكَّرِ)	كَتَبُوا [2])	Napisali su oni
Sing. ž. r.	(اَلْمُفْرَدُ ٱلْمُؤَنَّثُ)	كَتَبَتْ	Napisala je
Dual ž. r.	(تَثْنِيَةُ ٱلْمُؤَنَّثِ)	كَتَبَتَا	Napisale su njih dvije
Plur. ž. r.	(جَمْعُ ٱلْمُؤَنَّثِ)	كَتَبْنَ	Napisale su one.

[1]) Perfekat i imperfekat radi kratkoće prevodićemo infinitivom.

[2]) Kad je u perfektu ili imperfektu glagola u 3 licu plurala na kraju و, dodaje se u pismu tome و zaštitni ا (أَلِفُ ٱلْوِقَايَةِ), koji se ne izgovara.

2 lice (اَلْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	(اَلْمُفْرَدُ اَلْمُذَكَّرُ)	كَتَبْتَ	Napisao si ti
Dual m. r.	(تَثْنِيَةُ اَلْمُذَكَّرِ)	كَتَبْتُمَا	Napisali ste vas dvojica
Plur. m. r.	(جَمْعُ اَلْمُذَكَّرِ)	كَتَبْتُمْ	Napisali ste vi
Sing. ž. r.	(اَلْمُفْرَدُ اَلْمُؤَنَّثُ)	كَتَبْتِ	Napisala si ti
Dual ž. r.	(تَثْنِيَةُ اَلْمُؤَنَّثِ)	كَتَبْتُمَا	Napisale ste vas dvije
Plur. ž. r.	(جَمْعُ اَلْمُؤَنَّثِ)	كَتَبْتُنَّ	Napisale ste vi.

1 lice (اَلْمُتَكَلِّمُ)

Sing. 1 lica oba r.	(اَلْمُفْرَدُ)	كَتَبْتُ	Napisao (la) sam
Plur. 1 lica oba r.	(اَلْجَمْعُ)	كَتَبْنَا	Napisali (le) smo.

Svršeno vrijeme (اَلْفِعْلُ اَلْمَاضِي — perfekat) izražava prošlo ili pređašnje svršeno vrijeme (perfekat ili aorist).

Glagolski nastavci, koji se vide u gornjem primjeru, nisu drugo nego sastavljene lične zamjenice u nominativu (اَلضَّمِيرُ اَلْمُتَّصِلُ اَلْمَرْفُوعُ). Ove se lične zamjenice smatraju glagolskim subjektom. Jedini nastavak ـْتْ nije lična zamjenica nego oznaka ženskog roda, a glagolski je subjekat zamišljeno هِيَ *ona,* koje se u glagolu pomišlja. Isto tako u 3 licu singulara muškog roda glagolski je subjekat lična zamjenica هُوَ *on,* koja se u glagolu pomišlja, ako iza glagola ne slijedi kao subjekat koja druga riječ.

Negativni perfekat se tvori ako se pred njega stavi niječna čestica مَا, na pr. مَا كَتَبَ *Nije napisao.*

Vježba 34

Mijenjanje imperfekta I vrste glagola po licu, rodu i broju

(تَصْرِيفُ ٱلْفِعْلِ ٱلْمُضَارِعِ)

3 lice (ٱلْغَائِبُ)

Sing. m. r.	(ٱلْمُفْرَدُ ٱلْمُذَكَّرُ)	يَكْتُبُ	Piše ili pisaće
Dual m. r.	(تَثْنِيَةُ ٱلْمُذَكَّرِ)	يَكْتُبَانِ	Pišu ili pisaće njih dva
Plur. m. r.	(جَمْعُ ٱلْمُذَكَّرِ)	يَكْتُبُونَ	Pišu ili pisaće oni
Sing. ž. r.	(ٱلْمُفْرَدُ ٱلْمُؤَنَّثُ)	تَكْتُبُ	Piše ili pisaće (ž.)
Dual ž. r.	(تَثْنِيَةُ ٱلْمُؤَنَّثِ)	تَكْتُبَانِ	Pišu ili pisaće njih dvije
Plur. ž. r.	(جَمْعُ ٱلْمُؤَنَّثِ)	يَكْتُبْنَ	Pišu ili pisaće one.

2 lice (ٱلْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	(ٱلْمُفْرَدُ ٱلْمُذَكَّرُ)	تَكْتُبُ	Pišeš ili pisaćeš
Dual m. r.	(تَثْنِيَةُ ٱلْمُذَكَّرِ)	تَكْتُبَانِ	Pišete ili pisaćete vas dva
Plur. m. r.	(جَمْعُ ٱلْمُذَكَّرِ)	تَكْتُبُونَ	Pišete ili pisaćete vi
Sing. ž. r.	(ٱلْمُفْرَدُ ٱلْمُؤَنَّثُ)	تَكْتُبِينَ	Pišeš ili pisaćeš ti (ž.)
Dual ž. r.	(تَثْنِيَةُ ٱلْمُؤَنَّثِ)	تَكْتُبَانِ	Pišete ili pisaćete vas dvije
Plur. ž. r.	(جَمْعُ ٱلْمُؤَنَّثِ)	تَكْتُبْنَ	Pišete ili pisaćete vi.

1 lice (ٱلْمُتَكَلِّمُ)

Sing. 1 lica oba r.	(ٱلْمُفْرَدُ)	أَكْتُبُ	Pišem ili pisaću
Plur. 1 lica oba r.	(ٱلْجَمْعُ)	نَكْتُبُ	Pišemo ili pisaćemo.

Imperfekat (ٱلْمُضَارِعُ) se dakle tvori tako da se korjenu spočetka doda ا, ت, ى ili ن, koji se zovu حُرُوفُ ٱلْمُضَارَعَةِ, a sadržani su u riječi أَتَيْنَ.

U oblicima imperfekta lična zamjenica kao glagolski subjekat zamišlja se u svim oblicima singulara osim 2 lica žen. roda. Tako:

u 3 licu sing. m. r. — يَكْتُبُ — هُوَ on
u 3 licu sing. ž. r. — تَكْتُبُ — هِيَ ona
u 2 licu sing. m. r. — تَكْتُبُ — أَنْتَ ti
u 1 licu sing. oba r. — أَكْتُبُ — أَنَا ja.

Isto tako se zamišlja zamjenica نَحْنُ mi u 1 licu plurala oba roda, na pr. نَكْتُبُ.

U 2 licu žen. r. glagolski subjekat je ى.

U dualu imperfekta je subjekat ا, koji označuje dvojinu, u pluralu muškog roda و, a pluralu ženskog roda ن.

Trajno vrijeme (اَلْفِعْلُ اَلْمُضَارِعُ — imperfekat) izražava sadašnje (prezent) ili buduće vrijeme (futur).

Ako se pred imperfekat stavi čestica سَ ili سَوْفَ, onda imperfekat znači samo futur, na pr. سَأَكْتُبُ ili سَوْفَ أَكْتُبُ *Pisaću.*

Isto tako imperfekat može imati značenje futura, ako se pred imperfekat stavi negativna čestica لَا *neće,* na pr. لَا يَكْتُبُ *Neće pisati.* Stavi li se pred imperfekat negativna čestica مَا *nije,* onda ima značenje prezenta, na pr. مَا يَكْتُبُ *Ne piše.*

Riječ قَدْ pred imperfektom znači »katkada«, a pred perfektom »već«.

Nema naročita pravila, po kome bi se utvrdilo koji glagoli I vrste idu po kome razredu, nego se to mora iz prakse naučiti. Jedino treba zapamtiti da glagoli, koji idu u treći razred I vrste, imaju drugi ili treći korjeniti suglasnik jedan od 6 guturalnih suglasnika (حُرُوفُ اَلْحَلْقِ). To su ح, خ, ع, غ, ه i ء. Izuzetak je glagol أَبَى, يَأْبَى, إِبَاءٌ *sustezati se, ne htjeti.* Međutim nisu svi glagoli u kojih je drugi ili treći korjeniti suglasnik grleni od 3 razreda I vrste, na pr. فَهِمَ — يَفْهَمُ — فَهْمٌ *razumjeti.*

Prelazni i neprelazni glagoli

Po svome značenju glagoli se dijele na:

1) Prelazne (tranzitivne اَلْفِعْلُ ٱلْمُتَعَدِّى), ako glagolska radnja prelazi na neki predmet (objekat اَلْمَفْعُولُ بِهِ), na pr. أَكْتُبُ كِتَابًا *Pišem knjigu.* U ovom primjeru je أَكْتُبُ *pišem* glagol, a كِتَابًا *knjigu* objekat.

Glagolski objekat stoji u akuzativu.

2) Neprelazne (intranzitivne اَلْفِعْلُ ٱللَّازِمُ) t. j. one glagole, čija radnja ne prelazi na predmet (objekat), na pr. أَذْهَبُ *Idem.*

Glagoli 1, 2, 3 i 6 razreda I vrste većinom su tranzitivni, ali ih ima i intranzitivnih, na pr. خَرَجَ يَخْرُجُ *izaći,* جَلَسَ يَجْلِسُ *sjediti,* ذَهَبَ يَذْهَبُ *otići,* نَعِمَ يَنْعِمُ *udobno živjeti.*

Glagoli 4 razreda I vrste mogu biti tranzitivni, ali su većinom intranzitivni, i izrazuju neko prolazno stanje, na pr. فَرِحَ يَفْرَحُ *radovati se,* حَزِنَ يَحْزَنُ *tužan biti.*

Glagoli 5 razreda I vrste uvijek su intranzitivni i kazuju stanje u kom se neko stalno nalazi, na pr. حَسُنَ يَحْسُنُ *lijep biti,* قَبُحَ يَقْبُحُ *ružan biti.*

Vježba 35

Subjekat glagolske rečenice (اَلْفَاعِلُ)

Glagolski subjekat može biti:

1) Lična zamjenica (اَلْفَاعِلُ ٱلْمُضْمَرُ) i

2) Koje drugo ime (اَلْفَاعِلُ ٱلْمُظْهَرُ).

Lična zamjenica kao subjekat glagolske rečenice može biti:

a) lični nastavak, koji se izgovara, na pr. كَتَبْتُ *Pisao sam* (تُ), كَتَبْتُنَّ *Pisale ste* (نَ), مَا يَكْتُبُونَ *Ne pišu* (و) i t. d. ili

b) lična zamjenica koja se zamišlja, na pr. (هُوَ) كَتَبَ *Pisao je,* (هُوَ) يَكْتُبُ *Piše* ili *pisaće,* (أَنْتَ) اُكْتُبْ *Piši!* (أَنَا) أَكْتُبُ *Pišem* ili *ću pisati* i t. d.

Lična zamjenica, koja se izgovara kao lični nastavak ili se samo uz glagol pomišlja, može dakle biti subjekat (اَلْفَاعِلُ) svih oblika perfekta i imperfekta.

Ako je međutim glagolski subjekat koje drugo ime (اَلْفَاعِلُ اَلْمُظْهَرُ), onda glagol uvijek stoji samo u 3 licu singulara perfekta ili imperfekta, pa subjekat bio u jednini, dvojini ili množini, na pr. ذَهَبَ زَيْدٌ *Otišao je Zejd,* يَجِيءُ هَذَانِ *Dolaze ova dvojica,* سَأَلَتِ اَلْمُعَلِّمَاتُ *Pitale su učiteljice* i t. d.

Subjekat glagolske rečenice ne može stajati prije svoga glagola.

Slaganje glagola sa subjektom u glagolskoj rečenici

Glagol je u glagolskoj rečenici (اَلْجُمْلَةُ اَلْفِعْلِيَّةُ) u 3 licu singulara muškog roda, ako je subjekat muškoga roda, a u 3 licu singulara ženskoga roda, ako je subjekat ime ženskoga roda, na pr. ذَهَبَ زَيْدٌ *Otišao je Zejd,* ذَهَبَتِ اَلزَّيْنَبَانِ *Otišle su dvije Zejnebe.*

Glagol može stajati u singularu muškog i ženskog roda:

1) Kada subjekat, koji je ženskoga roda, ne slijedi neposredno iza glagola, na pr. جَاءَ (جَاءَتِ) اَلْيَوْمَ اَلْأُخْتُ *Došla je danas sestra.*

2) Kada je subjekat imenica ženskog roda, koja ne znači žensko lice, na pr. سَارَ (سَارَتِ) اَلنَّاقَةُ *Pošla je deva,* طَلَعَ (طَلَعَتِ) اَلشَّمْسُ *Izašlo je sunce.*

3) Ako je imenica kao subjekat u pravilnom pluralu ženskog roda ili nepravilnom pluralu ili zbirna imenica, na pr. جَاءَ (جَاءَتِ) اَلرِّجَالُ *Došli su ljudi,* جَاءَ (جَاءَتِ) اَلْمُعَلِّمَاتُ *Došle su učiteljice,* يَنَعَ (يَنَعَتِ) اَلثَّمَرُ *Dozrio je plod.*

Ako je u imenskoj rečenici (اَلْجُمْلَةُ ٱلاِسْمِيَّةُ) glagol predikat (اَلْخَبَرُ), mora se taj glagol sa subjektom imenske rečenice (اَلْمُبْتَدَأُ) slagati u rodu i broju kada je subjekat u singularu, dualu ili pravilnom pluralu muškog roda, na pr.:

اَلرَّجُلُ ذَهَبَ Čovjek je otišao اَلرَّجُلَانِ ذَهَبَا Dva su čovjeka otišla

اَلاِمْرَأَةُ ذَهَبَتْ Žena je otišla اَلْمُسْلِمُونَ ذَهَبُوا Muslimani su otišli

Ako li je subjekat u pravilnom pluralu ženskoga roda ili u nepravilnoj množini, onda se glagol ili slaže sa subjektom ili stoji u singularu ženskoga roda, na pr.:

(ذَهَبَتْ) اَلْمُعَلِّمَاتُ ذَهَبْنَ Učiteljice su otišle

(ذَهَبَتْ) اَلرِّجَالُ ذَهَبُوا Ljudi su otišli

(ذَهَبَتْ) اَلنِّسَاءُ ذَهَبْنَ Žene su otišle.

Vježba 36

Konjugacija pomoćnih glagola كَانَ biti i صَارَ postati

Glagoli كَانَ (od كَوَنَ) *biti* i صَارَ (od صَيَرَ) *postati* spadaju u nepravilne glagole, pa se u perfektu i imperfektu konjugiraju ovako:

Glagol كَانَ *biti:*

Perfekat (اَلْمَاضِى): Imperfekat (اَلْمُضَارِعُ):

3 lice (اَلْغَائِبُ)

Sing. m. r.	كَانَ	Bio je ili bi i t. d.	يَكُونُ	Jest ili će biti
Dual m. r.	كَانَا	Bila su njih dva	يَكُونَانِ	Jesu ili će biti njih dvojica
Plur. m. r.	كَانُوا	Bili su	يَكُونُونَ	Jesu ili će biti
Sing. ž. r.	كَانَتْ	Bila je	تَكُونُ	Jest ili će biti (ž.)
Dual ž. r.	كَانَتَا	Bile su njih dvije	تَكُونَانِ	Jesu ili će biti njih dvije
Plur. ž. r.	كُنَّ	Bile su	يَكُنَّ	Jesu ili će biti (ž.)

2 lice (اَلْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	كُنْتَ	Bio si	تَكُونُ	Jesi ili ćeš biti
Dual m. r.	كُنْتُمَا	Bili ste vas dva	تَكُونَانِ	Jeste ili ćete biti vas dva
Plur. m. r.	كُنْتُمْ	Bili ste	تَكُونُونَ	Jeste ili ćete biti
Sing. ž. r.	كُنْتِ	Bila si	تَكُونِينَ	Jesi ili ćeš biti (ž.)
Dual ž. r.	كُنْتُمَا	Bile ste vas dvije	تَكُونَانِ	Jeste ili ćete biti vas dvije
Plur. ž. r.	كُنْتُنَّ	Bile ste	تَكُنَّ	Jeste ili ćete biti (ž.)

1 lice (اَلْمُتَكَلِّمُ)

Sing. oba r.	كُنْتُ	Bio (la) sam	أَكُونُ	Jesam ili ću biti
Pl. oba r.	كُنَّا	Bili (le) smo	نَكُونُ	Jesmo ili ćemo biti

Glagol صَارَ *postati:*

Perfekat (اَلْمَاضِى): Imperfekat (اَلْمُضَارِعُ):

3 lice (اَلْغَائِبُ)

Sing. m. r.	صَارَ	Postao je ili postade i t. d.	يَصِيرُ	Postaje ili postaće
Dual m. r.	صَارَا	Postali su njih dva	يَصِيرَانِ	Postaju ili postaće njih dva
Plur. m. r.	صَارُوا	Postali su	يَصِيرُونَ	Postaju ili postaće
Sing. ž. r.	صَارَتْ	Postala je	تَصِيرُ	Postaje ili postaće ona
Dual ž. r.	صَارَتَا	Postale su njih dvije	تَصِيرَانِ	Postaju ili postaće njih dvije
Plur. ž. r.	صِرْنَ	Postale su one	يَصِرْنَ	Postaju ili postaće one

2 lice (اَلْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	صِرْتَ	Postao si	تَصِيرُ	Postaješ ili postaćeš
Dual m. r.	صِرْتُمَا	Postali ste vas dva	تَصِيرَانِ	Postajete ili postaćete vas dva
Plur. m. r.	صِرْتُمْ	Postale ste vi	تَصِيرُونَ	Postajete ili postaćete vi
Sing. ž. r.	صِرْتِ	Postala si ti	تَصِيرِينَ	Postaješ ili postaćeš ti (ž.)
Dual ž. r.	صِرْتُمَا	Postale ste vas dvije	تَصِيرَانِ	Postajete ili postaćete vas dvije
Plur. ž. r.	صِرْتُنَّ	Postale ste	تَصِرْنَ	Postajete ili postaćete vi (ž.)

1 lice (اَلْمُتَكَلِّمُ)

Sing. ob. r.	صِرْتُ	Postao (la) sam	أَصِيرُ	Postajem ili postaću
Pl. oba r.	صِرْنَا	Postali (le) smo	نَصِيرُ	Postajemo ili postaćemo

Pravi imperfekat (pređašnje nesvršeno vrijeme) tvori se, ako glagol كَانَ u perfektu dođe pred imperfekat drugog glagola, na pr.:

كَانَ يَكْتُبُ Pisaše on — كَانَتْ تَضْحَكُ Smijaše se ona

كَانَا يَجْلِسَانِ Sjeđahu njih dva — كَانُوا يَفْرَحُونَ Radovahu se oni.

Pluskvamperfekat (davno prošlo vrijeme) tvori se, ako se كَانَ u perfektu (često sa česticom قَدْ *već*) stavi pred perfekat drugog glagola, na pr. كَانَ (قَدْ) ذَهَبَ *Bio je (već) otišao,* كُنَّا (قَدْ) كَتَبْنَا *Bili smo (već) napisali.*

Glagol كَانَ kao pomoćni glagol slaže se s drugim glagolom u rodu i broju, na pr. كُنَّا كَتَبْنَا, كَانَ ذَهَبَ.

Kad glagol كَانَ dođe pred imensku rečenicu, onda može biti spona (kopula) i njegov perfekat (كَانَ) se u našem jeziku prevodi prezentom, a imperfekat (يَكُونُ) futurom. U ovom slučaju subjekat pomoćnog glagola (إِسْمُ كَانَ) stoji u nominativu, a predikat (خَبَرُ كَانَ) u akuzativu, na pr. كَانَ ٱلرَّجُلُ عَالِمًا *Čovjek je učen,* يَكُونُ ٱلرَّجُلُ عَالِمًا *Čovjek će biti učen.*

Glagol كَانَ pred imenskom rečenicom može nekada imati značenje glagola »biti« u perfektu, na pr. كَانَ زَيْدٌ فَقِيرًا فَصَارَ غَنِيًّا *Bio je Zejd siromah pa je postao bogat.*

Vježba 37

Aktiv i pasiv (ٱلْفِعْلُ ٱلْمَعْلُومُ فَاعِلُهُ وَ ٱلْفِعْلُ ٱلْمَجْهُولُ فَاعِلُهُ)

Oblici perfekta i imperfekta, koje smo gore naučili, kazuju da glagolski subjekat (ٱلْفَاعِلُ) vrši glagolsku radnju, na pr. كَتَبَ مُحَمَّدٌ *Pisao je Muhammed,* كَانَتْ عَائِشَةُ تَكْتُبُ *Pisaše Aiša* i t. d.

Glagoli, koji znače da subjekat vrši glagolsku radnju, stoje u aktivu (ٱلْفِعْلُ ٱلْمَعْلُومُ فَاعِلُهُ ili skraćeno ٱلْمَعْلُومُ). Ako glagolski subjekat na sebi trpi glagolsku radnju, onda se glagolski subjekat zove نَائِبُ ٱلْفَاعِلِ zamjenik gl. subjekta, a glagol stoji u pasivu (ٱلْفِعْلُ ٱلْمَجْهُولُ فَاعِلُهُ ili skraćeno ٱلْمَجْهُولُ), na pr. كُتِبَ ٱلْمَكْتُوبُ *Napisano je pismo.*

Pasiv od sve šest razreda I vrste glagola dolazi na oblik فُعِلَ za perfekat i يُفْعَلُ za imperfekat.

Primjeri:

Perfekat (ٱلْمَاضِى): Imperfekat (ٱلْمُضَارِعُ):

3 lice (ٱلْغَائِبُ)

Sing. m. r.	طُلِبَ Tražen je	يُطْلَبُ Traži se on ili će se tražiti
Dual m. r.	طُلِبَا Tražena su njih dva	يُطْلَبَانِ Traže se njih dva ili će se tražiti

Plur. m. r.	طُلِبُوا	Traženi su	يُطْلَبُونَ	Traže se ili će se tražiti
Sing. ž. r.	طُلِبَتْ	Tražena je	تُطْلَبُ	Traži se ili će se tražiti ona
Dual ž. r.	طُلِبَتَا	Tražene su njih dvije	تُطْلَبَانِ	Traže se ili će se tražiti njih dvije
Plur. ž. r.	طُلِبْنَ	Tražene su	يُطْلَبْنَ	Traže se ili će se tražiti (ž.).

2 lice (اَلْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	طُلِبْتَ	Tražen si	تُطْلَبُ	Tražiš se ili ćeš se tražiti
Dual m. r.	طُلِبْتُمَا	Traženi ste vas dva	تُطْلَبَانِ	Tražite se ili ćete se tražiti vas dva
Plur. m. r.	طُلِبْتُمْ	Traženi ste	تُطْلَبُونَ	Tražite se ili ćete se tražiti
Sing. ž. r.	طُلِبْتِ	Tražena si	تُطْلَبِينَ	Tražiš se ili ćeš se tražiti ti (ž.)
Dual ž. r.	طُلِبْتُمَا	Tražene ste vas dvije	تُطْلَبَانِ	Tražite se ili ćete se tražiti vas dvije
Plur. ž. r.	طُلِبْتُنَّ	Tražene ste	تُطْلَبْنَ	Tražite se ili ćete se tražiti (ž.).

1 lice (اَلْمُتَكَلِّمُ)

Sing. oba r.	طُلِبْتُ	Tražen sam	أُطْلَبُ	Tražim se ili ću se tražiti
Plur. oba r.	طُلِبْنَا	Traženi (e) smo	نُطْلَبُ	Tražimo se ili ćemo se tražiti.

Aktivna glagolska rečenica pretvara se u pasivnu da se glagol pretvori u pasiv pa se ispusti glagolski subjekat aktivnog glagola (اَلْفَاعِلُ) i mjesto njega u nominativ stavi glagolski objekat (اَلْمَفْعُولُ بِهِ), koji se kad postane subjekat pasivnog glagola zove نَائِبُ اَلْفَاعِلِ, na pr. rečenica طَلَبَ زَيْدٌ مُحَمَّدًا *Tražio je Zejd Muhammeda* u pasivu glasi طُلِبَ مُحَمَّدٌ *Tražen je Muhammed;* يَكْتُبُ زَيْدٌ مَكْتُوبًا *Piše Zejd pismo* u pasivu glasi يُكْتَبُ مَكْتُوبٌ *Piše se pismo.*

U složenim glagolskim oblicima t. j. u pravom imperfektu i pluskvamperfektu u pasivu dolazi samo glavni glagol, a pomoćni glagol ostaje nepromijenjen, na pr. كَانَ يَطْلُبُ زَيْدٌ كِتَابًا *Tražaše Zejd knjigu* pretvoreno u pasiv glasi كَانَ يُطْلَبُ كِتَابٌ *Tražaše se knjiga.*

Pasiv mogu imati samo tranzitivni glagoli (اَلْفِعْلُ ٱلْمُتَعَدِّى), jer intranzitivni glagoli nemaju objekta, koji bi mogao zamijeniti gl. subjekat kad se glagol pretvori u pasiv.

Intranzitivan glagol postaje tranzitivan, ako dobije objekat u genitivu sa prijedlogom (dalji objekat), na pr. خَرَجَ زَيْدٌ *Izišao je Zejd* — خَرَجَ زَيْدٌ بِعَمْرٍو *Izveo je Zejd Amra.* Pretvoreno u pasiv glasi خُرِجَ بِعَمْرٍو *Izveden je Amr.* Ovakav pasivni glagol ostaje uvijek u 3 licu singulara muškoga roda, a bez obzira na rod i broj objekta, na pr. خُرِجَ بِٱلزَّيْدَيْنِ , خُرِجَ بِهِمْ , خُرِجَ بِهِمَا , خُرِجَ بِهِ , خُرِجَ بِٱلْهِنْدَاتِ , خُرِجَ بِهِنْدٍ i t. d.

Pravila, koja vrijede za slaganje aktivnog glagola sa svojim subjektom, vrijede potpuno i kad je glagol u pasivu, na pr. سَأَلَ مُحَمَّدٌ عَائِشَةَ *Pitao je Muhammed Aišu,* glasi u pasivu: سُئِلَتْ عَائِشَةُ *Pitana je Aiša.*

Vježba 38

Mijenjanje glagola po načinima

Po načinima se mijenja samo imperfekat glagola (اَلْفِعْلُ ٱلْمُضَارِعُ). Imperfekat ima tri načina:

1) Određeni način (ٱلْمُضَارِعُ ٱلْمَرْفُوعُ)

2) Zavisni način (ٱلْمُضَارِعُ ٱلْمَنْصُوبُ) i

3) Skraćeni način (ٱلْمُضَارِعُ ٱلْمَجْزُومُ).

1) Pravilni glagoli u određenom načinu svršuju se prema onome, što smo već gore vidjeli u nekim oblicima na vokal »u« (ُ), a u nekim na stanovite lične nastavke, na pr. يَكْتُبُ ، أَكْتُبُ ، يَكْتُبَانِ ، يَكْتُبُونَ ، يَكْتُبْنَ i t. d.

2) Pravilni glagoli u zavisnom načinu (اَلْمُضَارِعُ اَلْمَنْصُوبُ) svršuju se na vokal »e« (َ) u oblicima imperfekta, koji su bez ličnog nastavka. Oblici, koji imaju lične nastavke, gube u ovom načinu نَ ili نِ svagdje osim plurala ženskog roda, na pr. يَكْتُبَ ، أَكْتُبَ ، يَكْتُبَا ، يَكْتُبُوا ، يَكْتُبْنَ i t. d.

3) Pravilni glagoli u skraćenom načinu (اَلْمُضَارِعُ اَلْمَجْزُومُ) svršuju se na suglasnik bez vokala (ْ) u oblicima imperfekta, koji nemaju ličnog nastavka. Oblici koji imaju nastavke kao i u zavisnom načinu gube nastavak svagdje osim plurala ž. r., na pr. يَكْتُبْ ، أَكْتُبْ ، يَكْتُبَا ، يَكْتُبُوا ، يَكْتُبْنَ i t. d.

Primjeri:

	Određeni način (اَلْمُضَارِعُ اَلْمَرْفُوعُ)	Zavisni način (اَلْمُضَارِعُ اَلْمَنْصُوبُ)	Skraćeni način (اَلْمُضَارِعُ اَلْمَجْزُومُ)
	3 lice (اَلْغَائِبُ)		
Sing. m. r.	يَكْتُبُ	(لَنْ) يَكْتُبَ	(لَمْ) يَكْتُبْ
Dual m. r.	يَكْتُبَانِ	يَكْتُبَا	يَكْتُبَا
Plur. m. r.	يَكْتُبُونَ	يَكْتُبُوا	يَكْتُبُوا
Sing. ž. r.	تَكْتُبُ	تَكْتُبَ	تَكْتُبْ
Dual ž. r.	تَكْتُبَانِ	تَكْتُبَا	تَكْتُبَا
Plur. ž. r.	يَكْتُبْنَ	يَكْتُبْنَ	يَكْتُبْنَ
	2 lice (اَلْمُخَاطَبُ)		
Sing. m. r.	تَكْتُبُ	تَكْتُبَ	تَكْتُبْ
Dual m. r.	تَكْتُبَانِ	تَكْتُبَا	تَكْتُبَا
Plur. m. r.	تَكْتُبُونَ	تَكْتُبُوا	تَكْتُبُوا

Sing. ž. r.	تَكْتُبِينَ	تَكْتُبِي	تَكْتُبِي
Dual ž. r.	تَكْتُبَانِ	تَكْتُبَا	تَكْتُبَا
Plur. ž. r.	تَكْتُبْنَ	تَكْتُبْنَ	تَكْتُبْنَ

1 lice (اَلْمُتَكَلِّمُ)

Sing. oba r.	أَكْتُبُ	أَكْتُبَ	أَكْتُبْ
Plur. oba r.	نَكْتُبُ	نَكْتُبَ	نَكْتُبْ

Arapski određeni način (اَلْمُضَارِعُ اَلْمَرْفُوعُ) odgovara potpuno određenom načinu srpskohrvatskog jezika.

Srpskohrvatski jezik nema zavisnog načina. U ovom načinu dolazi arapski imperfekat kad stoji u podređenoj rečenici i to poslije ovih čestica:

أَنْ *da,* لَنْ *neće (nikako);* كَيْ *da* i إِذَنْ *tada.*

Iza čestica أَنْ i كَيْ može doći negativna čestica لَا *ne* pa onda imaju oblik أَلَّا (sastavljeno od أَنْ i لَا) *da ne,* كَيْلَا *da ne.* Isto tako pred ove čestice može doći prijedlog لِ *da,* na pr. لِأَنْ *da,* لِكَيْ *da,* لِئَلَّا *da ne,* لِكَيْلَا *da ne.*

Ako imperfekat stoji u zavisnom načinu, stajaće u istom načinu i svaki imperfekat, koji iza njega slijedi sa veznikom وَ *i,* na pr. أَمَرَهُ أَنْ يَدْخُلَ وَ يَجْلِسَ عِنْدَهُ *Naredio mu je da uniđe i sjede kod njega.*

Skraćeni način obično odgovara imperativu ili kondicionalu srpskohrvatskog jezika. Ovaj način dolazi poslije čestica:

لِ *nek* (لَامُ ٱلْأَمْرِ), لَا *ne, nek ne* (لَاءُ ٱلنَّهْيِ), na pr. لِيَخْرُجْ *Nek (on) izađe!* لَا تَدْخُلْ *Ne ulazi!* Osim toga ovaj način dolazi iza negativnih čestica لَمْ *nije* i لَمَّا *nije još (nikada).* Imperfekat iza ovih negativnih čestica ima značenje negativnog perfekta, na pr. لَمْ أَكْتُبْ هٰذَا *Nisam to napisao,* لَمَّا أَكْتُبْ هٰذَا *Nisam to još (nikada) napisao.*

Pomoćni glagoli كَانَ i صَارَ su nepravilni pa u njih skraćeni način glasi ovako:

	Glagol كَانَ	Glagol صَارَ
	3 lice (اَلْغَائِبُ)	
Sing. m. r.	(لَمْ) يَكُنْ [1]	(لَمْ) يَصِرْ
Dual m. r.	يَكُونَا	يَصِيرَا
Plur. m. r.	يَكُونُوا	يَصِيرُوا
Sing. ž. r.	تَكُنْ	تَصِرْ
Dual ž. r.	تَكُونَا	تَصِيرَا
Plur. ž. r.	يَكُنَّ	يَصِرْنَ
	2 lice (اَلْمُخَاطَبُ)	
Sing. m. r.	تَكُنْ	تَصِرْ
Dual m. r.	تَكُونَا	تَصِيرَا
Plur. m. r.	تَكُونُوا	تَصِيرُوا
Sing. ž. r.	تَكُونِى	تَصِيرِى
Dual ž. r.	تَكُونَا	تَصِيرَا
Plur. ž. r.	تَكُنَّ	تَصِرْنَ
	1 lice (اَلْمُتَكَلِّمُ)	
Sing. oba r.	أَكُنْ	أَصِرْ
Plur. oba r.	نَكُنْ	نَصِرْ

Vježba 39

Imperativ (فِعْلُ ٱلْأَمْرِ وَٱلنَّهْىِ)

Imperativ je način kojim se zapovijeda (اَلْأَمْرُ) ili zabranjuje (اَلنَّهْىُ). Imperativ se tvori od imperfekta u skraćenom načinu i to aktivni imperativ od aktivnog imperfekta, a pasivni od pasivnog.

---

[1]) Oblici imperfekta bez nastavka od glagola كَانَ u jednini (osim 2 lica žen. roda) i u množini 1 lica mogu glasiti i يَكُ, تَكُ, أَكُ i نَكُ.

Imperativ može biti za 3 lice (أَمْرُ ٱلْغَائِبِ ili نَهْيُ ٱلْغَائِبِ) i za 2 lice (أَمْرُ ٱلْحَاضِرِ ili نَهْيُ ٱلْحَاضِرِ).

a) Imperativ za 3 lice može biti:

1) Imperativ kojim se zapovijeda 3 licu (أَمْرُ ٱلْغَائِبِ). Ovaj se oblik tvori da se pred imperfekat u skraćenom načinu stavi čestica لِ (لَامُ ٱلْأَمْرِ) *nek,* na pr. لِيَطْلُبْ *Neka traži!*

2) Imperativ kojim se zabranjuje 3 licu (نَهْيُ ٱلْغَائِبِ). Ovaj se oblik tvori da se pred skraćeni način imperfekta stavi čestica لَا (لَاءُ ٱلنَّهْيِ) *nek ne,* na pr. لَا يَطْلُبْ *Nek ne traži!*

U oba slučaja imperativ za 3 lice može biti u aktivu (ٱلْمَعْلُومُ) i u pasivu (ٱلْمَجْهُولُ).

Primjeri:

Aktivni imperativ kojim se zapovijeda 3 licu (أَمْرُ ٱلْغَائِبِ ٱلْمَعْلُومُ):

Sing. m. r.	لِيَطْلُبْ	Nek traži!
Dual m. r.	لِيَطْلُبَا	Nek traže njih dva!
Plur. m. r.	لِيَطْلُبُوا	Neka oni traže!
Sing. ž. r.	لِتَطْلُبْ	Neka ona traži!
Dual ž. r.	لِتَطْلُبَا	Neka njih dvije traže!
Plur. ž. r.	لِيَطْلُبْنَ	Neka one traže!

Pasivni imperativ kojim se zapovijeda 3 licu (أَمْرُ ٱلْغَائِبِ ٱلْمَجْهُولُ):

Sing. m. r.	لِيُطْلَبْ	Neka se on traži! (Neka ga traže!)[1]
Dual m. r.	لِيُطْلَبَا	Neka se njih dva traže! (Neka njih dvojicu traže!)
Plur. m. r.	لِيُطْلَبُوا	Neka se oni traže! (Neka ih traže!)

[1]) Naš jezik ne voli pasiv, pa ga zamjenjuje povratnim glagolima, koji su postali od prelaznih glagola ili aktivnim glagolom u 3 licu množine muškoga roda.

Sing. ž. r. لِتُطْلَبْ Neka se ona traži!
(Neka je traže!)

Dual ž. r. لِتُطْلَبَا Neka se njih dvije traže!
(Neka njih dvije traže!)

Plur. ž. r. لِيُطْلَبْنَ Neka se one traže!
(Neka ih traže!)

S. 1 lica oba r. لِأُطْلَبْ Neka se ja tražim!
(Neka me traže!)

Pl. 1 lica oba r. لِنُطْلَبْ Neka se mi tražimo!
(Neka nas traže!)

Aktivni imperativ kojim se zabranjuje 3 licu
(نَهْيُ ٱلْغَائِبِ ٱلْمَعْلُومِ):

Sing. m. r. لَا يَطْلُبْ Nek ne traži!

Dual m. r. لَا يَطْلُبَا Nek njih dva ne traže!

Plur. m. r. لَا يَطْلُبُوا Nek oni ne traže!

Sing. ž. r. لَا تَطْلُبْ Nek ona ne traži!

Dual ž. r. لَا تَطْلُبَا Neka njih dvije ne traže!

Plur. ž. r. لَا يَطْلُبْنَ Neka one ne traže!

Pasivni imperativ kojim se zabranjuje 3 licu
(نَهْيُ ٱلْغَائِبِ ٱلْمَجْهُولِ):

Sing. m. r. لَا يُطْلَبْ Nek se ne traži!
(Neka ga ne traže!)

Dual m. r. لَا يُطْلَبَا Nek se njih dva ne traže!
(Nek njih dvojicu ne traže!)

Plur. m. r. لَا يُطْلَبُوا Nek se oni ne traže!
(Neka ih ne traže!)

Sing. ž. r.	لاَ تُطْلَبْ	Nek se ona ne traži! (Nek je ne traže!)
Dual ž. r.	لاَ تُطْلَبَا	Nek se njih dvije ne traže! (Neka njih dvije ne traže!)
Plur. ž. r.	لاَ يُطْلَبْنَ	Nek se one ne traže! (Nek ih ne traže!)
S. 1 lica oba r.	لاَ أُطْلَبْ	Nek se ne tražim! (Nek me ne traže!)
Pl. 1 lica oba r.	لاَ نُطْلَبْ	Nek se ne tražimo! (Nek nas ne traže!)

b) Imperativ za 2 lice može biti:

1) Imperativ kojim se zapovijeda 2 licu (أَمْرُ الْحَاضِرِ). Ovaj se oblik tvori tako, da se sa imperfekta u skraćenom načinu ukine početno slovo (حَرْفُ الْمُضَارَعَةِ) i mjesto njega stavi ا (هَمْزَةُ الْوَصْلِ). Ovo se hemze čita sa »u« (ـُ), ako je srednji suglasnik imperfekta također sa »u« (ako je dakle glagol 1 ili 5 razreda I vrste), a inače hemze dobije vokal »i« (ـِ), na pr. اُطْلُبْ *Traži!* اِجْلِسْ *Sjedi!*

2) Imperativ kojim se zabranjuje 2 licu (نَهْيُ الْحَاضِرِ). Ovaj se oblik tvori da se pred skraćeni način imperfekta stavi čestica لاَ *ne,* na pr. لاَ تَطْلُبْ *Ne traži!* I imperativ za 2 lice može u oba slučaja biti u aktivu (اَلْمَعْلُومُ) i u pasivu (اَلْمَجْهُولُ).

Primjeri:

Aktivni imperativ kojim se zapovijeda 2 licu
(أَمْرُ الْحَاضِرِ الْمَعْلُومِ):

	Muški rod:		Ženski rod:	
Sing.	اُطْلُبْ	Traži!	اُطْلُبِي	Traži (ž.)!
Dual	اُطْلُبَا	Tražite vas dva!	اُطْلُبَا	Tražite vas dvije!
Plur.	اُطْلُبُوا	Tražite!	اُطْلُبْنَ	Tražite (ž.)!

Pasivni imperativ kojim se zapovijeda 2 licu (أَمْرُ ٱلْحَاضِرِ ٱلْمَجْهُولُ) tvori se da se pred 2 lice pasivnog imperfekta u skraćenom načinu (ٱلْمُضَارِعُ ٱلْمَجْزُومُ) stavi čestica لِ (لَامُ ٱلْأَمْرِ), na pr.:

2 lice (ٱلْمُخَاطَبُ)

	Muški rod:		Ženski rod:	
Singular	لِتُطْلَبْ	Budi tražen!	لِتُطْلَبِي	Budi tražena!
Dual	لِتُطْلَبَا	Budite traženi vas dva!	لِتُطْلَبَا	Budite tražene vas dvije!
Plural	لِتُطْلَبُوا	Budite traženi!	لِتُطْلَبْنَ	Budite tražene!

1 lice (ٱلْمُتَكَلِّمُ)

Sing. oba r.	لِأُطْلَبْ	Neka me tražite!
Pl. oba r.	لِنُطْلَبْ	Neka nas tražite!

Aktivni imperativ kojim se zabranjuje 2 licu (نَهْيُ ٱلْحَاضِرِ ٱلْمَعْلُومُ):

Sing. m. r.	لَا تَطْلُبْ	Ne traži!
Dual m. r.	لَا تَطْلُبَا	Ne tražite vas dva!
Plur. m. r.	لَا تَطْلُبُوا	Ne tražite!
Sing. ž. r.	لَا تَطْلُبِي	Ne traži (ž.)!
Dual ž. r.	لَا تَطْلُبَا	Ne tražite vas dvije!
Plur. ž. r.	لَا تَطْلُبْنَ	Ne tražite (ž.)!

Pasivni imperativ kojim se zabranjuje 2 licu (نَهْيُ ٱلْحَاضِرِ ٱلْمَجْهُولُ):

2 lice

Sing. m. r.	لَا تُطْلَبْ	Ne budi tražen!
Dual m. r.	لَا تُطْلَبَا	Ne budite vas dva traženi!
Plur. m. r.	لَا تُطْلَبُوا	Ne budite traženi!
Sing. ž. r.	لَا تُطْلَبِي	Ne budi tražena!
Dual ž. r.	لَا تُطْلَبَا	Ne budite vas dvije tražene!
Plur. ž. r.	لَا تُطْلَبْنَ	Ne budite tražene!

1 lice

Sing. oba r. لَا أُطْلَبْ Neka me ne tražite!

Plur. oba r. لَا نُطْلَبْ Neka nas ne tražite!

Primjeri za imperativ 3 i 2 lica pomoćnih glagola كَانَ i صَارَ:

	3 lice		2 lice	
Sing. m. r.	لِيَكُنْ	Neka on bude!	كُنْ	Budi!
Dual m. r.	لِيَكُونَا	Neka njih dva budu!	كُونَا	Budite vas dvojica!
Plur. m. r.	لِيَكُونُوا	Nek oni budu!	كُونُوا	Budite!
Sing. ž. r.	لِتَكُنْ	Neka ona bude!	كُونِي	Budi (ž.)!
Dual ž. r.	لِتَكُونَا	Neka njih dvije budu!	كُونَا	Budite vas dvije!
Plur. ž. r.	لِيَكُنَّ	Nek one budu!	كُنَّ	Budite (ž.)!

*

Sing. m. r.	لِيَصِرْ	Neka on postane!	صِرْ	Postani!
Dual m. r.	لِيَصِيرَا	Nek njih dva postanu!	صِيرَا	Postanite vas dvojica!
Plur. m. r.	لِيَصِيرُوا	Nek oni postanu!	صِيرُوا	Postanite!
Sing. ž. r.	لِتَصِرْ	Nek ona postane!	صِيرِي	Postani (ž.)!
Dual ž. r.	لِتَصِيرَا	Nek njih dvije postanu!	صِيرَا	Postanite vas dvije!
Plur. ž. r.	لِيَصِرْنَ	Nek one budu!	صِرْنَ	Postanite (ž.)!

Kao što pasiv mogu imati samo tranzitivni glagoli tako i imperativ u pasivu može doći samo od prelaznih glagola.

Vježba 40

Pojačanje imperativa i imperfekta

Imperativ se može pojačati ako se imperativnom obliku doda na kraju نْ (اَلنُّونُ ٱلْخَفِيفَةُ) ili نَّ , نِّ (اَلنُّونُ ٱلْمُشَدَّدَةُ). Oba ova nastavka u afirmativnim oblicima znače »svakako«, a u negativnim »nikako«.

Nastavak نَّ، نِّ dolazi na sve oblike imperativa, a nastavak نْ samo na singular muškog i ženskog i plural muškog roda.

Nastavak نَّ čita se s vokalom ـَ u svim oblicima imperativa osim oba duala i plurala ženskoga roda, jer se u tim oblicima čita sa ـِ. Nastavak نْ ostaje svagdje bez vokala.

Konsonant, koji stoji pred ovim nastavcima, ima vokal ـَ. Jedino u 2 licu ženskoga roda na tome konsonantu stoji vokal ـِ, a u pluralu muškoga roda ـُ.

Primjeri:

Aktivni imperativ kojim se zapovijeda 2 licu (أَمْرُ ٱلْحَاضِرِ ٱلْمَعْلُومِ):

Sing. m. r. أُطْلُبَنَّ Svakako traži!

Dual m. r. أُطْلُبَانِّ Svakako tražite vas dva!

Plur. m. r. أُطْلُبُنَّ Svakako tražite vi!

Sing. ž. r. أُطْلُبِنَّ Svakako traži ti! (ž.)

Dual ž. r. أُطْلُبَانِّ Svakako tražite vas dvije!

Plur. ž. r. أُطْلُبْنَانِّ[1] Svakako tražite vi (ž.)

Pasivni imperativ kojim se zabranjuje 3 licu (نَهْيُ ٱلْغَائِبِ ٱلْمَجْهُولِ):

Sing. m. r. لَا يُطْلَبَنَّ Neka se nikako ne traži!
(Neka ga nikako ne traže!)

Dual m. r. لَا يُطْلَبَانِّ Neka se njih dva nikako ne traže!

Plur. m. r. لَا يُطْلَبُنَّ Neka se oni nikako ne traže!

Sing. ž. r. لَا تُطْلَبَنَّ Neka se ona nikako ne traži!

Dual ž. r. لَا تُطْلَبَانِّ Neka se nikako ne traže njih dvije!

Plur. ž. r. لَا يُطْلَبْنَانِّ Neka se one nikako ne traže!

[1]) U ovom obliku dolazi ا da rastavi dva ن.

Aktivni imperativ kojim se zapovijeda 2 licu (أَمْرُ الْحَاضِرِ الْمَعْلُوم):

Sing. m. r. اُطْلُبَنْ Svakako traži!

Dual m. r. اُطْلُبُنْ Svakako tražite!

Plur. m. r. اُطْلُبِنْ Svakako traži (ž.)

Pasivni imperativ kojim se zabranjuje 2 licu (نَهْىُ الْحَاضِرِ الْمَجْهُول):

Sing. m. r. لَا تُطْلَبَنْ Neka te nikako ne traže!

Plur. m. r. لَا تُطْلَبُنْ Neka vas nikako ne traže!

Sing. ž. r. لَا تُطْلَبِنْ Neka te (žensku) nikako ne traže!

Kao što dolazi uz imperativ nastavak نْ ili نَّ tako dolazi i uz imperfekat (اَلْفِعْلُ الْمُضَارِع) kada ima značenje futura prvoga i to نَّ kod svih oblika, a نْ uz sve oblike singulara i 1, 2 i 3 lice plurala muškog roda, na pr.

3 lice

Sing. m. r.	يَكْتُبَنَّ	يَكْتُبَنْ	Svakako će on pisati
Dual m. r.	يَكْتُبَانِّ		Svakako će njih dva pisati
Plur. m. r.	يَكْتُبُنَّ [1]		Svakako će oni pisati
Sing. ž. r.	تَكْتُبَنَّ	تَكْتُبَنْ	Svakako će ona pisati
Dual ž. r.	تَكْتُبَانِّ		Svakako će njih dvije pisati
Plur. ž. r.	يَكْتُبْنَانِّ		Svakako će one pisati.

[1]) Pred nastavkom نْ ili نَّ u svim glagolskim oblicima ukida se و u pluralu muškog roda i ى u singularu žen. roda, osim ako prije و ili ى stoji vokal »e«, na pr. لَا تَخْشَوُنَّ (od لَا تَخْشَوْنَ) *Vi se nikako nećete bojati;* لَا تَخْشَيِنَّ (od لَا تَخْشَيْنَ) *Ti se nikako nećeš bojati* (ž.).

2 lice

Sing. m. r.	تَكْتُبَنَّ	تَكْتُبَنْ	Svakako ćeš ti pisati
Dual m. r.	تَكْتُبَانِّ		Svakako ćete vas dvojica pisati
Plur. m. r.	تَكْتُبُنَّ		Svakako ćete vi pisati
Sing. ž. r.	تَكْتُبِنَّ	تَكْتُبِنْ	Svakako ćeš ti pisati (ž.)
Dual ž. r.	تَكْتُبَانِّ		Svakako ćete vas dvije pisati
Plur. ž. r.	تَكْتُبْنَانِّ		Svakako ćete vi pisati (ž.).

1 lice

Sing. oba r.	أَكْتُبَنَّ	أَكْتُبَنْ	Svakako ću pisati
Plur. oba r.	نَكْتُبَنَّ	نَكْتُبَنْ	Svakako ćemo pisati.

Vježba 41

Glagolski pridjev (particip) aktivni (اِسْمُ ٱلْفَاعِلِ) i pasivni (اِسْمُ ٱلْمَفْعُولِ)

Particip aktivni (اِسْمُ ٱلْفَاعِلِ) znači osobu, koja vrši glagolsku radnju ili prolazno stanje, u kome se neko ili nešto nalazi, na pr. كَاتِبٌ koji piše. Particip aktivni se tvori od glagola, ali kako ne izražava nikakva vremena, deklinira se kao i svako drugo ime.

Glagolski pridjev aktivni I vrste glagola dolazi na ove oblike:

	Muški rod (اَلْمُذَكَّرُ)	Ženski rod (اَلْمُؤَنَّثُ)
Singular	فَاعِلٌ	فَاعِلَةٌ
Dual	فَاعِلَانِ	فَاعِلَتَانِ
Pravilni pl.	فَاعِلُونَ	فَاعِلَاتٌ
Nepravilni pl.	فُعَّالٌ	فَوَاعِلُ
Nepravilni pl.	فُعَّلٌ	
Nepravilni pl.	فَعَلَةٌ	

Particip aktivni, koji se svršuje na ـِي, gubi u nominativu i genitivu, ako je bez određenog člana slovo ي i svršuje se na ـٍ, na pr. nom. عَالٍ (mjesto عَالِيٌ) *visok*, genitiv عَالٍ (mjesto عَالِيٍ), *visoka*, akuzativ عَالِيًا *visoka*.

Sa određenim članom glasi nominativ اَلْعَالِي *visoki* (mjesto اَلْعَالِيُ), genitiv اَلْعَالِي *visokoga* (mjesto اَلْعَالِيِ), a akuzativ اَلْعَالِيَ *visokog*.

Particip pasivni (اِسْمُ ٱلْمَفْعُولِ) tvori se također od glagola i znači osobu ili stvar, koja trpi glagolsku radnju. Ovaj particip dolazi samo od tranzitivnih glagola i ima ove oblike:

	Muški rod (اَلْمُذَكَّرُ)	Ženski rod (اَلْمُؤَنَّثُ)
Singular	مَفْعُولٌ	مَفْعُولَةٌ
Dual	مَفْعُولَانِ	مَفْعُولَتَانِ
Pravilni pl.	مَفْعُولُونَ	مَفْعُولَاتٌ
Nepravilni pl.	مَفَاعِيلُ	

Ako se iza tranzitivna glagola stavi objekat sa prijedlogom (dalji objekat), onda će glagol postati tranzitivan, pa se od takvog glagola može načiniti particip pasiva. Jedino se taj particip ne mijenja, nego se mijenja samo objekat prema licu, rodu i broju, na pr.

مَمْرُورٌ بِهِ onaj pokraj koga se prošlo

مَمْرُورٌ بِهِمَا dvojica, pokraj kojih se prošlo

مَمْرُورٌ بِهِمْ pokraj kojih se prošlo

مَمْرُورٌ بِهَا pokraj koje se prošlo

مَمْرُورٌ بِهِمَا dvije, pokraj kojih se prošlo

مَمْرُورٌ بِهِنَّ pokraj kojih se prošlo (ž.).

Ima nekoliko oblika pridjeva, koji već u prvom stepenu (pozitivu) označuju neko svojstvo u jačoj mjeri. Ovaki se pridjevi zovu مُبَالَغَةُ ٱسْمِ ٱلْفَاعِلِ . To su ovi oblici:

1) فُعَلٌ , na pr. غُدَرٌ vrlo nevjeran
2) فَعُلٌ , „ „ يَقُظٌ vrlo oprezan (budan)
3) فُعُلٌ , „ „ غُفُلٌ vrlo nemaran
4) فَعُولٌ , „ „ أَكُولٌ izjelica
5) فُعَالٌ , „ „ عُجَابٌ vrlo čudnovat
6) فَعَّالٌ , „ „ جَبَّارٌ silnik
7) فُعَّالٌ , „ „ كُبَّارٌ vrlo velik
8) فُعُّولٌ , „ „ قُدُّوسٌ svet
9) فِعِّيلٌ , „ „ صِدِّيقٌ vrlo istinit
10) فَاعُولٌ , „ „ فَارُوقٌ koji strogo rastavlja (uviđavan)
11) فَيْعُولٌ , „ „ قَيُّومٌ koji je odiskona, koji sve obdržava
12) مِفْعَالٌ , „ „ مِفْضَالٌ vrlo darežljiv
13) مِفْعِيلٌ , „ „ مِسْكِينٌ vrlo siromašan
14) فُعَلَةٌ , „ „ نُوَمَةٌ pospanac.

Particip aktivni i pasivni često imaju značenje običnog pridjeva (اَلصِّفَةُ ٱلْمُشَبَّهَةُ) ili imenice, na pr. عَالِمٌ *učen,* مَعْلُومٌ *poznat,* مَشْهُورٌ *znamenit,* كَاتِبٌ *pisar,* مَكْتُوبٌ *pismo.*

Vježba 42

Infinitiv (اَلْمَصْدَرُ)

Infinitivi od I vrste glagola (اَلثُّلَاثِيُّ ٱلْمُجَرَّدُ) ne tvore se po nekom određenom pravilu, nego se zasnivaju na upotrebi kod Arapa (اَلْمَصْدَرُ ٱلسَّمَاعِيُّ) pa stoga kod svakog glagola treba naučiti njegov infinitiv.

Oblici, na koje dolaze infinitivi I vrste glagola su ovi:

1)	قَتْلٌ	ubiti	od	قَتَلَ - يَقْتُلُ
2)	فِسْقٌ	griješiti	„	فَسَقَ - يَفْسُقُ
3)	شُغْلٌ	zabaviti	„	شَغَلَ - يَشْغَلُ
4)	رَحْمَةٌ	smilovati se	„	رَحِمَ - يَرْحَمُ
5)	نِشْدَةٌ	tražiti (izgubljeno)	„	نَشَدَ - يَنْشُدُ
6)	كُدْرَةٌ	zamutiti se	„	كَدَرَ - يَكْدُرُ
7)	دَعْوَى	moliti se	„	دَعَا - يَدْعُو
8)	ذِكْرَى	sjećati se, spominjati	„	ذَكَرَ - يَذْكُرُ
9)	بُشْرَى	obradovati	„	بَشَرَ - يَبْشِرُ
10)	حِرْمَانٌ	spriječiti	„	حَرَمَ - يَحْرِمُ
11)	غُفْرَانٌ	oprostiti	„	غَفَرَ - يَغْفِرُ
12)	نَزَوَانٌ	nasrnuti	„	نَزَا - يَنْزُو
13)	طَلَبٌ	tražiti	„	طَلَبَ - يَطْلُبُ
14)	حَنِقٌ	rasrditi se	„	حَنِقَ - يَحْنَقُ
15)	صِغَرٌ	malen biti	„	صَغُرَ - يَصْغُرُ
16)	هُدًى	uputiti	„	هَدَى - يَهْدِي
17)	غَلَبَةٌ	nadvladati	„	غَلَبَ - يَغْلِبُ
18)	سَرِقَةٌ	ukrasti	„	سَرَقَ - يَسْرِقُ
19)	سُؤَالٌ	pitati	„	سَأَلَ - يَسْأَلُ
20)	زَهَادَةٌ	izbjegavati	„	زَهِدَ - يَزْهَدُ
21)	دِرَايَةٌ	shvatiti	„	دَرَى - يَدْرِي
22)	دُخُولٌ	unići	„	دَخَلَ - يَدْخُلُ
23)	قَبُولٌ	primiti	„	قَبِلَ - يَقْبَلُ
24)	وَجِيفٌ	uznemiriti se	„	وَجَفَ - يَجِفُ
25)	صُهُوبَةٌ	biti crvenkast (kosa)	„	صَهِبَ - يَصْهَبُ

Infinitiv se deklinira kao i ostala imena.

Vježba 43

Proširene vrste glagola (اَلثُّلَاثِيُّ اَلْمَزِيدُ فِيهِ ili اَلْمَزِيدَاتُ)

Od I vrste glagola (اَلثُّلَاثِيُّ اَلْمُجَرَّدُ) izvodi se 12 vrsta glagola, koje nazivamo proširene vrste (اَلْمَزِيدَاتُ). Proširene se vrste (اَلْبَابُ pl. اَلْأَبْوَابُ) dijele u tri grupe prema tome da li je korjenu dodat jedan, dva ili tri suglasnika.

A) Glagolske vrste, u kojima je glagolskom korjenu dodat jedan suglasnik i zovu se اَلرُّبَاعِيُّ. Ovih glagola ima tri vrste.

B) Vrste, u kojima su korjenu dodata dva suglasnika i zovu se اَلْخُمَاسِيُّ. Ima ih pet vrsta.

C) Glagoli, u kojima su korjenu dodata tri suglasnika pa se zovu اَلسُّدَاسِيُّ. Ovakvih glagola ima četiri vrste.

Vrste glagola označuju se rimskim brojevima počevši od I vrste pa do XIII. Arapi, kako nam je već poznato, I vrstu glagola nazivaju اَلثُّلَاثِيُّ اَلْمُجَرَّدُ, (čista trojka), a proširene vrste nazivaju po infinitivu (اَلْمَصْدَرُ), jer je infinitiv kod svih proširenih vrsta pravilan (اَلْقِيَاسِيُّ).

Konjugacija proširenih vrsta glagola i nastavci za pojedina lica isti su kao i kod I vrste.

A) GLAGOLI OD ČETIRI SUGLASNIKA (اَلرُّبَاعِيُّ)

1) II vrsta glagola (بَابُ اَلتَّفْعِيلِ)

Ova vrsta glagola postaje od I ili osnovne vrste[1]), ako se srednji suglasnik (عَيْنُ اَلْفِعْلِ) podvostruči (اَلتَّشْدِيدُ). Prema tome perfekat ima oblik فَعَّلَ, imperfekat يُفَعِّلُ, a infinitiv تَفْعِيلٌ (po ovom obliku infinitiva i zove se ova vrsta بَابُ اَلتَّفْعِيلِ).

---

[1]) Bez obzira kome razredu I vrste pripada glagol.

Glagolski oblici II vrste od glagola عَلِمَ znati:

Aktiv

	Perfekat (اَلْمَاضِي):		Imperfekat (اَلْمُضَارِعُ):	
	3 lice (اَلْغَائِبُ)			
Sing. m. r.	عَلَّمَ	Poučio je	يُعَلِّمُ	Poučava ili poučavaće
Dual m. r.	عَلَّمَا	Poučila su njih dva	يُعَلِّمَانِ	Poučavaju ili poučavaće njih dva
Plur. m. r.	عَلَّمُوا	Poučili su oni	يُعَلِّمُونَ	Poučavaju ili poučavaće oni
Sing. ž. r.	عَلَّمَتْ	Poučila je	تُعَلِّمُ	Poučava ili poučavaće ona
Dual ž. r.	عَلَّمَتَا	Poučile su njih dvije	تُعَلِّمَانِ	Poučavaju ili poučavaće njih dvije
Plur. ž. r.	عَلَّمْنَ	Poučile su one	يُعَلِّمْنَ	Poučavaju ili poučavaće one
	2 lice (اَلْمُخَاطَبُ)			
Sing. m. r.	عَلَّمْتَ	Poučio si ti	تُعَلِّمُ	Poučavaš ili poučavaćeš ti
Dual m. r.	عَلَّمْتُمَا	Poučili ste vas dva	تُعَلِّمَانِ	Poučavate ili poučavaćete vas dva
Plur. m. r.	عَلَّمْتُمْ	Poučili ste vi	تُعَلِّمُونَ	Poučavate ili poučavaćete vi
Sing. ž. r.	عَلَّمْتِ	Poučila si ti	تُعَلِّمِينَ	Poučavaš ili poučavaćeš ti (ž.)
Dual ž. r.	عَلَّمْتُمَا	Poučile ste vas dvije	تُعَلِّمَانِ	Poučavate ili poučavaćete vas dvije
Plur. ž. r.	عَلَّمْتُنَّ	Poučile ste	تُعَلِّمْنَ	Poučavate ili poučavaćete vi (ž.)
	1 lice (اَلْمُتَكَلِّمُ)			
Sing. oba r.	عَلَّمْتُ	Poučio (la) sam ja	أُعَلِّمُ	Poučavam ili poučavaću ja
Plur. oba r.	عَلَّمْنَا	Poučili (le) smo mi	نُعَلِّمُ	Poučavamo ili poučavaćemo mi

Pasiv

Perfekat (اَلْمَاضِي): Imperfekat (اَلْمُضَارِعُ):

3 lice (اَلْغَائِبُ)

Sing. m. r.	عُلِّمَ	Poučen je	يُعَلَّمُ	Poučava se ili poučavaće se (Biva poučavan ili biće poučavan)
Dual m. r.	عُلِّمَا	Poučena su njih dva	يُعَلَّمَانِ	Poučavaju se ili poučavaće se njih dva
Plur. m. r.	عُلِّمُوا	Poučeni su	يُعَلَّمُونَ	Poučavaju se ili poučavaće se oni
Sing. ž. r.	عُلِّمَتْ	Poučena je ona	تُعَلَّمُ	Poučava se ili poučavaće se ona
Dual ž. r.	عُلِّمَتَا	Poučene su njih dvije	تُعَلَّمَانِ	Poučavaju se ili poučavaće se njih dvije
Plur. ž. r.	عُلِّمْنَ	Poučene su one	يُعَلَّمْنَ	Poučavaju se ili poučavaće se one

2 lice (اَلْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	عُلِّمْتَ	Poučen si ti	تُعَلَّمُ	Poučavaš se ili poučavaćeš se
Dual m. r.	عُلِّمْتُمَا	Poučeni ste vas dva	تُعَلَّمَانِ	Poučavate se ili poučavaćete se vas dva
Plur. m. r.	عُلِّمْتُمْ	Poučeni ste vi	تُعَلَّمُونَ	Poučavate se ili poučavaćete se vi
Sing. ž. r.	عُلِّمْتِ	Poučena si ti	تُعَلَّمِينَ	Poučavaš se ili poučavaćeš se ti (ž.)
Dual ž. r.	عُلِّمْتُمَا	Poučene ste vas dvije	تُعَلَّمَانِ	Poučavate se ili poučavaćete se vas dvije
Plur. ž. r.	عُلِّمْتُنَّ	Poučene ste	تُعَلَّمْنَ	Poučavate se ili poučavaćete se vi (ž.)

1 lice (اَلْمُتَكَلِّمُ)

Sing. oba r.	عُلِّمْتُ	Poučen(a) sam	أُعَلَّمُ	Poučavam se ili poučavaću se
Plur. oba r.	عُلِّمْنَا	Poučeni(e) smo	نُعَلَّمُ	Poučavamo se ili poučavaćemo se.

Vježba 44

Imperativ kojim se zapovijeda ili zabranjuje 3 licu kao i imperativ kojim se zabranjuje 2 licu kod glagola II i ostalih proširenih vrsta tvori se da se pred imperfekat u skraćenom načinu stavi čestica لِ ili لَا.

Imperativ kojim se zapovijeda 2 licu tvori se od imperfekta u skraćenom načinu, ako mu se oduzme početno slovo (حَرْفُ ٱلْمُضَارَعَةِ) pa se doda هَمْزَةُ ٱلْوَصْلِ, ako je iza početnog slova konsonant bez vokala, a ako slijedeći konsonant ima vokal, onda se ne dodaje هَمْزَةُ ٱلْوَصْلِ.

	Aktivni imperativ kojim se zapovijeda 2 licu (أَمْرُ ٱلْحَاضِرِ ٱلْمَعْلُومُ):	Aktivni imperativ kojim se zabranjuje 3 licu (نَهْيُ ٱلْغَائِبِ ٱلْمَعْلُومُ):
Sing. m. r.	عَلِّمْ Pouči!	لَا يُعَلِّمْ Nek ne poučava!
Dual m. r.	عَلِّمَا Poučite vas dva!	لَا يُعَلِّمَا Nek njih dvojica ne poučavaju!
Plur. m. r.	عَلِّمُوا Poučite!	لَا يُعَلِّمُوا Nek ne poučavaju!
Sing. ž. r.	عَلِّمِي Pouči! (ž.)	لَا تُعَلِّمْ Nek ne poučava! (ž.)
Dual ž. r.	عَلِّمَا Poučite vas dvije!	لَا تُعَلِّمَا Nek ne poučavaju njih dvije!
Plur. ž. r.	عَلِّمْنَ Poučite! (ž.)	لَا يُعَلِّمْنَ Nek one ne poučavaju!

Infinitiv od glagola عَلَّمَ glasi تَعْلِيمٌ *poučavati.*

Particip aktivni (إِسْمُ ٱلْفَاعِلِ) II i ostalih proširenih vrsta glagola ima isti oblik kao i imperfekat aktivni, a particip pasivni (إِسْمُ ٱلْمَفْعُولِ) ima oblik imperfekta pasivnog. Jedina je razlika što imperfekat počinje jednim od glasova أَتَيْنَ, a partcipi glasom مُ i što krajnji konsonant participa dobiva imenske

nastavke. Osim toga predzadnji suglasnik participa aktivnog V i VI vrste ima vokal »i« (ـِ) da se razlikuje od participa pasivnog, na pr.

	Particip aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):	Particip pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):
Sing. m. r.	مُعَلِّمٌ koji poučava	مُعَلَّمٌ poučen
Dual m. r.	مُعَلِّمَانِ dva koja poučavaju	مُعَلَّمَانِ dva poučena
Plur. m. r.	مُعَلِّمُونَ koji poučavaju	مُعَلَّمُونَ poučeni
Sing. ž. r.	مُعَلِّمَةٌ koja poučava	مُعَلَّمَةٌ poučena
Dual ž. r.	مُعَلِّمَتَانِ dvije koje poučavaju	مُعَلَّمَتَانِ dvije poučene
Plur. ž. r.	مُعَلِّمَاتٌ koje poučavaju	مُعَلَّمَاتٌ poučene.

Ovi glagoli znače mnoštvo (اَلتَّكْثِيرُ). To mnoštvo može biti da radnja duže vremena traje ili se ponavlja, na pr. طَافَ *obići*, طَوَّفَ *obilaziti*; da glagol ima više subjekata, na pr. مَاتَ *umrijeti*, مَوَّتَ *pomrijeti* ili da se radnja proteže na više objekata, na pr. غَلَقَ *zatvorit*, غَلَّقَ *pozatvarati.*

Ako je glagol u I vrsti intranzitivan, u II vrsti postaje tranzitivan, na pr. فَرِحَ *radovati se*, فَرَّحَ *obradovati;* صَغُرَ *malen biti*, صَغَّرَ *umanjiti.*

Glagoli, koji su u I vrsti tranzitivni, u II vrsti postaju dvostruko tranzitivni, na pr. عَلِمَ *znati* — عَلَّمَ *poučavati (nekoga nešto);* كَتَبَ *pisati* — كَتَّبَ *poučavati pisati (nekoga).*

Glagoli II vrste, koji znače mnoštvo (اَلتَّكْثِيرُ) to jest da radnja dulje vremena traje, da se ponavlja, da radnju vrši ili trpi više osoba u pogledu prelaznosti ostaju isti kao glagoli

I vrste. Ovi su naime glagoli u II vrsti prelazni, ako su u I takvi, a neprelazni, ako su u I vrsti neprelazni, na pr.

طَافَ زَيْدٌ بِٱلْكَعْبَةِ Obišao je Zejd Kabu

طَوَّفَ زَيْدٌ بِٱلْكَعْبَةِ Obilazio je Zejd Kabu

مَاتَ ٱلْإِبِلُ Krepale su deve

مَوَّتَ ٱلْإِبِلُ Pokrepale su (mnoge) deve

غَلَقَ زَيْدٌ ٱلْبَابَ Zatvorio je Zejd vrata

غَلَّقَ زَيْدٌ ٱلْأَبْوَابَ Pozatvarao je Zejd vrata.

Ima glagola II vrste, koji su postali od imenica, na pr. نِصْفٌ *polovica* — تَنْصِيفٌ *raspoloviti;* سَلَامٌ *pozdrav (selam)* — سَلَّمَ (عَلَى) *pozdraviti (selam nazvati).*

Vježba 45

2) III vrsta glagola (بَابُ ٱلْمُفَاعَلَةِ)

Ova vrsta glagola postaje da se glagolu I vrste između 1 i 2 korjenitog suglasnika umetne (ا), koji se u pasivu perfekta pretvara u (و). Perfekat III vrste dakle ima oblik فَاعَلَ, imperfekat يُفَاعِلُ, infinitiv مُفَاعَلَةٌ i فِعَالٌ.

Pojedini glagolski oblici ove vrste od glagola كَتَبَ *pisati* glase ovako:

Perfekat (ٱلْمَاضِى)

Aktiv (ٱلْمَعْلُومُ):	Pasiv (ٱلْمَجْهُولُ):
كَاتَبَ *Dopisivao* se *on* i t. d.	كُوتِبَ *Dopisivalo* se *je s njim* i t. d.

Imperfekat (ٱلْمُضَارِعُ)

Aktivni (ٱلْمَعْلُومُ):	Pasivni (ٱلْمَجْهُولُ):
يُكَاتِبُ *Dopisuje* se *ili dopisivaće* se *on* i t. d.	يُكَاتَبُ *S njim* se *dopisuje ili će* se *dopisivati* i t. d.

Imperativ za 2 lice (أَمْرُ ٱلْحَاضِرِ)

Aktivni (ٱلْمَعْلُوم): كَاتِبْ. *Dopisuj se!* i t. d.

Pasivni (ٱلْمَجْهُول): لِتُكَاتَبْ. *Nek se s tobom dopisuje!* i t. d.

Particip

aktivni (إِسْمُ ٱلْفَاعِلِ): مُكَاتِبٌ *koji se dopisuje* i t. d.

pasivni (إِسْمُ ٱلْمَفْعُولِ): مُكَاتَبٌ *s kojim se dopisuje* i t. d.

Infinitiv (ٱلْمَصْدَرُ):

مُكَاتَبَةٌ i كِتَابٌ *dopisivati se* i t. d.

Mijenjanje oblika III vrste glagola po licu, rodu i broju isto je kao i kod glagola II vrste.

Glagoli III vrste znače da radnju vrše dvije ili više osoba međusobno. Ovaj međusobni odnos zove se reciprocitet (ٱلْمُشَارَكَةُ) pa su prema tome glagoli ove vrste recipročni, na pr. كَتَبَ *pisati,* كَاتَبَ *dopisivati se s nekim,* قَبِلَ *krenuti prema nečem,* قَابَلَ *susresti se s nekim.*

Nekada glagoli III vrste imaju prelazno značenje bez reciprociteta, na pr. عَاقَبْتُ ٱللِّصَّ *Kaznio sam kradljivca;* جَاوَزْتُ ٱلْبَيْتَ *Prošao sam kuću.* Katkada glagol III vrste ima značenje glagola I vrste, na pr. سَافَرْتُ *Putovao sam.*

Osim toga glagoli III vrste nekad znače da neko nastoji nešto učiniti, na pr. غَلَبَ *nadvladati* — غَالَبَ *nastojati nadvladati nekoga, pobijediti.*

Ako glagol u I vrsti dolazi s prijedlogom, gubi taj prijedlog kada se prenese u III vrstu, pa glagolski objekat, koji je uz glagol I vrste stajao u genitivu sa prijedlogom, dođe uz glagol III vrste u akuzativu bez prijedloga, na pr. كَتَبَ إِلَى ٱلْمَلِكِ *Pisao*

je vladaru, u III vrsti glasi كَاتَبَ ٱلْمَلِكَ *Pisao je vladaru,* قَالَ لَهُ *Reče mu* — قَاوَلَهُ *Sdogovorio se je s njim,* جَلَسَ عِنْدَ أَمِيرِ ٱلْمُؤْمِنِينَ - جَالَسَ أَمِيرَ ٱلْمُؤْمِنِينَ *Družio se s vladarem vjernih.*

Vježba 46

3) **IV vrsta glagola** (بَابُ ٱلْإِفْعَالِ)

Glagoli IV vrste postaju od I tako da se korjenu glagola spočetka stavi u perfektu أ, a u imperfektu يُ.

Glas أ na početku perfekta, infinitiva i imperativa[1]) uvijek se piše i izgovara, pa se zato i zove هَمْزَةُ ٱلْقَطْعِ za razliku od ٱ koje dolazi u imperativu I vrste glagola i koje se piše, ali se ne izgovara kada pred njim stoji druga riječ.

Glagoli IV vrste imaju oblike: perfekat أَفْعَلَ, imperfekat يُفْعِلُ, infinitiv إِفْعَالٌ.

Primjeri:

Perfekat (ٱلْمَاضِى)

Aktiv (ٱلْمَعْلُومُ):	Pasiv (ٱلْمَجْهُولُ):
أَخْرَجَ *Izvadio je*	أُخْرِجَ *Izvaden je.*

Imperfekat (ٱلْمُضَارِعُ)

Aktiv (ٱلْمَعْلُومُ):	Pasiv (ٱلْمَجْهُولُ):
يُخْرِجُ *Vadi* ili *vadiće*	يُخْرَجُ *Vadi* se ili *vadiće* se.

Imperativ[2]) za 2 lice

kojim se zapovijeda (أَمْرُ ٱلْحَاضِرِ):	kojim se zabranjuje (نَهْىُ ٱلْحَاضِرِ):
أَخْرِجْ *Izvadi!*	لَا تُخْرِجْ *Ne izvadi!*

[1]) U perfektu, infinitivu i imperativu kod svih ostalih proširenih glagolskih vrsta je هَمْزَةُ ٱلْوَصْلِ kako je na strani 15 rečeno.

[2]) Imperativ za 3 lice aktivni i pasivni, kojim se zapovijeda ili zabranjuje tvori se od 3 lica imperfekta skraćenog načina, ako se na početku stavi čestica لِ (لَامُ ٱلْأَمْرِ) kad se zapovijeda, a čestica لَا kad se zabranjuje.

Particip

aktivni (إِسْمُ ٱلْفَاعِلِ): pasivni (إِسْمُ ٱلْمَفْعُولِ):

مُخْرِجٌ *koji vadi* مُخْرَجٌ *izvađen*

Infinitiv (ٱلْمَصْدَرُ):

إِخْرَاجٌ *izvaditi.*

Lični nastavci su kod svih oblika kao i kod glagolskih oblika II i III vrste.

Glagoli IV vrste imaju prelazno (tranzitivno) značenje (ٱلتَّعْدِيَةُ). Ako je glagol u I vrsti neprelazan (ٱلْفِعْلُ ٱللَّازِمُ), u IV vrsti postaje prelazan (ٱلْفِعْلُ ٱلْمُتَعَدِّى), a ako je u I vrsti prelazan, u IV vrsti postaje dvostruko prelazan, na pr. جَلَسَ *sjesti* — أَجْلَسَ *posaditi,* جَرَى *teći* — أَجْرَى *tjerati; provesti,* رَكِبَ *uzjahati* — أَرْكَبَ *posaditi nekoga na konja.*

Kako su i glagoli II vrste prelazni, glagol II i IV vrste ima nekad isto značenje, na pr. نَجَا *spasiti se* — نَجَّى i أَنْجَى *spasiti,* a nekad se značenje i razlikuje, na pr. عَلِمَ *znati* — عَلَّمَ *poučavati* — أَعْلَمَ *obavijestiti.*

Glagoli IV vrste nekada postaju i od imenica i tada su intranzitivni. Ovi glagoli znače kretanje prema nekom mjestu, na pr. أَيْمَنَ *krenuti u Jemen;* أَشْأَمَ *krenuti u Siriju;* ili stupanje u neko mjesto ili vrijeme, na pr. أَيْمَنَ *prispjeti u Jemen,* أَصْبَحَ *osvanuti,* أَمْسَى *omrknuti.*

Vježba 47

B) GLAGOLI OD PET SUGLASNIKA (ٱلْخُمَاسِىُّ)

U slijedećih pet vrsta glagola glagolskoj se osnovi dodaju po dva suglasnika.

1) V vrsta glagola (بَابُ ٱلتَّفَعُّلِ)

V vrsta glagola postaje od I, ako se glagolskom korjenu doda spočetka تَ i ako se drugi korjeniti suglasnik (عَيْنُ ٱلْفِعْلِ) podvostruči. Prema tome glagoli ove vrste imaju oblike: za perfekat تَفَعَّلَ, imperfekat[1]) يَتَفَعَّلُ, infinitiv تَفَعُّلٌ.

Primjeri:

Perfekat (اَلْمَاضِى)

Aktiv (اَلْمَعْلُومُ):	Pasiv (اَلْمَجْهُولُ):
تَعَلَّمَ *Poučavao se je, učio je*	تُعُلِّمَ *Poučavan je*

Imperfekat (اَلْمُضَارِعُ)

Aktiv (اَلْمَعْلُومُ):	Pasiv (اَلْمَجْهُولُ):
يَتَعَلَّمُ *Poučava se, uči*	يُتَعَلَّمُ *Biva poučavan*

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda (أَمْرُ الْحَاضِرِ):	kojim se zabranjuje (نَهْىُ الْحَاضِرِ):
تَعَلَّمْ *Poučavaj se, uči!*	لَاتَتَعَلَّمْ *Ne poučavaj se, ne uči!*

Particip

aktivni (إِسْمُ ٱلْفَاعِلِ):	pasivni (إِسْمُ ٱلْمَفْعُولِ):
مُتَعَلِّمٌ *koji se poučava*	مُتَعَلَّمٌ *naučeno*

Infinitiv (اَلْمَصْدَرُ):

تَعَلُّمٌ *poučavati se, učiti.*

---

[1]) Kada se u imperfekta ove ili koje druge vrste glagola sastanu dva ت jedno iza drugoga, prvo se radi blagozvučja može ukinuti, na pr. تَنَزَّلُ ٱلْمَلَائِكَةُ mjesto تَتَنَزَّلُ ٱلْمَلَائِكَةُ *Silaze anđeli.*

Glagoli V vrste tvore se od II vrste dodavanjem spočetka glasa تَ [1]) i pokazuje radnju koju subjekt vrši ili trpi na sebi, a prevode se u srpskohrvatskom jeziku sa glagolom i povratnom (refleksivnom) zamjenicom »sebe« (se) ili »sebi«, na primjer:

يَتَعَلَّمُ زَيْدُنِ ٱلْكِتَابَةَ *Zejd sebe poučava ili ga neko poučava pisati,* تَبَنَّى زَيْدٌ عَمْرًا *Posinio je Zejd (sebi) Amra.*

Nekad glagoli ove vrste znače da je neko sebe učinio nečim, na pr. تَهَوَّدَ *požidoviti* se (od يَهُودِىٌّ *Židov);* تَنَصَّرَ *pokrstiti* se (od نَصْرَانِىٌّ *kršćanin)* ili da se neko izdaje ili drži nečim što uistinu nije, na pr. تَكَبَّرَ *oholiti* se (t. j. držati sebe velikim); تَنَبَّأَ *praviti* se *Božijim poslanikom.*

Ako je glagol u II vrsti jednostruko tranzitivan, u V vrsti je kao refleksivan glagol[2]) intranzitivan. Taki su svi glagoli V vrste koji se tvore od imenica ili glagola, koji su u I vrsti neprelazni, na pr. تَكَنَّى مُحَمَّدٌ *Uzeo je Muhammed sebi priimenak* (od كُنْيَةٌ *naziv po roditeljima ili djeci);* يَتَكَبَّرُ زَيْدٌ *Oholi se Zejd.*

Od ovih glagola nikad ne dolazi pasiv.

Glagoli V vrste su jednostruko tranzitivni, ako potječu od glagola, koji su u II vrsti dvostruko tranzitivni, na pr. عَلِمَ زَيْدُنِ ٱلْكِتَابَةَ *Znao je Zejd pisati* عَلَّمَ زَيْدٌ مُحَمَّدًا نِ ٱلْكِتَابَةَ *Poučio je Zejd Muhammeda pisati* تَعَلَّمَ مُحَمَّدُنِ ٱلْكِتَابَةَ *Naučio se je Muhammed pisati.*

[1]) Refleksivni glagoli V i ostalih proširenih vrsta razlikuju se od pasivnih u tome, što u refleksivnim glagolima subjekat i objekat može biti isto lice dok je subjekat pasivnih glagola uistinu objekat, na kome se vrši glagolska radnja, a pravi glagolski subjekat je neizrečen, na pr. عُلِّمَ زَيْدٌ *Poučavan je Zejd.* تَعَلَّمَ زَيْدٌ *Poučavao je Zejd sebe* ili *ga je neko poučavao.* Tako se na pr. veli عُلِّمَ زَيْدٌ وَ لَمْ يَتَعَلَّمْ *Poučavali su Zejda, ali* se *nije naučio.*

[2]) U srpskohrvatskom jeziku su svi povratni glagoli intranzitivni i ne dolaze u pasivu.

Ovi glagoli V vrste mogu doći u pasivu, pa im objekat dođe mjesto subjekta, na pr. تُعُلِّمَ ٱلْكِتَابَةُ *Naučilo se je pisati.*

Vježba 48

2) VI vrsta glagola (بَابُ ٱلتَّفَاعُلِ)

Ova vrsta glagola postaje, ako se glagolu III vrste stavi spočetka تَ. Oblici su dakle za perfekat تَفَاعَلَ, imperfekat يَتَفَاعَلُ, infinitiv تَفَاعُلٌ.

Primjeri:

Perfekat (اَلْمَاضِي)

Aktiv (اَلْمَعْلُومُ):

تَكَاتَبَ *Dopisivao se on*

Pasiv (اَلْمَجْهُولُ):

تُكُوتِبَ *S njim se neko dopisivao*

Imperfekat (اَلْمُضَارِعُ)

Aktiv (اَلْمَعْلُومُ):

يَتَكَاتَبُ *Dopisuje se on ili će se dopisivati*

Pasiv (اَلْمَجْهُولُ):

يُتَكَاتَبُ *S njim se dopisuje ili će se dopisivati*

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda (أَمْرُ ٱلْحَاضِرِ):

تَكَاتَبْ *Dopisuj se!*

kojim se zabranjuje (نَهْيُ ٱلْحَاضِرِ):

لَا تَتَكَاتَبْ *Ne dopisuj se!*

Particip

aktivni (إِسْمُ ٱلْفَاعِلِ):

مُتَكَاتِبٌ *koji se dopisuje*

pasivni (إِسْمُ ٱلْمَفْعُولِ):

مُتَكَاتَبٌ *s kojim se neko dopisuje*

Infinitiv (اَلْمَصْدَرُ):

تَكَاتُبٌ *dopisivati se.*

Ako glagol V ili VI vrste iza početnog تَ ima jedan od ت , ث , د , ذ , ز , س , ش , ص , ض , ط ili ظ može se izjednačiti (asimilirati) početno تَ sa slijedećim glasom pa će se oba jednaka glasa sliti (إِدْغَامٌ) u jedan pojačani (مُشَدَّدٌ). Kada se pretvori u slijedeći konsonant, sastaće se dva jednaka suglasnika s vokalom. Da se mogu sliti prvi će izgubiti vokal, a kako se sa ovakim suglasnikom ne može započeti, mora se na početku glagola staviti اَ (هَمْزَةُ ٱلْوَصْلِ), na pr.

اِطَّهَّرَ (od تَطَهَّرَ - طَطَهَّرَ - طْطَهَّرَ - اِطْطَهَّرَ - اِطَّهَّرَ) *očistiti* se

اِثَّبَّتَ (od تَثَبَّتَ - ثَثَبَّتَ - ثْثَبَّتَ - اِثْثَبَّتَ - اِثَّبَّتَ) *ustaliti* se

اِثَّاقَلَ (od تَثَاقَلَ - ثَثَاقَلَ - ثْثَاقَلَ - اِثْثَاقَلَ - اِثَّاقَلَ) *oklijevati.*

Tako se izjednačuju suglasnici i kod ovih glagola:

اِدَّثَّرَ ، اِزَّمَّلَ ، اِزَّكَّى ، اِزَّيَّنَ ، اِسَّمَّعَ ، اِصَّدَّقَ ، اِظَّلَّمَ ، اِتَّابَعَ ، اِدَّاثَرَ ، اِذَّاكَرَ ،

اِسَّامَعَ ، اِشَّابَهَ ، اِصَّابَرَ i اِضَّارَبَ . Ovo se slijevanje provlači kroz sve glagolske oblike osim infinitiva, na pr.

تَطَهُّرٌ - مُطَهَّرٌ - مُطَّهِّرٌ - لاَ تَطَّهَّرْ - اِطَّهَّرْ - يَطَّهَّرُ - اِطَّهَّرَ

تَثَاقُلٌ - مُثَّاقَلٌ - مُثَّاقِلٌ - لاَ تَثَّاقَلْ - اِثَّاقَلْ - يَثَّاقَلُ - اِثَّاقَلَ.

Glagoli VI vrste, kako smo iz primjera vidjeli, postaju da se glagolu III vrste spočetka doda تَ , koje ima povratno (refleksivno) značenje. Ovi glagoli pokazuju radnju, koju vrši uzajamno više osoba (reciprocitet — اَلْمُشَارَكَةُ). Prema tome subjekat ovih glagola je obično u množini ili zbirna imenica, na pr. تَفَاهَمَ ٱلزُّعَمَاءُ *Sporazumjele su se vođe;* تَصَالَحَ ٱلْقَوْمُ *Izmirili su se ljudi.*

U glagolima VI vrste dakle glagolsku radnju vrši nesamo lice, koje je subjekat glagola u III vrsti, nego i lice, koje je objekat toga glagola, na pr. قَاتَلَ مُحَمَّدٌ زَيْدًا *Borio se je Muhammed sa Zejdom,* u VI vrsti glasi تَقَاتَلَ مُحَمَّدٌ وَزَيْدٌ *Borili su se međusobno Muhammed i Zejd;* كَلَّمَاهُ *Njih dva su govorili s njim,* ali تَكَالَمُوا *Međusobno su se razgovarali.*

Nekad glagoli ove vrste znače da se neko pravi ili izdaje onim što uistinu nije, na pr. تَمَاوَتَ *praviti* se *mrtvim,* تَعَامَى *praviti* se *slijepim;* تَمَارَضَ *praviti* se *bolesnim.*

Glagol VI vrste može nekada značiti da se radnja događa postepeno (اَلتَّدْرِيجُ), na pr. تَوَارَدَ ٱلْقَوْمُ *Ljudi su dolazili jedan za drugim.*

Nekad glagol VI vrste ima značenje glagola I vrste, na pr. تَعَالَى (عَلَا) *Uzvišen je.*

Glagoli VI vrste mogu doći i u pasivu kad glagolski subjekti zajednički trpe glagolsku radnju, na pr. تَقَابَلُوا *Susretali su se među se;* تُقُوبِلُوا *Međusobno su susretani.*

Vježba 49

3) VII vrsta glagola (بَابُ ٱلِانْفِعَالِ)

VII vrsta glagola postaje, ako se pred glagolski korjen stavi إِنْ, pa perfekat ima oblik إِنْفَعَلَ, imperfekat يَنْفَعِلُ infinitiv إِنْفِعَالٌ.

Primjeri:

Perfekat (اَلْمَاضِي):	Imperfekat (اَلْمُضَارِعُ):
إِنْكَسَرَ *Razbio se je*	يَنْكَسِرُ *Razbija se ili razbiće se*

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda (أَمْرُ ٱلْحَاضِرِ):	kojim se zabranjuje (نَهْيُ ٱلْحَاضِرِ):
إِنْكَسِرْ *Razbi se!*	لَا تَنْكَسِرْ *Ne razbi se!*

Particip aktivni (إِسْمُ ٱلْفَاعِلِ):

مُنْكَسِرٌ *koji se razbija*

Infinitiv (اَلْمَصْدَرُ):

إِنْكِسَارٌ *razbiti* se.

Glagoli VII vrste su povratni ili u aktivu imaju pasivno značenje (اَلْمُطَاوَعَةُ), na pr. إِنْكَسَرَ *razbiti se* (od كَسَرَ *razbiti);* إِنْشَقَّ *raspuknuti* (od شَقَّ *rascijepiti);* إِنْكَشَفَ *pojaviti* se (od كَشَفَ *otkriti);* إِنْقَادَ *pokoriti se (nekome);* إِنْخَدَعَ *biti zavaran (od nekoga).*

Glagoli VII vrste ne mogu nikada stajati u pasivu niti mogu imati participa pasivnog.

Vježba 50

4) VIII vrsta glagola (بَابُ ٱلِافْتِعَالِ)

VIII vrsta glagola postaje, ako se glagolu I vrste između 1 i 2 korjenitog suglasnika stavi تَ i stavi se spočetka إِ , na pr. perfekat إِفْتَعَلَ, imperfekat يَفْتَعِلُ , infinitiv إِفْتِعَالٌ.

Primjeri:

Perfekat (اَلْمَاضِى)

Aktiv (اَلْمَعْلُومُ):	Pasiv (اَلْمَجْهُولُ):
إِكْتَسَبَ *Stekao je (on)*	أُكْتُسِبَ *Stečen je (on)*

Imperfekat (اَلْمُضَارِعُ)

Aktiv (اَلْمَعْلُومُ):	Pasiv (اَلْمَجْهُولُ):
يَكْتَسِبُ *Stiče on ili će steći*	يُكْتَسَبُ *Stiče se ili steći će se (on)*

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda (أَمْرُ ٱلْحَاضِرِ):	kojim se zabranjuje (نَهْىُ ٱلْحَاضِرِ):
إِكْتَسِبْ *Steci!*	لَا تَكْتَسِبْ *Ne steci!*

Particip

aktivni (إِسْمُ ٱلْفَاعِلِ): pasivni (إِسْمُ ٱلْمَفْعُولِ):

مُكْتَسِبٌ *koji teče* مُكْتَسَبٌ *stečen*

Infinitiv (ٱلْمَصْدَرُ):

إِكْتِسَابٌ *steći*

Glagoli VIII vrste su većinom povratni i prevode se u srpskohrvatskom jeziku glagolom, uz koji stoji refleksivna zamjenica u akuzativu (sebe ili se) ili dativu (sebi), na pr. إِفْتَرَقَ *rastati se,* إِكْتَسَبَ *steći* (sebi).

Ova vrsta glagola može značiti kao i VI radnju, koju uzajamno vrši više osoba (reciprocitet — مُشَارَكَةٌ), na pr تَقَاتَلَ ٱلنَّاسُ — إِقْتَتَلَ ٱلنَّاسُ *Ljudi su se međusobno borili;* إِسْتَبَقَ — تَسَابَقَ *Natjecali su se u trčanju.*

Nekad glagoli ove vrste imaju pasivno značenje (ٱلْمُطَاوَعَةُ), na pr. نَصَرَ *pomoći,* إِنْتَصَرَ *biti pomognut do pobjede* t. j. *pobijediti;* مَلَأَ *napuniti* — إِمْتَلَأَ *biti napunjen.*

Glagoli VIII vrste imaju nekad isto značenje kao i glagoli I vrste, na pr. جَهَدَ — إِجْتَهَدَ *truditi se,* مَدَحَ — إِمْتَدَحَ *hvaliti.*

Povratni glagoli VIII vrste, koji se u srpskohrvatskom jeziku prevode glagolom i refleksivnom zamjenicom u akuzativu (sebe), ne mogu imati pasiva, na pr. إِفْتَرَقَ *rastati se.*

Ako glagol, u koga je prvi korjeniti suglasnik ت, preobrazimo u VIII vrstu, sliće se ت, koje stoji između prvog i drugog korjenitog suglasnika, sa početnim glasom ت u jedan pojačani (مُشَدَّدٌ) glas. To se slijevanje zove إِدْغَامٌ, na pr. تَبِعَ — إِتَّبَعَ *slijediti.*

Počinje li glagol u I vrsti sa ث, pretvara se u VIII vrsti glas ت u ث ili se početni glas ث pretvori u تّ, na pr. ثَبَتَ إِثَّبَتَ ili إِتَّبَتَ *ustaliti se.*

Kod glagola koji imaju prvi korjeniti suglasnik د, ذ ili ز pretvara se glas ت, koji u VIII vrsti stoji između 1 i 2 korjenitog suglasnika, u د (asimilacija), koji se nekada pretvori i slije u početni glas, a ako je početni glas ذ, može se sliti i u د, na pr. دَرَكَ — إِدَّرَكَ *stići;* ذَخَرَ — إِذَّخَرَ ili إِدَّخَرَ *pohraniti;* زَحَمَ *pritijesniti* — إِزْدَحَمَ *pritijesniti se;* زَجَرَ *odbiti* إِزْدَجَرَ — إِزَّجَرَ *odbiti se;* زَانَ *okititi* — إِزْدَانَ — إِزَّانَ *okititi se.*

Ako je prvi korjeniti suglasnik glagola ص, ض, ط ili ظ pretvara se radi izjednačenja (asimilacije) ت u VIII vrsti u ط, koje se katkada pretvori i slije u početni glas, a ako je početni glas ظ, može se sliti i u ط, na pr. صَنَعَ napraviti — إِصْطَنَعَ ili إِصَّنَعَ *narediti da se napravi;* ضَرَبَ *udariti* — إِضْطَرَبَ ili إِضَّرَبَ *udarati sobom, gibati se;* طَلَعَ *pojaviti se* — إِطَّلَعَ *saznati;* ظَلَمَ *neumjesno postupati* — إِظْطَلَمَ ili إِظَّلَمَ ili إِطَّلَمَ *podnositi nepravdu.*

Konačno suglasnici و ili ى pretvaraju se u VIII vrsti glagola u ت, koje iza njih stoji pa se s njim sliju u jedan glas, na pr. أَخَذَ (od وَخَذَ) *uzeti* — إِتَّخَذَ *učiniti;* وَقَى *čuvati* — إِتَّقَى *čuvati se;* يَسَرَ — إِتَّسَرَ *kockati se.*

Vježba 51

5) IX vrsta glagola (بَابُ ٱلْإِفْعِلَالِ)

IX vrsta glagola postaje od I, ako se na početku glagola stavi إ i zadnji suglasnik se podvostruči. Oblici su dakle ove vrste: perfekat إِفْعَلَّ, imperfekat يَفْعَلُّ , infinitiv إِفْعِلَالٌ.

Primjeri:

Perfekat (ٱلْمَاضِي)	Imperfekat (ٱلْمُضَارِعُ)
Aktiva (ٱلْمَعْلُومُ):	Aktivni (ٱلْمَعْلُومُ):
إِخْضَرَّ *Pozelenio je*	يَخْضَرُّ *Zeleni ili će pozelenjeti*

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda (أَمْرُ ٱلْحَاضِرِ):

إِخْضَرِرْ ili إِخْضَرِ *Pozeleni!*

kojim se zabranjuje (نَهْيُ ٱلْحَاضِرِ):

لَا تَخْضَرِرْ ili لَا تَخْضَرِّ *Ne pozeleni!*

Particip aktivni (إِسْمُ ٱلْفَاعِلِ):

مُخْضَرٌّ *koji je pozelenio*

Infinitiv (ٱلْمَصْدَرُ):

إِخْضِرَارٌ *pozelenjeti.*

Glagoli IX vrste znače stalne boje ili tjelesne mane i uvijek su intranzitivni pa nikada ne dolaze u pasivu, na pr. إِسْوَدَّ pocrnjeti; إِبْيَضَّ *pobijeljeti;* إِعْوَرَّ *oslijepjeti* i t. d.

Vježba 52

C) **GLAGOLI KOJI IMAJU ŠEST SUGLASNIKA** (ٱلسُّدَاسِيُّ)

Ovih glagola ima 4 vrste, a to su:

1) **X vrsta glagola** (بَابُ ٱلِاسْتِفْعَالِ)

Ova vrsta postaje, ako se glagolskom korjenu spočetka doda إِسْتَ. Perfekat glasi إِسْتَفْعَلَ, imperfekat يَسْتَفْعِلُ, infinitiv إِسْتِفْعَالٌ.

Primjeri:

Perfekat (ٱلْمَاضِي)

Aktiv (ٱلْمَعْلُومُ):

إِسْتَغْفَرَ *Tražio je oprosta (od Boga)* i t. d.

Pasiv (ٱلْمَجْهُولُ):

أُسْتُغْفِرَ *Tražen je oprost za njega* i t. d.

Imperfekat (ٱلْمُضَارِعُ)

Aktiv (ٱلْمَعْلُومُ):

يَسْتَغْفِرُ *Traži ili će tražiti oprosta* i t. d.

Pasiv (ٱلْمَجْهُولُ):

يُسْتَغْفَرُ *Traži se ili će se tražiti za njega oprost* i t. d.

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda (أَمْرُ ٱلْحَاضِرِ):

إِسْتَغْفِرْ *Traži oprosta!*

kojim se zabranjuje (نَهْيُ ٱلْحَاضِرِ):

لَا تَسْتَغْفِرْ *Ne traži oprosta!*

Particip

aktivni (إِسْمُ ٱلْفَاعِلِ):

مُسْتَغْفِرٌ *koji traži oprosta*

pasivni (إِسْمُ ٱلْمَفْعُولِ):

مُسْتَغْفَرٌ *za koga je tražen oprost*

Infinitiv (اَلْمَصْدَرُ):

إِسْتِغْفَارٌ *tražiti oprosta.*

Značenje glagola X vrste je:

a) Odgovaraju povratnim glagolima srpskohrvatskog jezika, koji uza se imaju refleksivnu zamjenicu u dativu (sebi) ili akuzativu (sebe), na pr. أَحْكَمَ *učvrstiti* — إِسْتَحْكَمَ *učvrstiti se;* أَخْلَصَ *odabrati* — إِسْتَخْلَصَ *prisvojiti (sebi).*

b) Ova vrsta glagola može značiti da neko nešto želi, traži ili zahtijeva, na pr. إِسْتَغْفَرَ *tražiti (od Boga) oprosta;* إِسْتَرْحَمَ *tražiti milosti;* إِسْتَخْبَرَ *tražiti izvješće o nečem.*

c) Nekad ovi glagoli znače da čovjek o nečemu nešto sudi ili drži, na pr. إِسْتَحْسَنَ *odobravati;* إِسْتَقْبَحَ *ne odobravati.*

Glagoli X vrste se nekad tvore od imenica, na primjer إِسْتَوْزَرَ (od وَزِيرٌ) *uzeti nekoga za ministra;* إِسْتَخْلَفَ (od خَلِيفَةٌ) *imenovati nekoga nasljednikom.*

Glagoli X vrste premda u našem jeziku imaju refleksivno značenje mogu doći u pasivu.

2) XI vrsta glagola (بَابُ ٱلِافْعِيلَالِ)

Glagoli ove vrste postaju ako se korjenu glagola spočetka stavi إِ, umetne ا između 2 i 3 korjenitog suglasnika i ako se

zadnji suglasnik podvostruči. Perfekat je dakle إِفْعَالَّ, imperfekat يَفْعَالُّ, a infinitiv إِفْعِيلَالٌ. Glagoli ove vrste služe za oznaku boja i fizičkih osebina ljudskih, na pr.

Perfekat (اَلْمَاضِى)	Imperfekat (اَلْمُضَارِعُ)
Aktiv (اَلْمَعْلُومُ):	Aktiv (اَلْمَعْلُومُ):
إِسْوَادَّ *Jako je pocrnio*	يَسْوَادُّ *Jako crni ili će pocrnjeti*

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda (أَمْرُ اَلْحَاضِرِ):	kojim se zabranjuje (نَهْىُ اَلْحَاضِرِ):
إِسْوَادِّ ili إِسْوَادِدْ *Jako pocrni!*	لاَ تَسْوَادِّ ili لاَ تَسْوَادِدْ *Ne pocrni jako!*

Particip aktivni (إِسْمُ اَلْفَاعِلِ):	Infinitiv (اَلْمَصْدَرُ):
مُسْوَادٌّ *koji je jako pocrnio*	إِسْوِيدَادٌ *jako pocrnjeti.*

3) XII vrsta glagola (بَابُ اَلْإِفْعِيعَالِ)

Ova vrsta ima ove oblike: perfekat إِفْعَوْعَلَ, imperfekat يَفْعَوْعِلُ i infinitiv إِفْعِيعَالٌ, na pr.

Perfekat (اَلْمَاضِى):	Imperfekat (اَلْمُضَارِعُ):
Aktiv (اَلْمَعْلُومُ):	Aktiv (اَلْمَعْلُومُ):
إِعْشَوْشَبَ *Bujno je obrasla travom (zemlja)*	يَعْشَوْشِبُ *Bujno obrasta ili će obrasti travom*

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda (أَمْرُ اَلْحَاضِرِ):	kojim se zabranjuje (نَهْىُ اَلْحَاضِرِ):
إِعْشَوْشِبْ *Bujno obrasti travom!*	لاَ تَعْشَوْشِبْ *Bujno ne obrasti travom!*

Particip aktivni (إِسْمُ اَلْفَاعِلِ):	Infinitiv (اَلْمَصْدَرُ):
مُعْشَوْشِبٌ *Bujno obrastao travom*	إِعْشِيشَابٌ *Bujno obrasti travom.*

4) XIII vrsta glagola (بَابُ اْلِافْعِوَّالِ)

Oblici su ove vrste: perfekat اِفْعَوَّلَ, imperfekat يفْعَوِّلُ i infinitiv اِفْعِوَّالٌ, na pr.

Perfekat (اَلْمَاضِى) — Aktiv (اَلْمَعْلُومُ):

اِجْلَوَّذَ *Jako se žurio*

Imperfekat (اَلْمُضَارِعُ) — Aktiv (اَلْمَعْلُومُ):

يَجْلَوِّذُ *Jako se žuri ili će se žuriti*

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda (أَمْرُ اْلحَاضِرِ):

اِجْلَوِّذْ *Žuri se jako!*

kojim se zabranjuje (نَهْىُ اْلحَاضِرِ):

لاَ تَجْلَوِّذْ *Ne žuri se jako!*

Particip aktivni (اِسْمُ اْلفَاعِلِ):

مُجْلَوِّذٌ *koji se jako žuri*

Infinitiv (اَلْمَصْدَرُ):

اِجْلِوَّاذٌ *jako se žuriti.*

Glagoli XI, XII i XIII vrste pokazuju neko svojstvo u jačoj mjeri i uvijek su intranzitivni pa se od njih ne tvori pasiv.

Vježba 53

GLAGOLI KOJI IMAJU ČETIRI KORJENITA SUGLASNIKA (اَلرُّبَاعِىُّ اْلمُجَرَّدُ)

Osnovna ili prva vrsta ovih glagola dolazi na oblike: perfekat فَعْلَلَ, imperfekat يُفَعْلِلُ, infinitiv فَعْلَلَةٌ, فِعْلاَلٌ.

Ova se vrsta arapski zove بَابُ دَحْرَجَ.

Perfekat (اَلْمَاضِى)

Aktiv (اَلْمَعْلُومُ):

دَحْرَجَ *Vâljao je on*

Pasiv (اَلْمَجْهُولُ):

دُحْرِجَ *Vâljan je on*

Imperfekat (اَلْمُضَارِعُ)

Aktiv (اَلْمَعْلُومُ): يُدَحْرِجُ *Vâlja ili valjaće*

Pasiv (اَلْمَجْهُولُ): يُدَحْرَجُ *Vâlja* se *ili* će se *valjati*

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda (أَمْرُ ٱلْحَاضِرِ): دَحْرِجْ *Vâljaj!*

kojim se zabranjuje (نَهْيُ ٱلْحَاضِرِ): لاَ تُدَحْرِجْ *Ne vâljaj!*

Particip

aktivni (إِسْمُ ٱلْفَاعِلِ): مُدَحْرِجٌ *koji vâlja*

pasivni (إِسْمُ ٱلْمَفْعُولِ): مُدَحْرَجٌ *vâljân*

Infinitiv (اَلْمَصْدَرُ):

دَحْرَجَةٌ i دِحْرَاجٌ *vâljati.*

Glagoli ove vrste mogu biti tranzitivni, na pr. دَحْرَجَ *vâljati;* زَلْزَلَ *uzdrmati,* a i intranzitivni, na pr. شَمْلَلَ *žuriti* se.

Od glagola, koji imaju četiri korjenita suglasnika (I vrsta اَلرُّبَاعِيُّ ٱلْمُجَرَّدُ) mogu doći ove proširene vrste (اَلرُّبَاعِيُّ ٱلْمَزِيدُ فِيهِ):

1) II vrsta (بَابُ تَدَحْرَجَ)
2) III vrsta (بَابُ إِفْعَنْلَلَ)
3) IV vrsta (بَابُ إِفْعَلَلَّ).

Primjeri:

	Perf. (اَلْمَاضِى)	Imperf. (اَلْمُضَارِعُ)	Imperat. za 2 l. (أَمْرُ ٱلْحَاضِرِ)	Part. akt. (إِسْمُ ٱلْفَاعِلِ)	Part. pas. (إِسْمُ ٱلْمَفْعُولِ)	Infinitiv (اَلْمَصْدَرُ)	
II	تَدَحْرَجَ	يَتَدَحْرَجُ	تَدَحْرَجْ	مُتَدَحْرِجٌ	—	تَدَحْرُجٌ	valjati se
III	إِحْرَنْجَمَ	يَحْرَنْجِمُ	إِحْرَنْجِمْ	مُحْرَنْجِمٌ	—	إِحْرِنْجَامٌ	skupiti se
IV	إِطْمَأَنَّ	يَطْمَئِنُّ	إِطْمَئِنَّ	مُطْمَئِنٌّ	—	إِطْمِئْنَانٌ	smiriti se

Glagoli II, III i IV vrste imaju povratno ili refleksivno značenje.

Osim nabrojenih arapski jezik ima još ove glagolske vrste:

A) Glagoli, koji se pribrajaju vrsti glagola koji imaju četiri korjenita suglasnika (بَابُ دَحْرَجَ). Ovi glagoli nastaju, ako se u korjenu glagola koji ima tri suglasnika umetne و ili ى ili se ponovi zadnji korjeniti suglasnik. Ovakih glagola ima 6 vrsta i dolaze na ove oblike:

	Perfekat (اَلْمَاضِى):	Imperf. (اَلْمُضَارِعُ):	Infinitiv (اَلْمَصْدَرُ):	
1 a) oblici	فَوْعَلَ	يُفَوْعِلُ	فِيعَالٌ - فَوْعَلَةٌ	
b) primjeri	حَوْقَلَ	يُحَوْقِلُ	حِيقَالٌ - حَوْقَلَةٌ	iznemoći
2 a) oblici	فَيْعَلَ	يُفَيْعِلُ	فِيعَالٌ - فَيْعَلَةٌ	
b) primjeri	بَيْطَرَ	يُبَيْطِرُ	بِيطَارٌ - بَيْطَرَةٌ	liječiti životinje
3 a) oblici	فَعْوَلَ	يُفَعْوِلُ	فِعْوَالٌ - فَعْوَلَةٌ	
b) primjeri	جَهْوَرَ	يُجَهْوِرُ	جِهْوَارٌ - جَهْوَرَةٌ	glasno govoriti
4 a) oblici	فَعْيَلَ	يُفَعْيِلُ	فِعْيَالٌ - فَعْيَلَةٌ	
b) primjeri	عَثْيَرَ	يُعَثْيِرُ	عِثْيَارٌ - عَثْيَرَةٌ	skliznuti se
5 a) oblici	فَعْلَلَ	يُفَعْلِلُ	فِعْلَالٌ - فَعْلَلَةٌ	
b) primjeri	جَلْبَبَ	يُجَلْبِبُ	جِلْبَابٌ - جَلْبَبَةٌ	obući ogrtač
6 a) oblici	فَعْلَى	يُفَعْلِى	فِعْلَاءٌ - فَعْلَيَةٌ	
b) primjeri	سَلْقَى	يُسَلْقِى	سِلْقَاءٌ - سَلْقَيَةٌ	baciti nekoga na leđa.

B) Glagoli, koji se pribrajaju glagolima vrste تَدَحْرَجَ. Ovakvih glagola ima 5 vrsta, a dolaze na slijedeće oblike:

	Perfekat (اَلْمَاضِى):	Imperf. (اَلْمُضَارِعُ):	Infinitiv (اَلْمَصْدَرُ):	
1 a) oblici	تَفَعْلَلَ	يَتَفَعْلَلُ	تَفَعْلُلٌ	
b) primjeri	تَجَلْبَبَ	يَتَجَلْبَبُ	تَجَلْبُبٌ	ogrnuti se ogrtačem

2	a) oblici	تَفَوْعَلَ	يَتَفَوْعَلُ	تَفَوْعُلٌ	
	b) primjeri	تَجَوْرَبَ	يَتَجَوْرَبُ	تَجَوْرُبٌ	obući čarape
3	a) oblici	تَفَيْعَلَ	يَتَفَيْعَلُ	تَفَيْعُلٌ	
	b) primjeri	تَشَيْطَنَ	يَتَشَيْطَنُ	تَشَيْطُنٌ	postati kao vrag
4	a) oblici	تَفَعْوَلَ	يَتَفَعْوَلُ	تَفَعْوُلٌ	
	b) primjeri	تَرَهْوَكَ	يَتَرَهْوَكُ	تَرَهْوُكٌ	ponosno ići
5	a) oblici	تَفَعْلَى	يَتَفَعْلَى	تَفَعْلٍ	
	b) primjeri	تَسَلْقَى	يَتَسَلْقَى	تَسَلْقٍ	leći nauznak.

C) Konačno imaju dvije vrste glagola, koje se pribrajaju glagolima oblika اِحْرَنْجَمَ. To su:

		Perfekat (اَلْمَاضِى):	Imperf. (اَلْمُضَارِعُ):	Infinitiv (اَلْمَصْدَرُ):	
1	a) oblici	اِفْعَنْلَلَ	يَفْعَنْلِلُ	اِفْعِنْلَالٌ	
	b) primjeri	اِقْعَنْسَسَ	يَقْعَنْسِسُ	اِقْعِنْسَاسٌ	imati jako izbačena prsa, a uleknuta leđa
2	a) oblici	اِفْعَنْلَى	يَفْعَنْلِى	اِفْعِنْلَاءٌ	
	b) primjeri	اِسْلَنْقَى	يَسْلَنْقِى	اِسْلِنْقَاءٌ	spavati na leđima

Valja zapamtiti da ni glagoli, koji imaju tri korjenita suglasnika niti oni, koji imaju četiri, ne moraju imati svih proširenih vrsta. Isto tako glagoli, koji se upotrebljuju u kojoj proširenoj vrsti često ne dolaze od I vrste, na pr. glagoli أَدْرَكَ *stići; shvatiti,* أَشْبَهَ *sličiti.*

Vježba 54

NEPRAVILNI GLAGOLI (اَلْفِعْلُ غَيْرُ اَلسَّالِمِ)

Arapski se glagoli dijele na pravilne (اَلْفِعْلُ اَلسَّالِمُ) i nepravilne (اَلْفِعْلُ غَيْرُ اَلسَّالِمِ).

Vidjeli smo kako se sprežu pravilni glagoli.

Nepravilni glagoli se dijele:

I) Glagoli, u kojih je 2 i 3 korjeniti suglasnik jednak (اَلْفِعْلُ اَلْمُضَاعَفُ);

II) Oni glagoli, koji imaju u korjenu » ء« (اَلْفِعْلُ اَلْمَهْمُوزُ) i

III) Pravi nepravilni glagoli t. j. oni, koji imaju u korjenu jedan od slabih suglasnika (حُرُوفُ اَلْعِلَّةِ), a to su ا, و i ى. Ovaki se glagoli zovu اَلْفِعْلُ اَلْمُعْتَلُّ, plural اَلْأَفْعَالُ اَلْمُعْتَلَّةُ ili اَلْمُعْتَلَّاتُ ili اَلْفِعْلُ غَيْرُ الصَّحِيحِ ili اَلْأَفْعَالُ غَيْرُ الصَّحِيحَةِ. Za razliku od ovih svi ostali se glagoli zovu اَلْفِعْلُ الصَّحِيحُ pl. اَلْأَفْعَالُ الصَّحِيحَةُ.

I Glagoli (اَلْمُضَاعَفُ)

Nepravilni glagoli, koji imaju 2 i 3 korjeniti suglasnik jednak, zovu se اَلْمُضَاعَفُ (predvostručeni).

Za konjugaciju ovih glagola vrijede ova pravila:

1) Ako su 2 i 3 korjeniti suglasnik sa vokalom (اَلْمُتَحَرِّكُ) ili drugi bude bez vokala (اَلسَّاكِنُ), tada se drugi suglasnik mora sliti sa trećim u jedan pojačani glas (إِدْغَامٌ وَاجِبٌ). Taj pojačani glas zadržava vokal koji je bio na zadnjem suglasniku, a vokal 2 suglasnika se prenosi na suglasnik, koji stoji pred njim, ako je taj bez vokala ili se ukida ako je s vokalom, na pr. od مَدَدَ postaje مَدْدَ pa مَدَّ *Pružio je;* od مُدُدْ postaje مُدْدْ pa مُدَّ *pružiti;* يَمْدُدُ - يَمُدْدُ - يَمُدُّ *Pruža* ili *pružaće on.*

Suglasnik koji se slijeva t. j. 2 korjeniti zove se اَلْمُدْغَمُ, a onaj u koji se slijeva t. j. 3 korjeniti suglasnik اَلْمُدْغَمُ فِيهِ.

2) U glagolskim oblicima u kojima je 2 korjeniti suglasnik sa vokalom, a 3 bez vokala, slijevanje nije dopušteno (إِدْغَامٌ مُمْتَنِعٌ), na pr. مَدَدْتَ - مَدَدْتُمَا - مَدَدْنَ - مَدَدْنَا.

3) Ako je 2 korjeniti suglasnik sa vokalom, a 3 bez vokala u glagolskim oblicima, koji stoje u skraćenom načinu (svi oblici imperativa i imperfekta iza čestica لَمْ ili لَمَّا), onda se dva jednaka suglasnika mogu sliti u jedan, a mogu ostati bez

promjene (فَكُّ ٱلْإِدْغَامِ). U slučaju ako se sliju onda zadnji korjeniti suglasnik može dobiti sva tri vokala, ako je na 2 korjenitom suglasniku vokal »u« (ُ) (t. j. ako je glagol 1 ili 5 razreda I vrste), na pr. لَمْ يَمْدُدْ - لَمْ يَمُدَّ - لَمْ يَمُدِّ i لَمْ يَمُدُّ *Nije pružio;* أُمْدُدْ - مُدَّ[1]) مُدِّ - مُدُّ *Pruži!*

Ako li je 3 korjeniti suglasnik sa vokalom »e« (َ) ili »i« (ِ), onda zadnji suglasnik dobiva vokal »e« ili »i«, na pr. إِفْرِرْ - فِرَّ - فِرِّ *Bježi!* لَمَّا يَفْرِرْ - لَمَّا يَفِرَّ - لَمَّا يَفِرِّ *Nije još pobjegao.*

Navedena pravila vrijede kako za I tako i za III, IV, VI, VII. VIII, IX, X i XI vrstu glagola u aktivu i pasivu. U II i V vrsti 2 i 3 konsonant se u ovom slučaju ne slijeva, jer je i onako 2 suglasnik podvostručen, na pr. مَدَّدَ *pružati,* تَمَدَّدَ *pružati se,* itd.

Isto se tako ne slijevaju jednaki suglasnici kod glagola, koji se pribrajaju vrsti دَحْرَجَ, تَدَحْرَجَ ili إِحْرَنْجَمَ, na pr. جَلْبَبَ, تَجَلْبَبَ i إِقْعَنْسَسَ.

Primjeri od glagola مَدَّ - يَمُدُّ - مُدَّ pružiti:

	Perfekat (ٱلْمَاضِي):		Imperfekat (ٱلْمُضَارِعُ):		
	Aktiv (ٱلْمَعْلُومُ)	Pasiv (ٱلْمَجْهُولُ)	Aktiv (ٱلْمَعْلُومُ)	Pasiv (ٱلْمَجْهُولُ)	Skr. način (ٱلْمَجْزُومُ)
			3 lice (ٱلْغَائِبُ)		
Sing. m. r.	مَدَّ	مُدَّ	يَمُدُّ	يُمَدُّ	١) لَمْ يَمُدَّ - يَمُدِّ - يَمْدُدْ
Dual m. r.	مَدَّا	مُدَّا	يَمُدَّانِ	يُمَدَّانِ	يَمُدَّا
Plur. m. r.	مَدُّوا	مُدُّوا	يَمُدُّونَ	يُمَدُّونَ	يَمُدُّوا
Sing. ž. r.	مَدَّتْ	مُدَّتْ	تَمُدُّ	تُمَدُّ	تَمُدَّ - تَمْدُدْ
Dual ž. r.	مَدَّتَا	مُدَّتَا	تَمُدَّانِ	تُمَدَّانِ	تَمُدَّا
Plur. ž. r.	مَدَدْنَ	مُدِدْنَ	يَمْدُدْنَ	يُمْدَدْنَ	يَمْدُدْنَ

[1]) Čim 1 suglasnik dobije vokal, prestaje potreba za ا (هَمْزَةُ ٱلْوَصْلِ), koje se stavlja spočetka imperativa, kad ovaj počinje konsonantom bez vokala (ٱلسَّاكِنُ).

2 lice (اَلْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	مَدَدْتَ	مُدِدْتَ	تَمُدُّ	تُمَدُّ	تَمُدَّ - تَمْدُدْ
Dual m. r.	مَدَدْتُمَا	مُدِدْتُمَا	تَمُدَّانِ	تُمَدَّانِ	تَمُدَّا
Plur. m. r.	مَدَدْتُمْ	مُدِدْتُمْ	تَمُدُّونَ	تُمَدُّونَ	تَمُدُّوا
Sing. ž. r.	مَدَدْتِ	مُدِدْتِ	تَمُدِّينَ	تُمَدِّينَ	تَمُدِّي
Dual ž. r.	مَدَدْتُمَا	مُدِدْتُمَا	تَمُدَّانِ	تُمَدَّانِ	تَمُدَّا
Plur. ž. r.	مَدَدْتُنَّ	مُدِدْتُنَّ	تَمْدُدْنَ	تُمْدَدْنَ	تَمْدُدْنَ

1 lice (اَلْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	مَدَدْتُ	مُدِدْتُ	أَمُدُّ	أُمَدُّ	أَمُدَّ - أَمْدُدْ
Pl. oba r.	مَدَدْنَا	مُدِدْنَا	نَمُدُّ	نُمَدُّ	نَمُدَّ - نَمْدُدْ

Imperativ

	a) za 3 lice kojim se zapovijeda (أَمْرُ ٱلْغَائِبِ):		b) za 2 lice kojim se zapovijeda (أَمْرُ ٱلْحَاضِرِ):	
	Aktivni (اَلْمَعْلُومُ)	Pasivni (اَلْمَجْهُولُ)	Aktivni (اَلْمَعْلُومُ)	Pasivni (اَلْمَجْهُولُ)
Sing. m. r.	لِيَمُدَّ - لِيَمْدُدْ	لِيُمَدَّ - لِيُمْدَدْ	مُدَّ - اُمْدُدْ	لِتُمَدَّ - لِتُمْدَدْ
Dual m. r.	لِيَمُدَّا	لِيُمَدَّا	مُدَّا	لِتُمَدَّا
Plur. m. r.	لِيَمُدُّوا	لِيُمَدُّوا	مُدُّوا	لِتُمَدُّوا
Sing. ž. r.	لِتَمُدَّ - لِتَمْدُدْ	لِتُمَدَّ - لِتُمْدَدْ	مُدِّي	لِتُمَدِّي
Dual ž. r.	لِتَمُدَّا	لِتُمَدَّا	مُدَّا	لِتُمَدَّا
Plur. ž. r.	لِيَمْدُدْنَ	لِيُمْدَدْنَ	اُمْدُدْنَ	لِتُمْدَدْنَ
S. 1 l. oba r.		لِأُمَدَّ - لِأُمْدَدْ		لِأُمَدَّ - لِأُمْدَدْ
Pl. 1 l. oba r.		لِنُمَدَّ - لِنُمْدَدْ		لِنُمَدَّ - لِنُمْدَدْ

	c) za 3 lice kojim se zabranjuje (نَهْيُ ٱلْغَائِبِ):		*d)* za 2 lice kojim se zabranjuje (نَهْيُ ٱلْحَاضِرِ):	
	Aktiv (اَلْمَعْلُومُ)	Pasiv (اَلْمَجْهُولُ)	Aktiv (اَلْمَعْلُومُ)	Pasiv (اَلْمَجْهُولُ)
Sing. m. r.	لاَ يَمُدَِّّ - يَمْدُدْ	لاَ يُمَدِّ - يُمْدَدْ	لاَ تَمُدَِّّ - لاَ تَمْدُدْ	لاَ تُمَدِّ - لاَ تُمْدَدْ
Dual m. r.	لاَ يَمُدَّا	لاَ يُمَدَّا	لاَ تَمُدَّا	لاَ تُمَدَّا
Plur. m. r.	لاَ يَمُدُّوا	لاَ يُمَدُّوا	لاَ تَمُدُّوا	لاَ تُمَدُّوا
Sing. ž. r.	لاَ تَمُدَِّّ - تَمْدُدْ	لاَ تُمَدِّ - تُمْدَدْ	لاَ تَمُدِّى	لاَ تُمَدِّى
Dual ž. r.	لاَ تَمُدَّا	لاَ تُمَدَّا	لاَ تَمُدَّا	لاَ تُمَدَّا
Plur. ž. r.	لاَ يَمْدُدْنَ	لاَ يُمْدَدْنَ	لاَ تَمْدُدْنَ	لاَ تُمْدَدْنَ
S. 1 l. oba r.	لاَ أَمُدَِّّ - لاَ أَمْدُدْ		لاَ أُمَدِّ - لاَ أُمْدَدْ	
Pl. 1 l. oba r.	لاَ نَمُدَِّّ - لاَ نَمْدُدْ		لاَ نُمَدِّ - لاَ نُمْدَدْ	

Particip

	aktivni (إِسْمُ ٱلْفَاعِلِ):	pasivni (إِسْمُ ٱلْمَفْعُولِ):
Sing. m. r.	مَادٌّ	مَمْدُودٌ
Dual m. r.	مَادَّانِ	مَمْدُودَانِ
Plur. m. r.	مَادُّونَ	مَمْدُودُونَ
Sing. ž. r.	مَادَّةٌ	مَمْدُودَةٌ
Dual ž. r.	مَادَّتَانِ	مَمْدُودَتَانِ
Plur. ž. r.	مَادَّاتٌ	مَمْدُودَاتٌ

Infinitiv (اَلْمَصْدَرُ)

مَدٌّ *pružiti.*

Primjeri od glagola فَرَّ - يَفِرُّ - فِرَارٌ pobjeći:

	Perfekat (اَلْمَاضِي):		Imperfekat (اَلْمُضَارِعُ):		
	Aktiv (اَلْمَعْلُومُ)	Pasiv (اَلْمَجْهُولُ)	Aktiv (اَلْمَعْلُومُ)	Pasiv (اَلْمَجْهُولُ)	Skrać. nač. (اَلْمَجْزُومُ)
3 lice (اَلْغَائِبُ)					
Sing. m. r.	فَرَّ	—	يَفِرُّ	—	(لَمَّا) يَفِرَّ - يَفْرِرْ
Dual m. r.	فَرَّا	—	يَفِرَّانِ	—	يَفِرَّا
Plur. m. r.	فَرُّوا	—	يَفِرُّونَ	—	يَفِرُّوا
Sing. ž. r.	فَرَّتْ	—	تَفِرُّ	—	تَفِرَّ - تَفْرِرْ
Dual ž. r.	فَرَّتَا	—	تَفِرَّانِ	—	تَفِرَّا
Plur. ž. r.	فَرَرْنَ	—	يَفْرِرْنَ	—	يَفْرِرْنَ
2 lice (اَلْمُخَاطَبُ)					
Sing. m. r.	فَرَرْتَ	—	تَفِرُّ	—	تَفِرَّ - تَفْرِرْ
Dual m. r.	فَرَرْتُمَا	—	تَفِرَّانِ	—	تَفِرَّا
Plur. m. r.	فَرَرْتُمْ	—	تَفِرُّونَ	—	تَفِرُّوا
Sing. ž. r.	فَرَرْتِ	—	تَفِرِّينَ	—	تَفِرِّى
Dual ž. r.	فَرَرْتُمَا	—	تَفِرَّانِ	—	تَفِرَّا
Plur. ž. r.	فَرَرْتُنَّ	—	تَفْرِرْنَ	—	تَفْرِرْنَ
1 lice (اَلْمُتَكَلِّمُ)					
S. oba r.	فَرَرْتُ	—	أَفِرُّ	—	أَفِرَّ - أَفْرِرْ
Pl. oba r.	فَرَرْنَا	—	نَفِرُّ	—	نَفِرَّ - نَفْرِرْ

Imperativ

	a) za 3 lice kojim se zapovijeda (أَمْرُ ٱلْغَائِبِ):	a) za 3 lice kojim se zabranjuje (نَهْيُ ٱلْغَائِبِ):	b) za 2 lice kojim se zapovijeda (أَمْرُ ٱلْحَاضِرِ):	b) za 2 lice kojim se zabranjuje (نَهْيُ ٱلْحَاضِرِ):
Sing. m. r.	لِيَفِرَّ - لِيَفْرِرْ	لَا يَفِرَّ - يَفْرِرْ	فِرَّ - اِفْرِرْ	لَا تَفِرَّ - تَفْرِرْ
Dual m. r.	لِيَفِرَّا	لَا يَفِرَّا	فِرَّا	لَا تَفِرَّا
Plur. m. r.	لِيَفِرُّوا	لَا يَفِرُّوا	فِرُّوا	لَا تَفِرُّوا
Sing. ž. r.	لِتَفِرَّ - لِتَفْرِرْ	لَا تَفِرَّ - تَفْرِرْ	فِرِّي	لَا تَفِرِّي
Dual ž. r.	لِتَفِرَّا	لَا تَفِرَّا	فِرَّا	لَا تَفِرَّا
Plur. ž. r.	لِيَفْرِرْنَ	لَا يَفْرِرْنَ	اِفْرِرْنَ	لَا تَفْرِرْنَ

	Particip akt. (إِسْمُ ٱلْفَاعِلِ):	Infinitiv (اَلْمَصْدَرُ):
Sing. m. r.	فَارٌّ	فِرَارٌ *pobjeći.*
Dual m. r.	فَارَّانِ	
Plur. m. r.	فَارُّونَ	
Sing. ž. r.	فَارَّةٌ	
Dual ž. r.	فَارَّتَانِ	
Plur. ž. r.	فَارَّاتٌ	

Primjeri od glagola عَضَّ - يَعَضُّ - عَضٌّ ugristi:

	Perfekat (اَلْمَاضِي) Aktivni (اَلْمَعْلُومُ)	Perfekat Pasivni (اَلْمَجْهُولُ)	Imperfekat (اَلْمُضَارِعُ) Aktivni (اَلْمَعْلُومُ)	Imperfekat Pasivni (اَلْمَجْهُولُ)	Skraćeni način (اَلْمَجْزُومُ)
3 lice (اَلْغَائِبُ)					
Sing. m. r.	عَضَّ	عُضَّ	يَعَضُّ	يُعَضُّ	(لَمْ) يَعَضَّ - يَعْضَضْ
Dual m. r.	عَضَّا	عُضَّا	يَعَضَّانِ	يُعَضَّانِ	يَعَضَّا
Plur. m. r.	عَضُّوا	عُضُّوا	يَعَضُّونَ	يُعَضُّونَ	يَعَضُّوا
Sing. ž. r.	عَضَّتْ	عُضَّتْ	تَعَضُّ	تُعَضُّ	تَعَضَّ - تَعْضَضْ
Dual ž. r.	عَضَّتَا	عُضَّتَا	تَعَضَّانِ	تُعَضَّانِ	تَعَضَّا
Plur. ž. r.	عَضِضْنَ	عُضِضْنَ	يَعْضَضْنَ	يُعْضَضْنَ	يَعْضَضْنَ

2 lice (اَلْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	عَضِضْتَ	عُضِضْتَ	تَعَضُّ	تُعَضُّ	تَعَضِّ - تَعْضَضْ
Dual m. r.	عَضِضْتُمَا	عُضِضْتُمَا	تَعَضَّانِ	تُعَضَّانِ	تَعَضَّا
Plur. m. r.	عَضِضْتُمْ	عُضِضْتُمْ	تَعَضُّونَ	تُعَضُّونَ	تَعَضُّوا
Sing. ž. r.	عَضِضْتِ	عُضِضْتِ	تَعَضِّينَ	تُعَضِّينَ	تَعَضِّي
Dual ž. r.	عَضِضْتُمَا	عُضِضْتُمَا	تَعَضَّانِ	تُعَضَّانِ	تَعَضَّا
Plur. ž. r.	عَضِضْتُنَّ	عُضِضْتُنَّ	تَعْضَضْنَ	تُعْضَضْنَ	تَعْضَضْنَ

1 lice (اَلْمُتَكَلِّمُ)

Sing. oba r.	عَضِضْتُ	عُضِضْتُ	أَعَضُّ	أُعَضُّ	أَعَضِّ - أَعْضَضْ
Plur. oba r.	عَضِضْنَا	عُضِضْنَا	نَعَضُّ	نُعَضُّ	نَعَضِّ - نَعْضَضْ

Imperativ za 3 lice

a) Aktivni (اَلْمَعْلُومُ)

	kojim se zapovijeda (أَمْرُ ٱلْغَائِبِ):	kojim se zabranjuje (نَهْيُ ٱلْغَائِبِ):
Sing. m. r.	لِيَعَضِّ - لِيَعْضَضْ	لَا يَعَضِّ - لَا يَعْضَضْ
Dual m. r.	لِيَعَضَّا	لَا يَعَضَّا
Plur. m. r.	لِيَعَضُّوا	لَا يَعَضُّوا
Sing. ž. r.	لِتَعَضِّ - لِتَعْضَضْ	لَا تَعَضِّ - لَا تَعْضَضْ
Dual ž. r.	لِتَعَضَّا	لَا تَعَضَّا
Plur. ž. r.	لِيَعْضَضْنَ	لَا يَعْضَضْنَ

b) Pasivni (اَلْمَجْهُولُ).

	kojim se zapovijeda (أَمْرُ ٱلْغَائِبِ):	kojim se zabranjuje (نَهْيُ ٱلْغَائِبِ):
Sing. m. r.	لِيُعَضَّ - لِيُعْضَضْ	لاَ يُعَضَّ - لاَ يُعْضَضْ
Dual m. r.	لِيُعَضَّا	لاَ يُعَضَّا
Plur. m. r.	لِيُعَضُّوا	لاَ يُعَضُّوا
Sing. ž. r.	لِتُعَضَّ - لِتُعْضَضْ	لاَ تُعَضَّ - لاَ تُعْضَضْ
Dual ž. r.	لِتُعَضَّا	لاَ تُعَضَّا
Plur. ž. r.	لِيُعْضَضْنَ	لاَ يُعْضَضْنَ
Sing. 1 lica oba r.	لِأُعَضَّ - لِأُعْضَضْ	لاَ أُعَضَّ - لاَ أُعْضَضْ
Plur. 1 lica oba r.	لِنُعَضَّ - لِنُعْضَضْ	لاَ نُعَضَّ - لاَ نُعْضَضْ

Imperativ za 2 lice

a) Aktivni (اَلْمَعْلُومُ)

	kojim se zapovijeda (أَمْرُ ٱلْحَاضِرِ):	kojim se zabranjuje (نَهْيُ ٱلْحَاضِرِ):
Sing. m. r.	عَضِّ - إِعْضَضْ	لاَ تَعَضِّ - تَعْضَضْ
Dual m. r.	عَضَّا	لاَ تَعَضَّا
Plur. m. r.	عَضُّوا	لاَ تَعَضُّوا
Sing. ž. r.	عَضِّي	لاَ تَعَضِّي
Dual ž. r.	عَضَّا	لاَ تَعَضَّا
Plur. ž. r.	إِعْضَضْنَ	لاَ تَعْضَضْنَ

b) Pasivni (اَلْمَجْهُولُ)

	kojim se zapovijeda (أَمْرُ ٱلْحَاضِرِ):	kojim se zabranjuje (نَهْيُ ٱلْحَاضِرِ):
Sing. m. r.	لِتُعَضَّ - لِتُعْضَضْ	لَا تُعَضَّ - لَا تُعْضَضْ
Dual m. r.	لِتُعَضَّا	لَا تُعَضَّا
Plur. m. r.	لِتُعَضُّوا	لَا تُعَضُّوا
Sing. ž. r.	لِتُعَضِّي	لَا تُعَضِّي
Dual ž. r.	لِتُعَضَّا	لَا تُعَضَّا
Plur. ž. r.	لِتُعْضَضْنَ	لَا تُعْضَضْنَ

Particip

	aktivni (إِسْمُ ٱلْفَاعِلِ):	pasivni (إِسْمُ ٱلْمَفْعُولِ):
Sing. m. r.	عَاضٌّ	مَعْضُوضٌ
Dual m. r.	عَاضَّانِ	مَعْضُوضَانِ
Plur. m. r.	عَاضُّونَ	مَعْضُوضُونَ
Sing. ž. r.	عَاضَّةٌ	مَعْضُوضَةٌ
Dual ž. r.	عَاضَّتَانِ	مَعْضُوضَتَانِ
Plur. ž. r.	عَاضَّاتٌ	مَعْضُوضَاتٌ

Infinitiv (اَلْمَصْدَرُ):

عَضٌّ *ugristi.*

Glagoli اَلْمُضَاعَفُ dolaze samo od 1, 2 i 4 razreda I vrste glagola.

Vježba 55

Primjeri proširenih vrsta od glagola اَلْمُضَاعَفُ:

Vrsta	Perfekat اَلْمَاضِى		Imperf. اَلْمُضَارِعُ		Imperativ za 2 lice		Particip		Infinitiv اَلْمَصْدَرُ	
	aktivni اَلْمَعْلُومُ	pasivni اَلْمَجْهُولُ	aktivni اَلْمَعْلُومُ	pasivni اَلْمَجْهُولُ	kojim se zapovijeda أَمْرُ ٱلْحَاضِرِ	kojim se zabranjuje نَهْىُ ٱلْحَاضِرِ	aktivni إِسْمُ ٱلْفَاعِلِ	pasivni إِسْمُ ٱلْمَفْعُولِ		
II	مَدَّدَ	مُدِّدَ	يُمَدِّدُ	يُمَدَّدُ	مَدِّدْ	لَا تُمَدِّدْ	مُمَدِّدٌ	مُمَدَّدٌ	تَمْدِيدٌ	pružati
III	مَادَّ	مُودَّ	يُمَادُّ	يُمَادُّ	مَادَّ - مَادِدْ	لَا تُمَادَّ - لَا تُمَادِدْ	مُمَادٌّ	مُمَادٌّ	مُمَادَّةٌ	pružati
IV	أَمَدَّ	أُمِدَّ	يُمِدُّ	يُمَدُّ	أَمِدَّ - أَمْدِدْ	لَا تُمِدَّ - لَا تُمْدِدْ	مُمِدٌّ	مُمَدٌّ	إِمْدَادٌ	odgoditi; pomoći
V	تَمَدَّدَ	تُمُدِّدَ	يَتَمَدَّدُ	يُتَمَدَّدُ	تَمَدَّدْ	لَا تَتَمَدَّدْ	مُتَمَدِّدٌ	مُتَمَدَّدٌ	تَمَدُّدٌ	pružati se
VI	تَمَادَّ	تُمُودَّ	يَتَمَادُّ	يُتَمَادُّ	تَمَادَّ - تَمَادَدْ	لَا تَتَمَادَّ - لَا تَتَمَادَدْ	مُتَمَادٌّ	مُتَمَادٌّ	تَمَادٌّ	rastezati
VII	إِنْقَضَّ	—	يَنْقَضُّ	—	إِنْقَضَّ - إِنْقَضِضْ	لَا تَنْقَضَّ - لَا تَنْقَضِضْ	مُنْقَضٌّ	—	إِنْقِضَاضٌ	srušiti se
VIII	إِمْتَدَّ	أُمْتُدَّ	يَمْتَدُّ	يُمْتَدُّ	إِمْتَدَّ - إِمْتَدِدْ	لَا تَمْتَدَّ - لَا تَمْتَدِدْ	مُمْتَدٌّ	مُمْتَدٌّ	إِمْتِدَادٌ	pružiti se
IX	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
X	إِسْتَمَدَّ	أُسْتُمِدَّ	يَسْتَمِدُّ	يُسْتَمَدُّ	إِسْتَمِدَّ - إِسْتَمْدِدْ	لَا تَسْتَمِدَّ - لَا تَسْتَمْدِدْ	مُسْتَمِدٌّ	مُسْتَمَدٌّ	إِسْتِمْدَادٌ	tražiti pomoći

Vježba 56

II Glagoli (اَلْمَهْمُوزُ)

Glagoli, u kojih je jedan korjeniti suglasnik »ء« zovu se اَلْمَهْمُوزُ. Ako je »ء« prvi korjeniti suglasnik, glagol se zove مَهْمُوزُ الْفَاءِ, na pr. أَمَرَ *narediti*; ako je drugi مَهْمُوزُ الْعَيْنِ, na pr. سَأَلَ *pitati;* a ako je treći مَهْمُوزُ اللاَّمِ, na pr. قَرَأَ *čitati.*

Glagoli اَلْمَهْمُوزُ sprežu se isto kao i pravilni glagoli. Jedino treba zapamtiti ove izuzetke:

1) Ako je konsonant »ء« bez vokala (سَاكِنْ), može ostati nepromijenjeno, a može se pretvoriti u dugi vokal ا, و ili ى prema tome kakav je vokal na onom suglasniku, koji stoji pred »ء«, na pr. يَأْكُلُ - يَاكُلُ *Jede ili će jesti;* يُؤْمِنُ - يُومِنُ *Vjeruje ili će vjerovati;* اِئْذَنْ - اِيذَنْ *Dozvoli!*

2) Ako je »ء« sa vokalom (مُتَحَرِّكْ), a suglasnik, koji pred njim stoji bez vokala (سَاكِنْ), tada se vokal sa »ء« može prenijeti na predstojeći konsonant, a može ostati nepromijenjeno, na pr. يَسْأَلُ ili يَسَلُ *Pita ili će pitati;* اِسْأَلْ ili سَلْ[1]) *Pitaj!*

Primjeri od glagola أَمَلَ nadati se, سَأَلَ pitati i قَرَأَ čitati:

Perfekat (اَلْمَاضِي)

Aktiv (اَلْمَعْلُومُ): Pasiv (اَلْمَجْهُولُ):

3 lice (اَلْغَائِبُ)

Sing. m. r.	أَمَلَ	سَأَلَ	قَرَأَ	أُمِلَ	سُئِلَ	قُرِئَ
Dual m. r.	أَمَلَا	سَأَلَا	قَرَآ	أُمِلَا	سُئِلَا	قُرِآ
Plur. m. r.	أَمَلُوا	سَأَلُوا	قَرَؤُوا	أُمِلُوا	سُئِلُوا	قُرِئُوا
Sing. ž. r.	أَمَلَتْ	سَأَلَتْ	قَرَأَتْ	أُمِلَتْ	سُئِلَتْ	قُرِئَتْ
Dual ž. r.	أَمَلَتَا	سَأَلَتَا	قَرَأَتَا	أُمِلَتَا	سُئِلَتَا	قُرِئَتَا
Plur. ž. r.	أَمَلْنَ	سَأَلْنَ	قَرَأْنَ	أُمِلْنَ	سُئِلْنَ	قُرِئْنَ

[1]) U obliku سَلْ ukinuto je početno ا (هَمْزَةُ الْوَصْلِ), jer je iza njega konsonant s vokalom, a drugo ء, da se ne bi sastala dva suglasnika bez vokala (اِلْتِقَاءُ السَّاكِنَيْنِ).

2 lice (اَلْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	أَمَلْتَ	سَأَلْتَ	قَرَأْتَ	أُمِلْتَ	سُئِلْتَ	قُرِئْتَ
Dual m. r.	أَمَلْتُمَا	سَأَلْتُمَا	قَرَأْتُمَا	أُمِلْتُمَا	سُئِلْتُمَا	قُرِئْتُمَا
Plur. m. r.	أَمَلْتُمْ	سَأَلْتُمْ	قَرَأْتُمْ	أُمِلْتُمْ	سُئِلْتُمْ	قُرِئْتُمْ
Sing. ž. r.	أَمَلْتِ	سَأَلْتِ	قَرَأْتِ	أُمِلْتِ	سُئِلْتِ	قُرِئْتِ
Dual ž. r.	أَمَلْتُمَا	سَأَلْتُمَا	قَرَأْتُمَا	أُمِلْتُمَا	سُئِلْتُمَا	قُرِئْتُمَا
Plur. ž. r.	أَمَلْتُنَّ	سَأَلْتُنَّ	قَرَأْتُنَّ	أُمِلْتُنَّ	سُئِلْتُنَّ	قُرِئْتُنَّ

1 lice (اَلْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	أَمَلْتُ	سَأَلْتُ	قَرَأْتُ	أُمِلْتُ	سُئِلْتُ	قُرِئْتُ
Pl. oba r.	أَمَلْنَا	سَأَلْنَا	قَرَأْنَا	أُمِلْنَا	سُئِلْنَا	قُرِئْنَا

Imperfekat (اَلْمُضَارِعُ)

Aktiv (اَلْمَعْلُومُ): Pasiv (اَلْمَجْهُولُ):

3 lice (اَلْغَائِبُ)

Sing. m. r.	يَأْمُلُ	يَسْأَلُ	يَقْرَأُ	يُؤْمَلُ	يُسْأَلُ	يُقْرَأُ
Dual m. r.	يَأْمُلَانِ	يَسْأَلَانِ	يَقْرَآنِ	يُؤْمَلَانِ	يُسْأَلَانِ	يُقْرَآنِ
Plur. m. r.	يَأْمُلُونَ	يَسْأَلُونَ	يَقْرَؤُونَ	يُؤْمَلُونَ	يُسْأَلُونَ	يُقْرَؤُونَ
Sing. ž. r.	تَأْمُلُ	تَسْأَلُ	تَقْرَأُ	تُؤْمَلُ	تُسْأَلُ	تُقْرَأُ
Dual ž. r.	تَأْمُلَانِ	تَسْأَلَانِ	تَقْرَآنِ	تُؤْمَلَانِ	تُسْأَلَانِ	تُقْرَآنِ
Plur. ž. r.	يَأْمُلْنَ	يَسْأَلْنَ	يَقْرَأْنَ	يُؤْمَلْنَ	يُسْأَلْنَ	يُقْرَأْنَ

2 lice (اَلْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	تَأْمُلُ	تَسْأَلُ	تَقْرَأُ	تُؤْمَلُ	تُسْأَلُ	تُقْرَأُ
Dual m. r.	تَأْمُلَانِ	تَسْأَلَانِ	تَقْرَآنِ	تُؤْمَلَانِ	تُسْأَلَانِ	تُقْرَآنِ
Plur. m. r.	تَأْمُلُونَ	تَسْأَلُونَ	تَقْرَؤُونَ	تُؤْمَلُونَ	تُسْأَلُونَ	تُقْرَؤُونَ
Sing. ž. r.	تَأْمُلِينَ	تَسْأَلِينَ	تَقْرَئِينَ	تُؤْمَلِينَ	تُسْأَلِينَ	تُقْرَئِينَ
Dual ž. r.	تَأْمُلَانِ	تَسْأَلَانِ	تَقْرَآنِ	تُؤْمَلَانِ	تُسْأَلَانِ	تُقْرَآنِ
Plur. ž. r.	تَأْمُلْنَ	تَسْأَلْنَ	تَقْرَأْنَ	تُؤْمَلْنَ	تُسْأَلْنَ	تُقْرَأْنَ

1 lice (اَلْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	آمُلُ	أَسْأَلُ	أَقْرَأُ	أُؤَمِّلُ	أُسَائِلُ	أُقْرِئُ
Pl. oba r.	نَأْمُلُ	نَسْأَلُ	نَقْرَأُ	نُؤَمِّلُ	نُسَائِلُ	نُقْرِئُ

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda (أَمْرُ ٱلْحَاضِرِ):

اِقْرَأْ - اِسْأَلْ - اُؤْمُلْ

kojim se zabranjuje (نَهْيُ ٱلْحَاضِرِ):

لاَ تَقْرَأْ - لاَ تَسْأَلْ - لاَ تَأْمُلْ

Particip

aktivni (إِسْمُ ٱلْفَاعِلِ):

قَارِئٌ - سَائِلٌ - آمِلٌ

pasivni (إِسْمُ ٱلْمَفْعُولِ):

مَقْرُوءٌ - مَسْؤُولٌ - مَأْمُولٌ

Infinitiv (اَلْمَصْدَرُ):

قِرَاءَةٌ - سُؤَالٌ - أَمَلٌ

Glagoli أَخَذَ *uzeti,* أَكَلَ *jesti* i أَمَرَ *zapovijedati* imaju nepravilne imperative:

خُذْ - خُذَا - خُذُوا - خُذِي - خُذَا - خُذْنَ *Uzmi!*

كُلْ - كُلَا - كُلُوا - كُلِي - كُلَا - كُلْنَ *Jedi!*

مُرْ[1]- مُرَا - مُرُوا - مُرِي - مُرَا - مُرْنَ *Zapovijedaj!*

Vježba 57

---

[1]) Nekad imperativ od أَمَرَ može biti i pravilan pa glasi أُؤْمُرْ. To naročito vrijedi ako ovaj imperativ stoji iza veze وَ ili فَ, na pr. وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ (mjesto وَاُؤْمُرْ) *Zapovijedaj ono što je dobro!*

Proširene vrste glagola (أَمَرَ) narediti:

Vrsta	Perfekat اَلْمَاضِى aktivni اَلْمَعْلُومُ	Perfekat اَلْمَاضِى pasivni اَلْمَجْهُولُ	Imperf. اَلْمُضَارِعُ aktivni اَلْمَعْلُومُ	Imperf. اَلْمُضَارِعُ pasivni اَلْمَجْهُولُ	Imperativ za 2 lice: kojim se zapovijeda أَمْرُ ٱلْحَاضِرِ	Imperativ za 2 lice: kojim se zabranjuje نَهْىُ ٱلْحَاضِرِ	Particip aktivni إِسْمُ ٱلْفَاعِلِ	Particip pasivni إِسْمُ ٱلْمَفْعُولِ	Infinitiv اَلْمَصْدَرُ	
II	أَمَّرَ	أُمِّرَ	يُؤَمِّرُ	يُؤَمَّرُ	أَمِّرْ	لَا تُؤَمِّرْ	مُؤَمِّرٌ	مُؤَمَّرٌ	تَأْمِيرٌ	postaviti poglavarom
III	آمَرَ	أُومِرَ	يُؤَامِرُ	يُؤَامَرُ	آمِرْ	لَا تُؤَامِرْ	مُؤَامِرٌ	مُؤَامَرٌ	مُؤَامَرَةٌ ili إِمَارٌ	savjetovati se
IV	آمَرَ	أُومِرَ	يُؤْمِرُ	يُؤْمَرُ	آمِرْ	لَا تُؤْمِرْ	مُؤْمِرٌ	مُؤْمَرٌ	إِيمَارٌ	narediti da nešto učini
V	تَأَمَّرَ	تُؤُمِّرَ	يَتَأَمَّرُ	يُتَأَمَّرُ	تَأَمَّرْ	لَا تَتَأَمَّرْ	مُتَأَمِّرٌ	مُتَأَمَّرٌ	تَأَمُّرٌ	savjetovati se
VI	تَآمَرَ	تُؤُومِرَ	يَتَآمَرُ	يُتَآمَرُ	تَآمَرْ	لَا تَتَآمَرْ	مُتَآمِرٌ	مُتَآمَرٌ	تَآمُرٌ	”
VII	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
VIII	اِئْتَمَرَ	اُؤْتُمِرَ	يَأْتَمِرُ	يُؤْتَمَرُ	اِئْتَمِرْ	لَا تَأْتَمِرْ	مُؤْتَمِرٌ	مُؤْتَمَرٌ	اِئْتِمَارٌ	savjetovati se
X	اِسْتَأْمَرَ	اُسْتُؤْمِرَ	يَسْتَأْمِرُ	يُسْتَأْمَرُ	اِسْتَأْمِرْ	لَا تَسْتَأْمِرْ	مُسْتَأْمِرٌ	مُسْتَأْمَرٌ	اِسْتِئْمَارٌ	tražiti savjeta

Vježba 58

III Nepravilni glagoli u užem smislu (اَلْأَفْعَالُ الْمُعْتَلَّةُ)

Pravi su nepravilni glagoli koji u korjenu imaju و ili ى.

Ovi se glagoli dijele:

a) Na glagole مِثَالٌ (sličan)[1]), u kojih je prvi korjeniti suglasnik و ili ى, na pr. وَجَدَ, يَجِدُ, وُجُودٌ *naći;* يَئِسَ, يَيْأَسُ, يَأْسٌ *očajavati.*

b) Glagoli أَجْوَفُ (šupalj), u kojih je 2 suglasnik و ili ى, na pr. قَالَ, يَقُولُ, قَوْلٌ *reći;* كَالَ, يَكِيلُ, كَيْلٌ *mjeriti.*

c) Glagoli نَاقِصٌ (krnjav), koji imaju na trećem mjestu jedan od spomenuta dva slaba konsonanta, na pr. غَزَا, يَغْزُو, غَزْوٌ *vojevati;* رَمَى, يَرْمِي, رَمْيٌ *baciti* i

d) Glagoli لَفِيفٌ (spleten) zovu se oni nepravilni glagoli, u kojih je 1 i 3 ili 2 i 3 suglasnik و ili ى, na pr. وَقَى, يَقِي, وِقَايَةٌ *čuvati;* شَوَى, يَشْوِي, شَيٌّ *peći.*

A) Glagoli (اَلْمِثَالُ)

Glagoli اَلْمِثَالُ dijele se na اَلْمِثَالُ اَلْوَاوِيُّ, u kojih je prvi korjeniti suglasnik و i اَلْمِثَالُ اَلْيَائِيُّ, u kojih je prvi korjeniti suglasnik ى.

Za ovu vrstu nepravilnih glagola vrijede ova pravila:

1) U svim oblicima perfekta suglasnik و ili ى ostaje nepromijenjen kao i kod pravilnih glagola, na pr. وَجَدَ, يَئِسَ.

2) Kod glagola اَلْمِثَالُ اَلْوَاوِيُّ slabi suglasnik و ispada[2]) u imperfektu (اَلْمُضَارِعُ) i u imperativu (فِعْلُ الْأَمْرِ وَ النَّهْيِ) kad je drugi suglasnik sa vokalom »i« (ـِ) t. j. ako je glagol 2 ili 6 razreda I vrste, na pr. يَجِدُ mjesto يَوْجِدُ *Nalazi ili će naći;* جِدْ mjesto اِوْجِدْ *Nađi!*

---

[1]) Nepravilni glagoli, u kojih je prvi korjeniti suglasnik و ili ى nose ime مِثَالٌ (sličan) zato što se perfekat ovih glagola konjugira kao i kod pravilnih.

[2]) Ispuštanje ili zamjenjivanje slabog konsonanta kod nepravilnih glagola, zove se arapski إِعْلَالٌ.

3) Ako drugi korjeniti konsonant imperfekta ili imperativa ima vokal »e« (َ) ili »u« (ُ) (t. j. u glagola 3, 4 i 5 razreda I vrste[1]), onda ostaje و, na pr. وَجِلَ, يَوْجَلُ, وَجَلٌ *bojati se;* وَجُهَ, يَوْجُهُ, وَجَاهَةٌ *ugledan biti*[2]).

4) Ako je و bez vokala, a prije njega bude vokal »i« (ِ), pretvara se najprije u ى, a onda u »î« (ِى), na pr. اِوْجَلْ, اِيْجَلْ, اِيجَلْ *Boj se!* Ako li je prije و vokal »u« (ُ), و se pretvara u dugo »û« (ُو), na pr. أَوْجَبَ imperf. يُوْجِبُ, يُوجِبُ *zahtijevati.*

5) Kod glagola اَلْمِثَالُ الْيَائِيُّ glas se ى pretvara najprije u و, a onda u dugo »û« (ُو), ako je bez vokala, a pred njim suglasnik sa vokalom »u«, na pr, أَيْقَنَ, يُيْقِنُ, يُوقِنُ *uvjeriti se.*

6) Ako je glas ى bez vokala, a prije njega vokal »i« (ِ), ى prelazi u dugo »î« (ِى), na pr. أَيْقَظَ, يُوقِظُ, اِيْقَاظٌ, اِيقَاظٌ *probuditi.*

Osim slučaja pod 5 i 6 glas ى ostaje bez ikakve promjene. na pr. يَسَرَ, يَيْسِرُ, يَسْرٌ *kockati se.*

---

[1]) Nema glagola اَلْمِثَالُ od 1 razreda I vrste.

[2]) Kod slijedećih glagola ispada و u imperfektu i imperativu premda je iza و suglasnik sa vokalom »e« (َ):

Perfekat:	Imperfekat:	Imperativ:	Infinitiv:	
وَدَعَ	يَدَعُ	دَعْ	—	pustiti
وَذَرَ	يَذَرُ	ذَرْ	—	pustiti
وَزَعَ	يَزَعُ	زَعْ	وَزْعٌ	zadržati
وَسِعَ	يَسَعُ	سَعْ	سَعَةٌ	biti prostran
وَضَعَ	يَضَعُ	ضَعْ	وَضْعٌ	postaviti
وَطِئَ	يَطَأُ	طَأْ	وَطْءٌ	gaziti
وَقَعَ	يَقَعُ	قَعْ	وُقُوعٌ	pasti
وَهَبَ	يَهَبُ	هَبْ	هِبَةٌ - وَهْبٌ	pokloniti.

Od glagola وَدَعَ i وَذَرَ nikada se ne upotrebljuje perfekat, particip aktivni i infinitiv, nego se ti oblici tvore od korjena تَرَكَ *pustiti.*

Primjeri od glagola وَعَدَ obećati, يَسَرَ kockati se i وَدَّ voljeti:

Perfekat (اَلْمَاضِى)

Aktiv (اَلْمَعْلُومُ): Pasiv (اَلْمَجْهُولُ):

3 lice (اَلْغَائِبُ)

Sing. m. r.	وَعَدَ	يَسَرَ	وَدَّ	وُعِدَ	—	وُدَّ
Dual m. r.	وَعَدَا	يَسَرَا	وَدَّا	وُعِدَا	—	وُدَّا
Plur. m. r.	وَعَدُوا	يَسَرُوا	وَدُّوا	وُعِدُوا	—	وُدُّوا
Sing. ž. r.	وَعَدَتْ	يَسَرَتْ	وَدَّتْ	وُعِدَتْ	—	وُدَّتْ
Dual ž. r.	وَعَدَتَا	يَسَرَتَا	وَدَّتَا	وُعِدَتَا	—	وُدَّتَا
Plur. ž. r.	وَعَدْنَ	يَسَرْنَ	وَدِدْنَ	وُعِدْنَ	—	وُدِدْنَ

2 lice (اَلْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	وَعَدْتَ	يَسَرْتَ	وَدِدْتَ	وُعِدْتَ	—	وُدِدْتَ
Dual m. r.	وَعَدْتُمَا	يَسَرْتُمَا	وَدِدْتُمَا	وُعِدْتُمَا	—	وُدِدْتُمَا
Plur. m. r.	وَعَدْتُمْ	يَسَرْتُمْ	وَدِدْتُمْ	وُعِدْتُمْ	—	وُدِدْتُمْ
Sing. ž. r.	وَعَدْتِ	يَسَرْتِ	وَدِدْتِ	وُعِدْتِ	—	وُدِدْتِ
Dual ž. r.	وَعَدْتُمَا	يَسَرْتُمَا	وَدِدْتُمَا	وُعِدْتُمَا	—	وُدِدْتُمَا
Plur. ž. r.	وَعَدْتُنَّ	يَسَرْتُنَّ	وَدِدْتُنَّ	وُعِدْتُنَّ	—	وُدِدْتُنَّ

1 lice (اَلْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	وَعَدْتُ	يَسَرْتُ	وَدِدْتُ	وُعِدْتُ	—	وُدِدْتُ
Pl. oba r.	وَعَدْنَا	يَسَرْنَا	وَدِدْنَا	وُعِدْنَا	—	وُدِدْنَا

Imperfekat (اَلْمُضَارِعُ)

Aktiv (اَلْمَعْلُومُ): Pasiv (اَلْمَجْهُولُ):

3 lice (اَلْغَائِبُ)

Sing. m. r.	يَعِدُ	يَيْسِرُ	يَوَدُّ	يُوعَدُ	—	يُوَدُّ
Dual m. r.	يَعِدَانِ	يَيْسِرَانِ	يَوَدَّانِ	يُوعَدَانِ	—	يُوَدَّانِ
Plur. m. r.	يَعِدُونَ	يَيْسِرُونَ	يَوَدُّونَ	يُوعَدُونَ	—	يُوَدُّونَ

Sing. ž. r.	تَعِدُ	تَيْسِرُ	تَوَدُّ	تُوعَدُ	—	تُوَدُّ
Dual ž. r.	تَعِدَانِ	تَيْسِرَانِ	تَوَدَّانِ	تُوعَدَانِ	—	تُوَدَّانِ
Plur. ž. r.	يَعِدْنَ	يَيْسِرْنَ	يَوْدَدْنَ	يُوعَدْنَ	—	يُودَدْنَ

2 lice (اَلْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	تَعِدُ	تَيْسِرُ	تَوَدُّ	تُوعَدُ	—	تُوَدُّ
Dual m. r.	تَعِدَانِ	تَيْسِرَانِ	تَوَدَّانِ	تُوعَدَانِ	—	تُوَدَّانِ
Plur. m. r.	تَعِدُونَ	تَيْسِرُونَ	تَوَدُّونَ	تُوعَدُونَ	—	تُوَدُّونَ
Sing. ž. r.	تَعِدِينَ	تَيْسِرِينَ	تَوَدِّينَ	تُوعَدِينَ	—	تُوَدِّينَ
Dual ž. r.	تَعِدَانِ	تَيْسِرَانِ	تَوَدَّانِ	تُوعَدَانِ	—	تُوَدَّانِ
Plur. ž. r.	تَعِدْنَ	تَيْسِرْنَ	تَوْدَدْنَ	تُوعَدْنَ	—	تُودَدْنَ

1 lice (اَلْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	أَعِدُ	أَيْسِرُ	أَوَدُّ	أُوعَدُ	—	أُوَدُّ
Pl. oba r.	نَعِدُ	نَيْسِرُ	نَوَدُّ	نُوعَدُ	—	نُوَدُّ

Imperativ (اَلْأَمْرُ وَالنَّهْىُ)

a) za 3 lice kojim se zapovijeda (أَمْرُ اَلْغَائِبِ)

	Aktivni (اَلْمَعْلُومُ):			Pasivni (اَلْمَجْهُولُ):		
Sing. m. r.	لِيَعِدْ	لِيَيْسِرْ	لِيَوَدَّ - لِيَوْدَدْ	لِيُوعَدْ	—	لِيُوَدَّ - لِيُودَدْ
Dual m. r.	لِيَعِدَا	لِيَيْسِرَا	لِيَوَدَّا	لِيُوعَدَا	—	لِيُوَدَّا
Plur. m. r.	لِيَعِدُوا	لِيَيْسِرُوا	لِيَوَدُّوا	لِيُوعَدُوا	—	لِيُوَدُّوا
Sing. ž. r.	لِتَعِدْ	لِتَيْسِرْ	لِتَوَدَّ - لِتَوْدَدْ	لِتُوعَدْ	—	لِتُوَدَّ - لِتُودَدْ
Dual ž. r.	لِتَعِدَا	لِتَيْسِرَا	لِتَوَدَّا	لِتُوعَدَا	—	لِتُوَدَّا
Plur. ž. r.	لِيَعِدْنَ	لِيَيْسِرْنَ	لِيَوْدَدْنَ	لِيُوعَدْنَ	—	لِيُودَدْنَ
S. oba r.	—	—	—	لِأُوعَدْ	—	لِأُوَدَّ - لِأُودَدْ
Pl. oba r.	—	—	—	لِنُوعَدْ	—	لِنُوَدَّ - لِنُودَدْ

b) za 2 lice kojim se zapovijeda (أَمْرُ ٱلْحَاضِرِ)

	Aktivni (ٱلْمَعْلُومُ):			Pasivni (ٱلْمَجْهُولُ):		
Sing. m. r.	عِدْ	إِيسِرْ	وَدَّ - إِيدَدْ	لِتُوعَدْ	—	لِتُوَدَّ - لِتُودَدْ
Dual m. r.	عِدَا	إِيسِرَا	وَدَّا	لِتُوعَدَا	—	لِتُوَدَّا
Plur. m. r.	عِدُوا	إِيسِرُوا	وَدُّوا	لِتُوعَدُوا	—	لِتُوَدُّوا
Sing. ž. r.	عِدِى	إِيسِرِى	وَدِّى	لِتُوعَدِى	—	لِتُوَدِّى
Dual ž. r.	عِدَا	إِيسِرَا	وَدَّا	لِتُوعَدَا	—	لِتُوَدَّا
Plur. ž. r.	عِدْنَ	إِيسِرْنَ	إِيدَدْنَ	لِتُوعَدْنَ	—	لِتُودَدْنَ
S. oba r.	—	—	—	لِأُوعَدْ	—	لِأُوَدَّ - لِأُودَدْ
Pl. oba r.	—	—	—	لِنُوعَدْ	—	لِنُوَدَّ - لِنُودَدْ

P a r t i c i p

	aktivni (ٱلْمَعْلُومُ):			pasivni (ٱلْمَجْهُولُ):		
Sing. m. r.	وَاعِدٌ	يَاسِرٌ	وَادٌّ	مَوْعُودٌ	—	مَوْدُودٌ
Dual m. r.	وَاعِدَانِ	يَاسِرَانِ	وَادَّانِ	مَوْعُودَانِ	—	مَوْدُودَانِ
Plur. m. r.	وَاعِدُونَ	يَاسِرُونَ	وَادُّونَ	مَوْعُودُونَ	—	مَوْدُودُونَ
Sing. ž. r.	وَاعِدَةٌ	يَاسِرَةٌ	وَادَّةٌ	مَوْعُودَةٌ	—	مَوْدُودَةٌ
Dual ž. r.	وَاعِدَتَانِ	يَاسِرَتَانِ	وَادَّتَانِ	مَوْعُودَتَانِ	—	مَوْدُودَتَانِ
Plur. ž. r.	وَاعِدَاتٌ	يَاسِرَاتٌ	وَادَّاتٌ	مَوْعُودَاتٌ	—	مَوْدُودَاتٌ

I n f i n i t i v وَعْدٌ ili عِدَةٌ [1]) *obećati*

يَسْرٌ *kockati* se

وُدٌّ *voljeti.*

Vježba 59

[1]) Kod ٱلْمِثَالُ, i ostalih pravih nepravilnih glagola u I i proširenim vrstama na kraju infinitiva dolazi ة kada se ukine slabi suglasnik. Ovo se ة zove تَاءُ ٱلْعِوَضِ t. j. naknadno ة, jer naknađuje ispušteni slabi konsonant.

Raširene vrste od glagola وَصَلَ spojiti:

Vrsta	Perfekat اَلْمَاضِي		Imperf. اَلْمُضَارِعُ		Imperativ za 2 lice		Particip		Infinitiv اَلْمَصْدَرُ	
	aktivni اَلْمَعْلُومُ	pasivni اَلْمَجْهُولُ	aktivni اَلْمَعْلُومُ	pasivni اَلْمَجْهُولُ	kojim se zapovijeda أَمْرُ ٱلْحَاضِرِ	kojim se zabranjuje نَهْيُ ٱلْحَاضِرِ	aktivni إِسْمُ ٱلْفَاعِلِ	pasivni إِسْمُ ٱلْمَفْعُولِ		
II	وَصَّلَ	وُصِّلَ	يُوَصِّلُ	يُوَصَّلُ	وَصِّلْ	لَا تُوَصِّلْ	مُوَصِّلٌ	مُوَصَّلٌ	تَوْصِيلٌ	dobro spojiti
III	وَاصَلَ	وُوصِلَ	يُوَاصِلُ	يُوَاصَلُ	وَاصِلْ	لَا تُوَاصِلْ	مُوَاصِلٌ	مُوَاصَلٌ	مُوَاصَلَةٌ	spojiti se
IV	أَوْصَلَ	أُوصِلَ	يُوصِلُ	يُوصَلُ	أَوْصِلْ	لَا تُوصِلْ	مُوصِلٌ	مُوصَلٌ	إِيصَالٌ	dopremiti
V	تَوَصَّلَ	تُوُصِّلَ	يَتَوَصَّلُ	يُتَوَصَّلُ	تَوَصَّلْ	لَا تَتَوَصَّلْ	مُتَوَصِّلٌ	مُتَوَصَّلٌ	تَوَصُّلٌ	uvlačiti se nekome
VI	تَوَاصَلَ	تُوُوصِلَ	يَتَوَاصَلُ	يُتَوَاصَلُ	تَوَاصَلْ	لَا تَتَوَاصَلْ	مُتَوَاصِلٌ	مُتَوَاصَلٌ	تَوَاصُلٌ	spojiti se
VIII	إِتَّصَلَ	أُتُّصِلَ	يَتَّصِلُ	يُتَّصَلُ	إِتَّصِلْ	لَا تَتَّصِلْ	مُتَّصِلٌ	مُتَّصَلٌ	إِتِّصَالٌ	spojiti se
X	إِسْتَوْصَلَ	أُسْتُوصِلَ	يَسْتَوْصِلُ	يُسْتَوْصَلُ	إِسْتَوْصِلْ	لَا تَسْتَوْصِلْ	مُسْتَوْصِلٌ	مُسْتَوْصَلٌ	إِسْتِيصَالٌ	tražiti da se spoji

Vježba 60

B) Glagoli (اَلْأَجْوَفُ)

Nepravilni glagoli, koji imaju srednji korjeniti suglasnik و zovu se اَلْأَجْوَفُ ٱلْوَاوِيُّ, a oni koji imaju ى zovu se اَلْأَجْوَفُ ٱلْيَائِيُّ.

Ovi nepravilni glagoli se sprežu kao i pravilni u II, III, V, VI, IX, XI, XII i XIII vrsti[1]). Za I, IV, VII, VIII i X vrstu vrijede slijedeća pravila:

1) Ako bude و ili ى s vokalom, a suglasnik pred njima s vokalom (َ), pretvara se و ili ى u (ا), na pr.

قَوَمَ -	قَامَ ustati	سَيَرَ -	سَارَ ići
طَوَلَ -	طَالَ dug biti	هَيَبَ -	هَابَ bojati se
خَوِفَ -	خَافَ bojati se	إِنْقَيَدَ -	إِنْقَادَ pokoriti se
إِحْتَوَجَ -	إِحْتَاجَ potreban biti	يَحْتَوِجُ -	يَحْتَاجُ potreban biti
مُخْتَيِرٌ -	مُخْتَارٌ koji bira	مُخْتَيَرٌ -	مُخْتَارٌ odabran.

Kako se iz zadnjeg primjera vidi particip aktivni i pasivni od VIII vrste ovih glagola imaju isti oblik nakon pretvaranja slabog suglasnika u duga â (ا).

2) Ako bude و ili ى s vokalom, a suglasnik pred njima bez vokala (سَاكِنٌ), prenosi se njihov vokal na taj prethodni suglasnik, a و ili ى se pretvara u duge vokale, na pr.

يَقْوُمُ -	يَقُومُ	ustaje	يَسْيِرُ -	يَسِيرُ		ide
يَخْوَفُ -	يَخَوْفُ -	يَخَافُ boji se	يُقْوَلُ -	يُقَوْلُ -	يُقَالُ	govori se
أَقْوَمَ -	أَقَوْمَ -	أَقَامَ boraviti	إِسْتَقْوَمَ -	إِسْتَقَوْمَ -	إِسْتَقَامَ	biti prav.

[1]) Isto se tako ne mijenjaju slabi konsonanti u pozitivu, komparativu i superlativu pridjeva na oblik أَفْعَلُ, na pr. أَسْوَدُ *crn;* أَبْيَضُ *bijel;* أَحْوَطُ *oprezniji;* osim toga u glagolskom obliku, koji izrazuje divljenje i čuđenje. (فِعْلُ ٱلتَّعَجُّبِ), na pr. مَا أَقْوَلَهُ *Divno li govori!* أَهْيِبْ بِهِ *Ala je strašiv!* i imenicama oruđa, na pr. مِقْوَدٌ *povodac,* مِخْيَطٌ *igla,* i infinitivu na oblik فَعَلَانٌ na pr. طَيَرَانٌ letjeti; دَوَرَانٌ *kružiti.*

U zadnja četiri primjera و se pretvara u â (ا) na osnovu pravila pod 1, jer je و prvobitno bio s vokalom, a nakon prenošenja vokala našao se pred njim vokal »e« (َ).

U infinitivu IV i X vrste glagola أَلْأَجْوَفُ u zamjenu za ukinuti slabi konsonant dodaje se na kraju ة (تَاءُ أَلْعِوَضِ), na pr.

إِهَابَةٌ - إِهَابٌ - إِهْيَابٌ - إِهْيَابٌ ; إِقَامَةٌ - إِقَامٌ - إِقْوَامٌ - إِقْوَامٌ

إِسْتِطَابَةٌ - إِسْتِطَابٌ - إِسْتِطْيَابٌ - إِسْتِطْيَابٌ ; إِسْتِقَامَةٌ - إِسْتِقَامٌ - إِسْتِقْوَامٌ - إِسْتِقْوَامٌ

3) Ako pak slabi konsonant و ili ى budu bez vokala, a zdravi suglasnik iza njih također bude bez vokala, odbacuju se slabi konsonanti da se ne sastanu dva konsonanta bez vokala, jer u arapskom jeziku ne smiju doći dva sakin suglasnika zajedno (إِلْتِقَاءُ أَلسَّاكِنَيْنِ). Ako se ova promjena dogodi u imperativu I vrste glagola, odbacuje se spočetka أ , jer je suglasnik iza njega dobio vokal. Prestane li razlog za ukidanje slabog konsonanta, opet se on vraća, na pr.

أُقْوُلْ -	أُقْوُلْ -	قُلْ Reci! ali	قُولَا -	قُولُوا	i	قُولِي
إِسْيِرْ -	إِسْيِرْ -	سِرْ Idi! ali	سِيرَا -	سِيرُوا	i	سِيرِي
لَمْ يَقْوُمْ -	لَمْ يَقُوْمْ -	لَمْ يَقُمْ Nije ustao, ali	لَمْ يَقُومَا		i	لَمْ يَقُومُوا
لَمْ يَسْيِرْ -	لَمْ يَسِيْرْ -	لَمْ يَسِرْ Nije otišao, ali	لَمْ يَسِيرَا		i	لَمْ يَسِيرُوا
لَمْ يَخْوَفْ -	لَمْ يَخَوْفْ -	لَمْ يَخَفْ Nije se bojao, ali	لَمْ يَخَافَا		i	لَمْ يَخَافُوا

4) Kada se po pravilu pod 3 odbaci ا, koji je nastao od و ili ى da se izbjegne إِلْتِقَاءُ أَلسَّاكِنَيْنِ, tada se u 3 licu perf. mn. žen. roda kao i u 2 i 1 licu perf. oba roda i sva tri broja prvi suglasnik glagola čita sa ُ, ako je odbačeni ا postao od و (jer su ُ i و međusobno srodni), a sa ِ, ako je odbačeni ا postao od ى (jer su ِ i ى srodni), na pr.

قُلْتَ - قَلْتَ - قَالْتَ - قَوَلْتَ ; قُلْنَ - قَلْنَ - قَالْنَ - قَوَلْنَ

سِرْتَ - سَرْتَ - سَارْتَ - سَيَرْتَ ; سِرْنَ - سَرْنَ - سَارْنَ - سَيَرْنَ

Od gornjega su pravila izuzetak glagoli اَلْأَجْوَفُ الْوَاوِيُّ, koji spadaju u 4 razred I vrste. U ovih glagola se vokal prvog konsonanta pretvara u »i« (ِ) premda je ukinut و da se zna da je srednji suglasnik imao vokal ِ, na pr, od glagola خَافَ – يَخَافُ (postalo od خَوِفَ – يَخْوَفُ) prvo lice perfekta glasi خِفْتُ (od خَوِفْتُ – خَافْتُ – خَفْتُ – خِفْتُ).

Isto tako نَامَ – يَنَامُ *spavati* (od نَوِمَ – يَنْوَمُ) prvo lice perfekta ima oblik نِمْتُ (od نَوِمْتُ – نَامْتُ – نَمْتُ – نِمْتُ).

Glagol مَاتَ *umrijeti* može spadati u 1 razred I vrste pa imperfekat ima oblik يَمُوتُ (od يَمْوُتُ), a može biti od 4 razreda pa imperfekat glasi يَمَاتُ (od يَمْوَتُ). Stoga 1 lice perfekta ovoga glagola može biti مُتُّ (od مَوَتْتُ – مَاتْتُ – مَتْتُ – مَتُّ – مُتُّ) i مِتُّ (od مَوِتْتُ – مَاتْتُ – مَتْتُ – مَتُّ – مِتُّ).

5) Kada je suglasnik و bez vokala, a prije njega bude vokal »i« (ِ), prelazi u ى, a onda u dugo »î« (ى ِ) kao i kod nepravil. glagola اَلْمِثَالُ, na pr. 3 lice imperfekta

IV vrste يُقِيلُ od يُقْوِلُ – يُقْوِلُ – يُقِيْلُ – يُقِيلُ
X vrste يَسْتَقِيمُ od يَسْتَقْوِمُ – يَسْتَقْوِمُ – يَسْتَقِيْمُ – يَسْتَقِيمُ;
particip aktivni مُجْوِبٌ – مُجْوِبٌ – مُجِيْبٌ – مُجِيبٌ
مُسْتَقْوِمٌ – مُسْتَقْوِمٌ – مُسْتَقِيْمٌ – مُسْتَقِيمٌ.

6) Ako srednji konsonant و ili ى ima vokal »i« (ِ), a na suglasniku pred njim bude vokal »u« (ُ), ukinuće se vokal s toga suglasnika pa će vokal slabog suglasnika doći na njegovo mjesto. Slabi suglasnik و u ovom slučaju se pretvara najprije u ى, a onda u dugo »î« (ى ِ), a ako je srednji suglasnik ى,

jednostavno prelazi u dugo »î«, na pr. 3 lice perfekta singulara u pasivu od glagola قَالَ (od قَوَلَ) *reći* i بَاعَ (od بَيَعَ) *prodati* glasi:

قِيلَ od قُوِلَ – قُوْلَ – قِوْلَ – قِيْلَ – قِيلَ

بِيعَ od بُيِعَ – بُيْعَ – بِيْعَ – بِيعَ

أُحْتِيجَ od أُحْتُوِجَ – أُحْتُوْجَ – أُحْتِوْجَ – أُحْتِيْجَ – أُحْتِيجَ

7) U participu aktivnom I vrste glagola mijenja se و ili ى u ء, na pr. قَائِلٌ *koji govori;* i سَائِرٌ *koji ide*.

U participu pasivnom od glagola اَلْأَجْوَفُ الْوَاوِىُّ prelazi vokal sa و na pretstojeći konsonant, pa se onda و ukida, da se izbjegne إِلْتِقَاءُ السَّاكِنَيْنِ, na pr. مَقُولٌ *rečen* od مَقْوُولٌ – مَقُوْولٌ – مَقُولٌ. U participu pasivnom od glagola اَلْأَجْوَفُ الْيَائِىُّ prelazi vokal sa ى na pretstojeći suglasnik, pa se onda ى ukida zbog إِلْتِقَاءُ السَّاكِنَيْنِ. Zatim se vokal »u« na prvom konsonantu pretvara u »i«, da se zna da je ukinuto ى, a potom se و pretvara u ى, jer je pred njim vokal »i«, na pr.

مَبِيعٌ *prodan* od مَبْيُوعٌ – مَبُيْوعٌ – مَبُوعٌ – مَبِوعٌ – مَبِيْعٌ – مَبِيعٌ[1].

Primjeri od glagola قَالَ **reći:**

a) Aktiv (اَلْمَعْلُومُ)

Perfekat (اَلْمَاضِى): Imperfekat (اَلْمُضَارِعُ):

	Perfekat	određeni način	zavisni način	skraćeni način	pojačan sa نَّ	sa نْ
			3 lice (اَلْغَائِبُ)			
Sing. m. r.	قَالَ	يَقُولُ	(أَنْ) يَقُولَ	(لَمْ) يَقُلْ	يَقُولَنَّ	يَقُولَنْ
Dual m. r.	قَالَا	يَقُولَانِ	يَقُولَا	يَقُولَا	يَقُولَانِّ	—
Plur. m. r.	قَالُوا	يَقُولُونَ	يَقُولُوا	يَقُولُوا	يَقُولُنَّ	يَقُولُنْ

[1]) Isto se tako و mijenja u ى u infinitivu, na pr. صِيَانَةٌ mjesto صِوَانَةٌ *čuvati,* زِيَارَةٌ mjesto زِوَارَةٌ *posjetiti,* صِيَامٌ mjesto صِوَامٌ *postiti,* خِيَانَةٌ mjesto خِوَانَةٌ *iznevjeriti,* ali قِوَامٌ (gl. imenica od III vrste glagola) *odupirati se.*

Sing. ž. r.	قَالَتْ	تَقُولُ	تَقُولَ	تَقُلْ	تَقُولَنَّ	تَقُولَنْ
Dual ž. r.	قَالَتَا	تَقُولَانِ	تَقُولَا	تَقُولَا	تَقُولَانِّ	—
Plur. ž. r.	قُلْنَ	يَقُلْنَ	يَقُلْنَ	يَقُلْنَ	يَقُلْنَانِّ	—

2 lice (اَلْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	قُلْتَ	تَقُولُ	تَقُولَ	تَقُلْ	تَقُولَنَّ	تَقُولَنْ
Dual m. r.	قُلْتُمَا	تَقُولَانِ	تَقُولَا	تَقُولَا	تَقُولَانِّ	—
Plur. m. r.	قُلْتُمْ	تَقُولُونَ	تَقُولُوا	تَقُولُوا	تَقُولُنَّ	تَقُولُنْ
Sing. ž. r.	قُلْتِ	تَقُولِينَ	تَقُولِي	تَقُولِي	تَقُولِنَّ	تَقُولِنْ
Dual ž. r.	قُلْتُمَا	تَقُولَانِ	تَقُولَا	تَقُولَا	تَقُولَانِّ	—
Plur. ž. r.	قُلْتُنَّ	تَقُلْنَ	تَقُلْنَ	تَقُلْنَ	تَقُلْنَانِّ	—

1 lice (اَلْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	قُلْتُ	أَقُولُ	أَقُولَ	أَقُلْ	أَقُولَنَّ	أَقُولَنْ
Pl. oba r.	قُلْنَا	نَقُولُ	نَقُولَ	نَقُلْ	نَقُولَنَّ	نَقُولَنْ

b) Pasiv (اَلْمَجْهُولُ)

	Perfekat (اَلْمَاضِي):	Imperfekat (اَلْمُضَارِعُ): određeni način	zavisni način	skraćeni način	pojačan sa نّ	sa نْ

3 lice (اَلْغَائِبُ)

Sing. m. r.	قِيلَ	يُقَالُ	(أَنْ) يُقَالَ	(لَمْ) يُقَلْ	يُقَالَنَّ	يُقَالَنْ
Dual m. r.	قِيلَا	يُقَالَانِ	يُقَالَا	يُقَالَا	يُقَالَانِّ	—
Plur. m. r.	قِيلُوا	يُقَالُونَ	يُقَالُوا	يُقَالُوا	يُقَالُنَّ	يُقَالُنْ
Sing. ž. r.	قِيلَتْ	تُقَالُ	تُقَالَ	تُقَلْ	تُقَالَنَّ	تُقَالَنْ
Dual ž. r.	قِيلَتَا	تُقَالَانِ	تُقَالَا	تُقَالَا	تُقَالَانِّ	—
Plur. ž. r.	قِلْنَ	يُقَلْنَ	يُقَلْنَ	يُقَلْنَ	يُقَلْنَانِّ	—

2 lice (اَلْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	قُلْتَ	تُقَالُ	تُقَالَ	تُقَلْ	تُقَالَنَّ	تُقَالَنْ
Dual m. r.	قُلْتُمَا	تُقَالاَنِ	تُقَالاَ	تُقَالاَ	تُقَالاَنِّ	—
Plur. m. r.	قُلْتُمْ	تُقَالُونَ	تُقَالُوا	تُقَالُوا	تُقَالُنَّ	تُقَالُنْ
Sing. ž. r.	قُلْتِ	تُقَالِينَ	تُقَالِى	تُقَالِى	تُقَالِنَّ	تُقَالِنْ
Dual ž. r.	قُلْتُمَا	تُقَالاَنِ	تُقَالاَ	تُقَالاَ	تُقَالاَنِّ	—
Plur. ž. r.	قُلْتُنَّ	تُقَلْنَ	تُقَلْنَ	تُقَلْنَ	تُقَلْنَانِّ	—

1 lice (اَلْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	قُلْتُ	أُقَالُ	أُقَالَ	أُقَلْ	أُقَالَنَّ	أُقَالَنْ
Pl. oba r.	قُلْنَا	نُقَالُ	نُقَالَ	نُقَلْ	نُقَالَنَّ	نُقَالَنْ

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda (أَمْرُ ٱلْحَاضِرِ) — kojim se zabranjuje (نَهْىُ ٱلْحَاضِرِ)

	jednostavni	pojačani sa نّ	sa نْ	jednostavni	pojačani sa نّ	sa نْ
Sing. m. r.	قُلْ	قُولَنَّ	قُولَنْ	لاَ تَقُلْ	لاَ تَقُولَنَّ	لاَ تَقُولَنْ
Dual m. r.	قُولاَ	قُولاَنِّ	—	لاَ تَقُولاَ	لاَ تَقُولاَنِّ	—
Plur. m. r.	قُولُوا	قُولُنَّ	قُولُنْ	لاَ تَقُولُوا	لاَ تَقُولُنَّ	لاَ تَقُولُنْ
Sing. ž. r.	قُولِى	قُولِنَّ	قُولِنْ	لاَ تَقُولِى	لاَ تَقُولِنَّ	لاَ تَقُولِنْ
Dual ž. r.	قُولاَ	قُولاَنِّ	—	لاَ تَقُولاَ	لاَ تَقُولاَنِّ	—
Plur. ž. r.	قُلْنَ	قُلْنَانِّ	—	لاَ تَقُلْنَ	لاَ تَقُلْنَانِّ	—

Particip

	aktivni (اِسْمُ ٱلْفَاعِلِ):	pasivni (اِسْمُ ٱلْمَفْعُولِ):
Sing. m. r.	قَائِلٌ	مَقُولٌ
Dual m. r.	قَائِلاَنِ	مَقُولاَنِ
Plur. m. r.	قَائِلُونَ	مَقُولُونَ

Sing. ž. r.	قَائِلَةٌ	مَقُولَةٌ
Dual ž. r.	قَائِلَتَانِ	مَقُولَتَانِ
Plur. ž. r.	قَائِلَاتٌ	مَقُولَاتٌ

Infinitiv (اَلْمَصْدَرُ)

قَوْلٌ *reći.*

Primjeri od glagola بَاعَ prodati:

a) Aktiv (اَلْمَعْلُومُ)

	Perfekat (اَلْمَاضِي):	Imperfekat (اَلْمُضَارِعُ): određeni način	zavisni način	skraćeni način
		3 lice (اَلْغَائِبُ)		
Sing. m. r.	بَاعَ	يَبِيعُ	(أَنْ) يَبِيعَ	(لَمْ) يَبِعْ
Dual m. r.	بَاعَا	يَبِيعَانِ	يَبِيعَا	يَبِيعَا
Plur. m. r.	بَاعُوا	يَبِيعُونَ	يَبِيعُوا	يَبِيعُوا
Sing. ž. r.	بَاعَتْ	تَبِيعُ	تَبِيعَ	تَبِعْ
Dual ž. r.	بَاعَتَا	تَبِيعَانِ	تَبِيعَا	تَبِيعَا
Plur. ž. r.	بِعْنَ	يَبِعْنَ	يَبِعْنَ	يَبِعْنَ
		2 lice (اَلْمُخَاطَبُ)		
Sing. m. r.	بِعْتَ	تَبِيعُ	تَبِيعَ	تَبِعْ
Dual m. r.	بِعْتُمَا	تَبِيعَانِ	تَبِيعَا	تَبِيعَا
Plur. m. r.	بِعْتُمْ	تَبِيعُونَ	تَبِيعُوا	تَبِيعُوا
Sing. ž. r.	بِعْتِ	تَبِيعِينَ	تَبِيعِي	تَبِيعِي
Dual ž. r.	بِعْتُمَا	تَبِيعَانِ	تَبِيعَا	تَبِيعَا
Plur. ž. r.	بِعْتُنَّ	تَبِعْنَ	تَبِعْنَ	تَبِعْنَ
		1 lice (اَلْمُتَكَلِّمُ)		
S. oba r.	بِعْتُ	أَبِيعُ	أَبِيعَ	أَبِعْ
Pl. oba r.	بِعْنَا	نَبِيعُ	نَبِيعَ	نَبِعْ

b) Pasiv (اَلْمَجْهُولُ)

	Perfekat (اَلْمَاضِي):	Imperfekat (اَلْمُضَارِعُ): određeni način	zavisni način	skraćeni način
	3 lice (اَلْغَائِبُ)			
Sing. m. r.	بِيعَ	يُبَاعُ	(أَنْ) يُبَاعَ	(لَمْ) يُبَعْ
Dual m. r.	بِيعَا	يُبَاعَانِ	يُبَاعَا	يُبَاعَا
Plur. m. r.	بِيعُوا	يُبَاعُونَ	يُبَاعُوا	يُبَاعُوا
Sing. ž. r.	بِيعَتْ	تُبَاعُ	تُبَاعَ	تُبَعْ
Dual ž. r.	بِيعَتَا	تُبَاعَانِ	تُبَاعَا	تُبَاعَا
Plur. ž. r.	بُعْنَ	يُبَعْنَ	يُبَعْنَ	يُبَعْنَ
	2 lice (اَلْمُخَاطَبُ)			
Sing. m. r.	بُعْتَ	تُبَاعُ	تُبَاعَ	تُبَعْ
Dual m. r.	بُعْتُمَا	تُبَاعَانِ	تُبَاعَا	تُبَاعَا
Plur. m. r.	بُعْتُمْ	تُبَاعُونَ	تُبَاعُوا	تُبَاعُوا
Sing. ž. r.	بُعْتِ	تُبَاعِينَ	تُبَاعِي	تُبَاعِي
Dual ž. r.	بُعْتُمَا	تُبَاعَانِ	تُبَاعَا	تُبَاعَا
Plur. ž. r.	بُعْتُنَّ	تُبَعْنَ	تُبَعْنَ	تُبَعْنَ
	1 lice (اَلْمُتَكَلِّمُ)			
S. oba r.	بُعْتُ	أُبَاعُ	أُبَاعَ	أُبَعْ
Pl. oba r.	بُعْنَا	نُبَاعُ	نُبَاعَ	نُبَعْ

Kako se iz gornjih primjera vidi pasiv glagola, koji imaju srednji suglasnik ى isti je kao i kod onih, u kojih je srednji suglasnik و osim u perfektu od plurala 3 lica žen. roda pa dalje. U ovim oblicima pasiv glagola koji imaju srednji suglasnik ى ima iznimne oblike da ne bi bio jednak aktiv i pasiv.

Imperativ za 2 lice

	kojim se zapovijeda (أَمْرُ ٱلْحَاضِرِ):	kojim se zabranjuje (نَهْيُ ٱلْحَاضِرِ):
Sing. m. r.	بِعْ	لَا تَبِعْ
Dual m. r.	بِيعَا	لَا تَبِيعَا
Plur. m. r.	بِيعُوا	لَا تَبِيعُوا
Sing. ž. r.	بِيعِى	لَا تَبِيعِى
Dual ž. r.	بِيعَا	لَا تَبِيعَا
Plur. ž. r.	بِعْنَ	لَا تَبِعْنَ

Particip

	aktivni (إِسْمُ ٱلْفَاعِلِ):	pasivni (إِسْمُ ٱلْمَفْعُولِ):
Sing. m. r.	بَائِعٌ	مَبِيعٌ
Dual m. r.	بَائِعَانِ	مَبِيعَانِ
Plur. m. r.	بَائِعُونَ	مَبِيعُونَ
Sing. ž. r.	بَائِعَةٌ	مَبِيعَةٌ
Dual ž. r.	بَائِعَتَانِ	مَبِيعَتَانِ
Plur. ž. r.	بَائِعَاتٌ	مَبِيعَاتٌ

Infinitiv (اَلْمَصْدَرُ)

بَيْعٌ *prodati.*

Iz infinitiva se obično može ustanoviti da li je srednji suglasnik و ili ى.

Vježba 61

Proširene vrste od glagola قَالَ :

Vrsta	Perfekat اَلْمَاضِى aktivni اَلْمَعْلُومُ	Perfekat اَلْمَاضِى pasivni اَلْمَجْهُولُ	Imperf. اَلْمُضَارِعُ aktivni اَلْمَعْلُومُ	Imperf. اَلْمُضَارِعُ pasivni اَلْمَجْهُولُ	Imperativ اَلْأَمْرُ وَالنَّهْىُ	Particip aktivni إِسْمُ الْفَاعِلِ	Particip pasivni إِسْمُ الْمَفْعُولِ	Infinitiv اَلْمَصْدَرُ	
II	قَوَّلَ	قُوِّلَ	يُقَوِّلُ	يُقَوَّلُ	قَوِّلْ	مُقَوِّلٌ	مُقَوَّلٌ	تَقْوِيلٌ	prisiliti da rekne
III	قَاوَلَ	قُووِلَ	يُقَاوِلُ	يُقَاوَلُ	قَاوِلْ	مُقَاوِلٌ	مُقَاوَلٌ	مُقَاوَلَةٌ	pregovarati
IV	أَقَالَ	أُقِيلَ	يُقِيلُ	يُقَالُ	أَقِلْ	مُقِيلٌ	مُقَالٌ	إِقَالَةٌ	podmetnuti nekom da je nešto rekao
V	تَقَوَّلَ	تُقُوِّلَ	يَتَقَوَّلُ	يُتَقَوَّلُ	تَقَوَّلْ	مُتَقَوِّلٌ	مُتَقَوَّلٌ	تَقَوُّلٌ	reći na nekoga nešto
VI	تَقَاوَلَ	تُقُووِلَ	يَتَقَاوَلُ	يُتَقَاوَلُ	تَقَاوَلْ	مُتَقَاوِلٌ	مُتَقَاوَلٌ	تَقَاوُلٌ	pregovarati
VIII	اِقْتَالَ	اُقْتِيلَ	يَقْتَالُ	يُقْتَالُ	اِقْتَلْ	مُقْتَالٌ	مُقْتَالٌ	اِقْتِيَالٌ	raspolagati nečim
IX	—	—	—	—	—	—	—	—	
X	اِسْتَقَالَ	اُسْتُقِيلَ	يَسْتَقِيلُ	يُسْتَقَالُ	اِسْتَقِلْ	مُسْتَقِيلٌ	مُسْتَقَالٌ	اِسْتِقَالَةٌ[1])	tražiti razrešenje

[1]) Ova je vrsta napravljena od قَالَ - يَقِيلُ, jer ista ne dolazi od قَالَ - يَقُولُ

Ima nepravilnih glagola أَجْوَفُ od 4 razreda I vrste, koji se mijenjaju kao pravilni glagoli, na pr. عَوِرَ - يَعْوَرُ - عَوَرٌ *oslijepjeti u jedno oko.*

Isto tako neki nepravilni glagoli أَجْوَفُ u IV vrsti se mogu mijenjati i kao pravilni i nepravilni glagoli, na pr. أَرْوَحَ i أَرَاحَ *njušiti, mirisati.*

Ima nepravilnih glagola أَجْوَفُ od VIII i X vrste, koji se mijenjaju kao pravilni, na pr. اِعْتَوَنَ *međusobno se pomagati;* اِسْتَصْوَبَ *odobravati.*

Vježba 62

C) Nepravilni glagoli (اَلنَّاقِصُ)

Nepravilni glagoli اَلنَّاقِصُ (krnjavi) jesu oni, u kojih je treći korjeniti suglasnik و (اَلنَّاقِصُ اَلْوَاوِيُّ) ili ى (اَلنَّاقِصُ اَلْيَائِيُّ).

Za sprezanje ovih glagola potrebno je znati ova pravila:

I za glagole اَلنَّاقِصُ vrijede pravila, koja su navedena pod 1) i 3) kod glagola اَلْأَجْوَفُ t. j. kada bude و ili ى s vokalom, a suglasnik pred njima s vokalom ـَ, pretvaraju se u »ا«[1]), a kad se sastanu dva suglasnika bez vokala, prvi otpada, ako je slabi, na pr.

غَزَوَ - غَزَا ; غَزَوْتَ - غَزَاتْ - غَزَتْ ; غَزَوُوا - غَزَاوْا - غَزَوْا

رَمَيَ - رَمَى[2]) ; رَمَيْتَ - رَمَاتْ - رَمَتْ ; رَمَيُوا - رَمَاوْا - رَمَوْا

يَرْضَيُ - يَرْضَى ; يَرْضَيُونَ - يَرْضَاوْنَ - يَرْضَوْنَ ; يَخْشَيُونَ - يَخْشَاوْنَ - يَخْشَوْنَ

---

[1]) Ovo pravilo vrijedi i za imena, na pr. عَصًا (od عَصَوٌ) *štap;* رَحًى (od رَحَيٌ) *žrvanj.*

[2]) Dugo â se piše u I vrsti glagola sa ا, ako je â postalo od و, a sa ى ako je postalo od ى. U proširenim vrstama se krajnje â uvijek piše sa ى, na pr. أَعْطَى *dati.*

Izuzetak iz ovoga pravila čine dvojine, jer se kod njih slabi glas ne mijenja osim kod 3 lica perfekta ženskoga roda. Tu se slabi glas و ili ى pretvara u ا, koji se onda ukida da se ne sastanu dva suglasnika bez vokala, jer se kod nastavka تَا uzima prvobitno stanje t. j. ت se smatra kao sakin, na pr. غَزَوَا - رَمَيَا ; تَخْشَيَانِ - يَخْشَيَانِ , ali mjesto غَزَوَتَا biće غَزَاتَا - غَزَتَا mjesto رَمَيَتَا - رَمَاتَا - رَمَتَا .

Osim toga za glagole اَلنَّاقِصُ vrijede još ova pravila:

1) Ako prije و stoji vokal ـُ, a prije ى vokal ـِ, ostaju bez promjene, na pr.

سَرُوَ *biti veledušan;* خَزِىَ *biti prezren.*

Isto tako se و ili ى u perfektu ne mijenja kada bude sakin među dva suglasnika koji imaju vokale, na pr.

غَزَوْنَ, غَزَوْتَ, غَزَوْتُمَا i t. d. رَمَيْنَ, رَمَيْتَ, رَمَيْتُمَا i t. d.

2) Bude li pred و vokal ـِ, pretvara se و u ى , na pr. رَضِوَ - رَضِىَ *biti zadovoljan;* غَزِوَ - غَزِىَ *ratovati.*

Isto tako se و pretvara u ى kad bude و u riječi iza trećeg mjesta, a ne bude prije njega vokal ـُ , na pr. أَعْلَوُ - أَعْلَىُ - أَعْلَى *viši;* تَعَالَوَ - تَعَالَىَ - تَعَالَى *biti visok;* إِسْتَعْلَوَ - إِسْتَعْلَىَ - إِسْتَعْلَى *uzdignuti se;* يُغْزَوُ - يُغْزَىُ - يُغْزَى *ratovati;* يَرْضَوُ - يَرْضَىُ - يَرْضَى *biti zadovoljan;* تَرَاضَوَا - تَرَاضَيَا *Međusobno su se zadovoljila njih dvojica;* يَرْضَوَانِ - يَرْضَيَانِ *Zadovoljavaju se njih dvòjica, ali* يَعْلُو *biti visok* i يَغْزُو *ratovati*[1]).

---

[1]) U infinitivu glagola اَلنَّاقِصُ iza dugoga â و ili ى pretvara se u ء, na pr. رِضَاءٌ mjesto رِضَاوٌ *zadovoljstvo,* جَزَاءٌ mjesto جَزَاىٌ *plata,* إِسْتِلْقَاءٌ mjesto إِسْتِلْقَاىٌ *leći na leđa;* إِسْتِعْلَاءٌ mjesto إِسْتِعْلَاىٌ *nadvisiti; pobijediti.*

3) Slabi konsonanti و ili ى na kraju riječi ne podnose vokala ـُ pa se vokal ukida, a و ili ى prelazi u dugi vokal, na pr. يَرْجُوُ - يَرْجُو *nadati se;* يَرْمِيُ - يَرْمِي *baciti,* ali غَزْوٌ *ratovati;* رَمْيٌ *baciti.*

4) Ako konsonant koji stoji pred ىْ ima vokal »i« (ـِ), a iza konsonanta ىْ bude dugi vokal, odbacuje se vokal »i« sa suglasnika, koji stoji pred ىْ pa na njega pređe sa ىْ vokal »u« i konačno se ukine ى, da se izbjegne إِلْتِقَاءُ ٱلسَّاكِنَيْنِ, na pr.

od يَرْمِيُونَ postaje يَرْمِيُونَ - يَرْمْيُونَ - يَرْمُونَ
od يَمْضِيُونَ postaje يَمْضِيُونَ - يَمْضْيُونَ - يَمْضُونَ
od رَضِيُوا postaje رَضِيُوا - رَضْيُوا - رَضُوا
od غَازِيُونَ postaje غَازِيُونَ - غَازْيُونَ - غَازُونَ
od رَامِيُونَ postaje رَامِيُونَ - رَامْيُونَ - رَامُونَ

5) Ako و bude s vokalom ـِ, a prije njega ـُ, ukinuće se vokal ـُ sa predstojećeg suglasnika, pa će se njemu prenijeti vokal sa و, koji će se ukinuti da se izbjegne إِلْتِقَاءُ ٱلسَّاكِنَيْنِ, na pr.

تَغْزُوِينَ - تَغْزُوِينَ - تَغْزِوِينَ - تَغْزِينَ
أُغْزُوِى - أُغْزُوِى - أُغْزِوى - أُغْزِى

6) Konsonant ى ni و ne podnosi vokala »i« pa se taj vokal ukida, a ukida se i ى, da se izbjegne إِلْتِقَاءُ ٱلسَّاكِنَيْنِ, na pr.

od تَرْمِيِينَ postaje تَرْمِيْيِنَ - تَرْمِينَ;
od تَرْضَيِينَ postaje تَرْضَيْيِنَ - تَرْضَيْنَ [1]).

---

[1]) Kod ovoga drugog primjera može se primjeniti i pravilo koje je navedeno pod 1) glagola أَجْوَفْ.

7) U svim oblicima skraćenog načina (t. j. اَلْمُضَارِعُ اَلْمَجْزُومُ i فِعْلُ اَلْأَمْرِ وَ اَلنَّهْيِ) koji se kod pravilnih glagola svršuju na ْ – ukida se و ili ى u glagola اَلنَّاقِصُ, na pr.

od لَمْ يَرْمِيْ postaje لَمْ يَرْمِ od لَمْ يَرْجُوْ postaje لَمْ يَرْجُ
od لَمْ يَرْضَيْ postaje لَمْ يَرْضَ od إِرْمِيْ postaje إِرْمِ

U zavisnom načinu imperfekta izgovara se slabi konsonant, na pr. لَنْ يَغْزُوَ - لَنْ يَرْمِيَ.

8) U glagolskom pridjevu aktivnom (إِسْمُ اَلْفَاعِلِ) ukida se vokal »u« ili »i« sa و ili ى pa se onda ukida i slabi konsonant, da se izbjegne اِلْتِقَاءُ اَلسَّاكِنَيْنِ (jer se nunacija računa kao نْ), na pr.

od غَازِوٌ postaje غَازٍ nom. i gen.; akuzat. غَازِيًا.
od رَامِيٌ postaje رَامٍ nom. i gen.; akuzat. رَامِيًا.

Ako pred ovaj particip dođe određeni član اَلْ vraća se krajnje ى kao dugi vokal bez obzira da li je na kraju participa ukinut و ili ى, na pr. اَلْغَازِي (od اَلْغَازِوُ) اَلرَّامِي (od اَلرَّامِيُ)[1].

9) U participu pasivnom (إِسْمُ اَلْمَفْعُولِ) od glagola نَاقِصٌ slijeva se وٌ sa و participa pasivnog u وٌّ, na pr. od مَغْزُوْوٌ postaje مَغْزُوٌّ.

Ako je krajnji konsonant يٌ pretvara se و participa pasivnoga uticajem ى u ى pa se oba ى sliju u يٌّ. U tome slučaju se vokal pred ى pretvara u i, jer su srodni a i da se ne bi ى opet pretvorilo u و, na pr.

od مَرْضُوِيٌ postaje (مَرْضُيِّيٌ - مَرْضُيٌّ) مَرْضِيٌّ
od مَبْنُوِيٌ postaje (مَبْنُيِّيٌ - مَبْنُيٌّ) مَبْنِيٌّ

---

[1]) Ovako se sklanjaju i imenice, koje dolaze na oblik فَاعِلٌ, a imaju krajnji konsonant و ili ى na pr. وَادٍ *dolina* (nominativ i genitiv), وَادِيًا (akuzativ), ali اَلْوَادِي (nom. i gen.), اَلْوَادِيَ (akuzativ), نَادٍ *zbor* (nom. i gen.), نَادِيًا (akuzativ) ali اَلنَّادِي (nom. i gen.) i اَلنَّادِيَ (akuzativ).

Primjeri od glagola غَزَا vojevati:

a) Aktiv (اَلْمَعْلُومُ)

Perfekat (اَلْمَاضِى):   Imperfekat (اَلْمُضَارِعُ):

	Perfekat	određeni način	zavisni način	skraćeni način	pojačan sa نّ	pojačan sa نْ
				3 lice (اَلْغَائِبُ)		
Sing. m. r.	غَزَا	يَغْزُو	(لَنْ) يَغْزُوَ	(لَمْ) يَغْزُ	يَغْزُوَنَّ	يَغْزُوَنْ
Dual m. r.	غَزَوَا	يَغْزُوَانِ	يَغْزُوَا	يَغْزُوَا	يَغْزُوَانِّ	—
Plur. m. r.	غَزَوْا	يَغْزُونَ	يَغْزُوا	يَغْزُوا	يَغْزُنَّ	يَغْزُنْ
Sing. ž. r.	غَزَتْ	تَغْزُو	تَغْزُوَ	تَغْزُ	تَغْزُوَنَّ	تَغْزُوَنْ
Dual ž. r.	غَزَتَا	تَغْزُوَانِ	تَغْزُوَا	تَغْزُوَا	تَغْزُوَانِّ	—
Plur. ž. r.	غَزَوْنَ	يَغْزُونَ	يَغْزُونَ	يَغْزُونَ	يَغْزُونَانِّ	—
				2 lice (اَلْمُخَاطَبُ)		
Sing. m. r.	غَزَوْتَ	تَغْزُو	تَغْزُوَ	تَغْزُ	تَغْزُوَنَّ	تَغْزُوَنْ
Dual m. r.	غَزَوْتُمَا	تَغْزُوَانِ	تَغْزُوَا	تَغْزُوَا	تَغْزُوَانِّ	—
Plur. m. r.	غَزَوْتُمْ	تَغْزُونَ	تَغْزُو	تَغْزُوا	تَغْزُنَّ	تَغْزُنْ
Sing. ž. r.	غَزَوْتِ	تَغْزِينَ	تَغْزِى	تَغْزِى	تَغْزِنَّ	تَغْزِنْ
Dual ž. r.	غَزَوْتُمَا	تَغْزُوَانِ	تَغْزُوَا	تَغْزُوَا	تَغْزُوَانِّ	—
Plur. ž. r.	غَزَوْتُنَّ	تَغْزُونَ	تَغْزُونَ	تَغْزُونَ	تَغْزُونَانِّ	—
				1 lice (اَلْمُتَكَلِّمُ)		
S. oba r.	غَزَوْتُ	أَغْزُو	أَغْزُوَ	أَغْزُ	أَغْزُوَنَّ	أَغْزُوَنْ
Pl. oba r.	غَزَوْنَا	نَغْزُو	نَغْزُوَ	نَغْزُ	نَغْزُوَنَّ	نَغْزُوَنْ

b) Pasiv (إِسْمُ ٱلْمَفْعُولِ):

Perfekat (ٱلْمَاضِى): Imperfekat (ٱلْمُضَارِعُ):

	Perfekat	određeni način	zavisni način	skraćeni način	pojačan sa نّ	pojačan sa نْ
			3 lice (ٱلْغَائِبُ)			
Sing. m. r.	غُزِىَ	يُغْزَى	(لَنْ) يُغْزَى	(لَمْ) يُغْزَ	يُغْزَيَنَّ	يُغْزَيَنْ
Dual m. r.	غُزِيَا	يُغْزَيَانِ	يُغْزَيَا	يُغْزَيَا	يُغْزَيَانِّ	—
Plur. m. r.	غُزُوا	يُغْزَوْنَ	يُغْزَوْا	يُغْزَوْا	يُغْزَوُنَّ	يُغْزَوُنْ
Sing. ž. r.	غُزِيَتْ	تُغْزَى	تُغْزَى	تُغْزَ	تُغْزَيَنَّ	تُغْزَيَنْ
Dual ž. r.	غُزِيَتَا	تُغْزَيَانِ	تُغْزَيَا	تُغْزَيَا	تُغْزَيَانِّ	—
Plur. ž. r.	غُزِينَ	يُغْزَيْنَ	يُغْزَيْنَ	يُغْزَيْنَ	يُغْزَيْنَانِّ	—
			2 lice (ٱلْمُخَاطَبُ)			
Sing. m. r.	غُزِيتَ	تُغْزَى	تُغْزَى	تُغْزَ	تُغْزَيَنَّ	تُغْزَيَنْ
Dual m. r.	غُزِيتُمَا	تُغْزَيَانِ	تُغْزَيَا	تُغْزَيَا	تُغْزَيَانِّ	—
Plur. m. r.	غُزِيتُمْ	تُغْزَوْنَ	تُغْزَوْا	تُغْزَوْا	تُغْزَوُنَّ	تُغْزَوُنْ
Sing. ž. r.	غُزِيتِ	تُغْزَيْنَ	تُغْزَىْ	تُغْزَىْ	تُغْزَيِنَّ	تُغْزَيِنْ
Dual ž. r.	غُزِيتُمَا	تُغْزَيَانِ	تُغْزَيَا	تُغْزَيَا	تُغْزَيَانِّ	—
Plur. ž. r.	غُزِيتُنَّ	تُغْزَيْنَ	تُغْزَيْنَ	تُغْزَيْنَ	تُغْزَيْنَانِّ	—
			1 lice (ٱلْمُتَكَلِّمُ)			
S. oba r.	غُزِيتُ	أُغْزَى	أُغْزَى	أُغْزَ	أُغْزَيَنَّ	أُغْزَيَنْ
Pl. oba r.	غُزِينَا	نُغْزَى	نُغْزَى	نُغْزَ	نُغْزَيَنَّ	نُغْزَيَنْ

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda (أَمْرُ ٱلْحَاضِرِ): kojim se zabranjuje (نَهْيُ ٱلْحَاضِرِ):

	jednost.	pojačan sa نّ	pojačan sa نْ	jednost.	pojačan sa نّ	pojačan sa نْ
Sing. m. r.	اُغْزُ	اُغْزُوَنَّ	اُغْزُوَنْ	لَا تَغْزُ	لَا تَغْزُوَنَّ	لَا تَغْزُوَنْ
Dual m. r.	اُغْزُوَا	اُغْزُوَانِّ	—	لَا تَغْزُوَا	لَا تَغْزُوَانِّ	—
Plur. m. r.	اُغْزُوا	اُغْزُنَّ	اُغْزُنْ	لَا تَغْزُوا	لَا تَغْزُنَّ	لَا تَغْزُنْ
Sing. ž. r.	اُغْزِى	اُغْزِنَّ	اُغْزِنْ	لَا تَغْزِى	لَا تَغْزِنَّ	لَا تَغْزِنْ
Dual ž. r.	اُغْزُوَا	اُغْزُوَانِّ	—	لَا تَغْزُوَا	لَا تَغْزُوَانِّ	—
Plur. ž. r.	اُغْزُونَ	اُغْزُونَانِّ	—	لَا تَغْزُونَ	لَا تَغْزُونَانِّ	—

Particip

	aktivni (إِسْمُ ٱلْفَاعِلِ):	pasivni (إِسْمُ ٱلْمَفْعُولِ):
Sing. m. r.	غَازٍ	مَغْزُوٌّ
Dual m. r.	غَازِيَانِ	مَغْزُوَّانِ
Plur. m. r.	غَازُونَ	مَغْزُوُّونَ
Neprav. mn. m. r.	غُزَاةٌ [1])	—
Sing. ž. r.	غَازِيَةٌ	مَغْزُوَّةٌ
Dual ž. r.	غَازِيَتَانِ	مَغْزُوَّتَانِ
Plur. ž. r.	غَازِيَاتٌ	مَغْزُوَّاتٌ

Infinitiv غَزْوٌ *vojevati.*

Iz infinitiva se obično može ustanoviti da li glagol ima u korjenu و ili ى.

[1]) Nepravilni plural muškog roda participa aktivnog glagola اَلنَّاقِصُ ne dolazi na oblik فَعَلَةٌ kao kod pravilnih glagola nego ima oblik فُعَلَةٌ, na pr. غُزَاةٌ (od غُزَوَةٌ); رُمَاةٌ (od رُمَيَةٌ); قُضَاةٌ (od قُضَيَةٌ) i t. d.

Primjeri od glagola رَمَى baciti:

U aktivu

	Perfekat:	Imperfekat: određeni način	zavisni način	skraćeni način	pojačan sa نّ	pojačan sa نْ
		3 lice (اَلْغَائِبُ)				
Sing. m. r.	رَمَى	يَرْمِي	(لَنْ) يَرْمِيَ	(لَمْ) يَرْمِ	يَرْمِيَنَّ	يَرْمِيَنْ
Dual m. r.	رَمَيَا	يَرْمِيَانِ	يَرْمِيَا	يَرْمِيَا	يَرْمِيَانِّ	—
Plur. m. r.	رَمَوْا	يَرْمُونَ	يَرْمُوا	يَرْمُوا	يَرْمُنَّ	يَرْمُنْ
Sing. ž. r.	رَمَتْ	تَرْمِي	تَرْمِيَ	تَرْمِ	تَرْمِيَنَّ	تَرْمِيَنْ
Dual ž. r.	رَمَتَا	تَرْمِيَانِ	تَرْمِيَا	تَرْمِيَا	تَرْمِيَانِّ	—
Plur. ž. r.	رَمَيْنَ	يَرْمِينَ	يَرْمِينَ	يَرْمِينَ	يَرْمِينَانِّ	—
		2 lice (اَلْمُخَاطَبُ)				
Sing. m. r.	رَمَيْتَ	تَرْمِي	تَرْمِيَ	تَرْمِ	تَرْمِيَنَّ	تَرْمِيَنْ
Dual m. r.	رَمَيْتُمَا	تَرْمِيَانِ	تَرْمِيَا	تَرْمِيَا	تَرْمِيَانِّ	—
Plur. m. r.	رَمَيْتُمْ	تَرْمُونَ	تَرْمُوا	تَرْمُوا	تَرْمُنَّ	تَرْمُنْ
Sing. ž. r.	رَمَيْتِ	تَرْمِينَ	تَرْمِي	تَرْمِي	تَرْمِنَّ	تَرْمِنْ
Dual ž. r.	رَمَيْتُمَا	تَرْمِيَانِ	تَرْمِيَا	تَرْمِيَا	تَرْمِيَانِّ	—
Plur. ž. r.	رَمَيْتُنَّ	تَرْمِينَ	تَرْمِينَ	تَرْمِينَ	تَرْمِينَانِّ	—
		1 lice (اَلْمُتَكَلِّمُ)				
S. oba r.	رَمَيْتُ	أَرْمِي	أَرْمِيَ	أَرْمِ	أَرْمِيَنَّ	أَرْمِيَنْ
Pl. oba r.	رَمَيْنَا	نَرْمِي	نَرْمِيَ	نَرْمِ	نَرْمِيَنَّ	نَرْمِيَنْ

Pasivni oblik je رُمِيَ - يُرْمَى i t. d.

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda (أَمْرُ ٱلْحَاضِرِ): | kojim se zabranjuje (نَهْيُ ٱلْحَاضِرِ):

	jednost.	pojačan sa نّ	pojačan sa نْ	jednost.	pojačan sa نّ	pojačan sa نْ
Sing. m. r.	إِرْمِ	إِرْمِيَنَّ	إِرْمِيَنْ	لاَ تَرْمِ	لاَ تَرْمِيَنَّ	لاَ تَرْمِيَنْ
Dual m. r.	إِرْمِيَا	إِرْمِيَانِّ	—	لاَ تَرْمِيَا	لاَ تَرْمِيَانِّ	—
Plur. m. r.	إِرْمُوا	إِرْمُنَّ	إِرْمُنْ	لاَ تَرْمُوا	لاَ تَرْمُنَّ	لاَ تَرْمُنْ
Sing. ž. r.	إِرْمِي	إِرْمِنَّ	إِرْمِنْ	لاَ تَرْمِي	لاَ تَرْمِنَّ	لاَ تَرْمِنْ
Dual ž. r.	إِرْمِيَا	إِرْمِيَانِّ	—	لاَ تَرْمِيَا	لاَ تَرْمِيَانِّ	—
Plur. ž. r.	إِرْمِينَ	إِرْمِينَانِّ	—	لاَ تَرْمِينَ	لاَ تَرْمِينَانِّ	—

Particip

	aktivni (إِسْمُ ٱلْفَاعِلِ):	pasivni (إِسْمُ ٱلْمَفْعُولِ):
Sing. m. r.	رَامٍ	مَرْمِيٌّ
Dual m. r.	رَامِيَانِ	مَرْمِيَّانِ
Plur. m. r.	رَامُونَ	مَرْمِيُّونَ
Sing. ž. r.	رَامِيَةٌ	مَرْمِيَّةٌ
Dual ž. r.	رَامِيَتَانِ	مَرْمِيَّتَانِ
Plur. ž. r.	رَامِيَاتٌ	مَرْمِيَّاتٌ

Primjeri od glagola رَضِيَ biti zadovoljan:

Perfekat (اَلْمَاضِي): | Imperfekat (اَلْمُضَارِعُ):

3 lice (اَلْغَائِبُ)

	Perfekat	određeni način	zavisni način	skraćeni način	pojačan sa نّ	pojačan sa نْ
Sing. m. r.	رَضِيَ	يَرْضَى	(أَنْ) يَرْضَى	(لَمْ) يَرْضَ	يَرْضَيَنَّ	يَرْضَيَنْ
Dual m. r.	رَضِيَا	يَرْضَيَانِ	يَرْضَيَا	يَرْضَيَا	يَرْضَيَانِّ	—
Plur. m. r.	رَضُوا	يَرْضَوْنَ	يَرْضَوْا	يَرْضَوْا	يَرْضَوُنَّ	يَرْضَوُنْ

Sing. ž. r.	رَضِيَتْ	تَرْضَى	تَرْضَى	تَرْضَ	تَرْضَيَنَّ	تَرْضَيَنْ
Dual ž. r.	رَضِيَتَا	تَرْضَيَانِ	تَرْضَيَا	تَرْضَيَا	تَرْضَيَانِّ	—
Plur. ž. r.	رَضِينَ	يَرْضَيْنَ	يَرْضَيْنَ	يَرْضَيْنَ	يَرْضَيْنَانِّ	—

2 lice (اَلْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	رَضِيتَ	تَرْضَى	تَرْضَى	تَرْضَ	تَرْضَيَنَّ	تَرْضَيَنْ
Dual m. r.	رَضِيتُمَا	تَرْضَيَانِ	تَرْضَيَا	تَرْضَيَا	تَرْضَيَانِّ	—
Plur. m. r.	رَضِيتُمْ	تَرْضَوْنَ	تَرْضَوْا	تَرْضَوْا	تَرْضَوُنَّ	تَرْضَوُنْ
Sing. ž. r.	رَضِيتِ	تَرْضَيْنَ	تَرْضَيْ	تَرْضَيْ	تَرْضَيِنَّ	تَرْضَيِنْ
Dual ž. r.	رَضِيتُمَا	تَرْضَيَانِ	تَرْضَيَا	تَرْضَيَا	تَرْضَيَانِّ	—
Plur. ž. r.	رَضِيتُنَّ	تَرْضَيْنَ	تَرْضَيْنَ	تَرْضَيْنَ	تَرْضَيْنَانِّ	—

1 lice (اَلْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	رَضِيتُ	أَرْضَى	أَرْضَى	أَرْضَ	أَرْضَيَنَّ	أَرْضَيَنْ
Pl. oba r.	رَضِينَا	نَرْضَى	نَرْضَى	نَرْضَ	نَرْضَيَنَّ	نَرْضَيَنْ

Imperativ

a) kojim se zapovijeda (أَمْرُ الْحَاضِرِ): *b)* kojim se zabranjuje (نَهْيُ الْحَاضِرِ):

	jednost.	pojačan sa نّ	pojačan sa نْ	jednost.	pojačan sa نّ	pojačan sa نْ
Sing. m. r.	اِرْضَ	اِرْضَيَنَّ	اِرْضَيَنْ	لَا تَرْضَ	لَا تَرْضَيَنَّ	لَا تَرْضَيَنْ
Dual m. r.	اِرْضَيَا	اِرْضَيَانِّ	—	لَا تَرْضَيَا	لَا تَرْضَيَانِّ	—
Plur. m. r.	اِرْضَوْا	اِرْضَوُنَّ	اِرْضَوُنْ	لَا تَرْضَوْا	لَا تَرْضَوُنَّ	لَا تَرْضَوُنْ
Sing. ž. r.	اِرْضَيْ	اِرْضَيِنَّ	اِرْضَيِنْ	لَا تَرْضَيْ	لَا تَرْضَيِنَّ	لَا تَرْضَيِنْ
Dual ž. r.	اِرْضَيَا	اِرْضَيَانِّ	—	لَا تَرْضَيَا	لَا تَرْضَيَانِّ	—
Plur. ž. r.	اِرْضَيْنَ	اِرْضَيْنَانِّ	—	لَا تَرْضَيْنَ	لَا تَرْضَيْنَانِّ	—

Particip aktivni i pasivni ima isti oblik kao i od glagola رَمَى.

Infinitiv رِضْوَانٌ *biti zadovoljan.*

Primjeri od glagola أَتَى doći i رَأَى vidjeti:

	Perfekat (اَلْمَاضِى): aktiv		pasiv		Imperfekat (اَلْمُضَارِعُ): aktiv		pasiv	
3 lice (اَلْغَائِبُ):								
Sing. m. r.	أَتَى	رَأَى	أُتِيَ	رُئِيَ	يَأْتِي	يَرَى[1]	يُؤْتَى	يُرَى
Dual m. r.	أَتَيَا	رَأَيَا	أُتِيَا	رُئِيَا	يَأْتِيَانِ	يَرَيَانِ	يُؤْتَيَانِ	يُرَيَانِ
Plur. m. r.	أَتَوْا	رَأَوْا	أُتُوا	رُؤُوا	يَأْتُونَ	يَرَوْنَ	يُؤْتَوْنَ	يُرَوْنَ
Sing. ž. r.	أَتَتْ	رَأَتْ	أُتِيَتْ	رُئِيَتْ	تَأْتِي	تَرَى	تُؤْتَى	تُرَى
Dual ž. r.	أَتَتَا	رَأَتَا	أُتِيَتَا	رُئِيَتَا	تَأْتِيَانِ	تَرَيَانِ	تُؤْتَيَانِ	تُرَيَانِ
Plur. ž. r.	أَتَيْنَ	رَأَيْنَ	أُتِينَ	رُئِينَ	يَأْتِينَ	يَرَيْنَ	يُؤْتَيْنَ	يُرَيْنَ
2 lice (اَلْمُخَاطَبُ):								
Sing. m. r.	أَتَيْتَ	رَأَيْتَ	أُتِيتَ	رُئِيتَ	تَأْتِي	تَرَى	تُؤْتَى	تُرَى
Dual m. r.	أَتَيْتُمَا	رَأَيْتُمَا	أُتِيتُمَا	رُئِيتُمَا	تَأْتِيَانِ	تَرَيَانِ	تُؤْتَيَانِ	تُرَيَانِ
Plur. m. r.	أَتَيْتُمْ	رَأَيْتُمْ	أُتِيتُمْ	رُئِيتُمْ	تَأْتُونَ	تَرَوْنَ	تُؤْتَوْنَ	تُرَوْنَ
Sing. ž. r.	أَتَيْتِ	رَأَيْتِ	أُتِيتِ	رُئِيتِ	تَأْتِينَ	تَرَيْنَ	تُؤْتَيْنَ	تُرَيْنَ
Dual ž. r.	أَتَيْتُمَا	رَأَيْتُمَا	أُتِيتُمَا	رُئِيتُمَا	تَأْتِيَانِ	تَرَيَانِ	تُؤْتَيَانِ	تُرَيَانِ
Plur. ž. r.	أَتَيْتُنَّ	رَأَيْتُنَّ	أُتِيتُنَّ	رُئِيتُنَّ	تَأْتِينَ	تَرَيْنَ	تُؤْتَيْنَ	تُرَيْنَ
1 lice (اَلْمُتَكَلِّمُ)								
S. oba r.	أَتَيْتُ	رَأَيْتُ	أُتِيتُ	رُئِيتُ	آتِي	أَرَى	أُوْتَى	أُرَى
Pl. oba r.	أَتَيْنَا	رَأَيْنَا	أُتِينَا	رُئِينَا	نَأْتِي	نَرَى	نُؤْتَى	نُرَى

[1]) U imperfektu glagola رَأَى ispada أ .

Imperativ

	a) kojim se zapovijeda (أَمْرُ ٱلْحَاضِرِ):				b) kojim se zabranjuje (نَهْىُ ٱلْحَاضِرِ):	
Sing. m. r.	إِيتِ	ili	إِئْتِ	رَ (رَهْ)[1]	لَا تَأْتِ	لَا تَرَ
Dual m. r.	إِيتِيَا	ili	إِئْتِيَا	رَيَا	لَا تَأْتِيَا	لَا تَرَيَا
Plur. m. r.	إِيتُوا	ili	إِئْتُوا	رَوْا	لَا تَأْتُوا	لَا تَرَوْا
Sing. ž. r.	إِيتِي	ili	إِئْتِي	رَيْ	لَا تَأْتِي	لَا تَرَيْ
Dual ž. r.	إِيتِيَا	ili	إِئْتِيَا	رَيَا	لَا تَأْتِيَا	لَا تَرَيَا
Plur. ž. r.	إِيتِينَ	ili	إِئْتِينَ	رَيْنَ	لَا تَأْتِينَ	لَا تَرَيْنَ

Particip

	aktivni (إِسْمُ ٱلْفَاعِلِ):		pasivni (إِسْمُ ٱلْمَفْعُولِ):	
Sing. m. r.	آتٍ	رَاءٍ	مَأْتِيٌّ	مَرْئِيٌّ
Dual m. r.	آتِيَانِ	رَائِيَانِ	مَأْتِيَّانِ	مَرْئِيَّانِ
Plur. m. r.	آتُونَ	رَاؤُونَ	مَأْتِيُّونَ	مَرْئِيُّونَ
Sing. ž. r.	آتِيَةٌ	رَائِيَةٌ	مَأْتِيَّةٌ	مَرْئِيَّةٌ
Dual ž. r.	آتِيَتَانِ	رَائِيَتَانِ	مَأْتِيَّتَانِ	مَرْئِيَّتَانِ
Plur. ž. r.	آتِيَاتٌ	رَائِيَاتٌ	مَأْتِيَّاتٌ	مَرْئِيَّاتٌ

Infinitiv إِتْيَانٌ *doći;* رُؤْيَةٌ *vidjeti.*

Od glagola رَأَى IV vrsta ima oblik:

أَرَى - يُرِي - إِرَاءَةٌ - أَرِ - لَا تُرِ - مُرٍ - مُرًى *pokazati.*

Vježba 63

---

[1]) Kada imperativ ima u sing. muš. roda samo jedan konsonant, dodaje se na kraju ه (هَاءُ ٱلسَّكْتَةِ) radi lakšega izgovora, na pr. قِهْ *Čuvaj!* رَهْ *Vidi! ali* قِيَا , قِهِمْ , قِنَا , رَيَا i t. d.

Proširene vrste od glagola اَلنَّاقِصُ :

Vrsta	Perfekat اَلْمَاضِي aktivni اَلْمَعْلُومُ	Perfekat اَلْمَاضِي pasivni اَلْمَجْهُولُ	Imperf. اَلْمُضَارِعُ aktivni اَلْمَعْلُومُ	Imperf. اَلْمُضَارِعُ pasivni اَلْمَجْهُولُ	Imperativ za 2 lice kojim se zapovijeda أَمْرُ ٱلْحَاضِرِ	Imperativ za 2 lice kojim se zabranjuje نَهْيُ ٱلْحَاضِرِ	Particip aktivni إِسْمُ ٱلْفَاعِلِ	Particip pasivni إِسْمُ ٱلْمَفْعُولِ	Infinitiv اَلْمَصْدَرُ	
II	بَنَّى	بُنِّيَ	يُبَنِّي	يُبَنَّى	بَنِّ	لَا تُبَنِّ	مُبَنٍّ	مُبَنًّى	تَبْنِيَةٌ	praviti
III	رَامَى	رُومِيَ	يُرَامِي	يُرَامَى	رَامِ	لَا تُرَامِ	مُرَامٍ	مُرَامًى	مُرَامَاةٌ	bacati se
IV	أَبْنَى	أُبْنِيَ	يُبْنِي	يُبْنَى	أَبْنِ	لَا تُبْنِ	مُبْنٍ	مُبْنًى	إِبْنَاءٌ	dati nekome da pravi
V	تَبَنَّى	تُبُنِّيَ	يَتَبَنَّى	يُتَبَنَّى	تَبَنَّ	لَا تَتَبَنَّ	مُتَبَنٍّ	مُتَبَنًّى	تَبَنٍّ	posiniti
VI	تَرَامَى	تُرُومِيَ	يَتَرَامَى	يُتَرَامَى	تَرَامَ	لَا تَتَرَامَ	مُتَرَامٍ	مُتَرَامًى	تَرَامٍ	bacati se
VII	إِنْجَلَى	—	يَنْجَلِي	—	إِنْجَلِ	لَا تَنْجَلِ	مُنْجَلٍ	—	إِنْجِلَاءٌ	rastupiti se
VIII	إِبْتَنَى	أُبْتُنِيَ	يَبْتَنِي	يُبْتَنَى	إِبْتَنِ	لَا تَبْتَنِ	مُبْتَنٍ	مُبْتَنًى	إِبْتِنَاءٌ	napraviti se
X	إِسْتَعْلَى	أُسْتُعْلِيَ	يَسْتَعْلِي	يُسْتَعْلَى	إِسْتَعْلِ	لَا تَسْتَعْلِ	مُسْتَعْلٍ	مُسْتَعْلًى	إِسْتِعْلَاءٌ	uzdignuti se

Sva pravila, koja vrijede za I vrstu nepravilnih glagola اَلنَّاقِصُ vrijede i za sve proširene vrste.

Vježba 64

D) Nepravilni glagoli (اَللَّفِيفُ)

Nepravilni glagoli اَللَّفِيفُ su oni, u kojih se sastanu u korjenu dva slaba konsonanta و i ى.

Ako je u korjenu 1 i 3 suglasnik و ili ى, onda se takvi glagol zove اَللَّفِيفُ اَلْمَفْرُوقُ (rastavljeni lefif), na pr. وَقَى - يَقِي - وِقَايَةٌ *čuvati.*

Za glagole koji imaju prvi korjeniti suglasnik و ili ى, vrijede pravila koja smo naučili kod glagola اَلْمِثَالُ, a za treći vrijede pravila glagola اَلنَّاقِصُ.

Glagoli u kojih je 2 i 3 korjeniti suglasnik و ili ى, zovu se اَللَّفِيفُ اَلْمَقْرُونُ (sastavljeni lefif), na pr. شَوَى - يَشْوِي - شَيٌّ *peći.* U ovih se glagola drugi suglasnik ne mijenja, a za treći vrijede pravila glagola اَلنَّاقِصُ.

Primjeri od glagola وَقَى čuvati i شَوَى peći:

Perfekat (اَلْمَاضِي)

aktiv (اَلْمَعْلُومُ): pasiv (اَلْمَجْهُولُ):

3 lice (اَلْغَائِبُ)

	aktiv		pasiv	
Sing. m. r.	وَقَى	شَوَى	وُقِيَ	شُوِيَ
Dual m. r.	وَقَيَا	شَوَيَا	وُقِيَا	شُوِيَا
Plur. m. r.	وَقَوْا	شَوَوْا	وُقُوا	شُوُوا
Sing. ž. r.	وَقَتْ	شَوَتْ	وُقِيَتْ	شُوِيَتْ
Dual ž. r.	وَقَتَا	شَوَتَا	وُقِيَتَا	شُوِيَتَا
Plur. ž. r.	وَقَيْنَ	شَوَيْنَ	وُقِينَ	شُوِينَ

2 lice (اَلْمُخَاطَبُ)

	aktiv		pasiv	
Sing. m. r.	وَقَيْتَ	شَوَيْتَ	وُقِيتَ	شُوِيتَ
Dual m. r.	وَقَيْتُمَا	شَوَيْتُمَا	وُقِيتُمَا	شُوِيتُمَا
Plur. m. r.	وَقَيْتُمْ	شَوَيْتُمْ	وُقِيتُمْ	شُوِيتُمْ

Sing. ž. r.	وَقَيْتِ	شَوَيْتِ	وُقِيتِ	شُوِيتِ
Dual ž. r.	وَقَيْتُمَا	شَوَيْتُمَا	وُقِيتُمَا	شُوِيتُمَا
Plur. ž. r.	وَقَيْتُنَّ	شَوَيْتُنَّ	وُقِيتُنَّ	شُوِيتُنَّ

1 lice (اَلْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	وَقَيْتُ	شَوَيْتُ	وُقِيتُ	شُوِيتُ
Pl. oba r.	وَقَيْنَا	شَوَيْنَا	وُقِينَا	شُوِينَا

Imperfekat (اَلْمُضَارِعُ)

aktiv (اَلْمَعْلُومُ): pasiv (اَلْمَجْهُولُ):

3 lice (اَلْغَائِبُ)

Sing. m. r.	يَقِي	يَشْوِي	يُوقَى	يُشْوَى
Dual m. r.	يَقِيَانِ	يَشْوِيَانِ	يُوقَيَانِ	يُشْوَيَانِ
Plur. m. r.	يَقُونَ	يَشْوُونَ	يُوقَوْنَ	يُشْوَوْنَ
Sing. ž. r.	تَقِي	تَشْوِي	تُوقَى	تُشْوَى
Dual ž. r.	تَقِيَانِ	تَشْوِيَانِ	تُوقَيَانِ	تُشْوَيَانِ
Plur. ž. r.	يَقِينَ	يَشْوِينَ	يُوقَيْنَ	يُشْوَيْنَ

2 lice (اَلْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	تَقِي	تَشْوِي	تُوقَى	تُشْوَى
Dual m. r.	تَقِيَانِ	تَشْوِيَانِ	تُوقَيَانِ	تُشْوَيَانِ
Plur. m. r.	تَقُونَ	تَشْوُونَ	تُوقَوْنَ	تُشْوَوْنَ
Sing. ž. r.	تَقِينَ	تَشْوِينَ	تُوقَيْنَ	تُشْوَيْنَ
Dual ž. r.	تَقِيَانِ	تَشْوِيَانِ	تُوقَيَانِ	تُشْوَيَانِ
Plur. ž. r.	تَقِينَ	تَشْوِينَ	تُوقَيْنَ	تُشْوَيْنَ

1 lice (اَلْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	أَقِي	أَشْوِي	أُوقَى	أُشْوَى
Pl. oba r.	نَقِي	نَشْوِي	نُوقَى	نُشْوَى

Imperativ

a) kojim se zapovijeda (أَمْرُ ٱلْحَاضِرِ): b) kojim se zabranjuje (نَهْيُ ٱلْحَاضِرِ):

	a)		b)	
Sing. m. r.	قِ (قِهْ)	إِشْوِ	لَا تَقِ	لَا تَشْوِ
Dual m. r.	قِيَا	إِشْوِيَا	لَا تَقِيَا	لَا تَشْوِيَا
Plur. m. r.	قُوا	إِشْوُوا	لَا تَقُوا	لَا تَشْوُوا
Sing. ž. r.	قِي	إِشْوِي	لَا تَقِي	لَا تَشْوِي
Dual ž. r.	قِيَا	إِشْوِيَا	لَا تَقِيَا	لَا تَشْوِيَا
Plur. ž. r.	قِينَ	إِشْوِينَ	لَا تَقِينَ	لَا تَشْوِينَ

Particip

aktivni (إِسْمُ ٱلْفَاعِلِ): pasivni (إِسْمُ ٱلْمَفْعُولِ):

	aktivni		pasivni	
Sing. m. r.	وَاقٍ	شَاوٍ	مَوْقِيٌّ	مَشْوِيٌّ
Dual m. r.	وَاقِيَانِ	شَاوِيَانِ	مَوْقِيَّانِ	مَشْوِيَّانِ
Plur. m. r.	وَاقُونَ	شَاوُونَ	مَوْقِيُّونَ	مَشْوِيُّونَ
Sing. ž. r.	وَاقِيَةٌ	شَاوِيَةٌ	مَوْقِيَّةٌ	مَشْوِيَّةٌ
Dual ž. r.	وَاقِيَتَانِ	شَاوِيَتَانِ	مَوْقِيَّتَانِ	مَشْوِيَّتَانِ
Plur. ž. r.	وَاقِيَاتٌ	شَاوِيَاتٌ	مَوْقِيَّاتٌ	مَشْوِيَّاتٌ

Infinitiv وِقَايَةٌ *čuvati,* شَيٌّ *peći.*

Vježba 65

Nepravilni glagol لَيْسَ nije

Glagol لَيْسَ *nije* ima samo perfekat:

	3 lice (اَلْغَائِبُ)	2 lice (اَلْمُخَاطَبُ)
Sing. m. r.	لَيْسَ	لَسْتَ
Dual m. r.	لَيْسَا	لَسْتُمَا
Plur. m. r.	لَيْسُوا	لَسْتُمْ

Sing. ž. r. لَيْسَتْ لَسْتِ

Dual ž. r. لَيْسَتَا لَسْتُمَا

Plur. ž. r. لَسْنَ لَسْتُنَّ

1 lice (اَلْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r. لَسْتُ

Pl. oba r. لَسْنَا

Ovaj glagol izrazuje negativno značenje glagola كَانَ *biti* pa se upotrebljuje kao pomoćni glagol i kao spona između subjekta i predikata imenske rečenice, na pr. كَانَ زَيْدٌ عَالِمًا *Zejd je učen* ili *Zejd je bio učen;* لَيْسَ زَيْدٌ عَالِمًا *Zejd nije učen;* كَانَ يَجْلِسُ *On sjeđaše,* لَيْسَ يَجْلِسُ *On ne sjedi.*

Kad je لَيْسَ spona, predikat imenske rečenice obično dolazi u genitivu s prijedlogom بِ (ovo se بِ zove اَلْبَاءُ ٱلزَّائِدَةُ suvišno b), na pr. لَيْسَ ٱلدَّمُ مَاءً ili لَيْسَ ٱلدَّمُ بِمَاءٍ *krv nije voda.*

Vježba 66

Glagoli kojima se hvali ili kudi (أَفْعَالُ ٱلْمَدْحِ وَ ٱلذَّمِّ)

Glagol نِعْمَ *dobar biti* i بِئْسَ *loš biti* imaju još samo ženski rod نِعْمَتْ i بِئْسَتْ.

Ovi se glagoli upotrebljuju kao uzvici i iza njih stoji određeni subjekat u nominativu, a imenica, koja kazuje ko se hvali ili kudi također stoji u nominativu, na pr. نِعْمَ ٱلرَّجُلُ زَيْدٌ *Divan li je čovjek Zejd!* بِئْسَ ٱلْقَرِينُ ٱلْكَذِبُ *Loš li je drug laž!*

Ovamo se pribraja i glagol حَبَّ *voljeti,* koji uvijek ima subjekat pokaznu zamjenicu ذَا pa bez obzira na rod i broj glasi حَبَّذَا, na pr. حَبَّذَا زَيْدٌ *Dobar li je Zejd!* حَبَّذَا ٱلرِّجَالُ *Dobri li su ljudi!*

Od ovoga glagola i njegova subjekta napravljena je II vrsta حَبَّذَ - يُحَبِّذُ - تَحْبِيذٌ *odobravati.*

Glagoli koji izrazuju čuđenje (أَفْعَالُ ٱلتَّعَجُّبِ)

U arapskom jeziku imaju dva glagolska oblika za izražavanje čuđenja ili iznenađenja i to:

1) Glagol se pretvori u oblik أَفْعَلَ i stavi se pred njega čestica مَا (مَا ٱلتَّعَجُّبِ), a imenica ili lična zamjenica koja kazuje čemu se čudimo ili što nas iznenađuje dolazi iza glagola u akuzativu, na pr. مَا أَحْسَنَ ٱلْكِتَابَةَ *Krasna li rukopisa!* مَا أَحْسَنَهُ *Ala je divan!*

2) Glagol dođe na oblik أَفْعِلْ, a iza njega stoji sa prijedlogom بِ u genitivu imenica ili lična zamjenica, koja označuje čemu se čudimo ili što nas iznenađuje, na pr. أَحْسِنْ بِٱلْكِتَابَةِ *Krasna li rukopisa* أَحْسِنْ بِهِ *Ala je divan!*[1])

Ovi se glagolski oblici tvore od pridjeva i participa I vrste glagola od kojih dolazi komparativ i superlativ na oblik أَفْعَلُ. Od pridjeva koji se ne porede na ovaj oblik kao i od glagola proširenih vrsta ovi se glagolski oblici tvore na taj način da se izrazi: (أَحْسِنْ بِ) مَا أَحْسَنَ, (أَقْلِلْ بِ) مَا أَقَلَّ, (أَكْبِرْ بِ) مَا أَكْبَرَ, (أَشْدِدْ بِ) مَا أَشَدَّ i t. d. stave pred imenicu (napravljenu od dotičnog pridjeva) ili infinitiv proširenih vrsta u akuzativu ili genitivu s prijedlogom بِ, na pr. (أَشْدِدْ بِسَوَادِهِ) مَا أَشَدَّ سَوَادَهُ *Ala je crn!*
(أَكْثِرْ بِٱمْتِدَادِهِ) مَا أَكْثَرَ ٱمْتِدَادَهُ *Ala je protegnut!*

Oba ova glagolska oblika su nepromjenljiva. Jedino se mijenja prema rodu i broju imenica ili lična zamjenica, koja iza njih dolazi, na pr.

مَا أَحْسَنَ زَيْدًا *Divan li je Zejd!*
مَا أَحْسَنَ ٱلرَّجُلَيْنِ *Divna li su dva čovjeka!*
مَا أَحْسَنَ زَيْنَبَ *Divna li je Zejneba!*
مَا أَحْسَنَ ٱلْبِلَادَ *Divnih li krajeva!* i t. d.

---

[1]) مَا أَحْسَنَ ٱلْكِتَابَةَ zapravo znači, šta je to što je rukopis učinilo lijepim! pa zato imenica ٱلْكِتَابَةَ stoji u akuzativu objekta. أَحْسِنْ بِٱلْكِتَابَةِ znači zapravo: napiši ljepše (ako možeš)!

Lična zamjenica uz ove glagole se mijenja ovako:

3 lice (اَلْغَائِبُ)

Sing. m. r.	مَا أَحْسَنَهُ	أَحْسِنْ بِهِ
Dual m. r.	مَا أَحْسَنَهُمَا	أَحْسِنْ بِهِمَا
Plur. m. r.	مَا أَحْسَنَهُمْ	أَحْسِنْ بِهِمْ
Sing. ž. r.	مَا أَحْسَنَهَا	أَحْسِنْ بِهَا
Dual ž. r.	مَا أَحْسَنَهُمَا	أَحْسِنْ بِهِمَا
Plur. ž. r.	مَا أَحْسَنَهُنَّ	أَحْسِنْ بِهِنَّ

2 lice (اَلْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	مَا أَحْسَنَكَ	أَحْسِنْ بِكَ
Dual m. r.	مَا أَحْسَنَكُمَا	أَحْسِنْ بِكُمَا
Plur. m. r.	مَا أَحْسَنَكُمْ	أَحْسِنْ بِكُمْ
Sing. ž. r.	مَا أَحْسَنَكِ	أَحْسِنْ بِكِ
Dual ž. r.	مَا أَحْسَنَكُمَا	أَحْسِنْ بِكُمَا
Plur. ž. r.	مَا أَحْسَنَكُنَّ	أَحْسِنْ بِكُنَّ

1 lice (اَلْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	مَا أَحْسَنَنِي	أَحْسِنْ بِي
Pl. oba r.	مَا أَحْسَنَنَا	أَحْسِنْ بِنَا

Vježba 67

Glagolska imenica

Iz infinitiva su izvedena:

1) pridjevi (اَلصِّفَةُ ٱلْمُشَبَّهَةُ),

2) particip aktivni (إِسْمُ ٱلْفَاعِلِ),

3) particip pasivni (إِسْمُ ٱلْمَفْعُولِ),

4) imenica mjesta i vremena (إِسْمُ ٱلْمَكَانِ وَٱلزَّمَانِ) i

5) imenica oruđa (إِسْمُ ٱلْآلَةِ).

O pridjevima i participima je već bilo govora pa nam preostaje još slijedeće:

Infinitiv (اَلْمَصْدَرُ)

Osim infinitiva I vrste glagola, koji su nepravilni i pravilnih infinitiva proširenih vrsta glagola ima još:

1) Infinitiv količine, koji pokazuje broj ili količinu radnje (مَصْدَرُ ٱلْمَرَّةِ). Ovaj se infinitiv tvori od I vrste glagola na oblik فَعْلَةٌ, a od proširenih vrsta, ako se običnom infinitivu doda ة (تَاءُ ٱلْوَحْدَةِ), na pr. ضَرَبَهُ ضَرْبَةً *Udario ga je jedanput;* أَخْرَجَهُ إِخْرَاجَةً *Istjerao ga je jedanput.*

Ako infinitiv sam po sebi ima na kraju ة, onda se infinitivu kao atribut dodaje broj وَاحِدَةٌ *jedna,* na pr. دَحْرَجْتُهُ دَحْرَجَةً وَاحِدَةً *Zavaljao sam ga jedanput.*

2) Kvalitativni infinitiv koji znači način ili svojstvo radnje (مَصْدَرُ ٱلنَّوْعِ ili مَصْدَرُ ٱلْهَيْئَةِ) dolazi od I vrste glagola i to na oblik فِعْلَةٌ, a od proširenih vrsta na oblik infinitiva količine, na pr. يَمْشِي مِشْيَةَ ٱلْأَسَدِ *Ide poput lava;* وَبَّخَنِي تَوْبِيخَةَ ٱلْغَضْبَانِ *Ukorio me je srdito.*

3) Infinitiv, koji počinje sa "م" (اَلْمَصْدَرُ ٱلْمِيمِيُّ) dolazi na ove oblike:

a) مَفْعَلٌ od svih glagola I vrste osim onih, koji spadaju u nepravilne glagole اَلْمِثَالُ, na pr.

مَصْدَقٌ (od صَدَقَ - يَصْدُقُ) biti iskren

مَمَرٌّ (od مَرَّ - يَمُرُّ) proći

مَرَامٌ (od رَامَ - يَرُومُ) namjeravati

مَعْنًى (od عَنَى - يَعْنِي) namjeravati

مَشْغَلٌ (od شَغَلَ - يَشْغَلُ) zabaviti

مَقَالٌ (od قَالَ - يَقُولُ) govoriti

مَنَالٌ (od نَالَ - يَنَالُ) postići

مَحْيَا (od حَيِىَ - يَحْيَا) živjeti.

Izuzeci su od ovoga pravila:

مَرْجِعٌ (od رَجَعَ - يَرْجِعُ) vratiti se

مَصِيرٌ (od صَارَ - يَصِيرُ) postati

مَسِيرٌ (od سَارَ - يَسِيرُ) ići

مَقِيلٌ (od قَالَ - يَقِيلُ) o podne počivati

مَنْطِقٌ (od نَطَقَ - يَنْطِقُ) govoriti

مَغِيبٌ (od غَابَ - يَغِيبُ) biti otsutan

مَشِيبٌ (od شَابَ - يَشِيبُ) osijediti

مَرْفِقٌ (od رَفَقَ - يَرْفُقُ) biti blag.

Neki od infinitiva, koji dolaze na oblik مَفْعَلٌ mogu dobiti na kraju ة , na pr.

مَرْحَمَةٌ (od رَحِمَ - يَرْحَمُ) smilovati se

مَوَدَّةٌ (od وَدَّ - يَوَدُّ). voljeti

مَحَبَّةٌ (od حَبَّ - يَحِبُّ) ljubiti, voljeti

مَسْعَاةٌ (od سَعَى - يَسْعَى) truditi se.

b) مَفْعِلٌ od glagola اَلْمِثَالُ , na pr.

مَوْلِدٌ (od وَلَدَ - يَلِدُ) roditi

مَيْسِرٌ (od يَسَرَ - يَيْسِرُ) kockati se.

Infinitiv na oblik مَفْعِلٌ može dobiti na kraju ة , na pr.

مَوْعِظَةٌ (od وَعَظَ - يَعِظُ) predikovati.

Na oblik مَفْعِلَةٌ dolaze neki infinitivi i od glagola, koji ne spadaju u اَلْمِثَالُ, na pr.

مَعْرِفَةٌ (od عَرَفَ - يَعْرِفُ) znati
مَغْفِرَةٌ (od غَفَرَ - يَغْفِرُ) oprostiti
مَحْمِدَةٌ (od حَمِدَ - يَحْمَدُ) zahvaljivati
مَعْصِيَةٌ (od عَصَى - يَعْصِي) griješiti.

Od glagola اَلْمِثَالُ dolazi katkada infinitiv na oblik مِفْعَالٌ, na pr. مِيلَادٌ (od وَلَدَ - يَلِدُ) roditi.

Od proširenih glagolskih vrsta infinitiv sa „م“ dolazi na oblik participa pasivnoga, na pr.

مُجَابٌ (od أَجَابَ - يُجِيبُ) odgovoriti
مُسْتَجَابٌ (od إِسْتَجَابَ - يَسْتَجِيبُ) tražiti da bude udovoljeno

Imenice mjesta i vremena (إِسْمُ ٱلْمَكَانِ وَ ٱلزَّمَانِ)

Imenice mjesta i vremena dolaze na ove oblike:

a) مَفْعَلٌ od 1, 3, 4 i 5 razreda I vrste pravilnih glagola i od nepravilnih اَلْمَهْمُوزُ, اَلْمُضَاعَفُ i اَلأَجْوَفُ, na pr.

مَذْهَبٌ (od ذَهَبَ - يَذْهَبُ) pravac
مَبْدَأٌ (od بَدَأَ - يَبْدَأُ) početak
مَقَامٌ (od قَامَ - يَقُومُ) mjesto
مَطْبَخٌ (od طَبَخَ - يَطْبُخُ) kuhinja
مَحَلٌّ (od حَلَّ - يَحُلُّ) mjesto.

Na ovaj oblik dolazi imenica mjesta i vremena od nepravilnih glagola اَلنَّاقِصُ i اَللَّفِيفُ ٱلْمَقْرُونَ bez obzira u koji razred I vrste spadaju, na pr.

مَغْزًى (od غَزَا - يَغْزُو) bojište;
مَأْوًى (od أَوَى - يَأْوِي) sklonište.

Izuzeci su od gornjeg pravila:

مَجْزِرٌ (od جَزَرَ - يَجْزُرُ) klaonica
مَسْقِطٌ (od سَقَطَ - يَسْقُطُ) padalište
مَنْبِتٌ (od نَبَتَ - يَنْبُتُ) klijalište
مَرْفِقٌ (od رَفَقَ - يَرْفُقُ) oslonac
مَغْرِبٌ (od غَرَبَ - يَغْرُبُ) zapad
مَشْرِقٌ (od شَرَقَ - يَشْرُقُ) istok
مَسْجِدٌ (od سَجَدَ - يَسْجُدُ) džamija
مَسْكِنٌ (od سَكَنَ - يَسْكُنُ) stan
مَفْرِقٌ (od فَرَقَ - يَفْرُقُ) tjeme
مَطْلِعٌ (od طَلَعَ - يَطْلُعُ) ishodište
مَنْخِرٌ (od نَخَرَ - يَنْخُرُ) nozdrva
مَنْسِكٌ (od نَسَكَ - يَنْسُكُ) žrtvenik.

Imenici mjesta na oblik مَفْعَلٌ se nekad doda na kraju ة, na pr. مَدْرَسَةٌ *škola;* مَغَارَةٌ *pećina.*

b) مَفْعِلٌ od pravilnih glagola 2 i 6 razreda I vrste i nepravilnih glagola اَلْمِثَالُ i اَللَّفِيفُ اَلْمَفْرُوقُ, na pr.

مَجْلِسٌ (od جَلَسَ - يَجْلِسُ) sjednica, zborište
مَوْحِلٌ (od وَحَلَ - يَحِلُ) vrijeme kada ima blata ili kaljuža.

I oblik مَفْعِلٌ može dobiti na kraju ة, na pr.

مَنْزِلَةٌ (od نَزَلَ - يَنْزِلُ) položaj
مَسِيرَةٌ (od سَارَ - يَسِيرُ) razmak.

Kao i اَلْمَصْدَرُ الْمِيمِي i imenica mjesta i vremena od proširenih glagolskih vrsta dolazi na oblike participa pasivnoga, na pr. اَلْمُغْتَسَلُ (od إِغْتَسَلَ) *praonica.*

Imenica oruđa (اِسْمُ الآلَةِ)

Imenica koja znači oruđe kojim se obavlja glagolska radnja dolazi na oblike مِفْعَلٌ, مِفْعَالٌ ili مِفْعَلَةٌ, na pr.

مِقْوَدٌ (od قَادَ - يَقُودُ) povodac
مِفْتَاحٌ (od فَتَحَ - يَفْتَحُ) ključ
مِكْسَحَةٌ (od كَسَحَ - يَكْسَحُ) metla
مِضْرَبٌ (od ضَرَبَ - يَضْرِبُ) tucalo
مِيزَانٌ (od وَزَنَ - يَزِنُ) mjerilo, tezulja
مِرْقَاةٌ (od رَقِيَ - يَرْقَى) stepenice

Izuzeci su:

مُدْهُنٌ (od دَهَنَ - يَدْهُنُ) mazalo
مُدُقٌّ (od دَقَّ - يَدُقُّ) tucalo
مُكْحُلَةٌ (od كَحَلَ - يَكْحُلُ) surmedan
مُسْعُطٌ (od سَعَطَ - يَسْعُطُ) kutija za burmut
مُنْخُلٌ (od نَخَلَ - يَنْخُلُ) sito.

Vježba 68

Čestica (اَلْحَرْفُ pl. اَلْحُرُوفُ ili اَلْأَدَاةُ pl. اَلْأَدَوَاتُ)

Treća grupa riječi su čestice. To su riječi koje nemaju samostalna značenja nego označuju odnošaj drugih riječi u rečenici. Ove se riječi nikada ne mijenjaju, a ima ih četiri vrste: prijedlozi (prepozicije), prilozi (adverbi), veznici (konjunkcije) i uzvici (eksklamacije).

Prijedlozi (prepozicije)

Prijedlozi (prepozicije حُرُوفُ الْجَرِّ ili حُرُوفُ الْخَفْضِ ili حُرُوفُ الْإِضَافَةِ) jesu:

1) Pravi prijedlozi:

بِ s, sa; *u; po; tako mi,* na pr. بِالْقَلَمِ *perom,* بِاللهِ *Tako mi Boga!*

تَ *tako mi,* na pr. تَاللهِ *Tako mi Boga!*

مِنْ od; iz; nego; radi, na pr. مِنَ ٱلْبَيْتِ *iz kuće;* أَحْسَنُ مِنْكَ *ljepši nego ti.*

إِلَى *k; do,* na pr. إِلَى ٱلسَّحَرِ *do zore.*

عَنْ *iz; od,* na pr. عَنْكَ *od tebe.*

عَلَى *na; protiv,* na pr. عَلَى ٱلْأَرْضِ *na zemlji.*

لِ *za; radi; da,* na pr. لِلْعِلْمِ *radi nauke.*

فِى *u,* na pr. فِى ٱلدَّارِ *u kući.*

وَ *tako mi,* na pr. وَٱللهِ *Boga mi!*

كَ *kao; poput,* na pr. كَبَيْتٍ *kao kuća.*

حَتَّى *do,* na pr. حَتَّى ٱلسَّحَرِ *do zore.*

مُذْ ili مُنْذُ *od (vremena); otkada; ima,* na pr. مُنْذُ سَنَتَيْنِ *ima dvije godine.*

رُبَّ izrazuje malenkost ili mnoštvo (sa gen. bez određenog člana), na pr. رُبَّ أَخٍ *ima braće, malo je braće,* رُبَّ طَالِبٍ يَنْجَحُ *Mnogi učenik uspije.*

U prijedloge se ubrajaju još i riječi حَاشَا, خَلَا i عَدَا, ako znače »*osim*«, na pr. جَاءَ ٱلطَّلَبَةُ حَاشَا زَيْدٍ *Došli su učenici osim Zejda.*

Iza prijedloga u arapskom jeziku uvijek dolazi ime u genitivu (ٱلْمَجْرُورُ ili ٱلْمَخْفُوضُ) i ovaj se genitiv zove ٱلْمَجْرُورُ بِٱلْحَرْفِ t. j. genitiv s prijedlogom.

2) Imenički prijedlozi t. j. prijedlozi koji su postali od imenica koje znače mjesto ili vrijeme (اَلظَّرْفُ pl. اَلظُّرُوفُ). Ove se imenice računaju prijedlozima kada su kao مُضَافٌ, pa iza njih slijedi genitiv (ٱلْمُضَافُ إِلَيْهِ). Ovaj genitiv arapski gramatičari ne smatraju kao genitiv iza prijedloga (ٱلْمَجْرُورُ بِٱلْحَرْفِ) nego kao ٱلْمُضَافُ إِلَيْهِ. To su ove riječi:

أَمَامَ *pred* (za prostor), na pr. أَمَامَ ٱلدَّارِ *pred kućom;* مِنْ أَمَامِهِ *ispred njega.*

قَبْلَ *prije* (za vrijeme), na pr. قَبْلَ يَوْمَيْنِ *prije dva dana;* مِنْ قَبْلِهِ *prije njega.*

بَعْدَ *poslije* (za vrijeme), na pr. بَعْدَ أَيَّامٍ *poslije nekoliko dana;* مِنْ بَعْدِهِ *poslije njega.*

فَوْقَ *nad,* na pr. فَوْقَ رَأْسِكَ ili مِنْ فَوْقِ رَأْسِكَ *nad tvojom glavom.*

تَحْتَ *pod,* na pr. تَحْتَ ٱلْحَجَرِ *pod kamenom;* مِنْ تَحْتِ ٱلْجَبَلِ *ispod brda.*

وَرَآءَ *iza, s onu stranu,* na pr. وَرَآءَ ٱلدَّارِ *za kućom,* وَرَآءَ ٱلنَّهْرِ *s onu stranu rijeke;* مِنْ وَرَائِهِ *iza njega.*

خَلْفَ *za,* na pr. خَلْفَكَ *za tobom;* مِنْ خَلْفِ زَيْدٍ *iza Zejda.*

عِنْدَ , لَدَى , لَدُنْ *kod,* na pr. عِنْدَكَ *kod tebe,* لَدَىَّ *kod mene,* مِنْ لَدُنَّا *od naše strane.*

مَعَ *sa,* na pr. مَعَكَ *s tobom.*

قُدَّامَ *pred* (za prostor), na pr. قُدَّامَنَا *pred nama,* مِنْ قُدَّامِنَا *ispred nas.*

بَيْنَ *među, na pr.* بَيْنَ زَيْدٍ وَ عَلِيٍّ *među Zejdom i Alijom,* مِنْ بَيْنِهِمْ *između njih.*

حَوْلَ *oko,* na pr. حَوْلَ ٱلْأَرْضِ *oko zemlje;* مِنْ حَوْلِ ٱلْبَيْتِ *oko kuće.*

نَحْوَ *kao, prema,* na pr. نَحْوَهُ *kao on,* نَحْوَ ٱلْمَشْرِقِ *prema istoku.*

دُونَ *s onu stranu, ispod, bez,* na pr. دُونَ ٱلنَّهْرِ *s onu stranu rijeke,* دُونَ ٱلسُّورِ *ispod bedema,* دُونَ سَالِمٍ *bez Salima,* مِنْ دُونِ ٱللهِ *osim Boga,* بِدُونِ عِلْمٍ *ne znajući.*

Prilozi (adverbi)

Priloga ima tri vrste:

A) P r a v i p r i l o z i. Ovi se dijele u ove vrste:

1) Prilozi za pitanje (حُرُوفُ ٱلِاسْتِفْهَامِ): أَ i هَلْ *da li je?* na pr. أَزَيْدٌ جَاءَكَ *Da li ti je Zejd došao?* هَلْ قَرَأْتَ ٱلْقُرْآنَ *Da li si učio Kuran?*

2) Čestice koje služe za odgovor na pitanje (حُرُوفُ ٱلْجَوَابِ): نَعَمْ, إِي, أَجَلْ, جَيْرِ *da,* بَلَى *dakako,* لَا *ne* i كَلَّا *nikako*[1]), na pr. na pitanje أَتَكْتُبُ *Pišeš li?* može se odgovoriti نَعَمْ, أَجَلْ ili جَيْرِ *da* ili لَا *ne,* كَلَّا *nikako.* إِي dolazi uvijek sa zakletvom, na pr. إِي وَ رَبِّي *Da, tako mi Boga.* Prilog بَلَى dolazi iza niječnog pitanja, na pr. أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَى *Nisam li ja vaš gospodar? Rekoše: Dakako.*

3) Prilozi kojim se na nešto potiče (حُرُوفُ ٱلتَّحْضِيضِ ili حُرُوفُ ٱلْعَرْضِ) jesu: هَلَّا, أَلَا, لَوْلَا, لَوْمَا, أَمَا *da li ne;* لَوْ *da,* na pr. أَلَا تَنْزِلُ عِنْدَنَا *Da li nećeš otsjesti kod nas?* لَوْ تُقِيمُ هُنَا *Da hoćeš boraviti ovdje!*

4) Prilozi za pojačanje (حُرُوفُ ٱلتَّأْكِيدِ): إِنَّ ili أَنَّ, لَ *zaista,* na pr. إِنَّ زَيْدًا عَالِمٌ *Zaista je Zejd učen,* إِنَّ زَيْدًا لَعَالِمٌ *Zaista je Zejd svakako učen.* أَعْلَمُ أَنَّكَ كَرِيمٌ *Znam da si ti zaista plemenit.*

5) Želju (اَلتَّمَنِّي) izrazuju prilozi: لَيْتَ i لَوْ *da je,* na pr. لَيْتَ زَيْدًا صَادِقٌ *Da je Zejd iskren!* لَوْ أَنْتَ فِينَا *Da si ti među nama!*

6) Čestica لَعَلَّ *možda* znači nadu, (اَلتَّرَجِّي), na pr. لَعَلِّي أَرْجِعُ *Možda ću se vratiti!*

7) Negativni prilozi (حُرُوفُ ٱلنَّفْيِ) su: لَمْ *nije,* na pr. لَمْ يَكْتُبْ *Nije pisao;* لَمَّا *još nije* (dolazi pred imperfektom glagola kao i لَمْ) na pr. لَمَّا يَكْتُبْ *Još nije pisao;* لَنْ *neće nikako,* (dolazi pred imperfektom glagola i služi za pojačanje nijekanja u budućnosti), na pr. لَنْ يَكْتُبَ *Nikako neće pisati;* مَا *nije,* na pr. مَا كَتَبَ *Nije pisao;* إِنْ *nije,* na pr. إِنْ هَذَا إِلَّا مَلَكٌ *Ovo nije nego anđeo* t. j. *Ovo je samo anđeo;* لَا *ne* i كَلَّا *nikako.*

8) Prilozi mjesta (ظُرُوفُ ٱلْمَكَانِ) su: حَيْثُ *gdje;* أَيْنَ *gdje;* أَنَّى *odakle;* ثَمَّ ili ثَمَّةَ *tamo;* هُنَا ili هَهُنَا *ovdje;* هَنَّا, هُنَاكَ ili هُنَالِكَ *tamo.*

[1]) Dvije zadnje riječi mogu se ubrojiti i u negativne priloge.

9) Prilozi vremena (ظُرُوفُ ٱلزَّمَانِ): مَتَى *kada,* أَنَّى *kada, odakle;* أَيَّانَ *kada,* na pr. أَيَّانَ يَوْمُ ٱلْقِيَامَةِ *Kada će biti sudnji dan?* قَدْ *već* (pred glagolom u perfektu); *katkada* (pred imperfektom); قَطُّ *nikada* (uvijek u negativnoj rečenici i služi za nijekanje prošlosti); عَوْضُ *nikada* (vrijedi samo za buduće vrijeme); لَمَّا *pošto* (pred glagolom u perfektu), na pr. لَمَّا دَخَلَ *Pošto je unišao;* إِذْ *kada;* na pr. إِذْ كَانَ كَذَا *Kad je bilo tako;* إِذَا *kada,* na pr. وَ ٱللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى *Tako mi noći kada ona pokrije.*

10) Načinski prilozi su: كَيْفَ *kako,* أَنَّى *kako,* إِنَّمَا *samo,* كَذَا ili هٰكَذَا *ovako.*

11) Ostali prilozi:

a) سَ ili سَوْفَ su čestice koje se stavljaju pred imperfekat, koji tada ima značenje futura, na pr. سَوْفَ تَرَى *Vidjećeš.*

b) Čestica أَىْ ili أَنْ *to jest,* na pr. هٰذَا عَسْجَدٌ أَىْ ذَهَبٌ *Ovo je* عَسْجَدٌ *t. j. zlato;* وَ أَشَارَ إِلَيْهِ بِإِصْبَعِهِ عَلَى فَمِهِ أَنِ ٱسْكُتْ *Pokaza mu prstom na usta t. j. šuti!*

B) Imenički prilozi t. j. prilozi koji su postali od imenica koje se svršuju na vokal »u« (ُ) bez nunacije. To su: أَمَامُ *pred,* قُدَّامُ *pred,* فَوْقُ *nad,* تَحْتُ *pod,* قَبْلُ *prije,* بَعْدُ *poslije,* وَرَاءُ *za,* خَلْفُ *za,* na pr. وَقَفَ زَيْدٌ أَمَامُ (قُدَّامُ) *Stao je Zejd s prijeda;* أُقْعُدْ وَرَاءُ (خَلْفُ) *Sjedi ozad;* جِئْتُ مِنْ فَوْقُ (تَحْتُ) *Došao sam odozgo (odozdo);* لِلّٰهِ ٱلْأَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَ مِنْ بَعْدُ *Samo Bogu pripada odredba prije i poslije.*

Ovamo spadaju izrazi حَسْبُ *dosta, samo;* لَا غَيْرُ, لَيْسَ غَيْرُ *samo.*

C) Imenice u akuzativu koje se u srpskohrvatskom jeziku prevode kao:

1) Prilozi mjesta:

دَاخِلًا *unutra;* خَارِجًا *svana;* يَمِينًا *desno;* شِمَالًا *lijevo.*

2) Prilozi vremena:

يَوْمًا *jednoga dana;* اَلْيَوْمَ *danas;* لَيْلًا *obnoć;* نَهَارًا *obdan;* غَدًا *sutra;* أَمْسِ *jučer;* اَلْآنَ *sada;* حِينَئِذٍ (kratica od حِينَ إِذْ كَانَ كَذَا) *tada.*

3) Prilozi načina:

جِدًّا *jako;* مَعًا *zajedno;* جَمِيعًا *svi;* أَبَدًا *nikada;* وَحْدَ sam (uvijek spojeno sa ličnom zamjenicom), na pr. وَحْدَهُ *on sam;* سِيَّمَا ili لَا سِيَّمَا *osobito.*

Vježba 69

Veznici (konjunkcije)

Arapski se veznici dijele na prave i pogodbene veznike.

A) Pravi veznici (حُرُوفُ ٱلْعَطْفِ ili اَلْحُرُوفُ ٱلْعَاطِفَةُ) jesu:

وَ *i, a*	أَوْ – إِمَّا *ili-ili*
فَ *pa*	أَمْ *ili*
ثُمَّ (ثُمَّةَ) *zatim*	لَا *ne, niti*
حَتَّى *čak*	بَلْ *nego*
أَوْ *ili*	لَكِنْ *ali.*
إِمَّا *ili*	

Pravim veznicima se pribrajaju još ovi:

لِ *da*	لِأَنَّ *jer*
أَنْ *da*	كَأَنَّ *kao da*
أَلَّا *da ne*	لَكِنَّ *ali*
لِئَلَّا *da ne*	أَمَّا *što se tiče*
أَنَّ *da*	كَيْلَا ili لِكَيْلَا *da ne*
بَيْنَا ili بَيْنَمَا *dok*	إِذَنْ (إِذًا) *dakle*
كَيْ *da*	لَمَّا *pošto.*

B) Pogodbeni veznici (حُرُوفُ ٱلشَّرْطِ) jesu:

إِنْ *ako*	مَا *što*
إِذْ *tada, pošto, jer*	مَنْ *ko*
إِذَا *ako; kada*	أَىٌّ *koji*
مَهْمَا *što god*	أَيْنَ *gdje*
أَيْنَمَا *gdje god*	حَيْثُمَا *gdje god*
أَنَّى *gdje god*	لَوْ *da*
مَتَى *kada*	لَوْلَا *da nije*
مَتَى مَا *kad god*	إِذْ مَا ili إِذَا مَا *kad god.*

Uzvici (eksklamacije)

Uzvici su:

أ, آ, آهٍ, آهْ, أَهٍ āh!

وَا ili وَىْ *uh!*

أُفٍّ ili أُفِّ *uh!*

وَا أَسَفَا ili وَا أَسَفَاهْ *kuku!*

وَيْحٌ ili وَيْلٌ *jao* ili *teško!* وَيْلٌ لَهُ ili وَيْلَاهُ *Teško njemu!*

وَيْحَكَ *Teško tebi!*

هَيَّا *Hajde!* هَيَّا بِنَا *Hajdemo!*

طُوبَى *blago!* طُوبَى لَكَ *Blago tebi!*

هَيْهَاتَ *daleko! Velika je razlika!*

هَلُمَّ *ovamo!* هَلُمَّ جَرًّا *i tako dalje.*

هَاتِ *Daj!*

حَىَّ *Dođi!* حَىَّ عَلَى ٱلصَّلَاةِ *Dođi na molitvu!*

رُوَيْدًا *polako!*

دُونَكَ *Uzmi!* دُونَكَ زَيْدًا *Eto ti Zejda!*

إِيَّاكَ *Čuvaj se!* إِيَّاكَ وَٱلْكَذِبَ *Čuvaj se laži!*

عَلَيَّ بِهِ *Ovamo ga meni!*

لِلّٰهِ دَرُّهُ *Divan li je!* لِلّٰهِ دَرُّكَ مِنْ رَجُلٍ *Divan li si ti čovjek!*

هَلْ لَكَ فِي هٰذَا *Imaš li volju za ovim?*

لَيْتَ شِعْرِي *Da mi je znati!*

Ovamo spadaju i čestice za dozivanje (حُرُوفُ ٱلنِّدَاءِ) To su: يَا, أَ, أَيَا, آيَ, أَيْ i هَيَا *o!* na pr. يَا زَيْدُ *O Zejde!* Treba zapamtiti izraze يَا أَبَتِ *Moj oče!* يَا أُمَّتِ *Moja majko!* يَا أُمَّاهُ *Majko!* يَا رَبِّ ili رَبِّ mjesto يَا رَبِّي *Moj Gospode (Bože)!*

Ako na imenu koje stoji iza vokativne čestice stoji لَ ili لِ (لَامُ ٱلِاسْتِغَاثَةِ), onda to služi za dozivanje u pomoć, na pr. يَا لَزَيْدٍ *Zejde, pomozi!* يَا لِزَيْدٍ *U pomoć Zejdu!*

Vježba 70

VJEŽBENICA

Vježba 1

(Rečenica)

أَحْمَدُ عَاقِلٌ . مَكَّةُ كَبِيرَةٌ . هُوَ عَالِمٌ . اَلْكَلَامُ مَفْهُومٌ .
اَلْفَرَسُ قَوِيٌّ . مَا هٰذَا؟ هٰذَا كِتَابٌ . اَلْكِتَابُ نَافِعٌ . اَلطَّالِبُ
يَقْرَأُ . اَلْمُعَلِّمُ يَكْتُبُ . كَتَبَ مُحَمَّدٌ . اُكْتُبْ يَا سَالِمُ ! أَنْتَ
كَسْلَانُ . اَلْوَعْدُ دَيْنٌ . اَلْعِلْمُ نُورٌ . مَنْ كَتَبَ ؟ مَا كَتَبَ ؟
اِفْهَمْ يَا سَلِيمُ ! نَحْنُ نَدْرُسُ . اَلرَّجُلُ عَالِمٌ . اَلْجُمْلَةُ قَصِيرَةٌ .
اَلْجُمْلَةُ مَفْهُومَةٌ .

Vježba 2

(Rečenica)

Ja čitam. Ti si pametan. Učitelj je pitao. Hasan je napisao. Husejn piše. Čovjek je dobar. Pero je lako. Knjiga je korisna. Šta pišeš? Pero je dugo. Rečenica je kratka i razumljiva. Škola je velika i lijepa. Džamija je visoka i prostrana.

Vježba 3

(Rod imena)

اَلْبَلَدُ طَيِّبٌ . دِمَشْقُ طَيِّبَةٌ . مِصْرُ قَدِيمَةٌ وَ وَاسِعَةٌ .
اَلْكَلَامُ طَوِيلٌ . اَلْعَيْنُ لَامِعَةٌ . اَلدُّنْيَا فَانِيَةٌ وَ اَلْآخِرَةُ بَاقِيَةٌ .
اَللَّيْلَةُ مُظْلِمَةٌ . اَلْخَلِيفَةُ رَئِيسُ الْمُسْلِمِينَ . حَمْزَةُ عَالِمٌ وَ عَاقِلٌ .

مُحَمَّدٌ عَلَّامَةٌ . اَلْأُمُّ اُمْرَأَةٌ صَالِحَةٌ . زَيْنَبُ اُمْرَأَةٌ عَابِدَةٌ . اَلْكُتُبُ كَثِيرَةٌ . اَلْحُرُوفُ صَغِيرَةٌ . اَلْخَيْلُ سَائِمَةٌ .

Vježba 4

(Imenice ženskog roda i one koje mogu biti i muškog i ženskog roda)

Zemlja je naseljena. Bunar je dubok. Rat je strahovit. Vino je otrovno. Kuća je čista. Kova je velika. Sunce je izašlo. Sjekira je oštra. Čaša je puna. Duša je plemenita. Obuća je tijesna. Golub je lijep. Prst je kratak, a glava je velika. Narod je siromašan. Konj je lijen. Noć je tamna. Nebo je visoko. Put je dug. Nož je oštar.

Vježba 5

(Jednina i dvojina)

اَلطَّالِبَانِ وَٱلْمُعَلِّمُ . اَلْاِمْرَأَتَانِ وَٱلْحَمَامَتَانِ . اَلْأَبَوَانِ وَٱلْاِبْنُ وَٱلْبِنْتُ . اَلْفَتَيَانِ وَٱلْفَتَاتَانِ . اَلْمُصْطَفَيَانِ . اَلْأَرْضُ وَٱلسَّمَاءُ مَخْلُوقَتَانِ . اَلْعَقْلُ وَٱللِّسَانُ مُفِيدَانِ . اَلْعَصَوَانِ طَوِيلَتَانِ . مَكَّةُ وَٱلْمَدِينَةُ بَلْدَتَانِ مُقَدَّسَتَانِ . بَغْدَادُ وَٱلْقَاهِرَةُ مَدِينَتَانِ مَشْهُورَتَانِ . لَيْلَتَانِ وَنَهَارَانِ . اَلشَّجَاعَةُ وَٱلسَّخَاوَةُ خَصْلَتَانِ مَحْمُودَتَانِ . اَلْعَيْنَانِ سَوْدَاوَانِ . اَلْقَاضِيَانِ عَادِلَانِ . اَلْوَلَدَانِ عَاصِيَانِ . كِلَاهُمَا مَشَّاآنِ . اَلْأَخَوَانِ طَالِبَانِ . اَلشَّمْسُ وَٱلْقَمَرُ آيَتَانِ .

Vježba 6

(Množina muškoga roda)

Učitelji su učeni. Muslimani su iskreni. Učenici su marljivi. Suci su pravedni, a muftije su oprezne. Poslanici su odabrani. Sluge su poslušne. Ljudi su otsutni. Skrušeni su spašeni, a nemarni se kaju. Sinovi su prisutni. Pametni su spašeni.

Vježba 7

(Množina ženskoga roda)

اَلْمُسْلِمَاتُ مُطِيعَاتٌ . اَلْعَادَاتُ مُخْتَلِفَةٌ . اَلْمُعَلِّمَاتُ مَاهِرَاتٌ
وَٱلطَّالِبَاتُ مُجِدَّاتٌ . اَلصَّالِحَاتُ قَانِتَاتٌ . اَلصَّحْرَاوَاتُ وَاسِعَةٌ .
اَلصَّلَوَاتُ فَرِيضَةٌ . اَلْمَخْلُوقَاتُ مُتَنَوِّعَةٌ . اَلْحَيَوَانَاتُ مُخْتَلِفَةٌ .
اَلْأَخَوَاتُ وَٱلْبَنَاتُ نِسَاءٌ صَالِحَةٌ[1] .

Vježba 8

(Nepravilna množina)

Lekcije su lake[2]). Knjige su skupe. Pera su jeftina. Vladari su pravedni. Koplja su duga. Dobrâ su djela vječita. Arapska su slova lijepa. Ministri su iskreni. Stupovi su visoki. Blagodati su mnogobrojnc. Konjanici su hrabri. Pjesnici su rječiti. Vladari su bogati.

Vježba 9

(Razne množine i zbirne imenice)

اَلْمُعَلِّمُونَ عَالِمُونَ . اَلْعُلَمَاءُ صَالِحُونَ وَٱلْمُعَلِّمَاتُ صَالِحَاتٌ .
اَلْعُلَمَاءُ ٱلصُّلَحَاءُ مُحْتَرَمُونَ وَٱلْمُعَلِّمَاتُ ٱلصَّوَالِحُ مُحْتَرَمَاتٌ . نَحْنُ إِخْوَانٌ .
اَلْبُلْدَانُ غَنِيَّةٌ بِٱلْمِيَاهِ ٱلْجَارِيَةِ . اَلْفُلْكُ مَشْحُونٌ بِٱلْمُسَافِرِينَ .
اَلتُّفَّاحُ رَخِيصٌ وَٱلتَّمْرُ غَالٍ فِى ٱلسُّوقِ . اَللَّبَنُ أَبْيَضُ وَٱلْعَسَلُ
حُلْوٌ . اَلْغَنَمُ سَمِينَةٌ وَٱلْإِبِلُ مَهْزُولَةٌ . اَلْعَرَبُ فُرْسَانٌ وَشُجْعَانٌ .
اَلشَّعْبُ ٱلْعَرَبِيُّ مُتَمَدِّنٌ . فِى ٱلْبِلَادِ يَسْكُنُ أَقْوَامٌ كَثِيرُونَ .

---

[1]) Kako se iz ove vježbe vidi, ako je subjekat u množini osim pravilne množine muš. roda, onda predikat može doći u množini ili u jednini žen. roda.

[2]) Vidi bilješku broj 1)!

Vježba 10

(Imenice potpune deklinacije)

Tvrdoglavost i kajanje su braća (dva brata). U tvrdoglavosti je velika šteta. Učenice su prisutne u školi, a učenici su otsutni. U gradu su mnoge mahale. Zeleno stablo je lijepo. Bašča je lijepa i velika. Tovar je težak, a nosač je slab. Koristi nauke su mnogobrojne. Imena su u arapskom jeziku (u jeziku Arapa) u nominativu ili genitivu ili akuzativu. Imena su promjenljiva ili nepromjenljiva. Znak nominativa je vokal ـُ, znak genitiva vokal ـِ, a znak akuzativa je vokal ـَ. Čitaj knjigu! Pisao je Alija pismo. Vidio sam učenice u vrtu.

Vježba 11

(Imenice nepotpune deklinacije)

مَكَّةُ بَلْدَةُ ٱلْمُسْلِمِينَ . ٱلْكَعْبَةُ فِي مَكَّةَ . فِي ٱلْعِلْمِ فَوَائِدُ
كَثِيرَةٌ . عُثْمَانُ ثَالِثُ ٱلْخُلَفَاءِ . مَكَّةُ وَٱلْمَدِينَةُ بَلْدَتَانِ مُكَرَّمَتَانِ
عِنْدَ ٱلْمُسْلِمِينَ . سَرَايُ بَلْدَةٌ كَبِيرَةٌ وَبَغْدَادُ أَكْبَرُ . فِي سَرَايَ
مَدَارِسُ وَمَعَابِدُ كَثِيرَةٌ . فَاطِمَةُ بِنْتُ رَسُولِ ٱللّٰهِ صَلَّى ٱللّٰهُ عَلَيْهِ وَ
سَلَّمَ . خَدِيجَةُ فُضْلَى ٱلنِّسَاءِ . ٱلْوُزَرَاءُ أَغْنِيَاءُ وَٱلْحُكَمَاءُ فُقَرَاءُ .
ٱلْأَغْنِيَاءُ عُقَلَاءُ عِنْدَ ٱلنَّاسِ وَلَوْ كَانُوا أَغْبِيَاءَ .

Vježba 12

(Nominativ i genitiv)

Nauka je korisna i skupocjena. Tinta je crna. Lav je srčan. Pisao je Hasan u školi. Muhammed je čitao u bašči. Učenici ove škole su marljivi. Abbasovići su zavladali poslije Umejjevića. Jeste li vas dvojica drugovi Salimovi? Nova knjiga Fatime je korisna. Oči Salihove su plave, a oči Asimove su crne. Salim i Kasim su učenici ove škole.

Vježba 13

(Riječi أَبٌ ، أَخٌ ، فَمٌ i ذُو u nominativu i genitivu)

غَلَبَ أَبُو بَكْرٍ ٱلْمُرْتَدِّينَ . اَلْعَبَّاسُ أَخُو أَبِي رَسُولِ ٱللهِ (صلعم) .
اَلْحَسَنُ وَٱلْحُسَيْنُ ٱبْنَا عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ . ذَوُو ٱلْعِلْمِ مُحْتَرَمُونَ . فِي
فِي عَارِفٍ أَسْنَانٌ صَحِيحَةٌ وَفِي فِي حُسَيْنٍ أَسْنَانٌ مَصْنُوعَةٌ . أَخُو
حَسَنٍ ذُو قُوَّةٍ . اَلْجَاهِلُ مَذْمُومٌ . صَاحِبُ ٱلدَّارِ فِي ٱلدَّارِ . أَبُو
ٱلْحَسَنِ كَبِيرٌ وَأَخُو سُلَيْمَانَ ذُو مَالٍ . مُسْلِمُو بُوسْنَه ذَوُو أَمْلَاكٍ .

Vježba 14

(Akuzativ)

Zaista su Muhammedove ruke čiste. Čitao je Ahmed sjedeći. Zaista je nauka korisna i skupocjena. Zaista su učenici naše škole marljivi. Naučio je Salim pjesmu idući. Nije ogovaranje dozvoljeno niti je smutnja dopuštena. Radio je Ibrahim dva dana (يَوْمَيْنِ) i zaradio dva zlatnika (دِينَارَيْنِ). Sjedio sam s njim dva sata zatim sam unišao u kuću (اَلْبَيْتَ).

Vježba 15

(Vokativ i genitivna veza)

يَا أَيُّهَا ٱلطَّالِبُونَ ! زِينَةُ ٱلْعِلْمِ بِٱلْعَمَلِ . زَكَاةُ ٱلْعِلْمِ نَشْرُهُ .
رِيَاسَةُ ٱلْعِلْمِ أَشْرَفُ رِيَاسَةٍ . يَا إِبْرَاهِيمُ جَالِسِ ٱلْعُلَمَاءَ وَٱسْمَعْ كَلَامَ
ٱلْحُكَمَاءِ ! يَا أَخِي حُسْنُ ٱلْأَدَبِ يَسْتُرُ قُبْحَ ٱلنَّسَبِ . يَا عَبْدَ ٱللهِ فِرَّ
مِنَ ٱلْجَهْلِ ! اَلْجَهْلُ أَشَدُّ مِنَ ٱلْفَقْرِ . اَلْجَهْلُ قُفْلٌ عَلَى بَابِ ٱلْحِكْمَةِ .

يَا أَيُّهَا ٱلْإِنْسَانُ أَنْتَ مَخْلُوقٌ وَ لَكَ خَالِقٌ. رَأْسُ ٱلْحِكْمَةِ مَخَافَةُ ٱللّٰهِ.
إِنَّ ٱلْعُلَمَاءَ كَٱلنُّجُومِ. يَا أُمِّي أَنَا عَطْشَانُ. يَا مُعَلِّمَنَا أَنَا حَفِظْتُ ٱلدَّرْسَ.
إِذَا كَانَ حَاكِمُوا ٱلدَّوْلَةِ عَادِلِينَ يَكُونُ ٱلنَّاسُ آمِنِينَ. هَلْ أَنْتُمْ
كُتَّابُ كُتُبِ ٱلصِّبْيَانِ.

Vježba 16

(Deminutiv)

Kod Hasanove kućice je malo stabalce. Na brdašcu su mala stabla. Na stablu stoje vrapčići. Fehim je mali čovječuljak. Salih je Ahmedov braco. Fatima je Hasanova sestrica. Aiša je poslušna kćerka. Siromahova kućica je malena.

Vježba 17

(Pridjevi)

أَهْلُ ٱلسُّودَانِ سُودٌ وَأَهْلُ أُورُبَّا بِيضٌ. اَلْحِبْرُ أَسْوَدُ وَأَزْرَقُ.
أَهْلُ ٱلصِّينِ صُفْرٌ. اَلدَّارُ بَيْضَاءُ. اَلدَّارُ ٱلْبَيْضَاءُ جَمِيلَةٌ. اَلْعُلُومُ
ٱلنَّافِعَةُ غَالِيَةٌ. اَلْكِتَابُ أَبْيَضُ وَٱلْحُرُوفُ سُودٌ. هٰذِهِ ٱلشَّاةُ
عَمْيَاءُ. تِلْكَ ٱلْبَقَرَةُ عَوْرَاءُ. لِلرِّجَالِ ٱلْعُمْيِ كِتَابَةٌ مَخْصُوصَةٌ.
لَا فَرْقَ فِي ٱلْإِسْلَامِ بَيْنَ ٱلرَّجُلِ ٱلْأَبْيَضِ وَٱلْأَسْوَدِ. اَلْمَرْأَةُ
ٱلْحَوْرَاءُ جَمِيلَةٌ. اَلْجَنَّتَانِ خَضْرَاوَانِ وَٱلدَّارَانِ بَيْضَاوَانِ. إِنَّ ٱللُّغَةَ
ٱلْعَرَبِيَّةَ وَاسِعَةٌ. قُلُوبُ ٱلْمُسْلِمِينَ مَمْلُوءَةٌ بِٱلْإِيمَانِ.

Vježba 18

(Određeni i neodređeni pridjevi)

Neznalica je neiskusan. Voda je pitka. Selim je zabrinut. Alija i Hasan su hrabri (dvojica hrabrih). Dani su zimi hladni. Med je dobar. Ibrahim i Ahmed su žedni. Salih je strašljiv, a Omer je srčan. Postelja je meka. Ti si srdit, a on je plemenit. Ovaj je sanduk prazan. Krave su napojene, a ovce su žedne. Dječaci su oštroumni. Lažov, neznan i brbljavac su pokuđeni. Mala kuća. Kuća je malena. Dobar otac. Dobri otac. Otac je dobar. Dobre muslimanke. Dobrê muslimanke. Muslimanke su dobre. Dvije čiste ruke. Dvije ruke su čiste. Čovjek je velik. Veliki čovjek je bogat. Veliki ljudi su pobožni. Dobra majka. Dobrâ majka. Majka je dobra. Malena knjiga. Knjiga je malena.

Vježba 19

(Slaganje pridjeva sa svojom imenicom)

هٰذَا أَمْرٌ عَجِيبٌ . كَانَ مُحَمَّدٌ صَلَّى ٱللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَرِيمًا لَيِّنًا
رَحِيمًا . لِبَاسُ عَاصِمٍ ثَمِينٌ وَلِبَاسُ عَلِيٍّ رَخِيصٌ . اَلسَّكْرَانُ بَعِيدٌ
مِنَ ٱللّٰهِ . اَلسَّخِيُّ مَحْبُوبٌ وَٱلْبَخِيلُ بَغِيضٌ . اَلْعُلَمَاءُ أَتْقِيَاءُ وَ
أَذْكِيَاءُ . اَلْمُلُوكُ ٱلْعَادِلُونَ أَحْيَاءٌ بَعْدَ مَوْتِهِمْ . فِى ٱلْبَلْدَةِ دُورٌ
كَثِيرَةٌ وَوَاسِعَةٌ . اَلْبِلَادُ ٱلشَّمَالِيَّةُ بَارِدَةٌ وَٱلْبِلَادُ ٱلْجَنُوبِيَّةُ حَارَّةٌ .
اَلْمُسْلِمَاتُ صَالِحَاتٌ قَانِتَاتٌ . اَلْعَيْنَانِ ٱلسَّوْدَاوَانِ جَمِيلَتَانِ . اَلْمُؤْمِنُونَ
إِخْوَةٌ . اَلْأَوْلَادُ مُطِيعَةٌ (مُطِيعُونَ) . مَنَارَاتُ ٱلْجَوَامِعِ مُرْتَفِعَةٌ
(رَفِيعَةٌ) . عِلْمُ ٱلرَّجُلِ زِينَتُهُ ٱلْخَالِدَةُ . اَلْأُمَّهَاتُ رَحِيمَاتٌ (رَحِيمَةٌ).
اَلْبَنَاتُ ٱلصَّغِيرَةُ مُطِيعَاتٌ (مُطِيعَةٌ) .

Vježba 20

(Komparativ i superlativ)

Zlato je teže od srebra. Ova je knjiga teška, a ta je teža od nje. Salih je pametan, a brat njegov je pametniji od njega. Nil je od najduljih rijeka. Ta je rečenica teža od ove. Arapski jezik je opširniji od našega jezika. Hasan je stariji od Husejna. Muhammed i Ahmed su učeniji od Salima. Učenjaci su najvredniji ljudi. Fatima i Aiša su dvije najvrednije žene.

Vježba 21

(Superlativ)

أَفْضَلُ ٱلنَّاسِ ٱلْعَامِلُ بِعِلْمِهِ • اَلْعَقْلُ أَحْسَنُ ٱلْخِصَالِ . أَكْرَمُ
ٱلنَّسَبِ حُسْنُ ٱلْأَدَبِ . أَدَبُ ٱلْمَرْءِ خَيْرٌ مِنْ ذَهَبِهِ . شَرُّ ٱلْمَصَائِبِ
مُصِيبَةٌ فِي ٱلدِّينِ . خَيْرُ ٱلنَّاسِ مَنْ يَنْفَعُ ٱلنَّاسَ • اَلطَّالِبُونَ أَشَدُّ
ٱلنَّاسِ ٱحْتِيَاجًا إِلَى ٱلْكُتُبِ . هَذِهِ ٱلْوَرَقَةُ أَشَدُّ بَيَاضًا مِنْ تِلْكَ
ٱلْوَرَقَةِ . هُوَ أَعْظَمُ ٱلنَّاسِ إِكْرَامًا • مُحَمَّدٌ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ أَفْصَحُ ٱلْعَرَبِ •
اَلْمَلِكُ أَكْبَرُ ٱلنَّاسِ إِنْصَافًا • اَلْفَحْمُ أَشَدُّ سَوَادًا مِنَ ٱلْحِبْرِ • شَهَادَةُ
ٱلْأَفْعَالِ أَعْدَلُ مِنْ شَهَادَةِ ٱلرِّجَالِ . كَلْبٌ حَيٌّ خَيْرٌ مِنْ سَبُعٍ مَيِّتٍ •
اَلْمَوْتُ خَيْرٌ مِنَ ٱلْحَيَاةِ فِي ٱلذُّلِّ . اَلْجَهْلُ شَرُّ ٱلْخِصَالِ • أَفْضَلُ
ٱلْأَعْمَالِ ٱلْحِلْمُ عِنْدَ ٱلْغَضَبِ .

Vježba 22

(Pridjevi pripadanja)

Muhammed je — Bog ga spasio! — Kurejšija. Arapski jezik je lijep. Misirske novine su raširene. Islamski običaji su dobri. Između nas je bratska ljubav. On je vješt jezičar, a

Ahmed je gramatičar. U Kur'anu su mekkanski i medinski ajeti. Ja sam Bošnjak, a on je Mekkelija. Očinska ljubav i sinovska pokornost su dragocjene. Usmeni ispit je lakši od pismenoga ispita. Krvni optok je važna stvar u ljudskom tijelu. On je mesar, a dva sina su mu kovači.

Vježba 23

(Lične zamjenice)

هُوَ وَأَنْتَ عَاقِلَانِ . هِيَ طَالِبَةٌ فِي ٱلْمَدْرَسَةِ . أَنْتُمْ كُسَالَى وَهُمْ مُجِدُّونَ . أَنْتُمَا أَكْبَرُ مِنْهُمَا . اَلذُّكُورُ أَقْوَى مِنَ ٱلْإِنَاثِ وَهُنَّ أَرَقُّ مِنْهُمْ . هَلْ هِيَ مُعَلِّمَةٌ ؟ نَعَمْ هِيَ مُعَلِّمَةٌ وَأُخْتُهَا خَيَّاطَةٌ مَاهِرَةٌ . هَلْ أَنْتَ مُطِيعٌ لِوَالِدَيْكَ ؟ نَعَمْ أَنَا مُطِيعٌ لِوَالِدَيَّ . هَلْ هُوَ حَاضِرٌ ؟ لَا هُوَ غَائِبٌ . أَنْتُمْ يَا أَوْلَادِي مُمْتَازُونَ فِي مَعْرِفَةِ ٱللُّغَةِ ٱلْعَرَبِيَّةِ . نَحْنُ حَرِيصُونَ عَلَى ٱلْعِلْمِ ٱلنَّافِعِ . أَنْتُنَّ أَيَّتُهَا ٱلْبَنَاتُ مَاهِرَاتٌ فِي ٱلْأَعْمَالِ ٱلْيَدَوِيَّةِ . هَلْ هُنَّ حَافِظَاتٌ لِلدَّرْسِ ؟ يَا رَبَّنَا إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ . إِيَّاكُمْ مَدَحَ ٱلْمُعَلِّمُ . إِيَّانَا لَا تَضْرِبْ ! إِيَّاكَ وَٱلْكَسَلَ ! إِيَّاكَ وَمُعَاشَرَةَ ٱلْأَشْرَارِ ! نَحْنُ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ . أَرْجُوكَ . سَيِّدُ ٱلنَّاسِ خَادِمُهُمْ . كِتَابُ ٱلْمَرْءِ تَرْجُمَانُ عَقْلِهِ . كِتَابِي أَنْظَفُ مِنْ كِتَابِكَ . يَدَايَ نَظِيفَتَانِ وَيَدَاهُ مُلَوَّثَتَانِ . يَدَايَ أَنْظَفُ مِنْ يَدَيْهِ . فِيهِمْ كُسَالَى . لَا حَيَاءَ لِمَنْ لَا أَدَبَ لَهُ .

Vježba 24

(Glagol »imati«)

Ja imam čistu knjigu. On ima lijepo pero. Škola ima mnogo vrata. Upravitelj škole ima razumna sina. Imadeš li ti brata? Ne, ja nemam brata, ali imam sestru. Njegov brat ima (أَخُوهُ لَهُ) dva pera i knjigu. Stablo ima prostran hlad po zemlji. Ima li on oca i mater? Njegovi su roditelji živi. Imaš li sat? On nema strpljivosti. Nema vjere onaj, koji nema povjerljivosti.

Vježba 25

(Pokazne zamjenice)

هَذَا طَالِبٌ مُجِدٌّ . هَذَانِ ٱلطَّالِبَانِ مُجِدَّانِ . ذَلِكَ ٱلْكَلَامُ حَسَنٌ وَنَافِعٌ . قَلَمُكَ هَذَا أَطْوَلُ مِنْ قَلَمِي ذَلِكَ . هَاتَانِ ٱلْمُعَلِّمَتَانِ مَاهِرَتَانِ . لِهَاتَيْنِ ٱلْمُعَلِّمَتَيْنِ كُتُبٌ كَثِيرَةٌ . أُولَئِكَ عَلَى هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ . هَذِهِ ٱلْكُتُبُ مُفِيدَةٌ . هَهُنَا كِتَابُكَ . هُنَالِكَ أَخَوَاكَ جَالِسَانِ . هَذَا كِتَابُ ٱلطَّالِبِ . كِتَابُ ٱلطَّالِبِ هَذَا نَظِيفٌ . تِلْكَ ٱلْمَدْرَسَةُ أَكْبَرُ مِنْ هَذِهِ . أَيْنَ هُوَ ؟ هُوَ جَالِسٌ ثَمَّ (ثَمَّةَ) . تِلْكَ ٱلْبِلَادُ حَارَّةٌ وَهَذِهِ بَارِدَةٌ . هَؤُلَاءِ هُمُ ٱلرِّجَالُ : لَهُمْ رَأْيٌ صَائِبٌ وَمَعْرِفَةٌ بِلِسَانِ ٱلْعَرَبِ . تِلْكَ ٱلْمَرْأَةُ أُمُّ سَالِمٍ . هَؤُلَاءِ إِخْوَتُنَا ٱلْمُسْلِمُونَ . ذَلِكَ قَلَمٌ وَتِلْكَ دَوَاةٌ . مَنْ لَهُ جِدٌّ لَهُ عِلْمٌ .

Vježba 26

(Odnosne zamjenice)

Hvala Bogu koji je stvorio nebo i zemlju. Sve što je na zemlji prolazno je. Vijesti, koje su u novinama, su važne. Knjiga, koju ti imaš, je korisna. Škola u kojoj smo mi je velika. Učenici koji su u školi su marljivi. Ono su dvjie učenice koje su propale na ispitu. Govori ono što je korisno! Slušaj šta učitelj govori! Zemlje koje su na sjeveru su studene. Onaj čovjek koji nema znanja nema ni vrijednosti. Ko ima dug jezik, ima kratku pamet.

Vježba 27

Upitne zamjenice

مَنْ أَنْتَ؟ مَا ٱسْمُكَ؟ مَا ٱسْمُ أَبِيكَ؟ اِسْمِي أَحْمَدُ وَٱسْمُ أَبِي صَالِحٌ. أَيُّ كِتَابٍ أَنْفَعُ هذَا أَمْ هَذَا؟ مَنْ مُؤَلِّفُ هَذَا ٱلْكِتَابِ؟ كِتَابُ مَنْ هَذَا؟ بِكَمْ هَذَا ٱلْقَلَمُ؟ كَمْ لَهُ مِنْ لَيَالٍ مَصْرُوفَةٍ فِى طَلَبِ ٱلْعِلْمِ وَمُطَالَعَةِ ٱلْكُتُبِ! كَمْ مِنْ فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةً بِإِذْنِ ٱللهِ! أَيُّ ٱلْعُلُومِ أَفْضَلُ؟ أَفْضَلُ ٱلْعُلُومِ عُلُومُ ٱلدِّينِ. أَيُّهُمَا أَفْضَلُ لِلرَّجُلِ: اَلشَّجَاعَةُ أَوِ ٱلْعَدَالَةُ؟ مَا أَفْضَلُ ٱلْعِلْمِ؟ مَعْرِفَةُ ٱلْإِنْسَانِ نَفْسَهُ. مَا أَفْضَلُ ٱلْعَقْلِ؟ وُقُوفُ ٱلْمَرْءِ عِنْدَ عِلْمِهِ. أَيُّكُمْ حَفِظَ ٱلدَّرْسَ؟ كُلُّنَا حَفِظْنَاهُ (حَفِظَهُ). كَأَيِّنْ مِنْ طَالِبٍ نَجَحَ!

Vježba 28

(Neodređene i povratne zamjenice)

Neki su učenici marljivi, a neki su lijeni. Jedan od njih dvojice je pisac ove knjige. Nije lijepo da čovjek hvali sam sebe. Prisutan je vladar lično. Ja sam ga lično vidio. Neki od njih su lijeni. Neka je istina gorka. Neke su knjige lake, a neke teške. Stanovnici Sarajeva su većinom muslimani, a neki su kršćani. Neki su ljudi bogati, a neki su siromašni.

Vježba 29

(Brojevi)

فِي هَذَا ٱلْبَيْتِ خَمْسَةٌ وَأَرْبَعُونَ طَالِبًا . فِي مَدْرَسَتِنَا
مِائَتَانِ وَسَبْعَةَ عَشَرَ طَالِبًا . كَمِ ٱبْنًا لِصَالِحٍ ؟ سَبْعَةُ أَبْنَاءٍ .
فِي هَذَا ٱلْجَيْشِ ثَلَثُمِائَةِ أَلْفِ رَجُلٍ مُسَلَّحٍ وَمَعَهُمْ مِائَةُ
أَلْفِ فَرَسٍ . قَاتَلَ ٱلنَّبِيُّ صَلَّى ٱللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ٱلْمُشْرِكِينَ فِي
بَدْرٍ وَمَعَهُ ثَلَثُمِائَةٍ وَثَلَاثَةَ عَشَرَ رَجُلًا وَٱلْمُشْرِكُونَ تِسْعُمِائَةِ
رَجُلٍ وَأَكْثَرُ . فِي بَلْدَةِ سَرَاى سَبْعُونَ أَلْفَ نَفْسٍ وَفِيهَا
خَمْسَةٌ وَتِسْعُونَ مَسْجِدًا . اِثْنَانِ لَا يَشْبَعَانِ : طَالِبُ عِلْمٍ وَ
طَالِبُ مَالٍ . عُلُوُّ هَذَا ٱلْبَيْتِ عِشْرُونَ ذِرَاعًا وَطُولُهُ خَمْسُونَ
ذِرَاعًا وَعَرْضُهُ ثَلَاثُونَ ذِرَاعًا . كَمْ أَنْتُمْ ؟ نَحْنُ خَمْسَةٌ وَعِشْرُونَ .
كَمْ سَنَةً عُمْرُكَ ؟ عُمْرِي أَرْبَعَ عَشْرَةَ سَنَةً . كَمْ سِنُّ أَبِيكَ ؟ سِنُّ
أَبِي خَمْسٌ وَخَمْسُونَ سَنَةً .

Vježba 30

(Deklinacija brojeva i slaganje brojeva sa imenicom)

Meni ima petnaest godina, a mome starijem bratu sedamnaest, a mlađem devet godina. Sunčana godina ima tri stotine šezdeset i pet ili tri stotine šezdeset i šest dana. U jednoj godini ima dvanaest mjeseci. U jednom mjesecu ima trideset dana ili trideset i jedan dan. Samo jedan mjesec ima u prostoj godini dvadeset i osam, a u prestupnoj dvadeset i devet dana. Prije sedam dana je došao moj otac. Ti si rođen prije mene na sedamnaest dana. Zapamtite deset riječi! Napišite tri riječi!

Vježba 31

(Računanje vremena)

وُلِدَ نَبِيُّنَا صَلَّى ٱللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَكَّةَ يَوْمَ ٱلِاثْنَيْنِ لِثِنْتَيْ عَشْرَةَ لَيْلَةً مَضَتْ مِنْ شَهْرِ رَبِيعٍ ٱلْأَوَّلِ سَنَةَ خَمْسِمِائَةٍ وَإِحْدَى وَسَبْعِينَ بَعْدَ مِيلَادِ عِيسَى عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ . وَمَاتَ أَبُوهُ عَبْدُ ٱللّٰهِ قَبْلَ وِلَادَتِهِ بِشَهْرَيْنِ . وَمَاتَتْ أُمُّهُ آمِنَةُ بِنْتُ وَهْبٍ وَلَهُ سِتُّ سِنِينَ . وَتَزَوَّجَ خَدِيجَةَ وَعُمْرُهُ خَمْسٌ وَعِشْرُونَ سَنَةً وَعُمْرُهَا يَوْمَئِذٍ أَرْبَعُونَ سَنَةً . عَاشَ نَبِيُّنَا صَلَّى ٱللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَبْلَ ٱلنُّبُوَّةِ أَرْبَعِينَ سَنَةً وَبَعْدَ ٱلنُّبُوَّةِ ثَلَاثًا وَعِشْرِينَ سَنَةً : ثَلَاثَ عَشْرَةَ فِي مَكَّةَ قَبْلَ ٱلْهِجْرَةِ وَعَشْرًا فِي ٱلْمَدِينَةِ بَعْدَ ٱلْهِجْرَةِ . وَعُمْرُهُ ثَلَاثٌ وَسِتُّونَ سَنَةً . كَانَ لِلنَّبِيِّ صلعم سَبْعَةُ أَوْلَادٍ : ثَلَاثَةُ بَنِينَ وَأَرْبَعُ بَنَاتٍ . كَانَتِ ٱلْهِجْرَةُ مِنْ مَكَّةَ إِلَى ٱلْمَدِينَةِ سَنَةَ ٱثْنَتَيْنِ وَعِشْرِينَ وَسِتِّمِائَةٍ بَعْدَ ٱلْمِيلَادِ . وَهِيَ مَبْدَأُ تَارِيخِ ٱلْمُسْلِمِينَ . قَدْ مَضَى مِنَ ٱلْهِجْرَةِ أَلْفٌ وَثَلَاثُمِائَةٍ وَثَلَاثٌ وَخَمْسُونَ سَنَةً . نَبِيُّنَا آخِرُ ٱلْأَنْبِيَاءِ وَأَوَّلُهُمْ آدَمُ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ وَكَانَ بَيْنَهُمَا أَنْبِيَاءُ كَثِيرُونَ . ٱلْأَنْبِيَاءُ ٱلْمَذْكُورُونَ فِي ٱلْقُرْآنِ خَمْسَةٌ وَعِشْرُونَ .

Vježba 32

(Redni brojevi)

Prvi halifa je Ebu Bekr, drugi Omer, treći Osman, a četvrti Alija. Prvi halifa od Umejjevića je Muavija, sin Ebu Sufjanov, a posljedni je Mervan, sin Muhammedov. On je

ubijen u šestoj godini svoga hilafeta, u zulhidždžetu stotinu trideset i druge godine poslije Hidžreta. Zatim je vlast prešla u ruke Abbasovića. Prvi halifa od njih je Ebul-Abbas Es-seffah. U Bosnu je Islam došao u devetom stoljeću poslije Hidžreta. Mi učimo u našoj školi osam godina. Ja sam u trećem razredu, a Salih u sedmom. Mi smo u prvoj polovici druge hiljade po Hidžretu.

Vježba 33

(Dioni brojevi)

جِئْتُ إِلَيْكَ مَرَّتَيْنِ وَجِئْتَ إِلَيَّ مَرَّةً وَاحِدَةً . قَرَأْتُ هٰذَا
ٱلدَّرْسَ تِسْعَ مَرَّاتٍ . هٰذَا ٱلْحَبْلُ مُثَنًّى وَذَاكَ مُرَبَّعٌ . يَمْشِي ٱلْعَسْكَرُ
أَرْبَعَةً أَرْبَعَةً (رُبَاعَ). قَرَأْتُ هٰذَا ٱلْكِتَابَ دَفَعَاتٍ وَأَنْتَ قَرَأْتَ رُبْعَهُ.
اَلثُّمْنُ نِصْفُ ٱلرُّبْعِ . اَلسَّنَةُ مُقَسَّمَةٌ إِلَى ٱثْنَيْ عَشَرَ جُزْءًا . اَلشَّهْرُ
جُزْءٌ وَاحِدٌ مِنِ ٱثْنَيْ عَشَرَ جُزْءًا مِنَ ٱلسَّنَةِ . قَسِّمْ هٰذِهِ ٱلدَّرَاهِمَ
أَسْدَاسًا ! اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ فَاطِرِ ٱلسَّمَاوَاتِ وَٱلْأَرْضِ جَاعِلِ ٱلْمَلَائِكَةِ
رُسُلًا أُولِي أَجْنِحَةٍ مَثْنَى وَثُلَاثَ وَرُبَاعَ يَزِيدُ فِي ٱلْخَلْقِ مَا يَشَاءُ
إِنَّ ٱللّٰهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ . فَٱنْكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ ٱلنِّسَاءِ
مَثْنَى وَثُلَاثَ وَرُبَاعَ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً .

Vježba 34

(Perfekat)

Muhammed je napisao pismo svome ocu. Je li on napisao pismo svome ocu? Ne, on nije napisao. Učenici su izašli iz škole. Ko traži prijatelja bez mane, ostaće bez prijatelja (oba glagola prevesti u perfektu). Ko kopa jamu svome bratu, sam u nju pada (oba glagola u perfektu). Allah je onaj koji je

stvorio nebesa i zemlju. On je napisao veliku knjigu. Ahmed je otvorio knjigu i počeo čitati. Ko mnogo jede, mnogo i pije. Ko mnogo jede i pije, mnogo i spava. Ko mnogo spava, promaši ga veliko dobro (u perfektu).

Vježba 35

(Perfekat i imperfekat)

هَلْ كَتَبْتُمْ مَا أَمَرْتُكُمْ ؟ نَعَمْ كَتَبْنَا ذَلِكَ كُلَّهُ بِأَحْسَنِ
خَطٍّ عَلَى أَجْمَلِ وَرَقٍ . هَلْ قَرَأْتِ يَا فَاطِمَةُ ٱلْكِتَابَ ٱلَّذِى
طَبَعَهُ ٱلطَّابِعُ فِى هَذِهِ ٱلْأَيَّامِ ؟ نَعَمْ قَرَأْتُهُ بِكُلِّ لَذَّةٍ وَوَجَدْتُ
فِيهِ حِكَمًا كَثِيرَةً وَفَوَائِدَ عَظِيمَةً لِلدِّينِ وَٱلدُّنْيَا . هَلْ قَرَأْتَهُ
أَنْتَ يَا مُحَمَّدُ ؟ لَا مَا قَرَأْتُهُ أَنَا وَلَكِنْ أَبْدَأُ قِرَاءَتَهُ عَنْ قَرِيبٍ .
كُلُّنَا نَفْرَحُ بِقُدُومِ ٱلْعِيدِ . فِى عِيدِ ٱلْأَضْحَى تُذْبَحُ ٱلْأَضَاحِى .
صَالِحٌ جَمَعَ فِى مَكْتَبَتِهِ كُتُبًا كَثِيرَةً وَقَرَأَ بَعْضَهَا وَيَقْرَأُ بَعْدَ
ذَلِكَ بَعْضَهَا . ٱلْكَذُوبُ قَدْ يَصْدُقُ . نَحْنُ نَدْرُسُ وَأَنْتُمْ
تَلْعَبُونَ . ٱلْجَوَادُ قَدْ يَعْثُرُ . ٱللهُ يَعْلَمُ مَا تَعْمَلُونَ . كَثِيرٌ مِنَ
ٱلْأَغْنِيَاءِ لَا يَعْرِفُونَ قَدْرَ ٱلْعِلْمِ . أَفْهَمُ ٱلنَّاسِ مَنْ يَنْظُرُ ٱلْعَوَاقِبَ .
إِنَّ ٱللهَ لَا يَنْظُرُ إِلَى صُوَرِكُمْ وَأَمْوَالِكُمْ وَلَكِنْ يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ
وَأَعْمَالِكُمْ . كُلٌّ يَحْصُدُ مَا زَرَعَ . خَيْرُ ٱلنَّاسِ مَنْ يَنْفَعُ ٱلنَّاسَ .

Vježba 36

(Slaganje glagola sa subjektom)

Učitelji nas poučavaju svakom dobru i mnogim naukama. Učenici pitaju učitelja ono što ne znaju. Učiteljice napišu djevojčicama (لِلْبَنَاتِ) šta će naučiti. Vratar otvori školska

vrata prije nego se sunce rodi (rođenja sunca), a prije toga pomete školu. Gramatičari dijele rečenice u arapskom jeziku na dvije vrste: imenske i glagolske rečenice. Približilo se vrijeme molitve. Mi idemo i klanjamo u džamiji. Jeste li čuli nove vijesti u novinama? Učenici su otišli svojim kućama, a poslije petnaest dana će se povratiti u školu. Učenice dobro uče u Kur'anu. Vas dvojica ste naučili dvadeset sura napamet.

Vježba 37

(Glagoli كَانَ i صَارَ)

كَانَ أَبُو حَنِيفَةَ عَالِمًا فَاقَ أَهْلَ عَصْرِهِ فِي ٱلْعُلُومِ • كَانَ
ٱلنَّبِيُّ صَلَّى ٱللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُودُ ٱلْمَرْضَى وَيَتْبَعُ ٱلْجَنَائِزَ وَيَجْلِسُ
مَعَ ٱلْفُقَرَاءِ • إِنْ كَانَ ٱلْكَلَامُ مِنْ فِضَّةٍ فَٱلسُّكُوتُ مِنْ ذَهَبٍ •
رُبَّمَا كَانَ ٱلسُّكُوتُ جَوَابًا • صِرْنَا عُلَمَاءَ بَعْدَ أَنْ (مَا) كُنَّا جُهَلَاءَ •
ذُو ٱلْوَجْهَيْنِ لَا يَكُونُ عِنْدَ ٱللّٰهِ وَجِيهًا • لَا تَصِيرُ عَالِمًا إِلَّا
بِٱلْجِدِّ وَٱلِاجْتِهَادِ • كَانَ ٱلرَّشِيدُ مَلِكًا عَادِلًا وَكَانَ يُحِبُّ ٱلْعِلْمَ
وَٱلْعُلَمَاءَ • لَا رَاحَةَ لِلْجَسَدِ إِذَا كَانَ فِيهِ حَسَدٌ • اَلْجَاهِلُ عَدُوٌّ
لِنَفْسِهِ فَكَيْفَ يَكُونُ صَدِيقًا لِغَيْرِهِ • صِرْتُ كَبِيرًا بَعْدَ أَنْ (مَا)
كُنْتُ صَغِيرًا وَعَالِمًا بَعْدَ أَنْ (مَا) كُنْتُ جَاهِلًا • مَنْ كَسَبَ وَ
حَفِظَ صَارَ غَنِيًّا • كَانَ ٱللّٰهُ عَلِيمًا حَكِيمًا • إِنَّ ٱلشَّيْطَانَ كَانَ
لِلْإِنْسَانِ عَدُوًّا مُبِينًا • إِنَّ ٱلصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا
مَوْقُوتًا • اَلْعَالِمُ يَعْرِفُ ٱلْجَاهِلَ لِأَنَّهُ كَانَ جَاهِلًا وَٱلْجَاهِلُ لَا
يَعْرِفُ ٱلْعَالِمَ لِأَنَّهُ مَا كَانَ عَالِمًا •

Vježba 38

(Pasiv)

Je li štampana ona knjiga? Ne, a štampaće se naskoro. Nauka se traži da se po njoj postupa (لِيُعْمَلَ بِهِ). Junak se poznaje u boju, a pametan u srdžbi. Ne poznaje se prijatelj nego u muci (potrebi). Ti ćeš biti pitan za sve svoje poslove. Čovjek se poznaje po svojim pohvalnim svojstvima. Imena velikih ljudi se uvijek spominju. Ova je knjiga teška, nije je moguće razumjeti, a ta je sasvim laka, razumije se brzo. Kradljivci su pohvatani (قُبِضَ عَلَيْهِمْ) i odvedeni (ذُهِبَ بِهِمْ) u zatvor. Knjige se štampaju u štamparijama. Ova je knjiga pisana rukom njena pisca. Ovaj je dinar kovan u Beogradu.

Vježba 39

(Načini imperfekta)

لَنْ تَبْلُغَ ٱلْعِلْمَ إِلَّا بِٱلْجِدِّ وَ ٱلِاجْتِهَادِ فِى ٱلْأَيَّامِ وَ ٱلسَّهَرِ
فِى ٱللَّيَالِى . لَمْ نَسْمَعْ أَنَّ أَحَدًا صَارَ عَالِمًا بِٱلْكَسَلِ . مَنْ لَمْ يَكُنْ
ذِئْبًا أَكَلَتْهُ ٱلْكِلَابُ . لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ
لِنَفْسِهِ . أَنْفَعُ ٱلْأَشْيَاءِ أَنْ يَعْرِفَ ٱلرَّجُلُ قَدْرَ مَنْزِلَتِهِ وَ مَبْلَغَ عَقْلِهِ
ثُمَّ يَعْمَلَ بِحَسَبِهِ . مَنْ لَمْ يَعْلَمْ لَمْ يَسْلَمْ . لَأَنْ يَمُوتَ ٱلْإِنْسَانُ
لِيُخَلِّفَ مَالًا لِأَعْدَائِهِ خَيْرٌ مِنْ أَنْ يَحْتَاجَ فِى حَيَاتِهِ إِلَى أَحِبَّائِهِ .
اَلرَّجُلُ ٱلتَّامُّ مَنْ يَنْفَعُ غَيْرَهُ وَ لَا يَعْدَمُ خَيْرَهُ . اَلْجَوَادُ يَأْكُلُ مَالَهُ
وَ ٱلْبَخِيلُ يَأْكُلُهُ مَالُهُ . بِرُكُوبِ ٱلْأَهْوَالِ تُكْتَسَبُ ٱلْأَمْوَالُ .
مَنْ مَدَّ يَدَهُ إِلَى بَابٍ مِنْ أَبْوَابِ ٱلْعَمَلِ تُفْتَحُ لَهُ أَبْوَابٌ مِنَ ٱلرِّزْقِ .
لَا تَطْمَعْ فِى كُلِّ مَا تَسْمَعُ . مَنْ لَزِمَ ٱلرُّقَادَ عَدِمَ ٱلْمُرَادَ . إِذَا لَمْ

يَكُنْ وِفَاقٌ فِرَاقٌ • لَنْ تُصَالِحَ ٱلنَّاسَ وَأَنْتَ فَاسِدٌ • مَنْ يَزْرَعِ
ٱلْعُدْوَانَ يَحْصُدِ ٱلْخُسْرَانَ • مَا لَا يَنْبَغِى أَنْ تَفْعَلَهُ فِى ٱلْجَهْرِ فَلَا
تَفْعَلْهُ فِى ٱلسِّرِّ • مَنْ لَمْ يَجْعَلِ ٱللهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِنْ نُورٍ •

Vježba 40

(Imperativ)

Traži nauku od bešike do motike (groba)! Radi za ovaj svijet kao da ćeš uvijek živjeti, a radi za budući svijet kao da ćeš sutra umrijeti! Nek svaki od vas traži korisnu nauku! Čuvajte svoje knjige, nemojte po njima pisati! Bože, smiluj mi se i oprosti mi grijehe! Ne hlepi za imetkom ni za časti, nego stiči vrline! Tražite nauku makar u Kini! Ne gledaj u onoga koji govori, nego gledaj u ono što govori! Budi zadovoljan (إِقْنَعْ) sa onim što ti je Bog udijelio, bićeš bogat. Ne ostavljaj svoga prijatelja u (عِنْدَ) nuždi! Reci istinu, makar i gorka bila! Učenici, slušajte što ću vam reći! Budite uvijek dobri, slušajte savjete onih koji su od vas stariji, znajte da je sreća u nauci. Nek vam vjera bude najskuplja stvar!

Vježba 41

(ن za pojačanje)

لَا تَتْرُكَنَّ عَمَلَ يَوْمِكَ لِغَدِكَ ! لَا تَنْظُرَنَّ إِلَى مَنْ قَالَ
وَٱنْظُرَنَّ إِلَى مَا قَالَ •

لَا تَنْظُرَنَّ إِلَى ٱمْرِئٍ مَا أَصْلُهُ
وَٱنْظُرْ إِلَى أَفْعَالِهِ ثُمَّ ٱحْكُمِ

لَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ لَأَضْرِبَنَّكَ • لَإِنْ أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَ
لَتَكُونَنَّ مِنَ ٱلْخَاسِرِينَ • أُنْظُرَنَّ إِلَى مَنْ فَوْقَكَ فِى ٱلدِّيَانَةِ وَ لَا

تَنظُرَنَّ إِلَى مَنْ هُوَ تَحْتَكَ فِيهَا • وَ ٱنْظُرَنَّ إِلَى مَنْ هُوَ دُونَكَ

فِى ٱللَّذَّاتِ ٱلدُّنْيَوِيَّةِ وَ لَا تَنْظُرَنَّ إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقَكَ فِيهَا •

أَلَا لَا تَحْزَنْ أَخَا ٱلْبَلِيَّةْ فَلِلرَّحْمٰنِ أَلْطَافٌ خَفِيَّةْ

لَا تَطْلُبَنَّ ٱلْعِلْمَ إِلَّا لِنَيْلِ ٱلْفَضَائِلِ وَٱلْعَمَلِ ٱلصَّالِحِ • لَا

تَجْعَلَنَّهُ وَسِيلَةً لِكَسْبِ ٱلنَّفَقَةِ وَٱلزَّادِ فَقَطْ •

Vježba 42

Particip aktivni i particip pasivni

Darežljivost je pohvalno svojstvo. Ovaj je učenik pohvaljen na ispitu od svih učitelja. Nauka i lijepo vladanje je što ja od vas tražim (مَطْلُوبِى). Ministar Ibni Mukle (اِبْنُ مُقْلَةَ) je bio vješt lijepopisac. On je znamenit u nauci. Ubica pravednog vladara Omera je Ebu Lu-lue. Ebu Bekr je onaj koji je sakupio (جَامِعُ) Kur'an u jednu zbirku. Ebul-Esved je onaj koji je uspostavio (وَاضِعُ) nauku o arapskoj gramatici. Ovaj je čovjek meni poznat. Prošlôst se ne spominje. Ova je stvar vrlo čudnovata. Hadždžadž je bio nasilnik. Ebu Bekr es-Siddik i Omer el-Faruk su bili vrlo darežljivi i pravedni. Zejd je vrlo siromašan, a Amr je pospanac. Ovo je vrlo velika varka.

Vježba 43

(Infinitiv)

اُنْظُرْ فِى خُرُوجِكَ قَبْلَ مَدْخَلِكَ ! بُشْرَى لَكُمْ أَيُّهَا ٱلطَّلَبَةُ

ٱلْمُجِدُّونَ ! إِذَا كَانَ ٱلرَّجُلُ فِى شُغْلٍ فَلَا تَحْرِمْهُ مِنْهُ فَإِنَّ فِى

ٱلْحِرْمَانِ ضَرَرًا لَهُ • اُطْلُبْ رِضْوَانَ ٱللهِ تَعَالَى وَ ٱسْأَلْ غُفْرَانَهُ !

طَلَبُ ٱلْعِلْمِ مِنَ ٱلْأَعْمَالِ ٱلصَّالِحَةِ • قَبُولُ ٱلْهَدِيَّةِ مِنَ ٱلسُّنَّةِ •

اَلْعِلْمُ فِى ٱلصِّغَرِ كَٱلنَّقْشِ فِى ٱلْحَجَرِ • اَلسَّلَامَةُ فِى ٱلسُّكُوتِ •
وَعْدُ ٱلْكَرِيمِ دَيْنٌ • اَلْفِسْقُ وَٱلْقَتْلُ وَٱلسَّرِقَةُ مِنْ أَقْبَحِ ٱلْخِصَالِ •
اَلسُّؤَالُ مِفْتَاحُ ٱلْعِلْمِ • زَهَادَةُ ٱللَّذَّاتِ مِنَ ٱلْأَشْيَاءِ ٱلْمَمْدُوحَةِ
فِى ٱلدِّينِ •

سُرُورُ ٱلنَّاسِ فِى لُبْسِ ٱللِّبَاسِ
وَجَمْعُ ٱلْعِلْمِ فِى تَرْكِ ٱلنُّعَاسِ

اَلْقَلْبُ مَحَلُّ حِفْظِ ٱلْأَسْرَارِ • غَلَبَةُ ٱلْأَشْرَارِ مِنْ أَعْظَمِ
ٱلشُّرُورِ •

Vježba 44

(II vrsta glagola)

Moj me je otac poučio pisanju. Učitelji nas u školi poučavaju raznim naukama. Treba da i mi paučavamo druge (osim nas غَيْرَنَا). Čovjek snuje, a Bog određuje. Treba da razlikujemo dobro od zla. Stiči nauku, poštuj vjeru, roditelje i učitelje! Počastite nas vašom posjetom! Raspolovi ovu jabuku među sobom i svojim bratom! Nemojte ponižavati nikoga! Ovo je pismo predano (سُلِّمَ إِلَى) njegovu vlasniku. Pozdravi starije kada pokraj njih prođeš!

Vježba 45

(II vrsta glagola)

زَيِّنُوا أَنْفُسَكُمْ بِٱلصِّفَاتِ ٱلْجَمِيلَةِ وَٱلْعُلُومِ ٱلنَّافِعَةِ • رَبِّ يَسِّرْ
وَلَا تُعَسِّرْ رَبِّ تَمِّمْ بِٱلْخَيْرِ • سُئِلَ ٱلْإِسْكَنْدَرُ : مَا بَالُكَ تُعَظِّمُ
مُؤَدِّبَكَ أَكْثَرَ مِنْ تَعْظِيمِكَ لِأَبِيكَ ؟ فَقَالَ : إِنَّ أَبِي سَبَبُ

حَيَاتِي ٱلْفَانِيَةِ وَمُؤَدِّبِي سَبَبُ حَيَاتِي ٱلْبَاقِيَةِ • يُسَبِّحُ لِلّٰهِ مَا فِي
ٱلسَّمٰوَاتِ وَٱلْأَرْضِ • وَلَا نُكَذِّبُ بِآيَاتِ رَبِّنَا • فَلَنُنَبِّئَنَّ
ٱلَّذِينَ كَفَرُوا بِمَا عَمِلُوا • يَا أَيُّهَا ٱلرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ •
اَلْإِنْسَانُ مُرَكَّبٌ مِنَ ٱلرُّوحِ وَٱلْجَسَدِ • اَلتَّدْبِيرُ نِصْفُ ٱلْعَيْشِ •
لُقِّبَ عُمَرُ بْنُ ٱلْخَطَّابِ ٱلْفَارُوقَ لِأَنَّهُ كَانَ يُفَرِّقُ بَيْنَ ٱلْحَقِّ وَٱلْبَاطِلِ •
سَلَّمْنَا أَمْرَنَا إِلَيْكَ فَدَبِّرْ أُمُورَنَا بِٱلْحِكْمَةِ • مَنْ لَمْ يُؤَدِّبْهُ
ٱلْأَبَوَانِ يُؤَدِّبْهُ ٱلْمَلَوَانِ • فَتِّشْ فِي هٰذَا ٱلْكِتَابِ هَلْ تَجِدُ فِيهِ
ذِكْرًا لِدُخُولِ ٱلْإِسْلَامِ فِي بِلَادِنَا • فَتَّشْتُهُ فَوَجَدْتُ فِيهِ أَخْبَارًا
كَثِيرَةً تُبَيِّنُ حَقِيقَةَ ذٰلِكَ •

Vježba 46

(III vrsta glagola)

Sjedi sa pametnima, a ne druži se sa neznalicama! Mi se dopisujemo uvijek jedan s drugim, jer znademo da je dopisivanje pola viđenja. Treba da potpomažemo jedan drugog. Mi svake godine zajedno putujemo po lijepim krajevima Bosne i gledamo djela naših pređa. Prekinuti sa zlikovcima je pohvalno djelo. Kada navali neprijatelj na našu domovinu, mi ćemo je braniti. Knjiga je drug koji ti nije licemjeran niti te kori. Ja se slažem s tobom u mišljenju. Požurite sa dobrim djelima prije smrti! Bog vas blagoslovio!

Vježba 47

(IV vrsta glagola)

أَسْرِعْ إِلَى ٱلْخَيْرَاتِ كُلَّمَا أَصْبَحَ ٱلصَّبَاحُ وَأَمْسَى ٱلْمَسَاءُ •
أَعْلِمْنِي بِنَجَاحِكَ بِمَكْتُوبٍ تُرْسِلُهُ إِلَيَّ بِٱلْبَرِيدِ • إِنَّ ٱللّٰهَ أَرْسَلَ

رُسُلَهُ بِٱلْبَيِّنَاتِ وَٱلْحُجَجِ ٱلْقَاطِعَةِ لِيُنْذِرُوا ٱلنَّاسَ • إِنَّ ٱللهَ
أَكْرَمَنَا بِٱلْعَقْلِ وَفَضَّلَنَا بِهِ عَلَى جَمِيعِ ٱلْحَيَوَانَاتِ • حَضَرَ
رَجُلٌ بَيْنَ يَدَىْ بَعْضِ ٱلْمُلُوكِ فَأَغْلَظَ لَهُ ٱلسُّلْطَانُ فَقَالَ لَهُ
ٱلرَّجُلُ : إِنَّمَا أَنْتَ كَٱلسَّمَاءِ إِذَا أَرْعَدَتْ وَأَبْرَقَتْ فَقَدْ قَرُبَ
خَيْرُهَا • فَسَكَنَ غَضَبُهُ وَأَحْسَنَ إِلَيْهِ • أَحْبِبْ حَبِيبَكَ هَوْنًا مَّا
ــ عَسَى أَنْ يَكُونَ بَغِيضَكَ يَوْمًا مَّا • وَأَبْغِضْ بَغِيضَكَ
هَوْنًا مَّا ــ عَسَى أَنْ يَكُونَ حَبِيبَكَ يَوْمًا مَّا • أَحْسِنْ إِلَى
جَارِكَ تَكُنْ مُسْلِمًا • ٱلْعَدْلُ سُورٌ لَا يُغْرِقُهُ مَاءٌ وَلَا يُحْرِقُهُ
نَارٌ • أَكْرِمُوا أَوْلَادَكُمْ وَحَسِّنُوا آدَابَهُمْ • إِنَّ رَبَّنَا أَسْعَدَنَا
لِأَنَّهُ جَعَلَنَا مِنْ أُمَّةِ سَيِّدِ ٱلْمُرْسَلِينَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ • ٱللُّؤْلُؤُ
يُخْرَجُ مِنَ ٱلْبِحَارِ ٱلْعَمِيقَةِ بِٱلْجُهُودِ ٱلْكَثِيرَةِ • لَا تُقْسِمْ
بِٱللهِ كَثِيرًا •

Vježba 48

(V vrsta glagola)

Ti se dobro sjećaš što si u mladosti čuo. Ko u mladosti ne nauči, neće u starosti napredovati. Razmisli o posljedicama svojih djela! Ako nisi junak, a ti se pojunači. Govoriš li arapski? Da, ja govorim i pišem arapski. Treba da naučiš i jedan evropski jezik. Mi se čudimo ljudima koji ne znaju vrijednost poznavanja jezika. Nemojte se oholiti, jer je oholost sasvim ružna. Musejlime se je pravio Božijim poslanikom, te su ga nazvali lašcem. Proti njega je Ebu Bekr opremio vojsku, te su se njegove pristaše raspršile. Sve što je na ovom svijetu, mijenja se. Dozvoljavaš li da te posjetim? Da, izvoli!

Vježba 49

(VI vrsta glagola)

هُمْ يَتَنَاصَرُونَ فِي ٱلْحَقِّ . يَا أَيُّهَا ٱلَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا
قِيلَ لَكُمُ ٱنْفِرُوا فِي سَبِيلِ ٱللهِ ٱثَّاقَلْتُمْ إِلَى ٱلْأَرْضِ . أَرَضِيتُمْ
بِٱلْحَيَاةِ ٱلدُّنْيَا فَمَا مَتَاعُ ٱلْحَيَاةِ ٱلدُّنْيَا فِي ٱلْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ . لَمَسْجِدٌ
أُسِّسَ عَلَى ٱلتَّقْوَى مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ فِيهِ فِيهِ رِجَالٌ
يُحِبُّونَ أَنْ يَتَطَهَّرُوا وَٱللهُ يُحِبُّ ٱلْمُطَّهِّرِينَ . يَا أَيُّهَا ٱلْمُدَّثِّرُ قُمْ
فَأَنْذِرْ . وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا . وَتَعَاوَنُوا عَلَى ٱلْبِرِّ وَٱلتَّقْوَى
وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى ٱلْإِثْمِ وَٱلْعُدْوَانِ . لَا تَتَمَارَضُوا فَتَمْرَضُوا .
تَقَاتَلَ ٱلْقَبِيلَتَانِ ثُمَّ تَفَاهَمَ ٱلزُّعَمَاءُ وَتَصَالَحَ ٱلْقَوْمُ وَتَشَارَكُوا
فِي ٱلْعَمَلِ . إِنَّ ٱللهَ تَعَالَى وَفَّقَنَا لِلتَّفَاهُمِ وَعَدَمِ ٱلتَّنَازُعِ . لَا
تَحَاسَدُوا وَلَا تَنَاجَشُوا وَلَا تَبَاغَضُوا وَلَا تَدَابَرُوا وَكُونُوا
عِبَادَ ٱللهِ إِخْوَانًا .

Vježba 50

(VII vrsta glagola)

Ovaj se put grana na tri strane. Ja sam raspoložen (يَنْشَرِحُ صَدْرِي) za to. Ova se je stvar već zaplela. Putovali smo zajedno do gradskih vrata, a onda sam se ja odvojio. Kad smo stigli do vrata, vrata su se otvorila. Ovaj se štap od udaranja rascijepio i kora mu se ogulila. To se stablo izvalilo od žestokog vjetra. Poslije propasti Umejjevića propali su i Abbasovići. Ja sam se ovdje zavarao. Poslije kiše oblaci su se rastupili. Veza ljubavi se među njima prekinula.

Vježba 51

(VIII vrsta glagola)

لَا تَحْتَقِرْ أَحَدًا مِنَ ٱلنَّاسِ إِنْ أَرَدْتَ أَنْ لَا يَحْتَقِرُوكَ •
إِحْتِكَارُ ٱلطَّعَامِ عِنْدَ ٱحْتِيَاجِ ٱلنَّاسِ إِلَيْهِ حَرَامٌ • إِنْ كُنْتَ تَسْتَتِرُ
عِنْدَ ٱلْفِعْلِ ٱلْقَبِيحِ عَنِ ٱلنَّاسِ فَإِنَّهُ لَا يُمْكِنُكَ أَنْ تَسْتَتِرَ
عَنِ ٱللهِ • أَنَا أَعْتَذِرُ إِلَيْكَ مِنْ ذَنْبِي • نَحْنُ مُفْتَقِرُونَ إِلَيْكَ
وَمُفْتَخِرُونَ بِكَ • وَلَقَدْ يَسَّرْنَا ٱلْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ
مُدَّكِرٍ • لَا بُدَّ أَنْ تَنْتَهِزَ لِهَذَا ٱلْعَمَلِ ٱلْفُرْصَةَ وَأَنْ تَحْتَرِسَ
مِمَّنْ يَلْتَمِسُ إِبْطَالَهُ • اِفْتَرَشَ ٱلدُّبُّ عَلَى ٱلطَّرِيقِ وَأَرَادَ أَنْ
يَفْتَرِسَنَا • اِفْتَرَضَ ٱللهُ عَلَيْنَا خَمْسَ صَلَوَاتٍ فِي ٱلْيَوْمِ وَٱللَّيْلَةِ •
اِخْتَلَطَ ٱلْخَبِيثُ بِٱلطَّيِّبِ • اِشْتَرَطْتُ عَلَيْهِ أَنْ يَحْتَفِظَ بِمَا أَعْطَيْتُهُ
فَٱمْتَنَعَ مِنْ أَخْذِهِ • إِنْ أَرَدْتَ أَنْ تَنْتَفِعَ بِهَذَا ٱلْكِتَابِ
فَطَالِعْهُ ثُمَّ تَدَبَّرْ كَلِمَاتِهِ • اَلْاِعْتِرَافُ بِٱلذَّنْبِ خَيْرٌ مِنَ
ٱلْكَذِبِ •

Vježba 52

(IX vrsta glagola)

Skvasilo mu se lice od mnogih suza. U proljeće se sve bašče zazelene. Kosa u starosti pobijeli. Muhammed alejhisselam je rekao: »Čije se noge upraše na Božjem putu, Bog će mu ih sačuvati od vatre«. Lice mu je sasvim požutjelo. Taj se štap sasvim iskrivio. Bože učini svijetlim moje lice onog dana, kada budu svijetla lica tvojih ugodnih robova, a nemoj ocrniti moje lice onog dana, kada pocrne lica tvojih neprijatelja!

Vježba 53

(X, XI, XII i XIII vrsta glagola)

إِنَّا نَسْتَغْرِبُ مِمَّنْ يَطْلُبُ ٱلْمَالَ وَ لَا يَطْلُبُ ٱلْعِلْمَ وَ نَسْتَبْشِرُ
إِذَا أَبْصَرْنَا طَالِبًا مُجِدًّا • إِذَا صَلَّيْتَ فَٱسْتَقْبِلِ ٱلْقِبْلَةَ • اِسْتَفْسِرْ
أُسْتَاذَكَ عَنْ هٰذِهِ ٱلْكَلِمَةِ ٱلْغَرِيبَةِ • اَلْقَاضِى يَسْتَشْهِدُ ٱلرَّجُلَ أَوْ
يَسْتَحْلِفُهُ • قِرَاءَتِى لِهٰذِهِ ٱلرِّسَالَةِ ٱسْتَغْرَقَتْ سَاعَتَيْنِ • لَا تَأْخُذْ مَا
تَسْتَحْسِنُهُ حَتَّى تَسْتَأْذِنَ صَاحِبَهُ • اِسْوَدَّتِ ٱلْأَرْضُ مِنْ شِدَّةِ ٱلْحَرَارَةِ
وَ ٱصْفَارَّتِ ٱلنَّبَاتَاتُ كُلُّهَا • قَدِ ٱحْدَوْدَبَ هٰذَا ٱلرَّجُلُ مِنَ ٱلْكِبَرِ •
لَمَّا أَخْبَرُوهُ بِمَوْتِ صَدِيقِهِ ٱغْرَوْرَقَتْ عَيْنَاهُ مِنَ ٱلْحُزْنِ • مَنِ
ٱسْتَحْسَنَ قَبِيحًا فَقَدْ عَمِلَهُ • اَلْبَدْوُ يَخْشَوْشِنُونَ فِى لِبَاسِهِمْ • قِيلَ
لِبَعْضِ ٱلْكُرَمَاءِ: كَيْفَ ٱكْتَسَبْتَ مَكَارِمَ ٱلْأَخْلَاقِ وَ ٱلتَّأَدُّبَ
مَعَ ٱلْأَضْيَافِ فَقَالَ : كَانَتِ ٱلْأَسْفَارُ تُحْوِجُنِى إِلَى أَنْ أَفِدَ عَلَى
ٱلنَّاسِ فَمَا ٱسْتَحْسَنْتُ مِنْ أَخْلَاقِهِمُ ٱتَّبَعْتُهُ وَ مَا ٱسْتَقْبَحْتُهُ ٱجْتَنَبْتُهُ •

Vježba 54

(دَحْرَجَ i od njega proširene vrste)

Istina se ukazala, a ti se praviš nevještim. Prevedi ovu rečenicu na naš jezik! Već sam je preveo. Kada smo izašli iz kuće, čuli smo veliko pomaganje. On se pravi filozofom, a nije filozof. Zemlja se žestoko potresla. Ova je sablja okićena skupocjenim draguljima. Prevodilac ove knjige je glasoviti učenjak. Neprijatelj se je povukao pa ne čujemo rzanje njegovih konja. Zašto si se u licu smrknuo? Ko bude od vatre

(pakla) odvraćen, taj se je spasio. Kad je dan studen, trebaš se ogrnuti i čarape obući. Smiri se, već se je neprijatelj povukao za brdo.

Vježba 55

(Nepravilni glagol اَلْمُضَاعَفُ)

تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ . حُفَّتِ ٱلْجَنَّةُ بِٱلْمَكَارِهِ وَحُفَّتِ ٱلنَّارُ بِٱلشَّهَوَاتِ . مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَسْلَمَ فَلْيَلْزَمِ ٱلصَّمْتَ . مَنْ سَرَّتْهُ حَسَنَتُهُ وَسَاءَتْهُ سَيِّئَتُهُ فَهُوَ مُؤْمِنٌ . اَلدَّالُّ عَلَى ٱلْخَيْرِ كَفَاعِلِهِ . مُدَّ رِجْلَيْكَ عَلَى قَدْرِ لِحَافِكَ . قِيلَ لِمَجْنُونٍ : عُدَّ لَنَا ٱلْمَجَانِينَ فَقَالَ : هٰذَا طَوِيلٌ وَلٰكِنْ أَعُدُّ ٱلْعُقَلَاءَ . يَسُرُّنِي أَنَّكَ نَجَحْتَ فِي ٱلْاِمْتِحَانِ : مَنْ غَشَّنَا فَلَيْسَ مِنَّا . لَا يَحِلُّ فِي دِينِنَا شُرْبُ ٱلْمُسْكِرَاتِ . إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ ٱللّٰهِ قَدْ ضَلُّوا ضَلَالاً بَعِيدًا . أَظُنُّكَ رَجُلًا صَادِقًا . جَلَسَ ٱلْاِسْكَنْدَرُ يَوْمًا فَمَا رُفِعَ إِلَيْهِ حَاجَةٌ فَقَالَ : لَا أَعُدُّ هٰذَا ٱلْيَوْمَ مِنْ أَيَّامِ مُلْكِي . قَالَ عَلِيٌّ رَضِيَ ٱللّٰهُ عَنْهُ : أَنَا لَا أَكُرُّ عَلَى مَنْ يَفِرُّ وَلَا أَفِرُّ مِمَّنْ يَكُرُّ . مَنْ حَجَّ ٱلْبَيْتَ يُسَمَّى حَاجًّا . اَلْحُجَّاجُ ضُيُوفُ ٱللّٰهِ . مَنْ سَبَّكَ فَلَا تَسُبَّهُ فَإِنَّ سَبَّهُ لَا يَضُرُّكَ . يُصَفُّ ٱلنَّاسُ وَرَاءَ ٱلْإِمَامِ صُفُوفًا . شَقَّ عَلَيَّ عُقُوقُكَ لِوَالِدَيْكَ . قَلَّ أَنْ يَنْجَحَ فِي ٱلْحَيَاةِ ٱلْعَاقُّ لِوَالِدَيْهِ . إِنَّا نَوَدُّ أَنْ تَكُونَ مِنَ ٱلَّذِينَ يَبَرُّونَ ٱلْوَالِدَيْنِ .

Vježba 56

(Proširene vrste glagola أَلْمُضَاعَفُ)

Nijedan od vas neće biti vjernik (لَا يُؤْمِنُ) dok ne voli svome bratu što voli sebi. Pripravi za svaki posao što je potrebno! Ustrajati u malom grijehu je jedan od velikih grijeha. Jeste li osjetili studen? Vladar je sa svojom vojskom raspršio neprijatelje. Ovu je džamiju popravio jedan bogat čovjek. Ponovi ovu lekciju pet puta! Salih je raspravljao sa svojim protivnicima (حَاجَّ خُصَمَاءَهُ). Ja iz tvoga odgovora zaključujem da si naučio cijelu lekciju. Egipat se proteže od Abesinije do Sredozemnog Mora. Ovaj se zid hoće da sruši. Pisac ovoga djela pomagao se je raznim djelima.

Vježba 57

(Nepravilni glagol اَلْمَهْمُوزُ)

إِذَا قَرَأْتَ ٱلْقُرْآنَ فَٱسْتَعِذْ بِٱللهِ مِنَ ٱلشَّيْطَانِ ٱلرَّجِيمِ • كُلُّ
رَاعٍ مَسْؤُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ • أَنْتُمْ تُسْأَلُونَ عَنْ أَعْمَالِكُمْ • اِسْأَلِ
ٱلْمُعَلِّمَ عَنْ مَعْنَى هٰذَا ٱلْكَلَامِ • بَدَأْنَا قِرَاءَةَ هٰذَا ٱلْكِتَابِ قَبْلَ
يَوْمَيْنِ • إِنْ كُنْتَ ظَمِئْتَ فَٱشْرَبْ مِنْ هٰذَا ٱلْمَاءِ ٱلْبَارِدِ • نَشَأَ
هٰذَا ٱلشَّابُّ فِي عَفَافٍ وَصِيَانَةٍ • جِئْتُهُ وَهُوَ يَأْكُلُ فَغَضِبَ
ثُمَّ هَدَأَ • خُذْ هٰذِهِ ٱلنَّصِيحَةَ مِنِّي ! لَا تَأْخُذُوا ٱلْفُلُوسَ
بِٱلِٱسْتِقْرَاضِ ! مَا تَقْرَؤُونَ ٱلْيَوْمَ فِي ٱلْمَكْتَبِ ؟ مُرْهُ أَنْ
يَحْفَظَ كِتَابَهُ • خُذْ مَا سَمِعْتَ وَلَا تَسْأَلْ عَمَّنْ قَالَهُ • أَيُّهَا
ٱلطَّلَبَةُ إِنَّا نَأْمُلُ أَنَّكُمْ تَصِيرُونَ عُلَمَاءَ عُقَلَاءَ • اَللَّهُمَّ إِنِّي
أَسْأَلُكَ ٱلْعَفْوَ وَٱلْعَافِيَةَ • سَلُوا ٱللهَ مِنْ فَضْلِهِ فَإِنَّ فَضْلَهُ لَا حَدَّ لَهُ •

أَمَرْنَا أَنْ نُنَزِّلَ ٱلنَّاسَ مَنَازِلَهُمْ • هَذَا ٱلْكِتَابُ مَمْلُوءٌ مِنَ ٱلْحِكَايَاتِ ٱللَّطِيفَةِ •

Vježba 58

(Proširene vrste glagola ٱلْمَهْمُوزُ)

Ko nema povjerenja, nema ni vjere. Ne odgađaj današnjeg posla za sutra! Mnoge riječi u našem jeziku su uzete iz turskog i arapskog jezika. Lako je započeti, ali je teško dovršiti. Vjerujte Boga i Njegova poslanika! Ovo je na me jako djelovalo. Drži se pristojno prema starijima i učenima! Treba da svoju djecu uzgajamo da ljube i poštuju svoju vjeru (na ljubavi vjere i njenu i poštovanju). Ova je škola osnovana radi poučavanja vjerskih i drugih znanosti. Državu Abbasovića je zasnovao Ebul-Abbas es-Seffah. Muhammed a. s. je jeo sa siromasima (آكَلَ ٱلْفُقَرَاءَ). Kad je vladar zauzeo gradove, postavio je u svakom gradu zapovjednika (أَمَّرَ أَمِيرًا). Nevaljalci su se urotili protiv svoga dobročinitelja.

Vježba 59

(Nepravilni glagol ٱلْمِثَالُ)

ٱلْحِكْمَةُ ضَالَّةُ ٱلْمُؤْمِنِ أَيْنَمَا وَجَدَهَا أَخَذَهَا • سَنَةَ تِسْعٍ بَعْدَ ٱلْهِجْرَةِ وَفَدَتْ عَلَى ٱلنَّبِيِّ (صلعم) وُفُودُ قَبَائِلِ ٱلْعَرَبِ فَلِذَلِكَ تُسَمَّى هَذِهِ ٱلسَّنَةُ سَنَةَ ٱلْوُفُودِ • وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى • رُبَّ أَخٍ لَكَ لَمْ تَلِدْهُ أُمُّكَ • ٱلْكَرِيمُ إِذَا وَعَدَ وَفَى • ضَعِي هَذِهِ ٱلْأَشْيَاءَ عَلَى مَكَانِهَا • هَلْ وَضَعْتَ ٱلْقَلَمَ عَلَى مَكَانِهِ؟ دَعْنِي أَضَعْ هَذِهِ ٱلْأَشْيَاءَ هَهُنَا • صِفُوا لَنَا حُسْنَ ٱلرَّبِيعِ وَ

شِدَّةَ ٱلشِّتَاءِ • لَا تَوْجَلْ إِنَّا لَا نَضْرِبُكَ • وَدَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ
تَغْفُلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ • وَعَدَ ٱللهُ ٱلَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
ٱلصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا • عِدَةُ ٱلْكَرِيمِ دَيْنٌ • لَمْ
يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ • رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ
شَيْءٍ رَحْمَةً وَعِلْمًا • وَقِفُوهُمْ إِنَّهُمْ مَسْؤُولُونَ • رَبَّنَا لَا تَكِلْنَا
إِلَى أَنْفُسِنَا • وَسِعَ كُرْسِيُّهُ ٱلسَّمَوَاتِ وَٱلْأَرْضَ • هَذَا مَا
تُوعَدُونَ •

Vježba 60

(Proširene vrste glagola اَلْمِثَالُ)

Osloni se na Boga i u Njeg se pouzdaj! Tri stvari donose tri druge: okretnost donosi bogatstvo, lijenost donosi siromaštvo, a proždrljivost donosi bolest. Nek se muslimani na Boga oslone! Boj se Boga gdje god budeš, pa ćeš biti najpobožniji čovjek. Dostavi mi ovu knjigu! Treba da se zgrada ove škole mnogo proširi. Ovaj se grad počeo širiti. On za ovaj posao zaslužuje veliku nagradu. Bog je iz ništavila stvorio ovaj svijet. Sreo ga je nasred ulice lice u lice. Vladar je uzeo sebi za ministra pametna čovjeka da ga pomaže u poslovima.

Vježba 61

(Nepravilni glagol اَلْأَجْوَفُ)

إِنْ قُلْتَ لَا تَخَفْ وَإِنْ خِفْتَ لَا تَقُلْ • جُبْتُ ٱلْبِلَادَ
طَالِبًا ٱلصَّدِيقَ ٱلْوَفِيَّ فَخَابَ أَمَلِي • تَعِيبُونَ مِنِّي مَا مِثْلُهُ لَا
يُعَابُ • غَابَتِ ٱلشَّمْسُ ٱلْيَوْمَ فِي ٱلسَّاعَةِ ٱلسَّابِعَةِ بَعْدَ نِصْفِ ٱلْيَوْمِ •

نَعُوذُ بِاللهِ أَنْ يُقَالَ فِي أَحَدِنَا : شَابَ وَمَا تَابَ • كَانَ ٱبْنُ بَطُوطَةَ رَجُلًا سَيَّاحًا سَاحَ فِي ٱلْأَرْضِ ثَلَاثًا وَعِشْرِينَ سَنَةً فَلَمَّا آبَ إِلَى وَطَنِهِ صَارَ ٱلنَّاسُ يَسْأَلُونَهُ عَمَّا رَأَى فِي سِيَاحَتِهِ فَأَلَّفَ كِتَابَهُ ٱلَّذِي ٱشْتَهَرَ بِٱسْمِ رِحْلَةِ ٱبْنِ بَطُوطَةَ • بَيْنَ بَلَدِنَا وَبَلَدِكُمْ مَسِيرَةُ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ • اَلطُّيُورُ تَطِيرُ بِأَجْنِحَتِهَا • فِي اَلرَّبِيعِ يَذُوبُ ٱلثَّلْجُ فِي ٱلْجِبَالِ • اِحْذَرْ أَنْ تَفُوتَكَ ٱلصَّلَاةُ • مَا شَاءَ ٱللهُ كَانَ وَمَا لَمْ يَشَأْ لَمْ يَكُنْ • كِدْنَا نَسْقُطُ لَوْ لَا أَنَّ ٱللهَ حَفِظَنَا • بَعْدَ ٱلْفَرَاغِ مِنَ ٱلْمَدْرَسَةِ نَنَالُ ٱلشَّهَادَةَ • حَارَ عَقْلِي مِنْ هَذَا ٱلْأَمْرِ • أَرَدْنَا أَنْ نَبِيعَ هَذَا ٱلْفَرَسَ بِأَلْفِ دِينَارٍ فَبِيعَ بِثَمَانِمِائَةٍ •

Vježba 62

(Proširene vrste glagola اَلْأَجْوَفُ)

Muslimani nisu slikali živih bića, nego su slikali bilje i u tom su dostigli visok stepen. Ja svoju stvar prepuštam Bogu. Ova je jabuka okrugla. Kada ti prijatelj pokloni nešto, ti mu naknadi. Ovoga je starca briga ostarila (obijelila). Čini mi se (يُخَيَّلُ إِلَيَّ) da je ono životinja. Dodajte mi tu knjigu, da je vidim. Poplava je prešla granicu. On se sada pravi kao da spava. Mi se trebamo međusobno pomagati. Nemojte se jedan drugom zaduživati! Bog nagrađuje za dobra djela obilnom nagradom. Kada te pogodi nesreća, ti se Bogu obrati. Ona je ispravno odgovorila. On je jako povodljiv za svakim (لِكُلِّ وَاحِدٍ). Vi tražite od njega pomoći, a ne znate da vam on ne može pomoći.

Vježba 63

(Nepravilni glagol اَلنَّاقِصُ)

جَزَاكُمُ ٱللهُ خَيْرًا عَلَى إِحْسَانِكُمْ إِلَيْنَا ! قَالَ ٱلنَّبِيُّ صَلَّى ٱللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْؤُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ . اَلْكَرِيمُ إِذَا وَعَدَ وَفَى وَإِذَا أَوْعَدَ عَفَا . كُلُّ مَاضٍ بَعِيدٌ وَكُلُّ آتٍ قَرِيبٌ . عَفَا ٱللهُ عَنَّا وَعَنْكُمْ . رَضِيَ ٱللهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ .

رَضِينَا قِسْمَةَ ٱلْجَبَّارِ فِينَا   لَنَا عِلْمٌ وَلِلْجُهَّالِ مَالُ
فَإِنَّ ٱلْمَالَ يَفْنَى عَنْ قَرِيبٍ   وَإِنَّ ٱلْعِلْمَ لَيْسَ لَهُ زَوَالُ

فَلَمْ أَرَ كَالْأَيَّامِ لِلْمَرْءِ وَاعِظًا   وَلَا كَصُرُوفِ ٱلدَّهْرِ لِلْمَرْءِ هَادِيَا
لَيْسَ ٱلسَّعِيدُ ٱلَّذِي دُنْيَاهُ تُسْعِدُهُ   إِنَّ ٱلسَّعِيدَ ٱلَّذِي يَنْجُو مِنَ ٱلنَّارِ

اِنْسَ مَا جَرَى بَيْنَنَا . اِرْضَ بِمَا قَسَمَ ٱللهُ لَكَ تَكُنْ أَغْنَى ٱلنَّاسِ. اَلْمَرْجُوُّ مِنْ فَضْلِكَ أَنْ تَقْضِيَ لِي هَذِهِ ٱلْحَاجَةَ . نَحْنُ رَاضُونَ بِأَعْمَالِكُمْ . قَالَ ٱلْمُتَوَكِّلُ لِأَبِي ٱلْعَيْنَاءِ : كَيْفَ تَرَى دَارَنَا هَذِهِ ؟ فَقَالَ : يَا أَمِيرَ ٱلْمُؤْمِنِينَ رَأَيْتُ ٱلنَّاسَ يَبْنُونَ ٱلدُّورَ فِي ٱلدُّنْيَا وَأَنْتَ بَنَيْتَ ٱلدُّنْيَا فِي دَارِكَ .

Vježba 64

(Proširene vrste glagola اَلنَّاقِصُ)

Pazi svoga oca, pa će tebe paziti tvoji sinovi. Ne izjednačuje se dobro i rđavo. Nauka oživljuje srca, kao što kiša oživljuje zemlju. Neke su riječi promjenljive, a neke nepromjenljive.

Pokrij ovu posudu! Muhammed a. s. je mijenjao svojim drugovima ružna imena i nadjevao im lijepa (imena) i bratio je jedne sa drugima. Liječi ranu prije nego se uveća. Kada je velika vrućina, ljudi mole za kišu. Vi ste svi dobri bez izuzetka. Bijah već zaboravio što sam pretrpio na tom putovanju. Čuvajte se kletve potištenog! Neće čovjek postići sve što želi. Mi ne znamo kada će se ova stvar svršiti.

Vježba 65

(Nepravilni glagol اَللَّفِيفُ)

يَا أَهْلَ ٱلْإِحْسَانِ جُزِيتُمْ خَيْرًا وَ وُقِيتُمْ شَرًّا . هَذَا ٱللَّحْمُ لَمْ يُشْوَ كَمَا يَنْبَغِي . قِ فَاكَ عَمَّا يَقْرَعُ قَفَاكَ . يَا أَيُّهَا ٱلَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَ قُودُهَا ٱلنَّاسُ وَٱلْحِجَارَةُ . اِتَّقِ ٱللهَ حَيْثُمَا كُنْتَ تَكُنْ أَعْبَدَ ٱلنَّاسِ . أَنَا لَا أَقْوَى عَلَى هَذَا ٱلْأَمْرِ وَ أَنْتَ تَطْلُبُهُ مِنِّي . اِطْوِ هَذِهِ ٱلْوَرَقَةَ . كَانَ ٱلنَّبِيُّ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ يُوحَى إِلَيْهِ مِنَ ٱللهِ تَعَالَى كُلُّ مَا يَحْتَاجُ ٱلنَّاسُ إِلَيْهِ مِنْ أُمُورِ دِينِهِمْ . هَذَا ٱلْكِتَابُ يَحْتَوِي عَلَى أُمُورٍ نَافِعَةٍ . كَانَتْ رِوَايَةُ ٱلْأَحَادِيثِ ٱلنَّبَوِيَّةِ فِي ٱلْعُصُورِ ٱلْأُولَى مُنْتَشِرَةً وَٱلْآنَ ٱلنَّاسُ يَرْوُونَ ٱلْأَحَادِيثَ مِنَ ٱلْكُتُبِ لَا مِنَ ٱلشُّيُوخِ وَ ٱلْأَسَاتِذَةِ . لَا تَتَّبِعْ مَا تَهْوَاهُ نَفْسُكَ فَتَهْوِيَ فِي ٱلنَّارِ . اِتَّقُوا ٱللهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ . يَا أَيُّهَا ٱلَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا بِٱلْعُقُودِ . تُبْ إِلَى ٱللهِ تَعَالَى قَبْلَ أَنْ يُوَافِيَكَ ٱلْمَوْتُ . اِسْتَوَتْ سَفِينَةُ نُوحٍ عَلَى جَبَلِ ٱلْجُودِيِّ .

Vježba 66

(Glagol لَيْسَ)

Siromaštvo nije sramota. Ti nisi bolestan, nego se praviš bolesnim. Nije sve zlato što se sja. Arapi nisu Crnci. Nije ljepota u odijelu, nego je ljepota u plemenitosti. Nije mnoštvo imetka bogatstvo, nego je bogatstvo bogatstvo duše. Nisi li ti ovo učinio? Nismo potrebni vašoj pomoći. Niste li vas dvojica saučenici u školi? Neznalica nije prijatelj sebi, pa kako će biti prijatelj drugome (لِغَيْرِهِ)? Oni nisu loši. One nisu spremne. Zavidnik nema mira, a lažac čovječnosti. Nije čuti isto što i vidjeti [Nije vijest kao vidjeti (عِيَانٌ)].

Vježba 67

(Glagoli za hvalenje, kuđenje i čuđenje)

مَا أَحْسَنَ ٱلدِّينَ وَٱلدُّنْيَا إِذَا ٱجْتَمَعَا
وَأَقْبَحَ ٱلْكُفْرَ وَٱلْإِفْلَاسَ بِٱلرَّجُلِ

بِئْسَ ٱلزَّادُ إِلَى ٱلْمَعَادِ ظُلْمُ ٱلْعِبَادِ • ٱللّٰهُ نِعْمَ ٱلْمَوْلَى وَنِعْمَ
ٱلنَّصِيرُ • نِعْمَ ٱلْمَالُ ٱلصَّالِحُ لِلرَّجُلِ ٱلصَّالِحِ • نِعْمَ ٱلْمُؤَدِّبُ ٱلدَّهْرُ •
بِئْسَ ٱلْعَبْدُ عَبْدٌ بَخِلَ وَٱخْتَالَ وَنَسِيَ ٱلْكَبِيرَ ٱلْمُتَعَالَ • بِئْسَ ٱلْعَبْدُ
عَبْدٌ سَهَا وَلَهَا وَنَسِيَ ٱلْمَقَابِرَ وَٱلْبِلَى • نِعْمَ سِلَاحُ ٱلْمُؤْمِنِ ٱلصَّبْرُ
وَٱلدُّعَاءُ • نِعْمَ ٱلْعَطِيَّةُ كَلِمَةُ حَقٍّ تَسْمَعُهَا ثُمَّ تَحْمِلُهَا إِلَى أَخٍ لَكَ
مُسْلِمٍ فَتُعَلِّمُهَا إِيَّاهُ • نِعْمَ ٱلرَّجُلُ أَحْمَدُ مَا أَعْلَمَهُ وَأَعْقَلَهُ • حَبَّذَا
ٱلْإِقَامَةُ بِمَكَّةَ فِي جِوَارِ بَيْتِ ٱللّٰهِ تَعَالَى • نِعْمَتِ ٱلْمَرْأَةُ أُمِّي
أَحْبِبْ بِهَا إِلَيَّ • لِلّٰهِ دَرُّ ٱلْحَسَدِ مَا أَعْدَلَهُ بَدَأَ بِصَاحِبِهِ فَقَتَلَهُ •

Vježba 68

(Glagolska imenica sa » مَ «, imenice mjesta vremena i oruđa)

Najbolje znanje je da čovjek poznaje sama sebe (poznavanje čovjeka sama sebe). Lijep savjet više djeluje nego sila. Ovaj čovjek ide poput lava. Pred vratima ove zgrade je bila jučer velika stiska. Ovo je mjesto pripravljeno za popodnevno počivanje. Njegovo je putovanje bilo od istoka zapadu. Brašno se sije na sito, a gvožđe se struže turpijom. Treba da mjerite ispravnom tezuljom. Kako je kiša padala, išli smo po kaljuži. Sjedi na mjesto gdje je on sjedio! U ovoj se kuhinji kuhaju ukusna jela. Ako želiš oprost, pokaj se prije starosti. Na zapadu računaju vrijeme po rođenju Isa a. s. (مِيلَادٌ). Otac je udario svoga sina jedan put, a kad je ustrajao u griješenju, udario ga je više puta. Nemoj ići poput ohola čovjeka! Rođenje Muhammed a. s. (مَوْلِدٌ) je bilo u proljeće 571 godine po rođenju Isa a. s. Ovaj je prolaz jako tijesan.

Vježba 69

(Čestice)

مِنْ هَذَا ٱلْبَلَدِ إِلَى ذَلِكَ مَسِيرَةُ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ بِٱلسَّيْرِ ٱلْوَسَطِ. مَا عَلَى ٱلْأَرْضِ أَعْلَمَ مِنْهُ. لَيْلَةُ ٱلْقَدْرِ سَلَامٌ حَتَّى مَطْلَعِ ٱلْفَجْرِ. مَا رَأَيْتُ أَخِي مُنْذُ ثَلَاثِ سِنِينَ. رُبَّ أَخٍ لَكَ لَمْ تَلِدْهُ أُمُّكَ. وَٱللهِ ٱلْعَظِيمِ مَا فِى ٱلدُّنْيَا دِينٌ أَعْلَى مِنَ ٱلْإِسْلَامِ. مَتَى جِئْتَ إِلَى ٱلْمَدْرَسَةِ وَكَيْفَ تَعِيشُ هَهُنَا. لَيْتَ ٱلْعِلْمَ مَرْزُوقٌ لِكُلِّ أَحَدٍ. اِعْمَلِ ٱلصَّالِحَاتِ قَبْلَ ٱلْمَمَاتِ فَإِنَّ أَمَامَكَ مُحَاسَبَةً صَعْبَةً يَوْمَ ٱلْقِيَامَةِ. عِنْدِى بَيْنَ هَذَيْنِ ٱلرَّجُلَيْنِ فَرْقٌ كَبِيرٌ: أَحَدُهُمَا عَاقِلٌ يَفْهَمُ كُلَّ شَيْءٍ وَٱلْآخَرُ بَلِيدٌ لَا يَفْهَمُ بَعْدَ أَوْضَحِ ٱلْبَيَانِ.

مَنِ ٱلَّذِى مَا سَاءَ قَطُّ ؟ وَ مَنْ لَهُ ٱلْحُسْنَى فَقَطْ ؟ أَلَمْ تَفْهَمِ
ٱلدَّرْسَ . بَلَى قَدْ فَهِمْتُهُ فَهْمًا تَامًّا . هَلْ فَهِمْتَ هَذَا ٱلْكَلَامَ .
نَعَمْ فَهِمْتُهُ . إِنْ لَمْ تَفْهَمِ ٱلْآنَ فَسَوْفَ تَفْهَمُ فِى ٱلْمُسْتَقْبَلِ .
وَ يَسْتَنْبِئُونَكَ أَحَقٌّ هُوَ قُلْ إِى وَ رَبِّى إِنَّهُ لَحَقٌّ .

سَوْفَ تَرَى إِذَا ٱنْجَلَى ٱلْغُبَارُ   أَفَرَسٌ تَحْتَكَ أَمْ حِمَارٌ

إِذَا سَارَ ٱلرَّجُلُ نَحْوَ ٱلْمَشْرِقِ فَإِنَّهُ يَأْتِى إِلَى ٱلْمَكَانِ ٱلَّذِى
سَارَ مِنْهُ لَكِنْ مِنْ جِهَةِ ٱلْمَغْرِبِ . وَ فِى سَيْرِهِ هَذَا قَدْ دَارَ حَوْلَ
ٱلْأَرْضِ . فَٱلْأَرْضُ كُرَةٌ .

Vježba 70

(Veznici i uzvici)

Hajđemo Aliji a zatim Hasanu! Blago tebi, jer razumiješ današnju lekciju! Čuvajte se laži, jer je laž nevaljalo svojstvo! Želiš li da ti pričam što sam čuo i vidio? Blago onome koji želi drugome (لِغَيْرِهِ) ono što sam sebi želi! Velika je razlika među onim što govoriš i među onim što radiš. Daleko je što ti želiš. Ispeci pa reci! O Bože, oprosti mi grijehe i naputi me na pravi put! Teško njemu, jer nije bio pokoran ocu i majci! Dođi na molitvu! Dođi na spas! Eto ti knjiga pa iz nje nauči! Gdje god budeš, smrt će te stići. Da nije lijenosti, mnogi bismo naučili. Ostavi (تَرَاكِ) ljenost, a drži se (عَلَيْكَ بِ) marljivosti! Da mi je znati gdje ću umrijeti!

RJEČNIK

A) Riječi za pojedine vježbe

Riječi za vježbu 1

أَحْمَدُ Ahmed (ime čovjeka)
مُحَمَّدٌ Muhammed (ime čovj.)
سَالِمٌ Salim (ime čovjeka)
سَلِيمٌ Selim (ime čovjeka)
عَاقِلٌ pametan
مَكَّةُ Mekka
كَبِيرَةٌ velika
هُوَ on
عَالِمٌ učen
كَلَامٌ govor
مَفْهُومٌ razumljiv
فَرَسٌ konj
قَوِيٌّ jak
مَا što?
هٰذَا ovaj, ovo
كِتَابٌ knjiga
نَافِعٌ koristan
طَالِبٌ učenik
يَقْرَأُ čita

مُعَلِّمٌ učitelj
يَكْتُبُ piše
كَتَبَ napisao je
أُكْتُبْ piši!
يَا o!
أَنْتَ ti
كَسْلَانُ lijen
وَعْدٌ obećanje
دَيْنٌ dûg
عِلْمٌ znanje, nauka
نُورٌ svjetlost
مَنْ ko?
إِفْهَمْ razumi!
نَحْنُ mi
نَدْرُسُ učimo
رَجُلٌ čovjek
جُمْلَةٌ rečenica
قَصِيرَةٌ kratka

Riječi za vježbu 2

ja	أَنَا	pišeš	تَكْتُبُ
čitam	أَقْرَأُ	dug	طَوِيلٌ
pitao je	سَأَلَ	i, a	وَ
Hasan	حَسَنٌ	razumljiva	مَفْهُومَةٌ
Husejn	حُسَيْنٌ	škola	مَدْرَسَةٌ
dobar	صَالِحٌ	lijepa	جَمِيلَةٌ
pero	قَلَمٌ	džamija	جَامِعٌ , مَسْجِدٌ
lak	خَفِيفٌ	visok	رَفِيعٌ
šta?	مَا	prostran	وَاسِعٌ

Riječi za vježbu 3

بَلَدٌ	grad	رَئِيسُ الْمُسْلِمِينَ	poglavar muslimana
طَيِّبٌ	lijep, ugodan	حَمْزَةُ	Hamza (ime čovjeka)
دِمَشْقُ	Damask	عَلَّامَةٌ	učenjak
مِصْرُ	Egipat	زَيْنَبُ	Zejneba
قَدِيمٌ	star	أُمٌّ	majka
عَيْنٌ	oko	إِمْرَأَةٌ	žena
لَامِعٌ	sjajan	صَالِحَةٌ	dobra
اَلدُّنْيَا	ovaj svijet	عَابِدَةٌ	pobožna
فَانِيَةٌ	prolazna	كُتُبٌ	knjige
اَلْآخِرَةُ	budući svijet	كَثِيرَةٌ	mnogobrojne
بَاقِيَةٌ	vječna	حُرُوفٌ	slova
لَيْلَةٌ	noć	صَغِيرَةٌ	malena
مُظْلِمٌ	taman	خَيْلٌ	konji
خَلِيفَةٌ	vladar, halifa	سَائِمَةٌ	na paši.

Riječi za vježbu 4

zemlja	أَرْضٌ	pun	مَمْلُوءٌ
nastanjen	مَسْكُونٌ	plemenit	كَرِيمٌ
bunar	بِئْرٌ	duša	نَفْسٌ
dubok	عَمِيقٌ	obuća	نَعْلٌ
rat	حَرْبٌ	tijesan	ضَيِّقٌ
strahovit	هَائِلٌ	golub	حَمَامَةٌ
vino	خَمْرٌ	prst	إِصْبَعٌ
otrovan	سَامٌّ	trbuh	بَطْنٌ
kuća	دَارٌ	narod	قَوْمٌ
čist	نَظِيفٌ	siromašan	فَقِيرٌ
kova	دَلْوٌ	lijen	كَسْلَانُ
sunce	شَمْسٌ	noć	لَيْلٌ
izašlo	طَالِعَةٌ	nebo	سَمَاءٌ
sjekira	فَأْسٌ	put	طَرِيقٌ
oštar	قَاطِعٌ	nož	سِكِّينٌ
čaša	كَأْسٌ		

Riječi za vježbu 5

طَالِبٌ	učenik	عَقْلٌ	pamet
أَبَوَانِ	roditelji	لِسَانٌ	jezik
اِبْنٌ	sin	مُفِيدٌ	koristan
بِنْتٌ	kći; djevojka	عَصًا	štap
فَتًى	mladić; vitez	بَلْدَةٌ	grad
فَتَاةٌ	djevojka	مُقَدَّسٌ	svet
مُصْطَفًى	odabran	بَغْدَادُ	Bagdad
مَخْلُوقٌ	stvoren	اَلْقَاهِرَةُ	Kairo

مَدِينَةٌ	grad
مَشْهُورٌ	znamenit
نَهَارٌ	dan
شَجَاعَةٌ	junaštvo
سَخَاوَةٌ	darežljivost
خَصْلَةٌ	svojstvo
مَحْمُودٌ	pohvalan
سَوْدَاءُ	crna
قَاضٍ	sudac
عَادِلٌ	pravedan
وَلَدٌ	dijete
عَاصٍ	neposlušan, griješan
كِلَاهُمَا	oba
مَشَّاءٌ	koji mnogo ide
أَخٌ	brat
قَمَرٌ	mjesec
آيَةٌ	znak

Riječi za vježbu 6

musliman	مُسْلِمٌ	pl.	مُسْلِمُونَ
iskren	صَادِقٌ	pl.	صَادِقُونَ
marljiv	مُجِدٌّ	pl.	مُجِدُّونَ
sudac	قَاضٍ	pl.	قَاضُونَ
muftija	مُفْتٍ	pl.	مُفْتُونَ
oprezan	حَذِرٌ	pl.	حَذِرُونَ
poslanik	مَبْعُوثٌ	pl.	مَبْعُوثُونَ
odabran	مُصْطَفًى	pl.	مُصْطَفَوْنَ
sluga	خَادِمٌ	pl.	خَادِمُونَ
poslušan	مُطِيعٌ	pl.	مُطِيعُونَ
ljudi	رِجَالٌ		
otsutan	غَائِبٌ	pl.	غَائِبُونَ
skrušen	خَاشِعٌ	pl.	خَاشِعُونَ
spašen, uspio	مُفْلِحٌ	pl.	مُفْلِحُونَ
nemaran	غَافِلٌ	pl.	غَافِلُونَ
koji se kaje	نَادِمٌ	pl.	نَادِمُونَ
sin	اِبْنٌ	pl.	بَنُونَ
prisutan	حَاضِرٌ	pl.	حَاضِرُونَ
pametni	أُولُوا الْأَلْبَابِ		
spašen	نَاجٍ	pl.	نَاجُونَ

Riječi za vježbu 7

عَادَةٌ	pl.	عَادَاتٌ	običaj
مُخْتَلِفٌ	pl.	مُخْتَلِفُونَ	različan
مُعَلِّمَةٌ	pl.	مُعَلِّمَاتٌ	učiteljica
مَاهِرَةٌ	pl.	مَاهِرَاتٌ	vješta
طَالِبَةٌ	pl.	طَالِبَاتٌ	učenica
مُجِدَّةٌ	pl.	مُجِدَّاتٌ	marljiva
صَالِحَةٌ	pl.	صَالِحَاتٌ، صَوَالِحُ	dobra žena
قَانِتَةٌ	pl.	قَانِتَاتٌ	pokorna
صَحْرَاءُ	pl.	صَحْرَاوَاتٌ	pustinja

وَاسِعَةٌ	pl.	وَاسِعَاتٌ	prostrana
صَلَاةٌ	pl.	صَلَوَاتٌ	molitva, klanjanje
فَرِيضَةٌ	pl.	فَرَائِضُ	dužnost
مَخْلُوقٌ	pl.	مَخْلُوقَاتٌ	stvorenje
مُتَنَوِّعَةٌ	pl.	مُتَنَوِّعَاتٌ	raznovrsna
حَيَوَانٌ	pl.	حَيَوَانَاتٌ	životinja
أُخْتٌ	pl.	أَخَوَاتٌ	sestra
بِنْتٌ	pl.	بَنَاتٌ	kći
إِمْرَأَةٌ	pl.	نِسَاءٌ	žena

Riječi za vježbu 8

lekcija	دَرْسٌ	pl.	دُرُوسٌ
lak	سَهْلٌ	ž. r.	سَهْلَةٌ
skup, skupocjen	غَالٍ	pl.	غَالُونَ
		ž. r.	غَالِيَةٌ
pero	قَلَمٌ	pl.	أَقْلَامٌ
jeftina	رَخِيصَةٌ		
vladar	مَلِكٌ	pl.	مُلُوكٌ
koplje	رُمْحٌ	pl.	رِمَاحٌ
dug, dugo	طَوِيلٌ	pl.	طِوَالٌ
djelo	عَمَلٌ	pl.	أَعْمَالٌ
vječita	بَاقِيَةٌ	pl.	بَاقِيَاتٌ
arapska	عَرَبِيَّةٌ		
slovo	حَرْفٌ	pl.	حُرُوفٌ, أَحْرُفٌ
ministar	وَزِيرٌ	pl.	وُزَرَاءُ
stup	عَمُودٌ	pl.	أَعْمِدَةٌ
blagodat	نِعْمَةٌ	pl.	نِعَمٌ
mnogobrojne	كَثِيرَةٌ	pl.	كَثِيرَاتٌ
konjanici	خَيْلٌ		
hrabar	شُجَاعٌ	pl.	شُجْعَانٌ
pjesnik	شَاعِرٌ	pl.	شُعَرَاءُ
rječit	فَصِيحٌ	pl.	فُصَحَاءُ
bogat	غَنِيٌّ	pl.	أَغْنِيَاءُ

Riječi za vježbu 9

عَالِمٌ	pl.	عَالِمُونَ, عُلَمَاءُ	učen
صَالِحٌ	pl.	صَالِحُونَ, صُلَحَاءُ	dobar
مُحْتَرَمٌ	pl.	مُحْتَرَمُونَ	poštovan
أَخٌ	pl.	إِخْوَةٌ, إِخْوَانٌ	brat; prijatelj
بَلَدٌ	pl.	بِلَادٌ, بُلْدَانٌ	grad; pokrajina
مَاءٌ	pl.	مِيَاهٌ	voda
جَارِيَةٌ			tekuća
فُلْكٌ			lađa
مَشْحُونٌ			pun
بِ			s, sa
مُسَافِرٌ	pl.	مُسَافِرُونَ	putnik
تُفَّاحٌ	sing.	تُفَّاحَةٌ	jabuke
رَخِيصٌ			jeftin
تَمْرٌ			datule
فِي ٱلسُّوقِ			u čaršiji

لَبَنٌ	mlijeko
أَبْيَضُ	pl. بِيضٌ , ž. r. bijel بَيْضَاءُ
عَسَلٌ	med
حُلْوٌ	sladak
غَنَمٌ	stoka
سَمِينٌ	pl. سِمَانٌ debeo
إِبِلٌ	deve
مَهْزُولٌ	mršav
اَلْعَرَبُ	Arapi
فَارِسٌ	pl. فُرْسَانٌ, فَوَارِسُ konjanik
شَعْبٌ	pl. شُعُوبٌ narod
اَلْعَرَبِيُّ	arapski
مُتَمَدِّنٌ	pl. مُتَمَدِّنُونَ kulturan
يَسْكُنُ	stanuje
قَوْمٌ	pl. أَقْوَامٌ ljudi, narod
كَثِيرٌ	pl. كَثِيرُونَ mnogi

Riječi za vježbu 10

tvrdoglavost	عِنَادٌ
kajanje	نَدَامَةٌ
šteta	ضَرَرٌ
u školi	فِي ٱلْمَدْرَسَةِ
u gradu	فِي ٱلْبَلَدِ
mahala	مَحَلَّةٌ pl. مَحَلَّاتٌ
zelena	خَضْرَاءُ
stablo	شَجَرَةٌ
lijep	جَمِيلٌ
bašča	جَنَّةٌ pl. جَنَّاتٌ
teret, tovar	حِمْلٌ pl. أَحْمَالٌ
težak	ثَقِيلٌ
nosač	حَمَّالٌ
slab	ضَعِيفٌ
korist	فَائِدَةٌ pl. فَوَائِدُ
ime	إِسْمٌ pl. أَسْمَاءُ
u nominativu	مَرْفُوعٌ
ili	إِمَّا , أَوْ
u genitivu	مَجْرُورٌ
u akuzativu	مَنْصُوبٌ
promjenljiva riječ	مُعْرَبٌ
nepromjenljiva riječ	مَبْنِيٌّ
znak nom.	عَلَامَةُ ٱلرَّفْعِ
vokal	فَتْحَةٌ ـَ , كَسْرَةٌ ـِ , ضَمَّةٌ ـُ
čitaj!	إِقْرَأْ
Alija	عَلِيٌّ
pismo	مَكْتُوبٌ pl. مَكَاتِيبُ
vidio sam	رَأَيْتُ
u	فِي
vrt	بُسْتَانٌ pl. بَسَاتِينُ

Riječi za vježbu 11

بَلْدَةُ ٱلْمُسْلِمِينَ	islam. grad	مَدْرَسَةٌ	pl. مَدَارِسُ škola
ٱلْكَعْبَةُ	Kaba	مَعْبَدٌ	pl. مَعَابِدُ bogomolja
عِلْمٌ	nauka, znanje	رَسُولُ ٱللّٰهِ	Božji poslanik
عُثْمَانُ	Osman	خَدِيجَةُ	Hatidža
ثَالِثٌ	treći	فُضْلَى	najvrednija
خَلِيفَةٌ	pl. خُلَفَاءُ halifa	حَكِيمٌ	pl. حُكَمَاءُ mudrac
مُكَرَّمٌ	častan	فَقِيرٌ	pl. فُقَرَاءُ siromah
سَرَايْ	Sarajevo	عَاقِلٌ	pl. عُقَلَاءُ pametan
بَلِغْرَادُ	Beograd	وَلَوْ كَانُوا	makar bili
أَكْبَرُ	veći	غَبِيٌّ	pl. أَغْبِيَاءُ glup

Riječi za vježbu 12

tinta	حِبْرٌ	Umejjevići	بَنُو أُمَيَّةَ
crn	أَسْوَدُ	je li, da li?	هَلْ
lav	أَسَدٌ	drug	شَرِيكٌ pl. شُرَكَاءُ
smion, srčan	جَسُورٌ	nov	جَدِيدٌ pl. جُدُدٌ
čitao	قَرَأَ	oko	عَيْنٌ pl. عُيُونٌ
Abbasovići	بَنُو ٱلْعَبَّاسِ	plav	أَزْرَقُ pl. زُرْقٌ
zavladali su	وَلِيَ	plava	زَرْقَاءُ pl. زُرْقٌ
poslije	بَعْدَ		

Riječi za vježbu 13

غَلَبَ	savladao je	ذُو عِلْمٍ	pl. ذَوُو عِلْمٍ učen
أَبُو بَكْرٍ	Ebu Bekr	فَمٌ	pl. أَفْوَاهٌ usta
مُرْتَدٌّ	odmetnik od vjere	عَارِفٌ	Arif (ime čovjeka)
أَبُو طَالِبٍ	Ebu Talib	سِنٌّ	pl. أَسْنَانٌ zub

صَحِيحٌ pl. أَصِحَّاءُ zdrav
مَصْنُوعٌ napravljen
ذُو قُوَّةٍ snažan
جَاهِلٌ pl. جُهَّالٌ neznalica
مَذْمُومٌ pokuđen

صَاحِبُ ٱلدَّارِ domaćin
كَبِيرٌ star
ذُو مَالٍ bogat
بُوسْنَه Bosna
ذُو مِلْكٍ pl. ذَوُو أَمْلَاكٍ posjednik

Riječi za vježbu 14

zaista	إِنَّ	dopušten	حَلَالٌ
ruka	يَدٌ pl. أَيْدٍ, اَلْأَيْدِى	radio je	عَمِلَ
čist	نَظِيفٌ pl. نُظَفَاءُ	Ibrahim	إِبْرَاهِيمُ
sjedeći	جَالِسًا	dan	يَوْمٌ pl. أَيَّامٌ
naučio je	حَفِظَ	zaradio	كَسَبَ
pjesma	قَصِيدَةٌ	zlatnik	دِينَارٌ pl. دَنَانِيرُ
idući	مَاشِيًا	sjedio sam	جَلَسْتُ
nije	مَا	s njim	مَعَهُ
ogovaranje	غِيبَةٌ	sat	سَاعَةٌ
dozvoljen	جَائِزٌ	zatim	ثُمَّ
niti	وَلَا	unišao sam	دَخَلْتُ
smutnja	نَمِيمَةٌ	kuća	بَيْتٌ pl. بُيُوتٌ

Riječi za vježbu 15

يَا أَيُّهَا, يَا o!
زِينَةٌ ures, nakit
عَمَلٌ rad
زَكَاةٌ dijelenje vjerom određene količine imetka, zekat
نَشْرٌ širiti

رِئَاسَةٌ starješinstvo, prvenstvo
أَشْرَفُ najugledniji
جَالِسِ ٱلْعُلَمَاءَ druži se s učenim ljudima!
إِسْمَعْ slušaj!
حُسْنُ ٱلْأَدَبِ ljepota uzgoja (lijep uzgoj)

يَسْتُرُ pokriva
قُبْحُ ٱلنَّسَبِ niskost porijekla
فِرَّ bježi!
جَهْلٌ neznanje
أَشَدُّ žešći, gori
فَقْرٌ siromaštvo
قُفْلٌ brava
بَاب vrata
حِكْمَةٌ pl. حِكَمٌ mudrost
مَخْلُوقٌ stvoren
لَكَ ti imaš
خَالِقٌ stvoritelj
رَأْسٌ pl. رُؤُوسٌ glava
مَخَافَةُ ٱللهِ strah od Boga

كَ kao
نَجْمٌ pl. نُجُومٌ zvijezda
عَطْشَانُ pl. عِطَاشٌ žedan
حَفِظْتُ naučio sam napamet
دَرْسٌ pl. دُرُوسٌ lekcija
إِذَا كَانَ kad bude
حَاكِمٌ pl. حَاكِمُونَ sudac
دَوْلَةٌ pl. دُوَلٌ država
يَكُونُ biće
نَاسٌ svijet
آمِنٌ pl. آمِنُونَ siguran
أَنْتُمْ vi
كَاتِبٌ pl. كُتَّابٌ pisar
صَبِيٌّ pl. صِبْيَانٌ dijete

Riječi za vježbu 16

kod عِنْدَ
kučica بُيَيْتٌ , دُوَيْرَةٌ pl. دُوَيْرَاتٌ
malo stablo شُجَيْرٌ pl. شُجَيْرَاتٌ
brdašce جُبَيْلٌ pl. جُبَيْلَاتٌ
stoje وَاقِفَةٌ pl. وَاقِفَاتٌ
vrapčić عُصَيْفِيرٌ pl. عُصَيْفِيرَاتٌ
Fehim فَهِيمٌ

čovječuljak رُجَيْلٌ pl. رُجَيْلُونَ
braco أُخَيٌّ pl. أُخَيُّونَ
Fatima فَاطِمَةُ
sestrica أُخَيَّةٌ pl. أُخَيَّاتٌ
Aiša عَائِشَةُ
kćerka بُنَيَّةٌ pl. بُنَيَّاتٌ
malen صَغِيرٌ pl. صِغَارٌ

Riječi za vježbu 17

أَهْلٌ pl. أَهَالٍ , ٱلْأَهَالِي stanovnik
ٱلسُّودَانُ Sudan
أَسْوَدُ pl. سُودٌ crn

أُورُبَّا Evropa
حِبْرٌ pl. حُبُورٌ tinta
أَزْرَقُ pl. زُرْقٌ plav

اَلصِّينُ Kina	مَخْصُوصٌ naročit
أَصْفَرُ pl. صُفْرٌ žut, blijed	لَا nema
دَارٌ pl. دُورٌ kuća	فَرْقٌ razlika
شَاةٌ pl. شِيَاهٌ ovca	بَيْنَ među
أَعْمَى pl. عُمْيٌ slijep, ž. r. عَمْيَاءُ	أَحْوَرُ čovjek krupnih i lijepih očiju, žen. rod حَوْرَاءُ
بَقَرَةٌ pl. بَقَرَاتٌ krava	أَخْضَرُ pl. خُضْرٌ zelen, ž. r. خَضْرَاءُ
أَعْوَرُ pl. عُورٌ slijep u jedno oko, ž. r. عَوْرَاءُ	قَلْبٌ pl. قُلُوبٌ srce
كِتَابَةٌ pismo	إِيمَانٌ vjera

Riječi za vježbu 18

neiskusan	غُمْرٌ	plemenit	كَرِيمٌ
pitak	عَذْبٌ	sanduk	صَنْدُوقٌ
zabrinut	حَزِنٌ	prazan	خَالٍ, خِلْوٌ
hrabar	بَطَلٌ	napojen	رَيَّانُ pl. رِوَاءٌ
zimi	فِي ٱلشِّتَاءِ	dječak	صَبِيٌّ pl. صِبْيَانٌ
hladan	بَارِدٌ	oštrouman	فَطِنٌ pl. فُطُنٌ
dobar	جَيِّدٌ	lažov	كَذُوبٌ
strašljiv	جَبَانٌ	neznan	جَهُولٌ
Omer	عُمَرُ	brbljavac	فُرُجٌ
srčan	جَسُورٌ, شُجَاعٌ	pokuđen	مَذْمُومٌ pl. مَذْمُومُونَ
postelja	فِرَاشٌ	malen	صَغِيرٌ pl. صِغَارٌ
mekan	نَاعِمٌ	pobožan	عَابِدٌ pl. عُبَّادٌ
srdit	غَضْبَانُ	majka	أُمٌّ pl. أُمَّهَاتٌ

Riječi za vježbu 19

أَمْرٌ stvar; događaj	كَانَ bio je
عَجِيبٌ čudnovat	لَيِّنٌ blag

رَحِيمٌ milostiv
لِبَاسٌ odijelo
عَاصِمٌ Asim (ime čovjeka)
ثَمِينٌ skupocjen
سَكْرَانُ pijan, pijanica
بَعِيدٌ dalek
سَخِيٌّ pl. أَسْخِيَاءُ darežljiv
مَحْبُوبٌ drag, mio
بَخِيلٌ pl. بُخَلَاءُ tvrdica
بَغِيضٌ mrzak, omražen
تَقِيٌّ pl. أَتْقِيَاءُ bogobojazan
ذَكِيٌّ pl. أَذْكِيَاءُ oštrouman
حَيٌّ pl. أَحْيَاءُ živ

بَعْدَ poslije
مَوْتٌ smrt; umrijeti
وَاسِعٌ prostran
شِمَالِيٌّ sjeverni
جَنُوبِيٌّ južni
حَارٌّ vruć
مُؤْمِنٌ pl. مُؤْمِنُونَ vjernik
وَلَدٌ pl. أَوْلَادٌ dijete
مُطِيعٌ poslušan
مَنَارَةٌ pl. مَنَارَاتٌ svjetionik; munara
جَامِعٌ pl. جَوَامِعُ džamija
مُرْتَفِعٌ visok
خَالِدٌ vječan

Riječi za vježbu 20

zlato ذَهَبٌ
srebro فِضَّةٌ
težak (za razumijevanje) صَعْبٌ
Nil اَلنِّيلُ

rijeka نَهْرٌ pl. أَنْهَارٌ
jezik لُغَةٌ
prostran, opširan وَاسِعٌ
vrijedan فَاضِلٌ

Riječi za vježbu 21

عَامِلٌ koji postupa
خَصْلَةٌ pl. خِصَالٌ svojstvo
نَسَبٌ rod, porijeklo
أَدَبٌ uzgoj, obrazovanost
خَيْرٌ bolji; dobro
شَرٌّ gori; zlo

مُصِيبَةٌ pl. مَصَائِبُ nesreća
دِينٌ pl. أَدْيَانٌ vjera
يَنْفَعُ koristī
إِحْتِيَاجٌ biti potreban
إِلَى do, k, u
وَرَقَةٌ list

عَظِيمٌ velik

إِكْرَامٌ počastiti

عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ Bog ga spasio!

فَصِيحٌ rječit

إِنْصَافٌ pravednost, nepristranost

فَحْمٌ ugalj

سَوَادٌ crnina

شَهَادَةٌ svjedočanstvo

فِعْلٌ pl. أَفْعَالٌ djelo

كَلْبٌ pas

سَبُعٌ lav

مَيِّتٌ mrtav

حَيَاةٌ život

ذُلٌّ poniženje

حِلْمٌ blagost

غَضَبٌ srdžba

Riječi za vježbu 22

Kurejšija قُرَيْشِيٌّ

novina جَرِيدَةٌ pl. جَرَائِدُ

misirski مِصْرِيٌّ

raširen مُنْتَشِرٌ

islamski إِسْلَامِيٌّ

između بَيْنَ

ljubav مَحَبَّةٌ ، مَوَدَّةٌ

bratski أَخَوِيٌّ

jezičar لُغَوِيٌّ

gramatičar نَحْوِيٌّ

mekanski, Mekanac مَكِّيٌّ

medinski مَدَنِيٌّ

Bošnjak بُوسْنَوِيٌّ

očinski أَبَوِيٌّ

sinovski اِبْنِيٌّ

pokornost إِطَاعَةٌ

dragocjen غَالٍ

usmen شَفَوِيٌّ

ispit اِمْتِحَانٌ

lak خَفِيفٌ i يَسِيرٌ ، سَهْلٌ

pismen تَحْرِيرِيٌّ

krvni دَمَوِيٌّ

optok دَوْرَةٌ

važan مُهِمٌّ

ljudski إِنْسَانِيٌّ

tijelo جِسْمٌ

mesar قَصَّابٌ

kovač حَدَّادٌ

Riječi za vježbu 23

كَسْلَانُ pl. كُسَالَى lijen
ذَكَرٌ pl. ذُكُورٌ muškarac
قَوِىٌّ jak
أُنْثَى pl. إِنَاثٌ žensko
رَقِيقٌ nježan
نَعَمْ da, jest
خَيَّاطٌ krojač
وَالِدٌ roditelj
مُمْتَازٌ odlikovan
مَعْرِفَةٌ poznavanje
حَرِيصٌ pohlepan
أَنْتُنَّ vi (ž.)
عَمَلٌ pl. أَعْمَالٌ djelo
يَدَوِىٌّ ručni
حَافِظٌ koji napamet nauči nešto
رَبٌّ gospodar

إِيَّاكَ tebe
نَعْبُدُ obožavamo
نَسْتَعِينُ tražimo pomoć
مَدَحَ hvalio je
لَا تَضْرِبْ nemoj tući!
إِيَّانَا nas
إِيَّاكَ وَ ! čuvaj se!
كَسَلٌ lijenost
مُعَاشَرَةٌ druženje
شَرٌّ ، شَرِيرٌ pl. أَشْرَارٌ zao
بَيْنَ أَيْدِى ili بَيْنَ يَدَىْ pred
أَرْجُوكَ molim te
سَيِّدٌ gospodin, gospodar
خَادِمٌ sluga
تَرْجُمَانٌ tumač
مُلَوَّثٌ uprljan

Riječi za vježbu 24

vrata بَابٌ pl. أَبْوَابٌ
upravitelj مُدِيرٌ
razuman لَبِيبٌ
ne لَا
hlad ظِلٌّ

po, na عَلَى
sat سَاعَةٌ
strpljivost صَبْرٌ
povjerljivost أَمَانَةٌ

Riječi za vježbu 25

هَاتَانِ ove, te dvije
أُولَئِكَ oni

هُدًى uputa
مُفْلِحٌ spašen

هَهُنَا	ovdje	لَهُمْ	oni imaju
هُنَالِكَ	tamo	رَأْيٌ	mišljenje
جَالِسٌ	sjedi	صَائِبٌ	prav, ispravan
أَيْنَ	gdje?	دَوَاةٌ	tintarnica, divit
ثَمَّةَ , ثَمَّ	tu	لَهُ	on ima
هَؤُلَاءِ	ovi	جِدٌّ	marljivost

Riječi za vježbu 26

hvala	حَمْدٌ	ono što je	مَاهُوَ
Bogu	لِلّٰهِ	slušaj!	إِسْمَعْ
sve, svi	كُلٌّ	govori	يَقُولُ
prolazan	فَانٍ	zemlje	اَلْأَرَاضِي , أَرَاضٍ
vijest	خَبَرٌ pl. أَخْبَارٌ	sjever	شِمَالٌ
koje	اَلَّتِي pl. اَللَّاتِي	vrijednost	قَدْرٌ

Riječi za vježbu 27

أَيٌّ	koji?	قَلِيلٌ	mala
أَمْ , أَوْ	ili	غَلَبَ	pobijediti
مُؤَلِّفٌ	pisac	إِذْنٌ	dozvola
بِكَمْ	pošto?	فَاضِلٌ	vrijedan
كَمْ	koliko!	شَجَاعَةٌ	hrabrost
لَيْلَةٌ pl. لَيَالٍ	noć	عَدَالَةٌ	pravednost
مَصْرُوفٌ	utrošen	نَفْسَهُ	sebe
طَلَبٌ	traženje	مَرْءٌ pl. رِجَالٌ	čovjek
مطَالَعَةٌ	čitanje	كَأَيِّنْ	koliko!
فِئَةٌ	skupina, četa	نَجَحَ	prošao, uspio

Riječi za vježbu 28

neki بَعْضٌ
jedan أَحَدٌ
nije lijepo مَا يَحْسُنُ
da أَنْ
hvali يَمْدَحُ
vladar مَلِكٌ
lično بِنَفْسِهِ

vidio sam رَأَيْتُ
istina حَقٌّ
gorak مُرٌّ
stanovnik سَاكِنٌ pl. سُكَّانٌ
većinom غَالِبًا, فِي ٱلْأَكْثَرِ
kršćanin نَصْرَانِيٌّ pl. نَصَارَى

Riječi za vježbu 29

بَيْتٌ kuća, soba
جَيْشٌ vojska
مُسَلَّحٌ naoružan
قَاتَلَ borio se
نَبِيٌّ pl. أَنْبِيَاءُ Božiji poslanik
صَلَّى ٱللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ Bog mu se smilovao i spasio ga!
مُشْرِكٌ mnogobožac
بَدْرٌ ime mjesta
نَفْسٌ pl. نُفُوسٌ duša; osoba

لَا يَشْبَعَانِ ne mogu se najesti, zasititi
طَالِبٌ koji traži
عُلُوٌّ visina
ذِرَاعٌ pl. أَذْرُعٌ aršin; podlaktica
طُولٌ dužina
عَرْضٌ širina
سَنَةٌ pl. سِنُونَ godina
عُمْرٌ pl. أَعْمَارٌ život

Riječi za vježbu 30

stariji اَلْكَبِيرُ
mlađi اَلصَّغِيرُ
sunčana godina اَلسَّنَةُ ٱلشَّمْسِيَّةُ
mjesec شَهْرٌ pl. شُهُورٌ
samo فَقَطْ
prosta godina اَلسَّنَةُ ٱلْبَسِيطَةُ
prestupna godina اَلسَّنَةُ ٱلْكَبِيسَةُ

prije (s genit.) قَبْلَ
došao je جَاءَ
rođen مَوْلُودٌ
na (s genitivom) بِ
Zapamtite! اِحْفَظُوا
riječ كَلِمَةٌ
Napišite! اُكْتُبُوا

Riječi za vježbu 31

وُلِدَ	rođen je	نُبُوَّةٌ	poslanstvo
بِمَكَّةَ	u Mekki	هِجْرَةٌ	seoba
يَوْمُ ٱلِاثْنَيْنِ	ponedjeljak	صلعم	Bog mu se smilovao i spasio ga! (kratica od صَلَّى ٱللّٰهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ
مَضَتْ	prošle su	مَبْدَأٌ	početak
رَبِيعُ ٱلْأَوَّلِ	rebiul-evvel (3 mj. mjesečne godine)	تَارِيخٌ	era; istorija
مِيلَادٌ	rođenje	مَضَى	prošlo je
وِلَادَةٌ	rođenje	إِلَى ٱلْآنَ	dosada
تَزَوَّجَ	uzeo je za ženu	آخِرٌ	posljedni
يَوْمَئِذٍ	tada	أَوَّلُ	prvi
عَاشَ	živio je	مَذْكُورٌ	spomenut

Riječi za vježbu 32

ubijen	مَقْتُولٌ, قُتِلَ	prešla je	إِنْتَقَلَتْ
zulhidždže	ذُو ٱلْحِجَّةِ	stoljeće	قَرْنٌ pl. قُرُونٌ
zatim	ثُمَّ	razred	فَصْلٌ, سَنَةٌ
vlast	دَوْلَةٌ	polovica	نِصْفٌ

Riječi za vježbu 33

مَرَّةٌ	jedanput	جُزْءٌ pl. أَجْزَاءٌ	dio
حَبْلٌ	uže	قَسِّمْ	razdijeli!
مُثَنًّى	dvostruk	دِرْهَمٌ pl. دَرَاهِمُ	drahma
مُرَبَّعٌ	četverostruk	سُدُسٌ pl. أَسْدَاسٌ	šestina
يَمْشِي	ide	فَاطِرٌ	stvoritelj
عَسْكَرٌ	vojska	جَاعِلٌ	koji čini
دَفَعَاتٌ	više puta	مَلَائِكَةٌ	anđeli
مُقَسَّمَةٌ	razdijeljena	رَسُولٌ pl. رُسُلٌ	poslanik

ذُو pl. أُولُو vlasnik
جَنَاحٌ pl. أَجْنِحَةٌ krilo
يَزِيدُ dodaje, povećaje
خَلْقٌ stvorenje
مَا يَشَاءُ što hoće
قَدِيرٌ mogućan

فَانْكِحُوا uzimajte za žene!
طَابَ dozvoljeno je
إِنْ ako
خِفْتُمْ bojite se
أَلَّا da ne
تَعْدِلُوا pravo ćete postupati

Riječi za vježbu 34

svome ocu	لِأَبِيهِ
izaći	خَرَجَ ـُ خُرُوجٌ
iz, od	مِنْ
tražiti	طَلَبَ ـُ طَلَبٌ
bez	بِلَا
mana	عَيْبٌ pl. عُيُوبٌ
ostati	بَقِيَ ـَ بَقَاءٌ
kopati	حَفَرَ ـِ حَفْرٌ
jama	حُفْرَةٌ
pasti	وَقَعَ، يَقَعُ، وُقُوعٌ
stvoriti	خَلَقَ ـُ خَلْقٌ
otvoriti	فَتَحَ ـَ فَتْحٌ
početi	شَرَعَ ـَ شُرُوعٌ
čitati	قَرَأَ ـَ قِرَاءَةٌ
mnogo	كَثِيرٌ
jesti	أَكَلَ ـُ أَكْلٌ
piti	شَرِبَ ـَ شُرْبٌ
spavati	نَامَ، يَنَامُ، نَوْمٌ
izgubiti	ضَيَّعَ ـ تَضْيِيعٌ
dobro	خَيْرٌ

Riječi za vježbu 35

أَمَرَ ـ أَمْرٌ	narediti
خَطٌّ	rukopis
وَرَقٌ pl. أَوْرَاقٌ	papir
طَبَعَ ـَ طَبْعٌ	štampati
طَابِعٌ	štampar
لَذَّةٌ pl. لَذَّاتٌ	slast, uživanje
وَجَدَ ـِ وِجْدَانٌ	naći
بَدَأَ ـَ بَدْءٌ	početi
عَنْ قَرِيبٍ	naskoro
فَرِحَ ـَ فَرَحٌ	veseliti se
قَدِمَ ـَ قُدُومٌ	doći, prispjeti
عِيدٌ	blagdan, bajram
عِيدُ ٱلْأَضْحَى	Kurban bajram
ذَبَحَ ـَ ذَبْحٌ	klati

أُضْحِيَّةٌ pl. أَضَاحِى žrtva, kurban	عَرَفَ ـِ مَعْرِفَةٌ znati
جَمَعَ ـَ جَمْعٌ sakupiti	نَظَرَ ـُ نَظَرٌ gledati
مَكْتَبَةٌ knjižnica	عَاقِبَةٌ pl. عَوَاقِبُ posljedica
قَدْ već, katkada	صُورَةٌ pl. صُوَرٌ slika, lik
صَدَقَ ـُ صِدْقٌ govoriti istinu	مَالٌ pl. أَمْوَالٌ imetak
لَعِبَ ـَ لَعِبٌ igrati se	شَبِعَ ـَ شِبَعٌ najesti se
جَوَادٌ konj plemenite rase	حَصَدَ ـُ حَصَادٌ žeti
عَثَرَ ـُ عَثْرٌ posrnuti	زَرَعَ ـَ زَرْعٌ sijati
عَمِلَ ـَ عَمَلٌ raditi	نَفَعَ ـَ نَفْعٌ koristiti

Riječi za vježbu 36

pitati	سَأَلَ ـ سُؤَالٌ	vrsta	نَوْعٌ pl. أَنْوَاعٌ
poučavati	عَلَّمَ ـ تَعْلِيمٌ	približiti se	قَرُبَ ـُ قُرْبَانٌ
naučiti	تَعَلَّمَ ـ تَعَلُّمٌ	vrijeme	وَقْتٌ pl. أَوْقَاتٌ
vratar	بَوَّابٌ	molitva, klanjanje	صَلَاةٌ pl. صَلَوَاتٌ
roditi se sunce, izaći	طَلَعَ ـُ طُلُوعٌ	ići, otići	ذَهَبَ ـ ذَهَابٌ
pomesti	كَنَسَ ـُ كَنْسٌ	klanjati	صَلَّى ـ صَلَاةٌ
gramatičar	نَحْوِىٌّ pl. نُحَاةٌ	vratiti se	رَجَعَ ـِ رُجُوعٌ
dijeliti	قَسَمَ ـِ قِسْمَةٌ	dobro	جَيِّدًا
rečenica	جُمْلَةٌ pl. جُمَلٌ	sura	سُورَةٌ pl. سُوَرٌ

Riječi za vježbu 37

أَبُو حَنِيفَةَ Ebu Hanifa	تَبِعَ ـ تَبَعٌ slijediti
فَاقَ يَفُوقُ فَوْقٌ nadmašiti	جَنَازَةٌ pl. جَنَائِزُ mrtvac
أَهْلُ عَصْرٍ savremenici	جَلَسَ ـِ جُلُوسٌ sjediti
زَارَ يَزُورُ زِيَارَةٌ pohoditi	إِنْ ako
مَرِيضٌ pl. مَرْضَى bolestan	سَكَتَ ـُ سُكُوتٌ šutjeti

رُبَّمَا nekada
جَوَابٌ odgovor
صَارَ يَصِيرُ صَيْرُورَةٌ postati
ذُو ٱلْوَجْهَيْنِ dvoličan
وَجِيهٌ ugledan
إِجْتِهَادٌ trud
كَانَ يُحِبُّ voljaše
رَاحَةٌ mir
جَسَدٌ pl. أَجْسَادٌ tijelo
حَسَدٌ. zavist
عَدُوٌّ pl. أَعْدَاءٌ neprijatelj
كَيْفَ kako

لِنَفْسِهِ sebi
صَدِيقٌ pl. أَصْدِقَاءُ prijatelj
لِغَيْرِهِ drugom
كَسَبَ ـِ كَسْبٌ steći, zaraditi
حَفِظَ ـَ حِفْظٌ čuvati
عَلِيمٌ koji zna
حَكِيمٌ mudar
شَيْطَانٌ vrag
مُبِينٌ jasan, otvoren
كِتَابٌ dužnost; knjiga
مَوْقُوتٌ povremen

Riječi za vježbu 38

postupati عَمِلَ ـَ عَمَلٌ
poznati عَرَفَ ـِ مَعْرِفَةٌ
boj, rat حَرْبٌ pl. حُرُوبٌ
nego u إِلاَّ فِي
muka, neprilika ضِيقٌ ، حَاجَةٌ
pitati سَأَلَ ـَ سُؤَالٌ
posao عَمَلٌ pl. أَعْمَالٌ
pohvalan مَحْمُودٌ pl. مَحَامِيدُ
svojstvo خَصْلَةٌ pl. خِصَالٌ
spominjati ذَكَرَ ـُ ذِكْرٌ
uvijek دَائِمًا

nije moguće لاَ يُمْكِنُ
razumjeti فَهِمَ ـَ فَهْمٌ
sasvim, veoma جِدًّا
brzo سَرِيعًا
kradljivac لِصٌّ pl. لُصُوصٌ
uhvatiti قَبَضَ (عَلَى) ـِ قَبْضٌ
odvesti ذَهَبَ (بِ) ـَ ذَهَابٌ
zatvor سِجْنٌ pl. سُجُونٌ
štamparija مَطْبَعَةٌ pl. مَطَابِعُ
dinar; dukat دِينَارٌ pl. دَنَانِيرُ
kovati; tući ضَرَبَ ـِ ضَرْبٌ

Riječi za vježbu 39

لَنْ neće nikada
بَلَغَ ـُ بُلُوغٌ postići

سَهِرَ ـَ سَهَرٌ bdjeti
أَنَّ da

ذِئْبٌ pl. ذِئَابٌ	vuk
كَلْبٌ pl. كِلَابٌ	pas
آمَنَ يُؤْمِنُ إِيمَانٌ	vjerovati
أَحَبَّ يُحِبُّ إِحْبَابٌ	voljeti, željeti
قَدْرٌ	količina; vrijednost
مَنْزِلَةٌ pl. مَنَازِلُ	stepen
مَبْلَغٌ pl. مَبَالِغُ	stepen; iznos
بِحَسَبِ	po, prema
سَلِمَ ـَ سَلَامَةٌ	spasiti se
مَاتَ يَمُوتُ مَوْتٌ	umrijeti
خَلَّفَ – تَخْلِيفٌ	ostaviti
اِحْتَاجَ (إِلَى) - اِحْتِيَاجٌ	biti potreban
حَبِيبٌ pl. أَحِبَّاءُ	prijatelj
تَامٌّ	potpun
غَيْرُ	drugi
عَدِمَ ـَ عَدَمٌ	nemati; mašiti
جَوَادٌ	darežljiv; konj plemenite rase
رَكِبَ ـَ رُكُوبٌ	uzjahati; baciti se u nešto
هَوْلٌ pl. أَهْوَالٌ	strah, opasnost
اِكْتَسَبَ—اِكْتِسَابٌ	steći, sticati
مَدَّ يَمُدُّ مَدٌّ	pružiti
رِزْقٌ pl. أَرْزَاقٌ	opskrba
طَمِعَ ـَ طَمَعٌ	hlepiti, željeti
لَزِمَ ـَ لُزُومٌ	ne napuštati
رَقَدَ ـُ رُقُودٌ, رُقَادٌ	spavati
مُرَادٌ	cilj, želja
إِذَا	kada
وَافَقَ-مُوَافَقَةٌ, وِفَاقٌ	sloga, slaganje
فَارَقَ-مُفَارَقَةٌ, فِرَاقٌ	rastanak
أَصْلَحَ – إِصْلَاحٌ	urediti, popraviti
فَسَدَ ـُ فَسَادٌ	biti pokvaren, neuredan
عُدْوَانٌ	prestupak, nasilje
خُسْرَانٌ	gubitak, šteta
يَنْبَغِي	treba
جَهْرٌ	javnost
سِرٌّ	tajnost
جَعَلَ ـَ جَعْلٌ	učiniti; stvoriti
نُورٌ	svjetlo

Riječi za vježbu 40

kolijevka	مَهْدٌ
grob	لَحْدٌ
kao da ti	كَأَنَّكَ
živjeti	عَاشَ يَعِيشُ عَيْشٌ
uvijek	أَبَدًا
sutra	غَدًا
Bože!	يَا اللهُ, اَللَّهُمَّ
smilovati se	رَحِمَ ـَ رَحْمَةٌ

oprostiti	غَفَرَ ـِ مَغْفِرَةٌ، غُفْرَانٌ	biti	كَانَ يَكُونُ، كَوْنٌ
grijeh	ذَنْبٌ pl. ذُنُوبٌ	ostaviti	تَرَكَ ـُ تَرْكٌ
hlepiti	حَرَصَ ـِ حِرْصٌ	nužda, nevolja	حَاجَةٌ pl. حَاجَاتٌ
čast	جَاهٌ، شَرَفٌ	istina	حَقٌّ pl. حُقُوقٌ
vrlina	فَضِيلَةٌ pl. فَضَائِلُ	gorak	مُرٌّ
makar	وَإِنْ، وَلَوْ	slušati	إِسْتَمَعَ ـ إِسْتِمَاعٌ
gledati	نَظَرَ ـُ نَظَرٌ	savjet	نَصِيحَةٌ pl. نَصَائِحُ
govoriti, reći	قَالَ يَقُولُ قَوْلٌ	stariji	أَكْبَرُ مِنْ
zadovoljiti se	قَنِعَ ـَ قَنَاعَةٌ	sreća	سَعَادَةٌ
udijeliti	قَسَمَ (لِ) ـِ قِسْمَةٌ	najskuplji	أَغْلَى ٱلْأَشْيَاءِ

Riječi za vježbu 41

يَوْمُكَ	danas	دُونَ	pod, niže
اِمْرُؤٌ pl. رِجَالٌ	čovjek	دُنْيَوِيَّةٌ	ovosvjetsko
أَصْلٌ	osnova; porijeklo	أَلَا	eto!
حَكَمَ ـُ حُكْمٌ	suditi	حَزِنَ ـَ حُزْنٌ	žalostiti se
فَعَلَ ـَ فِعْلٌ	učiniti	أَخُو ٱلْبَلِيَّةِ	nesretnik
أَشْرَكَ ـ إِشْرَاكٌ	biti višebožac	اَلرَّحْمٰنُ	milostivi (Bog)
حَبِطَ ـَ حَبْطٌ	propasti, pokvariti se	لُطْفٌ pl. أَلْطَافٌ	milost
خَسِرَ ـَ خَسَارَةٌ	pretrpjeti štetu, propasti	خَفِيٌّ	sakriven
فَوْقَ	na, nad, više	نَالَ يَنَالُ نَيْلٌ	postići
دِيَانَةٌ	pobožnost	وَسِيلَةٌ pl. وَسَائِلُ	sredstvo
تَحْتَ	pod, niže	نَفَقَةٌ pl. نَفَقَاتٌ	trošak
		زَادٌ pl. أَزْوِدَةٌ	opskrba

Riječi za vježbu 42

darežljivost	سَخَاوَةٌ	svi	جَمِيعٌ
pohvaljen	مَمْدُوحٌ	vladanje	سِيرَةٌ pl. سِيَرٌ

pisar	خَطَّاطٌ
znamenit	مَشْهُورٌ pl. مَشَاهِيرُ
ubica	قَاتِلٌ pl. قَتَلَةٌ
Ebu Lu'lue	أَبُو لُؤْلُؤَةَ
zbirka	مُصْحَفٌ pl. مَصَاحِفُ
Ebul-Esved	أَبُو ٱلْأَسْوَدِ
gramatika, sintaksa	عِلْمُ ٱلنَّحْوِ
preći	اِنْتِقَالٌ - اِنْتَقَلَ (إِلَى)
prošlost	اَلْمَاضِي
vrlo čudnovat	عُجَّابٌ
nasilnik	ظَالِمٌ
Hadždžadž (ime čovjeka)	اَلْحَجَّاجُ
vrlo iskren	صِدِّيقٌ
koji strogo rastavlja (istinu od neistine)	فَارُوقٌ
vrlo darežljiv	مِفْضَالٌ
vrlo siromašan	مِسْكِينٌ
Amr (ime čovjeka)	عَمْرٌو
pospanac	نُوَمَةٌ
vrlo velik	كُبَّارٌ
prevara, varka	مَكْرٌ

Riječi za vježbu 43

فِي	u, na; o
خُرُوجٌ ـُ خَرَجَ	izlazak
مَدْخَلٌ ـُ دَخَلَ	ulazak
بُشْرَى لَكُمْ	Blago vama!
شُغْلٌ pl. أَشْغَالٌ	zanimanje, posao
حِرْمَانٌ ـِ حَرَمَ	sprečavanje, zabranjivanje
ضَرَرٌ pl. أَضْرَارٌ	šteta
رِضْوَانٌ ـَ رَضِيَ	zadovoljstvo
تَعَالَى	uzvišeni
غُفْرَانٌ	oprost
قَبُولٌ ـَ قَبِلَ	primiti
هَدِيَّةٌ pl. هَدَايَا	dar, poklon
سُنَّةٌ pl. سُنَنٌ	običaj (Božijeg poslanika)
عِلْمٌ	nauka, učenje
صِغَرٌ ـُ صَغُرَ	mladost
نَقْشٌ ـُ نَقَشَ	urezati, uklesati
حَجَرٌ pl. أَحْجَارٌ	kamen
سَلَامَةٌ ـَ سَلِمَ	spas
وَعْدٌ يَعِدُ وَعَدَ	obećanje
كَرِيمٌ pl. كُرَمَاءُ	plemenit
دَيْنٌ pl. دُيُونٌ	dûg
فِسْقٌ ـُ فَسَقَ	griješenje
قَتْلٌ ـُ قَتَلَ	ubijanje
سَرِقَةٌ ـِ سَرَقَ	krasti

قَبِيحٌ pl. قِبَاحٌ	ružan
مِفْتَاحٌ pl. مَفَاتِيحُ	ključ
زَهِدَ ـَ زَهَادَةٌ	izbjegavanje
شَيْءٌ pl. أَشْيَاءُ	stvar
سَرَّ ـُ سُرُورٌ	radost
لَبِسَ ـَ لُبْسٌ	oblačenje
لِبَاسٌ pl. أَلْبِسَةٌ	odjeća
جَمَعَ ـَ جَمْعٌ	skupljati
نَعَسَ ـُ نُعَاسٌ	drijemanje, spavanje
قَلْبٌ pl. قُلُوبٌ	srce
مَحَلٌّ pl. مَحَالٌّ	mjesto
حَفِظَ ـَ حِفْظٌ	čuvanje
سِرٌّ pl. أَسْرَارٌ	tajna
غَلَبَ ـِ غَلَبَةٌ	pobjeda
شَرِيرٌ pl. أَشْرَارٌ	zao
شَرٌّ pl. شُرُورٌ	zlo

Riječi za vježbu 44

pisanje	كِتَابَةٌ
poučavanje	تَعْلِيمٌ
razni	مُخْتَلِفٌ
treba	يَنْبَغِي
raspoloviti	نَصَّفَ - تَنْصِيفٌ
jabuka	تُفَّاحَةٌ
drugi osim njega	غَيْرُهُ
snovati	دَبَّرَ - تَدْبِيرٌ
određivati	قَدَّرَ - تَقْدِيرٌ
razlikovati	مَيَّزَ - تَمْيِيزٌ
dobro	خَيْرٌ pl. خُيُورٌ
sticati	حَصَّلَ - تَحْصِيلٌ
poštovati	عَظَّمَ - تَعْظِيمٌ
počastiti	شَرَّفَ - تَشْرِيفٌ
posjeta, pohod	زِيَارَةٌ
među	بَيْنَ
poniziti, omalovažiti	حَقَرَ ـِ حَقْرٌ
neko; niko	أَحَدٌ
predati	سَلَّمَ (إِلَى) - تَسْلِيمٌ
vlasnik	صَاحِبٌ pl. أَصْحَابٌ
pozdraviti	سَلَّمَ (عَلَى) - تَسْلِيمٌ
star	كَبِيرٌ pl. كِبَارٌ
proći pokraj nečega	مَرَّ (بِ) ـُ مُرُورٌ

Riječi za vježbu 45

كَذَلِكَ	također
زَيَّنَ - تَزْيِينٌ	okititi, nagizdati
أَنْفُسَكُمْ	vi sebe
صِفَةٌ pl. صِفَاتٌ	svojstvo
رَبِّ (mjesto يَا رَبِّي)	Moj Bože!
يَسَّرَ - تَيْسِيرٌ	olakšati
عَسَّرَ - تَعْسِيرٌ	oteščati
تَمَّمَ - تَتْمِيمٌ	svršiti

ٱلإِسْكَنْدَرُ	Aleksandar
مَا بَالُكَ	šta je tebi? (zašto ti?)
مُؤَدِّبٌ	uzgajatelj
أَكْثَرَ	više
إِنَّ	zaista
سَبَبٌ pl. أَسْبَابٌ	uzrok
حَيَاةٌ	život
تَسْبِيحٌ - سَبَّحَ	slaviti
تَكْذِيبٌ - كَذَّبَ	smatrati lažnim ne vjerovati
آيَةٌ pl. آيَاتٌ	znak
تَنْبِئَةٌ - نَبَّأَ	izvijestiti, obavijestiti
كُفْرٌ ـُ كَفَرَ	ne vjerovati
تَبْلِيغٌ - بَلَّغَ	priopćiti
إِنْزَالٌ - أَنْزَلَ	spustiti, objaviti
إِنْسَانٌ pl. أَنَاسِيُّ	čovjek
تَرْكِيبٌ - رَكَّبَ	sastaviti
رُوحٌ pl. أَرْوَاحٌ	duša, duh
جَسَدٌ pl. أَجْسَادٌ	tijelo
تَدْبِيرٌ - دَبَّرَ	raspoređivati; raspored
نِصْفٌ pl. أَنْصَافٌ	polovina
عَيْشٌ ـِ عَاشَ	život
تَلْقِيبٌ - لَقَّبَ	nazvati
تَفْرِيقٌ - فَرَّقَ	rastavljati
حَقٌّ pl. حُقُوقٌ	istina
بَاطِلٌ pl. أَبَاطِيلُ	neistina
ٱلْمَلَوَانِ	dan i noć (vrijeme)
تَفْتِيشٌ - فَتَّشَ	istraživati
تَبْيِينٌ - بَيَّنَ	objasniti
حَقِيقَةٌ pl. حَقَائِقُ	činjenica, istina

Riječi za vježbu 46

sjediti s nekim	مُجَالَسَةٌ - جَالَسَ
družiti se	مُصَاحَبَةٌ - صَاحَبَ
dopisivanje	مُكَاتَبَةٌ - كَاتَبَ
uvijek	دَائِماً
jedan od nas s drugim	بَعْضُنَا بَعْضاً
viđenje	مُشَاهَدَةٌ - شَاهَدَ
potpomaganje	مُسَاعَدَةٌ - سَاعَدَ
svake godine	كُلَّ سَنَةٍ
zajedno	مَعاً
putovati	مُسَافَرَةٌ - سَافَرَ
kraj	طَرَفٌ pl. أَطْرَافٌ
djelo	أَثَرٌ pl. آثَارٌ
pređe	آبَاءٌ , أَجْدَادٌ
prekinuti	مُقَاطَعَةٌ - قَاطَعَ
zlikovac	شَرِيرٌ pl. أَشْرَارٌ
navaliti	مُهَاجَمَةٌ - هَاجَمَ
domovina	وَطَنٌ pl. أَوْطَانٌ

braniti دَافَعَ (عَنْ) - دِفَاعٌ، مُدَافَعَةٌ

biti licemjeran نَافَقَ - مُنَافَقَةٌ

koriti عَاتَبَ - مُعَاتَبَةٌ

slagati se وَافَقَ - مُوَافَقَةٌ

mišljenje رَأْيٌ pl. آرَاءٌ

požuriti se بَادَرَ - مُبَادَرَةٌ

blagosloviti بَارَكَ (فِي) - مُبَارَكَةٌ

Riječi za vježbu 47

أَسْرَعَ - إِسْرَاعٌ požuriti se

خَيْرَةٌ pl. خَيْرَاتٌ dobro djelo

كُلَّمَا kad god

أَصْبَحَ - إِصْبَاحٌ osvanuti

صَبَاحٌ jutro

أَمْسَى - إِمْسَاءٌ omrknuti

مَسَاءٌ večer

أَعْلَمَ - إِعْلَامٌ izvijestiti

نَجَاحٌ uspjeh

أَرْسَلَ - إِرْسَالٌ poslati

بَرِيدٌ pl. بُرُدٌ pošta

بَيِّنَةٌ pl. بَيِّنَاتٌ dokaz

حُجَّةٌ pl. حُجَجٌ dokaz

قَاطِعٌ odlučan

أَنْذَرَ - إِنْذَارٌ opomenuti

أَكْرَمَ - إِكْرَامٌ počastiti

عَقْلٌ pl. عُقُولٌ razum

فَضَّلَ - تَفْضِيلٌ odlikovati

حَضَرَ ـُ حُضُورٌ doći; biti prisutan

أَغْلَظَ - إِغْلَاظٌ oštro, grubo govoriti

سُلْطَانٌ pl. سَلَاطِينُ vladar

إِنَّمَا samo, jedino

أَرْعَدَ - إِرْعَادٌ grmjeti

أَبْرَقَ - إِبْرَاقٌ sijevati

قَرُبَ ـُ قُرْبٌ približiti se

سَكَنَ ـُ سُكُونٌ smiriti se

أَحْسَنَ - إِحْسَانٌ činiti dobro

حَبِيبٌ pl. أَحِبَّاءُ prijatelj, miljenik

هَوْنًا مَا lako, blago

عَسَى možda

أَبْغَضَ - إِبْغَاضٌ mrziti

يَوْمًا مَا jednoga dana, nekada

جَارٌ pl. جِيرَانٌ susjed

عَدْلٌ pravednost

سُورٌ pl. أَسْوَارٌ bedem, zid

أَغْرَقَ - إِغْرَاقٌ potopiti

أَحْرَقَ - إِحْرَاقٌ spaliti

نَارٌ pl. نِيرَانٌ vatra

تَحْسِينٌ - حَسَّنَ uljepšati
أَدَبٌ pl. آدَابٌ uzgoj, odgoj
إِسْعَادٌ - أَسْعَدَ usrećiti
أُمَّةٌ pl. أُمَمٌ sljedbenik
سَيِّدٌ pl. سَادَةٌ gospodar, gospodin
مُرْسَلٌ pl. مُرْسَلُونَ poslanik

لُؤْلُؤٌ pl. لَآلٍ, اَللَّآلِى biser
إِخْرَاجٌ - أَخْرَجَ vaditi
عَمِيقٌ pl. عِمَاقٌ dubok
جُهْدٌ pl. جُهُودٌ trud
إِقْسَامٌ - أَقْسَمَ بِ kleti se
كَثِيرًا mnogo

Riječi za vježbu 48

sjećati se تَذَكُّرٌ - تَذَكَّرَ
starost كِبَرٌ
napredovati تَقَدُّمٌ - تَقَدَّمَ
razmisliti تَفَكُّرٌ - تَفَكَّرَ
junačiti se تَشَجُّعٌ - تَشَجَّعَ
govoriti تَكَلُّمٌ - تَكَلَّمَ
evropski jezik لُغَةٌ أُورُوبِيَّةٌ
čuditi se تَعَجُّبٌ - تَعَجَّبَ
ljudima لِلرِّجَالِ
oholiti se تَكَبُّرٌ - تَكَبَّرَ
jer je لِأَنَّ

Musejlima مُسَيْلِمَةُ
praviti se Božijim poslanikom تَنَبُّؤٌ - تَنَبَّأَ
pa, te فَ
lažac كَذَّابٌ
protiv njega عَلَيْهِ
opremiti بَعْثٌ ـَ بَعَثَ
pristaša تَبَعٌ pl. أَتْبَاعٌ
raspršiti se تَفَرُّقٌ - تَفَرَّقَ
mijenjati se تَبَدُّلٌ - تَبَدَّلَ
dozvoliti إِذْنٌ ـَ أَذِنَ
izvoli! تَفَضَّلْ

Riječi za vježbu 49

تَنَاصُرٌ - تَنَاصَرَ potpomagati se
نَفْرٌ ـِ نَفَرَ ići u boj
سَبِيلٌ pl. سُبُلٌ put, pravac
تَثَاقُلٌ - إِثَّاقَلَ oklijevati; s prijedlogom إِلَى naginjati, težiti

مَتَاعٌ pl. أَمْتِعَةٌ korist, uživanje, ono s čim se koristi
فِي (جَنْبِ) ٱلْآخِرَةِ naprama onom svijetu
تَأْسِيسٌ - أَسَّسَ osnovati
تَقْوَى bogobojaznost

أَحَقُّ	preči
قَامَ ـُ قِيَامٌ	stajati; klanjati
اِطَّهَّرَ - تَطَهُّرٌ	očistiti se
اِدَّثَّرَ - تَدَثُّرٌ	zamotati se
تَنَازَعَ - تَنَازُعٌ	svađati se, prepirati se
فَشِلَ ـَ فَشَلٌ	oslabiti, ne uspjeti
تَعَاوَنَ - تَعَاوُنٌ	potpomagati se
بِرٌّ	dobročinstvo, dobro djelo
إِثْمٌ pl. آثَامٌ	grijeh
تَمَارَضَ - تَمَارُضٌ	praviti se bolestan
مَرِضَ ـَ مَرَضٌ	razboljeti se
تَقَاتَلَ - تَقَاتُلٌ	potući se, ratovati
قَبِيلَةٌ pl. قَبَائِلُ	pleme
تَفَاهَمَ - تَفَاهُمٌ	sporazumjeti se
زَعِيمٌ pl. زُعَمَاءُ	vođa
تَصَالَحَ - تَصَالُحٌ	izmiriti se
قَوْمٌ pl. أَقْوَامٌ	ljudi, narod
تَشَارَكَ - تَشَارُكٌ	udružiti se
وَفَّقَ - تَوْفِيقٌ	uputiti, dati da uspije
عَدَمُ ٱلتَّنَازُعِ	nesvađanje
تَحَاسَدَ - تَحَاسُدٌ	zavidjeti (jedan drugom)
تَنَاجَشَ - تَنَاجُشٌ	nadmetati se u kupoprodaji
تَبَاغَضَ - تَبَاغُضٌ	mrziti jedan drugog
تَدَابَرَ - تَدَابُرٌ	raditi jedan protiv drugog, ne slagati se
عَبْدٌ pl. عِبَادٌ	rob; čovjek

Riječi za vježbu 50

granati se	تَفَرَّعَ - تَفَرُّعٌ
raspoložiti se	اِنْشَرَحَ - اِنْشِرَاحٌ
zaplesti se	اِنْعَقَدَ - اِنْعِقَادٌ
odvojiti se; osamiti se	اِنْفَرَدَ - اِنْفِرَادٌ
otvoriti se	اِنْفَتَحَ - اِنْفِتَاحٌ
udaranje	ضَرْبٌ
rascijepiti se	اِنْفَطَرَ - اِنْفِطَارٌ
kora	قِشْرٌ pl. قُشُورٌ
oguliti se	اِنْقَشَرَ - اِنْقِشَارٌ
izvaliti se, iščupati se	اِنْقَعَرَ - اِنْقِعَارٌ
žestok vjetar (žestina vjetra)	شِدَّةُ ٱلرِّيحِ
propasti	اِنْقَرَضَ - اِنْقِرَاضٌ
zavarati se	اِنْخَدَعَ - اِنْخِدَاعٌ
oblak	سَحَابَةٌ - سُحُبٌ
rastupiti se	اِنْقَشَعَ - اِنْقِشَاعٌ
veza ljubavi	حَبْلُ ٱلْمَوَدَّةِ
prekinuti se	اِنْصَرَمَ - اِنْصِرَامٌ

Riječi za vježbu 51

اِحْتَقَرَ - اِحْتِقَارٌ	omalovažiti, poniziti
أَرَادَ - إِرَادَةٌ	htjeti
اِحْتَكَرَ - اِحْتِكَارٌ	kupovati hranu pa je zadržavati dok poskuplja
طَعَامٌ	hrana
حَرَامٌ	zabranjeno
اِسْتَتَرَ - اِسْتِتَارٌ	skrivati se, zaklanjati se
أَمْكَنَ - إِمْكَانٌ	moći
اِعْتَذَرَ - اِعْتِذَارٌ	ispričavati se
اِفْتَقَرَ - اِفْتِقَارٌ	biti potreban
اِفْتَخَرَ - اِفْتِخَارٌ	ponosti se
اِدَّكَرَ - اِدِّكَارٌ, ذِكْرٌ	opomenuti se, opametiti se
لَا بُدَّ	nema mimoilaženja, svakako treba
اِنْتَهَزَ - اِنْتِهَازٌ	iskoristiti (priliku)
فُرْصَةٌ pl. فُرَصٌ	prilika, zgodan čas
اِحْتَرَسَ - اِحْتِرَاسٌ	čuvati se
اِلْتَمَسَ - اِلْتِمَاسٌ	tražiti

أَبْطَلَ - إِبْطَالٌ	pokvariti
اِفْتَرَشَ - اِفْتِرَاشٌ	leći položivši prednje noge
دُبٌّ pl. أَدْبَابٌ	medvjed
اِفْتَرَسَ - اِفْتِرَاسٌ	uloviti, raskinuti
اِفْتَرَضَ - اِفْتِرَاضٌ	staviti u dužnost, propisati, odrediti
اِخْتَلَطَ - اِخْتِلَاطٌ	pomiješati se
خَبِيثٌ	gadan, gnjusan
طَيِّبٌ	dobar, lijep
اِشْتَرَطَ - اِشْتِرَاطٌ	uvjetovati
اِحْتَفَظَ - اِحْتِفَاظٌ	čuvati, zadržati za sebe
أَعْطَى - إِعْطَاءٌ	dati
اِمْتَنَعَ - اِمْتِنَاعٌ	ustegnuti se
أَخَذَ ـُ أَخْذٌ	uzeti
اِنْتَفَعَ - اِنْتِفَاعٌ	koristiti se
طَالَعَ - مُطَالَعَةٌ	čitati
تَدَبَّرَ - تَدَبُّرٌ	razmišljati
اِعْتَرَفَ - اِعْتِرَافٌ	priznati
كَذَبَ ـِ كَذِبٌ, كِذْبٌ	lagati

Riječi za vježbu 52

skvasiti se	اِخْضَلَّ - اِخْضِلَالٌ
mnoge suze	كَثْرَةُ ٱلدُّمُوعِ
proljeće	رَبِيعٌ pl. أَرْبِعَاءُ
zazelenjeti se	اِخْضَرَّ - اِخْضِرَارٌ

kosa	شَعْرٌ pl. أَشْعَارٌ
pobijeljeti, biti svijetao	اِبْيَضَّ - اِبْيِضَاضٌ
uprašiti se	اِغْبَرَّ - اِغْبِرَارٌ
sačuvati	حَرَّمَ (عَلَى) - تَحْرِيمٌ

požutjeti	اِصْفَرَّ - اِصْفِرَارٌ
štap	عَصًا pl. عُصِيٌّ
iskriviti se	اِعْوَجَّ - اِعْوِجَاجٌ
učiniti svijetlim	بَيَّضَ - تَبْيِيضٌ
Božji ugodnik	وَلِيُّ ٱللّٰهِ pl. أَوْلِيَاءُ ٱللّٰهِ
ocrniti, pocrniti	سَوَّدَ - تَسْوِيدٌ
pocrnjeti	اِسْوَدَّ - اِسْوِدَادٌ

Riječi za vježbu 53

اِسْتَغْرَبَ - اِسْتِغْرَابٌ	čuditi se
اِسْتَبْشَرَ - اِسْتِبْشَارٌ	veseliti se
أَبْصَرَ - إِبْصَارٌ	vidjeti
اِسْتَقْبَلَ - اِسْتِقْبَالٌ	okrenuti se
قِبْلَةٌ	strana na kojoj se nalazi Kâba
اِسْتَفْسَرَ - اِسْتِفْسَارٌ	tražiti tumačenje
أُسْتَاذٌ pl. أَسَاتِذَةٌ	profesor
غَرِيبَةٌ pl. غَرَائِبُ	neobično, nejasno
اِسْتَشْهَدَ - اِسْتِشْهَادٌ	tražiti svjedoke
اِسْتَحْلَفَ - اِسْتِحْلَافٌ	tražiti da se zakune
رِسَالَةٌ pl. رَسَائِلُ	brošura, poslanica
اِسْتَغْرَقَ - اِسْتِغْرَاقٌ	zauzeti
اِسْتَحْسَنَ - اِسْتِحْسَانٌ	odobravati; dopadati se
اِسْتَأْذَنَ - اِسْتِئْذَانٌ	tražiti dozvolu
اِسْوَادَّ - اِسْوِيدَادٌ	jako pocrnjeti
شِدَّةُ ٱلْحَرَارَةِ	velika vrućina
اِصْفَارَّ - اِصْفِيرَارٌ	jako požutjeti
نَبَاتٌ pl. نَبَاتَاتٌ	bilje
اِحْدَوْدَبَ - اِحْدِيدَابٌ	zguriti se
لَمَّا	pošta
أَخْبَرَ - إِخْبَارٌ	izvijestiti, kazati
اِغْرَوْرَقَ - اِغْرِيرَاقٌ	kupati se u suzama (oko)
حُزْنٌ pl. أَحْزَانٌ	žalost
بَدْوٌ	beduini
اِخْشَوْشَنَ - اِخْشِيشَانٌ	oblačiti grubo odijelo
مَكَارِمُ ٱلْأَخْلَاقِ	plemenitosti ćudi
تَأَدَّبَ - تَأَدُّبٌ	izobrazba, uljudnost
ضَيْفٌ pl. ضُيُوفٌ، أَضْيَافٌ	gost
سَفَرٌ pl. أَسْفَارٌ	putovanje
أَحْوَجَ - إِحْوَاجٌ	prisiliti
وَفَدَ عَلَى - وَفْدٌ	doći nekome
اِتَّبَعَ - اِتِّبَاعٌ	slijediti
اِسْتَقْبَحَ - اِسْتِقْبَاحٌ	osuđivati, smatrati ružnim
اِجْتَنَبَ - اِجْتِنَابٌ	kloniti se, izbjegavati

Riječi za vježbu 54

ukazati se	حَصْحَصَ - حَصْحَصَةٌ
praviti se nevješt	تَغَافَلَ - تَغَافُلٌ
prevesti	تَرْجَمَ - تَرْجَمَةٌ
kada	مَتَى
pomaganje, jauk	وَلْوَلَ - وَلْوَلَةٌ
praviti se filozof	تَفَلْسَفَ - تَفَلْسُفٌ
filozof	فَيْلَسُوفٌ pl. فَلَاسِفَةٌ
potresti se	زَلْزَلَ - زَلْزَلَةٌ
okititi draguljima	جَوْهَرَ - جَوْهَرَةٌ
dragulj	جَوْهَرَةٌ pl. جَوَاهِرُ
prevodilac	مُتَرْجِمٌ pl. مُتَرْجِمُونَ
glasovit	شَهِيرٌ
povratiti se natrag	تَقَهْقَرَ - تَقَهْقُرٌ
rzati	هَمْهَمَ - هَمْهَمَةٌ
konji	خَيْلٌ pl. خُيُولٌ
zašto?	لِمَ
smrknuti se	اِكْفَهَرَّ - اِكْفِهْرَارٌ
odvratiti, udaljiti	زَحْزَحَ - زَحْزَحَةٌ
spasiti se	فَازَ ـُ فَوْزٌ
treba	يَلْزَمُ، يَنْبَغِي
ogrnuti se	جَلْبَبَ - جَلْبَبَةٌ
obući čarape	جَوْرَبَ - جَوْرَبَةٌ
smiriti se	اِطْمَأَنَّ - اِطْمِئْنَانٌ
za	خَلْفَ

Riječi za vježbu 55

تَبَّ ـُ تَبٌّ	propasti, upropastiti
حَفَّ ـُ حَفٌّ	opkoliti, okružiti
مَكْرُوهٌ pl. مَكَارِهُ	neugodnost, zlo
شَهْوَةٌ pl. شَهَوَاتٌ	strast, želja
سَرَّ ـُ سُرُورٌ	veseliti (se)
لَزِمَ ـَ لُزُومٌ	držati se nečega
صَمَتَ ـُ صَمْتٌ	šutjeti
حَسَنَةٌ pl. حَسَنَاتٌ	dobro djelo
سَاءَ ـُ سَوَاءٌ	biti ružan; ožalostiti
سَيِّئَةٌ pl. سَيِّئَاتٌ	zlo djelo
اَلدَّالُّ pl. اَلدَّالُّونَ	koji upućuje
لِحَافٌ pl. لُحُفٌ	pokrivač, ogrtač
مَجْنُونٌ pl. مَجَانِينُ	lud
عَدَّ ـُ عَدٌّ	brojiti
نَجَحَ ـَ نَجَاحٌ	uspjeti, proći
اِمْتَحَنَ - اِمْتِحَانٌ	ispitivati; ispit
غَشَّ ـُ غِشٌّ	varati
حَلَّ ـِ حِلٌّ	biti dozvoljeno
مُسْكِرٌ pl. مُسْكِرَاتٌ	opojno piće, alkohol
صَدَّ ـُ صَدٌّ	odbijati, odvraćati

ضَلَّ ـِ ضَلَالٌ zalutati
ظَنَّ ـُ ظَنٌّ misliti, držati
رَفَعَ ـَ رَفْعٌ podignuti, podnijeti
مُلْكٌ vladavina
كَرَّ ـُ كَرٌّ navaljivati
فَرَّ ـِ فِرَارٌ pobjeći
حَجَّ ـُ حَجٌّ hodočastiti
سَمَّى - تَسْمِيَةٌ nazvati, imenovati
سَبَّ ـُ سَبٌّ psovati, grditi
صَفَّ ـُ صَفٌّ uredati; uredati se

ضَرَّ ـُ ضَرٌّ štetiti
وَرَاءَ za
صَفٌّ pl. صُفُوفٌ red
شَقَّ ـُ شَقٌّ rascijepiti
شَقَّ ـُ شَقٌّ, مَشَقَّةٌ biti teško
شَقَّ ـُ شُقُوقٌ niknuti
عَقَّ ـُ عُقُوقٌ ne slušati roditelje
قَلَّ ـِ قِلَّةٌ biti malo
وَدَّ ـَ وُدٌّ, مَوَدَّةٌ voljeti, željet
بَرَّ ـَ بِرٌّ činiti dobro roditeljima

Riječi za vježbu 56

dok حَتَّى
pripraviti أَعَدَّ - إِعْدَادٌ
sve, svi, svaki جَمِيعٌ, كُلٌّ
ustrajati أَصَرَّ عَلَى - إِصْرَارٌ
mali grijeh صَغَائِرُ pl. صَغِيرَةٌ
veliki grijeh كَبَائِرُ pl. كَبِيرَةٌ
osjetiti أَحَسَّ (بِ) - إِحْسَاسٌ
studen بَرْدٌ
vojska جُيُوشٌ pl. جَيْشٌ
vojska جُنُودٌ pl. جُنْدٌ
raspršiti شَتَّتَ - تَشْتِيتٌ
popraviti, obnoviti جَدَّدَ - تَجْدِيدٌ
ponoviti كَرَّرَ - تَكْرَارٌ

puta مِرَارًا مَرَّاتٍ pl. مَرَّةٌ
raspravljati, prepirati se حَاجَّ - مُحَاجَّةٌ
protivnik خُصَمَاءُ pl. خَصْمٌ
zaključivati إِسْتَدَلَّ - إِسْتِدْلَالٌ
protezati se إِمْتَدَّ - إِمْتِدَادٌ
Abesinija اَلْحَبَشُ
Sredozemno More اَلْبَحْرُ الْمُتَوَسِّطُ
zid حِيطَانٌ pl. حَائِطٌ
zid جُدُرٌ pl. جِدَارٌ
srušiti se إِنْقَضَّ - إِنْقِضَاضٌ
djelo كُتُبٌ pl. كِتَابٌ
trâg آثَارٌ pl. أَثَرٌ
crpsti, pomagati se إِسْتَمَدَّ - إِسْتِمْدَادٌ

Riječi za vježbu 57

إِسْتَعَانَ - إِسْتِعَانَةٌ	tražiti utočišta
رَجِيمٌ	proklet, udaljen od Božije milosti
رَاعٍ pl. رُعَاةٌ , رُعَاءٌ	pastir, čuvar
رَعِيَّةٌ pl. رَعَايَا	stado, podanici
مَعْنًى pl. مَعَانٍ	značenje
ظَمِئَ - ظَمَأٌ	ožednjeti
نَشَأَ - نُشُوءٌ	odrasti, odgojiti se
شَابٌّ pl. شَبَابٌ , شُبَّانٌ	mladić
عَفَّ - عَفَافٌ	poštenje, nevinost
صَانَ - صِيَانَةٌ	čuvanje
جَاءَ - مَجِيءٌ	doći
غَضِبَ - غَضَبٌ	srditi se
هَدَأَ - هُدُوءٌ	smiriti se
فَلْسٌ pl. فُلُوسٌ	novac
إِسْتَقْرَضَ - إِسْتِقْرَاضٌ	uzeti u zajam
أَمَلَ - أَمَلٌ	nadati se
عَفَا (عَنْ) - عَفْوٌ	oprostiti
عَافِيَةٌ	zdravlje; zaštita
فَضْلٌ	dobrota, dobročinstvo
حَدٌّ pl. حُدُودٌ	granica
نَزَّلَ - تَنْزِيلٌ	postaviti
مَنْزِلَةٌ pl. مَنَازِلُ	stepen, položaj
مَلَأَ - مَلْءٌ	napuniti
حِكَايَةٌ pl. حِكَايَاتٌ	priča
لَطِيفٌ pl. لِطَافٌ	lijep, ugodan

Riječi za vježbu 58

odgađati	أَخَّرَ - تَأْخِيرٌ
turski jezik	اَللِّسَانُ التُّرْكِيُّ
dovršiti	أَتَمَّ - إِتْمَامٌ
djelovati	أَثَّرَ (فِي) - تَأْثِيرٌ
držati se pristojno prema nekom	تَأَدَّبَ (مَعَ) - تَأَدُّبٌ
star	كَبِيرٌ pl. كِبَارٌ , كُبَرَاءُ
ljubav	مَحَبَّةٌ
poštovanje	تَعْظِيمٌ , إِحْتِرَامٌ
poučavati	عَلَّمَ - تَعْلِيمٌ
država	دَوْلَةٌ pl. دُوَلٌ
jesti s nekim	آكَلَ - مُؤَاكَلَةٌ
zauzeti, osvojiti	فَتَحَ - فَتْحٌ
postaviti zapovjednikom	أَمَّرَ - تَأْمِيرٌ
nevaljalac	لَئِيمٌ pl. لِئَامٌ
urotiti se protiv nekoga	تَآمَرَ (عَلَى) - تَآمُرٌ
dobročinitelj	مُحْسِنٌ pl. مُحْسِنُونَ

Riječi za vježbu 59

ضَالَّةٌ	izgubljena stvar	وَجِلَ ـَ وَجَلٌ	bojati se
أَيْنَمَا	gdje god	غَفَلَ ـُ غُفُولٌ	napustiti, zanemariti
وَفْدٌ pl. وُفُودٌ	deputacija	سِلَاحٌ pl. أَسْلِحَةٌ	oružje
وَزَرَ ـِ وَزْرٌ	nositi	أَجْرٌ pl. أُجُورٌ	nagrada
وِزْرٌ pl. أَوْزَارٌ	teret, tovar	عِدَةٌ pl. عِدَاتٌ	obećanje
أُخْرَى pl. أُخَرُ	druga	وَلَدَ ـِ وِلَادَةٌ	roditi
رُبَّ	malo je; mnogo je	كُفْوٌ pl. أَكْفَاءٌ	ravan, prilika
وَفَى ـِ وَفَاءٌ	ispuniti obećanje, održati riječ	وَسِعَ ـَ سَعَةٌ	zauzeti, obuhvatiti
وَضَعَ ـَ وَضْعٌ	metnuti, postaviti	وَقَفَ ـِ وُقُوفٌ	stajati
مَكَانٌ pl. أَمْكِنَةٌ	mjesto	وَقَفَ ـِ وَقْفٌ	zastaviti
هَهُنَا	ovdje	وَكَلَ ـِ وَكْلٌ	prepustiti
وَصَفَ ـِ وَصْفٌ	opisati	كُرْسِيٌّ pl. كَرَاسٍ ٱلْكَرَاسِي	prijestolje
شِتَاءٌ pl. أَشْتِيَةٌ	zima		

Riječi za vježbu 60

osloniti se	تَوَكَّلَ - تَوَكُّلٌ	pobožan	عَابِدٌ pl. عُبَّادٌ
pouzdati se	وَثِقَ ـِ ثِقَةٌ	dostaviti	أَوْصَلَ - إِيصَالٌ
donijeti	أَوْرَثَ - إِيرَاثٌ	zgrada	بِنَاءٌ pl. أَبْنِيَةٌ
okretnost	نَشَاطٌ	mnogo	كَثِيرًا
bogatstvo	غِنًى	proširiti	وَسَّعَ - تَوْسِيعٌ
proždrljivost	شَرَاهَةٌ، شَرَهٌ	početi (s imperfektom drugog glagola)	أَقْبَلَ، أَنْشَأَ، أَخَذَ، جَعَلَ
bolest	مَرَضٌ pl. أَمْرَاضٌ	širiti se	تَوَسَّعَ - تَوَسُّعٌ
bojati se	اِتَّقَى - اِتِّقَاءٌ	zaslužiti	اِسْتَوْجَبَ - اِسْتِيجَابٌ
gdje	حَيْثُ		

ništavilo عَدَمٌ
stvoriti أَوْجَدَ - إِيجَادٌ
sresti se lice u lice وَاجَهَ - مُوَاجَهَةٌ
sredina ulice وَسَطُ ٱلطَّرِيقِ

uzeti za ministra إِسْتَوْزَرَ - إِسْتِيزَارٌ
pomagati وَازَرَ - مُوَازَرَةٌ

Riječi za vježbu 61

خَافَ ـَ خَوْفٌ bojati se
جَابَ ـُ جَوْبٌ proputovati
وَفِيٌّ pl. أَوْفِيَاءُ pouzdan, vjeran
خَابَ ـِ خَيْبَةٌ ne ispuniti se, izjaloviti se
أَمَلٌ pl. آمَالٌ nada
عَابَ ـِ عَيْبٌ koriti, zamjeravati
غَابَ ـِ غِيَابٌ، غَيْبُوبَةٌ izgubiti se; zaći (sunce)
عَاذَ ـُ عِيَاذٌ uticati se
شَابَ ـِ شَيْبٌ obijeljeti kosa
تَابَ ـُ تَوْبَةٌ pokajati se
سَيَّاحٌ pl. سَيَّاحُونَ koji mnogo putuje
سَاحَ ـِ سِيَاحَةٌ putovati
آبَ ـُ أَوْبٌ vratiti se
أَلَّفَ - تَأْلِيفٌ sastaviti, napisati
إِشْتَهَرَ - إِشْتِهَارٌ biti poznat
رِحْلَةٌ putovanje

سَارَ ـِ سَيْرٌ، مَسِيرَةٌ ići
مَسِيرَةٌ razmak, daljina
طَيْرٌ pl. طُيُورٌ ptica
طَارَ ـِ طَيَرَانٌ letjeti, prhnuti
ذَابَ ـُ ذَوْبٌ topiti se
ثَلْجٌ pl. ثُلُوجٌ snijeg
جَبَلٌ pl. جِبَالٌ brdo; planina
حَذِرَ ـَ حَذَرٌ čuvati se
فَاتَ ـُ فَوْتٌ proći, promašiti
شَاءَ ـَ مَشِيئَةٌ htjeti
كَادَ ـَ كَوْدٌ مَكَادٌ biti blizu, mal da ne
سَقَطَ ـُ سُقُوطٌ pasti
فَرَغَ (مِنْ) ـُ فَرَاغٌ svršiti
نَالَ ـَ نَيْلٌ postići, dobiti
شَهَادَةٌ svjedočanstvo, svjedodžba
حَارَ ـَ حَيْرَةٌ oklijevati, lutati, zapanjiti se
بَاعَ ـِ بَيْعٌ prodati
أَلْفٌ pl. أُلُوفٌ، آلَافٌ hiljada

Riječi za vježbu 62

slikati	صَوَّرَ - تَصْوِيرٌ
dostići	بَلَغَ ـُ بُلُوغٌ
stepen	دَرَجَةٌ pl. دَرَجَاتٌ
prepustiti	فَوَّضَ - تَفْوِيضٌ
okrugao	مُدَوَّرٌ pl. مُدَوَّرَاتٌ
pokloniti	وَهَبَ ـَ هِبَةٌ
naknaditi	عَوَّضَ - تَعْوِيضٌ
briga	هَمٌّ pl. هُمُومٌ
ostariti, obijeliti	شَيَّبَ - تَشْيِيبٌ
činiti se (pričinjati se)	خُيِّلَ (إِلَى) - تَخْيِيلٌ
dodati, dohvatiti	نَاوَلَ - مُنَاوَلَةٌ
vidjeti	رَأَى ـَ رُؤْيَةٌ
poplava	سَيْلٌ pl. سُيُولٌ
proći, mititi	جَاوَزَ - مُجَاوَزَةٌ
praviti se da spava	تَنَاوَمَ - تَنَاوُمٌ
zaduživati se međusobno	تَدَايَنَ - تَدَايُنٌ
nagraditi	أَثَابَ - إِثَابَةٌ
dobro djelo	عَمَلٌ صَالِحٌ pl. أَعْمَالٌ صَالِحَةٌ
obilna nagrada	أَجْرٌ جَزِيلٌ pl. أُجُورٌ جَزِيلَةٌ
pogoditi nesreća	أَصَابَ - إِصَابَةٌ
obratiti se	أَنَابَ (إِلَى) - إِنَابَةٌ
ispravno odgovarati	أَصَابَ فِي ٱلْجَوَابِ
povoditi se za nekim	إِنْقَادَ (لِ) - إِنْقِيَادٌ
tražiti pomoć	إِسْتَغَاثَ - إِسْتِغَاثَةٌ
pomoći	أَغَاثَ - إِغَاثَةٌ

Riječi za vježbu 63

جَزَى ـِ جَزَاءٌ	platiti, nagraditi
أَوْعَدَ - إِيعَادٌ	zaprijetiti
مَضَى ـِ مُضِيٌّ	proći
بَعِيدٌ pl. بُعَدَاءُ	dalek
أَتَى ـِ إِتْيَانٌ	doći
قَرِيبٌ pl. أَقْرِبَاءُ	bliz
جَبَّارٌ	Silni (Bog)
فَنِيَ ـَ فَنَاءٌ	proći, nestati
زَالَ ـُ زَوَالٌ	proći, propasti
يَوْمٌ pl. أَيَّامٌ	dan; vrijeme
وَعَظَ ـِ وَعْظٌ، عِظَةٌ	savjetovati
صُرُوفُ ٱلدَّهْرِ	nesreća, zla sudbina
هَدَى ـِ هِدَايَةٌ	uputiti
سَعِدَ ـَ سَعَادَةٌ	biti sretan
أَسْعَدَ - إِسْعَادٌ	usrećiti
نَجَا (مِنْ) ـُ نَجَاةٌ	spasiti se
نَسِيَ ـَ نِسْيَانٌ	zaboraviti
جَرَى ـِ جَرَيَانٌ	teći; dogoditi se

رَجَا ـُ رَجَاءٌ	nadati se
فَضْلٌ pl. فُضُولٌ	dobrota
قَضَى ـِ قَضَاءٌ	izvršiti, ispuniti
بَنَى ـِ بِنَاءٌ	praviti, graditi

Riječi za vježbu 64

paziti	رَاعَى - مُرَاعَاةٌ
izjednačiti se	إِسْتَوَى - إِسْتِوَاءٌ
oživiti	أَحْيَا - إِحْيَاءٌ
pokriti	غَطَّى - تَغْطِيَةٌ
posuda	إِنَاءٌ pl. آنِيَةٌ
mijenjati	غَيَّرَ - تَغْيِيرٌ
nadjeti ime	سَمَّى - تَسْمِيَةٌ
pobratiti	آخَى (بَيْنَ) - مُؤَاخَاةٌ
liječiti	دَاوَى - مُدَاوَاةٌ
rana	جَرْحٌ pl. جُرُوحٌ
uvećati se	عَظُمَ ـُ عِظَمٌ
velika vrućina	شِدَّةُ ٱلْحَرَارَةِ
moliti za kišu	إِسْتَسْقَى - إِسْتِسْقَاءٌ
izuzeti, isključiti	إِسْتَثْنَى - إِسْتِثْنَاءٌ
trpjeti, podnositi	قَاسَى - مُقَاسَاةٌ
čuvati se	إِتَّقَى - إِتِّقَاءٌ
molba, blagoslov, kletva	دَعْوَةٌ pl. دَعَوَاتٌ
potišten, prikraćen	مَظْلُومٌ pl. مَظَالِيمُ
željeti	تَمَنَّى - تَمَنٍّ
svršiti se	إِنْتَهَى - إِنْتِهَاءٌ

Riječi za vježbu 65

أَهْلُ ٱلْإِحْسَانِ	dobročinitelji
وَقَى ـِ وِقَايَةٌ	čuvati
لَحْمٌ pl. لُحُومٌ	meso
شَوَى ـِ شَيٌّ	peći
كَمَا يَنْبَغِي	kako treba
قَرَعَ ـَ قَرْعٌ	kucati, udarati
قَفًا pl. أَقْفِيَةٌ	zatiljak
أَهْلٌ pl. أَهْلُونَ	porodica; stanovnik
وَقُودٌ	gorivo
حَجَرٌ pl. أَحْجَارٌ, حِجَارَةٌ	kamen
تَقْوَى, تُقَاةٌ	čuvanje
حَيْثُمَا	gdje god
قَوِيَ (عَلَى) ـَ قُوَّةٌ	moći
طَوَى ـِ طَيٌّ	saviti
أَوْحَى (إِلَى) - إِيحَاءٌ	objaviti, nadahnuti
إِحْتَوَى - إِحْتِوَاءٌ	sadržavati, zauzeti
رَوَى ـِ رِوَايَةٌ	prenositi, kazivati
حَدِيثٌ pl. أَحَادِيثُ	predaja
عَصْرٌ pl. عُصُورٌ	stoljeće
ٱلْأُولَى pl. ٱلْأُوَلُ	prva

إِنْتَشَرَ - إِنْتِشَارٌ raširiti se

اَلْآنَ sada

شَيْخٌ pl. شُيُوخٌ učenjak; profesor

إِتَّبَعَ - إِتِّبَاعٌ slijediti

هَوِيَ - هَوًى željeti, voljeti

هَوَى - هُوِيٌّ padati

أَوْفَى - إِيفَاءٌ ispuniti

عَقْدٌ pl. عُقُودٌ ugovor

وَافَى - مُوَافَاةٌ stići; doći; ispuniti

إِسْتَوَى - إِسْتِوَاءٌ izjednačiti se; zaustaviti se

سَفِينَةٌ pl. سُفُنٌ lađa

اَلْجُودِيُّ ime brda kod Vanskog Jezera

Riječi za vježbu 66

nije لَيْسَ

sramota عَارٌ pl. أَعْيَارٌ

sjati لَمَعَ - لَمَعَانٌ

Crnac سُودَانِيٌّ pl. سُودَانٌ

ljepota جَمَالٌ

odijelo لِبَاسٌ pl. أَلْبِسَةٌ

plemenitost كَرَمٌ

mnoštvo imetka كَثْرَةُ اَلْمَالِ

učiniti فَعَلَ - فِعْلٌ

potreban مُحْتَاجٌ pl. مُحْتَاجُونَ

pomoć إِعَانَةٌ، عَوْنٌ

saučenik شَرِيكٌ pl. شُرَكَاءُ

loš سُوءٌ

spreman مُسْتَعِدٌّ pl. مُسْتَعِدُّونَ

zavidnik حَاسِدٌ pl. حُسَّادٌ

zavidnik حَسُودٌ pl. حُسُدٌ

čovječnost مُرُوءَةٌ

vijest خَبَرٌ pl. أَخْبَارٌ

vidjeti عَايَنَ - مُعَايَنَةٌ، عِيَانٌ

Riječi za vježbu 67

مَا أَحْسَنَ krasan li je!

مَا أَقْبَحَ ružan li je!

كُفْرٌ nevjerstvo

أَفْلَسَ - إِفْلَاسٌ siromaštvo

بِئْسَ loš li je!

زَادٌ pl. أَزْوِدَةٌ poputbina, brašnjenica

اَلْمَعَادُ budući svijet

ظُلْمٌ nepravda

عَبْدٌ pl. عَبِيدٌ، عِبَادٌ rob; čovjek

نِعْمَ divan li je!

مَوْلًى pl. مَوَالٍ، اَلْمَوَالِي gospodar; saveznik; rob

نَصِيرٌ pl. أَنْصَارٌ pomagač

دَهْرٌ pl. دُهُورٌ	vrijeme
بَخِلَ ـَ بُخْلٌ	biti škrt
إِخْتَالَ – إِخْتِيَالٌ	oholiti se, uzdizati se
اَلْكَبِيرُ	Veliki (Bog)
اَلْمُتَعَالِي	Uzvišeni (Bog)
سَهَا ـُ سَهْوٌ	zaboraviti
لَهَا ـُ لَهْوٌ	zabavljati se
مَقْبَرَةٌ pl. مَقَابِرُ	groblje
بَلِيَ ـَ بِلًى	istruhnuti
عَطِيَّةٌ, pl. عَطَايَا	dar
كَلِمَةٌ pl. كَلِمَاتٌ	riječ
حَبَّذَا	divan li je!
أَقَامَ – إِقَامَةٌ	stanovati
جِوَارٌ	susjedstvo
أَحْبِبْ بِهِ إِلَيَّ	kako mi je drag!
مَا أَعْدَلَهُ	pravedan li je!
صَاحِبٌ pl. أَصْحَابٌ	vlasnik; drug

Riječi za vježbu 68

najbolje znanje	أَحْسَنُ ٱلْعِلْمِ
savjet	مَوْعِظَةٌ pl. مَوَاعِظُ
više	أَكْثَرُ
sila	قُوَّةٌ pl. قُوًى
ići	مَشَى ـِ مَشْيٌ
ići poput lava	مِشْيَةَ ٱلْأَسَدِ
pred	قُدَّامَ
jučer	أَمْسِ
stiska	مُزْدَحَمٌ
podnevno počivanje	مَقِيلٌ
putovanje	سَفَرٌ، مَسِيرٌ
istok	مَشْرِقٌ pl. مَشَارِقُ
zapad	مَغْرِبٌ pl. مَغَارِبُ
brašno	دَقِيقٌ pl. أَدِقَّةٌ
sijati	نَخَلَ ـُ نَخْلٌ
sito	مُنْخُلٌ pl. مَنَاخِلُ
gvožđe	حَدِيدٌ
strugati	بَرَدَ ـُ بَرْدٌ
turpija	مِبْرَدٌ pl. مَبَارِدُ
mjeriti	وَزَنَ ـِ وَزْنٌ
ispravan	مُسْتَقِيمٌ
tezulja	مِيزَانٌ pl. مَوَازِينُ
kako	حَيْثُ
padati kiša	أَمْطَرَ – إِمْطَارٌ
kaljuža	مَوْحِلٌ pl. مَوَاحِلُ
kuhinja	مَطْبَخٌ pl. مَطَابِخُ
kuhati	طَبَخَ ـُ طَبْخٌ
ukusan	لَذِيذٌ pl. لِذَاذٌ
jelo	طَعَامٌ pl. أَطْعِمَةٌ
željeti	أَرَادَ – إِرَادَةٌ
oprost	غُفْرَانٌ، مَغْفِرَةٌ
starost	مَشِيبٌ

računati	حَسَبَ ـُ حِسَابٌ	griješiti	عَصَى ـِ عِصْيَانٌ
računati	عَدَّ ـُ عَدٌّ	ohol	مُخْتَالٌ، مُتَكَبِّرٌ
rođenje	مَوْلِدٌ، مِيلَادٌ	prolaz	مَمَرٌّ pl. مَمَارُّ
udariti jedan puta	ضَرْبَةٌ pl. ضَرَبَاتٌ	tijesan	ضَيِّقٌ

Riječi za vježbu 69

وَسَطٌ	sredina	بَلَى	da, dakako
عَلَى	na, nad	مُسْتَقْبَلٌ	budućnost
لَيْلَةُ ٱلْقَدْرِ	vrijedna noć	إِسْتَنْبَأَ - إِسْتِنْبَاءٌ	raspitivati
سَلَامٌ	spas	إِي وَ رَبِّي	da, tako mi moga Gospodara!
مَطْلَعٌ	pojaviti se	إِنْجَلَى - إِنْجِلَاءٌ	rastupiti se
لِكُلِّ أَحَدٍ	svakome	فَرْقٌ pl. فُرُوقٌ	razlika
مَمَاتٌ	smrt	بَيَّنَ - تَبْيِينٌ	objasniti
أَمَامَ	pred	بَلِيدٌ	ograničen, glup
حَاسَبَ - مُحَاسَبَةٌ	polagati račun	أَوْضَحُ ٱلْبَيَانِ	najjasnije objašnjenje
يَوْمُ ٱلْقِيَامَةِ	sudnji dan	غُبَارٌ	prašina
مُنْذُ	za vrijeme, ima	حِمَارٌ pl. حَمِيرٌ	magarac
أَعْلَى مِنْ	uzvišeniji	نَحْوَ	kao; prema
عَاشَ ـِ مَعِيشَةٌ	živjeti	مَكَانٌ	mjesto
لَيْتَ	da je!	لَكِنْ، لَكِنَّ	ali
رَزَقَ ـُ رِزْقٌ	dati; dosuditi	جِهَةٌ pl. جِهَاتٌ	strana
مَا سَاءَ	nije zgriješio	دَارَ ـُ دَوْرٌ	obići
قَطُّ	nikada	حَوْلَ	oko
اَلْحُسْنَى	dobra djela	كُرَةٌ pl. كُرَاتٌ	kugla
أَلَمْ	nije li?		

Riječi za vježbu 70

Hajdemo!	هَيَّا بِنَا	Eto ti!	دُونَكَ
Blago tebi!	طُوبَى لَكَ	stići	أَدْرَكَ - إِدْرَاكٌ
današnja lekcija	دَرْسُ ٱلْيَوْمِ	Velika je razlika	شَتَّانَ
Čuvajte se!	إِيَّاكُمْ وَ	Daleko je	هَيْهَاتَ
nevaljao	سَيِّىءٌ, مَذْمُومٌ	Promisli (ispeci)!	تَفَكَّرْ
Želiš li?	هَلْ لَكَ	Da nije!	لَوْ لَا
pravi put	اَلصِّرَاطُ ٱلْمُسْتَقِيمُ	Ostavi!	تَرَاكِ
Teško njemu!	وَيْلٌ لَهُ	Drži se!	عَلَيْكَ بِـ
pokoran	بَارٌّ, مُطِيعٌ	Da mi je znati!	لَيْتَ شِعْرِى
Dođi na molitvu!	حَيَّ عَلَى ٱلصَّلَاةِ	gdje	أَيْنَ
spas	فَلَاحٌ		

B) Abecedni srpskohrvatsko-arapski rječnik

A

a وَ

Abbasovići بَنُو ٱلْعَبَّاسِ

Abesinija اَلْحَبَشُ

ajet (odlomak iz Kur'ana) آيَةٌ, pl. آيَاتٌ

ako إِنْ

akuzativ مَنْصُوبٌ, نَصْبٌ

Allah اَللّٰهُ

Arapi اَلْعَرَبُ

arapski عَرَبِيٌّ

B

bašča جَنَّةٌ, pl. جَنَّاتٌ

Beograd بِلْغِرَادُ

bez بِلَا

bilje نَبَاتٌ, pl. نَبَاتَاتٌ

biti كَوْنٌ — كَانَ

biti licemjeran نِفَاقٌ, مُنَافَقَةٌ — نَافَقَ

biti svijetao اِبْيِضَاضٌ — اِبْيَضَّ

biti vjernik; vjerovati إِيمَانٌ — آمَنَ

biti zadovoljan s onim što ima قَنِعٌ, قَنَاعَةٌ — قَنِعَ

Blago tebi! طُوبَى لَكَ

blagodat نِعْمَةٌ, pl. نِعَمٌ

blagoslov دُعَاءٌ, دَعْوَةٌ, بَرَكَةٌ

blagosloviti مُبَارَكَةٌ — (فِي) بَارَكَ

Bog اَللّٰهُ

bog, božanstvo إِلٰهٌ, pl. آلِهَةٌ

Bog ga spasio! عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ

bogat غَنِيٌّ, ذُو مَالٍ, pl. أَغْنِيَاءُ, ذَوُو مَالٍ

bogatstvo غِنًى

Bogu لِلّٰهِ

bolest مَرَضٌ, pl. أَمْرَاضٌ

bolestan مَرِيضٌ, pl. مَرْضَى

Bosna بُوسْنَه

Bošnjak بُوسْنَوِيٌّ

Bože moj! اَللّٰهُمَّ

Božja knjiga كِتَابُ ٱللّٰهِ

Božji poslanik رَسُولُ ٱللّٰهِ, pl. رُسُلٌ

Božji put سَبِيلُ ٱللّٰهِ, pl. سُبُلٌ

braco أُخَيٌّ, pl. أُخَيُّونَ

braniti دِفَاعٌ, مُدَافَعَةٌ — دَافَعَ (عَنْ)

brašno دَقِيقٌ, pl. أَدِقَّةٌ

brat أَخٌ, pl. إِخْوَةٌ

bratiti	آخَى – مُؤَاخَاةٌ، إِخَاءٌ
bratski	أَخَوِيٌّ
brbljavac	فُرُجٌ
brdašce	جُبَيْلٌ, pl. جُبَيْلَاتٌ
brdo	جَبَلٌ, pl. جِبَالٌ
briga	هَمٌّ, pl. هُمُومٌ
brzo	سَرِيعًا
budući svijet	اَلْآخِرَةُ
bunar	بِئْرٌ, pl. آبَارٌ

C

crn	أَسْوَدُ, pl. سُودٌ
crna	سَوْدَاءُ, pl. سُودٌ
Crnac	سُودَانِيٌّ, pl. سُودَانٌ
crpsti	إِسْتَمَدَّ – إِسْتِمْدَادٌ
čast	شَرَفٌ، جَاهٌ
čaša	كَأْسٌ, pl. كُؤُوسٌ
četvrti	اَلرَّابِعُ، رَابِعٌ
cijelu	كُلَّهُ
činiti se	خُيِّلَ (إِلَى) – تَخْيِيلٌ
čist	نَظِيفٌ, pl. نُظَفَاءُ
čitati	قَرَأَ – قِرَاءَةٌ
čitav	كُلٌّ, pl. جَمِيعٌ
čovječuljak	رُجَيْلٌ, pl. رُجَيْلُونَ
čovječnost	مُرُوءَةٌ
čovjek	رَجُلٌ, pl. رِجَالٌ
čuditi se	تَعَجَّبَ – تَعَجُّبٌ
čuti	سَمِعَ – سَمْعٌ
Čuvajte se!	إِيَّاكُمْ
čuvati	حَفِظَ – حِفْظٌ
čuvati se	اِتَّقَى – اِتِّقَاءٌ

D

da	أَنْ
Da mi je znati!	لَيْتَ شِعْرِي
Da nije	لَوْلَا
Daleko je!	هَيْهَاتَ
dan	يَوْمٌ, pl. أَيَّامٌ
dana	يَوْمَ
današnja lekcija	دَرْسُ ٱلْيَوْمِ
današnji posao tvoj	عَمَلُ يَوْمِكَ
darežljivost	سَخَاوَةٌ، سَخَاءٌ
deset	عَشَرَةٌ, ž. r. عَشْرٌ
devet	تِسْعَةٌ, ž. r. تِسْعٌ
deveti	اَلتَّاسِعُ، تَاسِعٌ
dijeliti	قَسَمَ – قِسْمَةٌ
djeca	صِبْيَانٌ, s. صَبِيٌّ
dječak	صَبِيٌّ, pl. صِبْيَانٌ
djelo (knjiga)	أَثَرٌ، كِتَابٌ, pl. آثَارٌ، كُتُبٌ
djelo (posao)	عَمَلٌ, pl. أَعْمَالٌ
djelovati	أَثَّرَ – تَأْثِيرٌ
djevojčica	بُنَيَّةٌ, pl. بُنَيَّاتٌ
djevojka	بِنْتٌ, pl. بَنَاتٌ

do إِلَى

dodati نَاوَلَ - مُنَاوَلَةٌ

dobar صَالِحٌ, pl. صُلَحَاءُ، صَالِحُونَ، جَيِّدٌ، طَيِّبٌ

dobra صَالِحَةٌ, pl. صَالِحَاتٌ، صَوَالِحُ

dobro خَيْرٌ, pl. خُيُورٌ

dobro (prilog) جَيِّدًا

dobro djelo عَمَلٌ صَالِحٌ, pl. أَعْمَالٌ صَالِحَةٌ

doći جَاءَ - مَجِيءٌ

Dođi! حَيَّ

Dođi na molitvu! حَيَّ عَلَى ٱلصَّلَاةِ

domaćin صَاحِبُ ٱلدَّارِ

domovina وَطَنٌ, pl. أَوْطَانٌ

donijeti, prouzrokovati أَوْرَثَ - إِيرَاثٌ

dopisivati se كَاتَبَ - مُكَاتَبَةٌ

dopušten حَلَالٌ

dostaviti أَوْصَلَ - إِيصَالٌ

dostići بَلَغَ ـُ بُلُوغٌ

dovršiti إِنْتَهَى - إِنْتِهَاءٌ، أَتَمَّ - إِتْمَامٌ

dozvoliti أَذِنَ ـَ إِذْنٌ

dozvoljen جَائِزٌ

dragocjen غَالٍ, pl. غَالُونَ

dragulj جَوْهَرَةٌ, pl. جَوَاهِرُ

drugi (po redu) ٱلثَّانِي، ثَانٍ

drugi (ostali) غَيْرُهُ

drugom لِغَيْرِهِ

družiti se صَاحَبَ - مُصَاحَبَةٌ

držati se pristojno prema nekome تَأَدَّبَ (مَعَ) - تَأَدُّبٌ

država دَوْلَةٌ, pl. دُوَلٌ

Drži se! عَلَيْكَ بِ . . . .

dubok عَمِيقٌ, pl. عِمَاقٌ

dug طَوِيلٌ, pl. طِوَالٌ

dukat دِينَارٌ, pl. دَنَانِيرُ

duša نَفْسٌ, pl. نُفُوسٌ

dužnost فَرِيضَةٌ, pl. فَرَائِضُ

dvadeset عِشْرُونَ

dvanaest إِثْنَا عَشَرَ, ž. r. إِثْنَتَا عَشْرَةَ

Dž

džamija جَامِعٌ, pl. جَوَامِعُ
مَسْجِدٌ, pl. مَسَاجِدُ

E

Egipat مِصْرُ

Eto ti! دُونَكَ

evropski أُورُوبِيٌّ

F

filozof فَيْلَسُوفٌ, pl. فَلَاسِفَةٌ

G

gdje أَيْنَ

gdje god أَيْنَمَا

genitiv جَرٌّ، مَجْرُورٌ

glagolska rečenica جُمْلَةٌ فِعْلِيَّةٌ
glasovit شَهِيرٌ, pl. شَهِيرُونَ
gledati نَظَرَ ـُ نَظَرٌ
godina سَنَةٌ, pl. سِنُونَ
golub حَمَامَةٌ, zb. im. حَمَامٌ
gorak مُرٌّ
Govori! قُلْ
govori يَقُولُ
govoriti قَالَ ـُ قَوْلٌ
تَكَلَّمَ - تَكَلُّمٌ
grad مَدِينَةٌ, pl. مُدُنٌ
بَلَدٌ, بَلْدَةٌ, pl. بِلَادٌ, بُلْدَانٌ
gradska vrata بَابُ ٱلْمَدِينَةِ
gramatičar نَحْوِيٌّ, pl. نَحْوِيُّونَ ، نُحَاةٌ
granati se تَفَرَّعَ - تَفَرُّعٌ
granica حَدٌّ, pl. حُدُودٌ
grijeh ذَنْبٌ, pl. ذُنُوبٌ
griješiti عَصَى ـِ عِصْيَانٌ
grob لَحْدٌ, pl. لُحُودٌ
gvožđe حَدِيدٌ

H

halifa خَلِيفَةٌ, pl. خُلَفَاءُ
Hajdemo! هَيَّابِنَا
hidžret (seoba) هِجْرَةٌ
hilafet (vladavina) خِلَافَةٌ
hiljada أَلْفٌ, pl. أُلُوفٌ, آلَافٌ
hlad ظِلٌّ, pl. ظِلَالٌ
hladan بَارِدٌ
hlepiti حَرَصَ ـِ حِرْصٌ
hrabar بَطَلٌ, شُجَاعٌ, pl. أَبْطَالٌ, شُجْعَانٌ
htjeti أَرَادَ - إِرَادَةٌ
hvala حَمْدٌ
hvaliti مَدَحَ ـَ مَدْحٌ

I

i وَ
ići سَارَ ـِ سَيْرٌ, مَشَى ـِ مَشْيٌ
ذَهَبَ ـَ ذَهَابٌ
ići poput . . . مِشْيَةٌ
idući مَاشِيًا
ili إِمَّا, أَوْ
ima مَعَ, عِنْدَ, لِ
ime; imenica إِسْمٌ, pl. أَسْمَاءُ
imenska rečenica جُمْلَةٌ إِسْمِيَّةٌ
imetak مَالٌ, pl. أَمْوَالٌ
islamski إِسْلَامِيٌّ
iskren صَادِقٌ, pl. صَادِقُونَ
iskriviti se إِعْوَجَّ - إِعْوِجَاجٌ
ispit إِمْتِحَانٌ
ispravan مُسْتَقِيمٌ
ispravno
odgovoriti أَصَابَ فِي ٱلْجَوَابِ
istina حَقٌّ, pl. حُقُوقٌ
istok مَشْرِقٌ, شَرْقٌ, pl. مَشَارِقُ

iz مِنْ

izaći خَرَجَ ـُ خُرُوجٌ

izaći sunce طَلَعَ ـُ طُلُوعٌ

izašao طَالِعٌ , pl. طَوَالِعُ

izlazak طُلُوعٌ

izjednačiti se إِسْتَوَى – إِسْتِوَاءٌ

između بَيْنَ

između nas بَيْنَنَا

izuzetak إِسْتِثْنَاءٌ

izvaliti se إِنْقَعَرَ – إِنْقِعَارٌ

Izvoli! تَفَضَّلْ

izvoljeti تَفَضَّلَ – تَفَضُّلٌ

J

ja أَنَا , pl. نَحْنُ

jako غَايَةً ، جِدًّا

jama, rupa حُفْرَةٌ , pl. حُفَرٌ

jedan أَحَدٌ ، وَاحِدٌ

jedan (od nas) drugoga بَعْضُنَا بَعْضًا

jedan od njih dvojice أَحَدُهُمَا

jedan put مَرَّةٌ , pl. مَرَّاتٌ

jeftin رَخِيصٌ

je li, da li? أَ ، هَلْ

jelo طَعَامٌ , pl. أَطْعِمَةٌ

jer لِأَنَّ

jesti أَكَلَ ـُ أَكْلٌ

jesti s nekim آكَلَ – مُؤَاكَلَةٌ

jezičar لُغَوِيٌّ , pl. لُغَوِيُّونَ

jezik لُغَةٌ ، لِسَانٌ , pl. لُغَاتٌ ، أَلْسِنَةٌ

jučer أَمْسِ

junak شُجَاعٌ , pl. شُجْعَانٌ

K

kada إِذَا ، مَتَى

kajanje نَدَامَةٌ

kajati se نَدِمَ ـَ نَدَامَةٌ

kako حَيْثُ

kako? كَيْفَ

kamen حَجَرٌ , pl. أَحْجَارٌ ، حِجَارَةٌ

kao كَ

kćerka بُنَيَّةٌ , pl. بُنَيَّاتٌ

Kina اَلصِّينُ

kiša مَطَرٌ , pl. أَمْطَارٌ

klanjanje صَلَاةٌ , pl. صَلَوَاتٌ

klanjati صَلَّى – صَلَاةٌ

kletva دَعْوَةٌ , pl. دَعَوَاتٌ

knjiga كِتَابٌ , pl. كُتُبٌ

ko (?) مَنْ

koji اَلَّذِي , pl. اَلَّذِينَ

koji je sakupio جَامِعٌ

koji je stvorio خَالِقٌ

koji je uspostavio وَاضِعٌ

koji se kaje نَادِمٌ , pl. نَادِمُونَ

kolijevka مَهْدٌ , pl. مُهُودٌ

konj أَفْرَاسٌ .pl ,فَرَسٌ
konji خُيُولٌ .pl ,خَيْلٌ
konjanik فُرْسَانٌ ، فَوَارِسُ .pl ,فَارِسٌ
kopati حَفَرَ ـ حَفْرٌ
koplje رِمَاحٌ .pl ,رُمْحٌ
kora قُشُورٌ .pl ,قِشْرٌ
koristan مُفِيدُونَ .pl ,مُفِيدٌ
koriti عَاتَبَ ـ مُعَاتَبَةٌ ، عِتَابٌ
kosa أَشْعَارٌ .pl ,شَعْرٌ
kova دِلَاءٌ ، أَدْلٍ .pl ,دَلْوٌ
kovač حَدَّادُونَ .pl ,حَدَّادٌ
kovan مَضَارِيبُ .pl ,مَضْرُوبٌ
kovati ضَرَبَ ـ ضَرْبٌ
kradljivac لُصُوصٌ .pl لِصٌّ
kraj أَطْرَافٌ .pl ,طَرَفٌ
kratak قِصَارٌ .pl ,قَصِيرٌ
krava بَقَرَاتٌ .pl ,بَقَرَةٌ
kršćanin نَصَارَى .pl ,نَصْرَانِيٌّ
krv دِمَاءٌ .pl ,دَمٌ
krvni دَمَوِيٌّ
kuća بُيُوتٌ ، دُورٌ .pl ,بَيْتٌ ، دَارٌ
kućica بُيَيْتٌ ، دُوَيْرَةٌ ،
بُيَيْتَاتٌ ، دُوَيْرَاتٌ .pl
kuhati طَبَخَ ـ طَبْخٌ
kuhinja مَطَابِخُ .pl ,مَطْبَخٌ
Kur'an اَلْكِتَابُ ، اَلْقُرْآنُ
Kurejšija قُرَيْشِيُّونَ .pl ,قُرَيْشِيٌّ

L

lak خِفَافٌ .pl ,يَسِيرٌ ، سَهْلٌ ، خَفِيفٌ
lakši أَيْسَرُ ، أَخَفُّ ، أَسْهَلُ
lav أُسُودٌ .pl ,أَسَدٌ
laž كَذِبٌ ، كِذْبٌ
lažac كَاذِبٌ ، كَذَّابٌ
lažov كَذَّابٌ ، كَذُوبٌ
lekcija دُرُوسٌ .pl ,دَرْسٌ
lice وُجُوهٌ .pl ,وَجْهٌ
lično بِنَفْسِهِ ، نَفْسُهُ
liječiti دَاوَى ـ مُدَاوَاةٌ
عَالَجَ ـ مُعَالَجَةٌ ، عِلَاجٌ
lijen كُسَالَى .pl ,كَسْلَانُ
lijenost كَسَلٌ
lijep حِسَانٌ .pl ,حَسَنٌ ، جَمِيلٌ
lijepo vladanje خُلُقٌ حَسَنٌ ، أَدَبٌ
loš سُوءٌ

LJ

ljepota حُسْنٌ ، جَمَالٌ
ljubav مَحَبَّةٌ
ljubiti أَحَبَّ ـ إِحْبَابٌ
ljudi إِنْسَانٌ .s ,نَاسٌ ، رَجُلٌ .s ,رِجَالٌ
ljudima لِلنَّاسِ ، لِلرِّجَالِ
ljudski إِنْسَانِيٌّ

M

majka	أُمٌّ, pl. أُمَّهَاتٌ
mahala	مَحَلَّةٌ, pl. مَحَلَّاتٌ
makar	وَ لَوْ
malen	صَغِيرٌ, pl. صِغَارٌ
mali grijeh	صَغِيرَةٌ, pl. صَغَائِرُ
mana	عَيْبٌ, pl. عُيُوبٌ
marljiv	مُجِدٌّ, pl. مُجِدُّونَ
marljivost	جِدٌّ
mašiti	فَاتَ ـُ فَوْتٌ
med	عَسَلٌ
medinski	مَدَنِيٌّ
među	بَيْنَ
mekkanski	مَكِّيٌّ
Mekkanac	مَكِّيٌّ, pl. مَكِّيُّونَ
Meni ima	أَنَا أَبْنُ ، عُمْرِى
mesar	قَصَّابٌ
mi	نَحْنُ
mijenjati	غَيَّرَ - تَغْيِيرٌ
mijenjati se	تَبَدَّلَ - تَبَدُّلٌ
ministar	وَزِيرٌ, pl. وُزَرَاءُ
misirski, egipatski	مِصْرِيٌّ
mišljenje	رَأْىٌ, pl. آرَاءٌ
mir	رَاحَةٌ
mjesec	شَهْرٌ, pl. شُهُورٌ ، أَشْهُرٌ
mjesto	مَقَامٌ، مَكَانٌ pl. مَقَامَاتٌ، أَمْكِنَةٌ
mjesto gdje se sjedi	مَجْلِسٌ, pl. مَجَالِسُ
mjeriti	وَزَنَ ـِ وَزْنٌ
mlad	صَغِيرٌ, pl. صِغَارٌ
mladost	صِغَرٌ
mlađi	أَصْغَرُ مِنْ ، اَلصَّغِيرُ
mnoge suze	كَثْرَةُ ٱلدُّمُوعِ
mnogo	كَثِيرًا
mnogobrojan	كَثِيرٌ, pl. كَثِيرُونَ
mnoštvo	كَثْرَةٌ
moći	قَدَرَ ـِ قُدْرَةٌ
moj otac	أَبِي
molba	دَعْوَةٌ, pl. دَعَوَاتٌ
moliti za kišu	إِسْتَسْقَى - إِسْتِسْقَاءٌ
molitva	صَلَاةٌ, pl. صَلَوَاتٌ
mudrost	حِكْمَةٌ, pl. حِكَمٌ
muftija	مُفْتٍ, pl. مُفْتُونَ
muka (neprilika)	ضِيقٌ
Musejlima	مُسَيْلِمَةُ
musliman	مُسْلِمٌ, pl. مُسْلِمُونَ
muslimanka	مُسْلِمَةٌ, pl. مُسْلِمَاتٌ

N

na	فِي ، عَلَى
nad	عَلَى ، فَوْقَ
nadjeti ime	سَمَّى - تَسْمِيَةٌ
nagrad	أَجْرٌ, pl. أُجُورٌ

nagraditi أَثَابَ - إِثَابَةٌ
najbolje znanje أَحْسَنُ ٱلْعِلْمِ
najdulja rijeka أَطْوَلُ ٱلْأَنْهَارِ
najpobožniji أَعْبَدُ ٱلنَّاسِ
najskuplja stvar أَغْلَى ٱلْأَشْيَاءِ
najvrednija (e) žena (e) فُضْلَى النِّسَاءِ
أَفْضَلُ ٱلنِّسَاءِ
najvredniji čovjek أَفْضَلُ ٱلرِّجَالِ
najvredniji ljudi أَفْضَلُ ٱلرِّجَالِ
namaz (molitva) صَلَاةٌ, pl. صَلَوَاتٌ
napisati كَتَبَ ـُ كِتَابَةٌ
napisaće يَكْتُبُ
napojen رِوَاءٌ, pl. رَيَّانُ
napravljen مَصْنُوعٌ, pl. مَصَانِيعُ
napredovati تَقَدَّمَ - تَقَدُّمٌ
naputiti هَدَى ـِ هِدَايَةٌ
naseliti se سَكَنَ ـُ سُكْنَى
naseljen مَسْكُونٌ, pl. مَسَاكِينُ
naskoro عَنْ قَرِيبٍ
naučiti تَعَلَّمَ - تَعَلُّمٌ
naučiti napamet حَفِظَ ـَ حِفْظٌ
Naučite! إِحْفَظُوا
nauka عِلْمٌ, pl. عُلُومٌ
nauka o gramatici i sintaksi عِلْمُ ٱلنَّحْوِ
navaliti هَاجَمَ - مُهَاجَمَةٌ

ne لَا
nebo سَمَاءٌ, pl. سَمَاوَاتٌ
nego بَلْ
nego (osim u) إِلَّا فِي
neiskusan غُمْرٌ
nek لِـ
neki بَعْضٌ
neko أَحَدٌ
nema لَا
nemaran غَافِلٌ, pl. غَافِلُونَ
neprijatelj عَدُوٌّ, pl. أَعْدَاءٌ
nepromjenljivo ime مَبْنِيٌّ, pl. مَبْنِيَّاتٌ
nesreća مُصِيبَةٌ, pl. مَصَائِبُ
nešto شَيْءٌ, pl. أَشْيَاءُ
nevaljao سَيِّئٌ , مَذْمُومٌ
neznalica جَهُولٌ , جَاهِلٌ
ni لَا
nije لَيْسَ , مَا, لَا
Nije lijepo لَا يَحْسُنُ
Nije moguće لَا يُمْكِنُ
Nil اَلنِّيلُ
niko (iza negacije) أَحَدٌ
ništavilo عَدَمٌ
niti وَلَا
noć لَيْلٌ, pl. لَيَالٍ , اَللَّيَالِي
noga رِجْلٌ, pl. أَرْجُلٌ

nominativ	مَرْفُوعٌ ، رَفْعٌ
nosač	حَمَّالٌ, pl. حَمَّالُونَ
novina	جَرِيدَةٌ, pl. جَرَائِدُ
nož	سِكِّينٌ, pl. سَكَاكِينُ
nužda	حَاجَةٌ, pl. حَاجَاتٌ

NJ

njegov brat	أَخُوهُ

O

O moj Bože!	اَللَّهُمَّ
oblak	سَحَابَةٌ, pl. سُحُبٌ
običaj	عَادَةٌ, pl. عَادَاتٌ
obilan	جَزِيلٌ
obilna nagrada	أَجْرٌ جَزِيلٌ
obratiti se	أَنَابَ (إِلَى) - إِنَابَةٌ
obuća	نَعْلٌ, pl. نِعَالٌ
obući čarape	تَجَوْرَبَ - تَجَوْرُبٌ
ocrniti	سَوَّدَ - تَسْوِيدٌ
očinski	أَبَوِيٌّ
od	مِنْ
odabran	مُصْطَفًى, pl. مُصْطَفَوْنَ
odgoditi	أَخَّرَ - تَأْخِيرٌ
odgovor	جَوَابٌ
odjeća	ثَوْبٌ, pl. أَثْوَابٌ، ثِيَابٌ
odijelo	لِبَاسٌ, pl. أَلْبِسَةٌ
odmetnik od vjere	مُرْتَدٌّ, pl. مُرْتَدُّونَ
odredivati	قَدَّرَ - تَقْدِيرٌ
odvesti	ذَهَبَ (بِ) ـَ ذَهَابٌ
odvojiti se	إِنْفَرَدَ - إِنْفِرَادٌ
odvratiti	زَحْزَحَ - زَحْزَحَةٌ
ogovaranje	غِيبَةٌ
ogrnuti se	تَجَلْبَبَ - تَجَلْبُبٌ
oguliti se	إِنْقَشَرَ - إِنْقِشَارٌ
ohol	مُخْتَالٌ ، مُتَكَبِّرٌ
oholiti se	تَكَبَّرَ - تَكَبُّرٌ
okititi	جَوْهَرَ - جَوْهَرَةٌ
okretnost	نَشَاطٌ
okrugao	مُدَوَّرٌ, pl. مُدَوَّرَاتٌ
okrutan	ظَالِمٌ, pl. ظَالِمُونَ ، ظَلَمَةٌ
omalovažiti	حَقَرَ ـِ حَقْرٌ
on	هُوَ, pl. هُمْ
onô	ذٰلِكَ
ono što	مَا
ono što se traži	مَطْلُوبٌ, pl. مَطَالِبُ
opremiti	بَعَثَ ـَ بَعْثٌ
oprezan	حَذِرٌ, pl. حَذِرُونَ
oprost	غُفْرَانٌ ، مَغْفِرَةٌ
oprostiti	غَفَرَ ـِ مَغْفِرَةٌ ، غُفْرَانٌ
opsežniji	أَوْسَعُ مِنْ
opširan	وَاسِعٌ
opširniji	أَوْسَعُ مِنْ
optok	دَوْرَةٌ

osam ثَمَانِيَةٌ , ž. r. ثَمَانٍ
osjetiti أَحَسَّ (بِ) - إِحْسَاسٌ
osloniti se تَوَكَّلَ (عَلَى) - تَوَكُّلٌ
osnovati أَسَّسَ - تَأْسِيسٌ
ostariti شَيَّبَ - تَشْيِيبٌ
ostati بَقِيَ ـَ بَقَاءٌ
Ostavi! تَرَاكِ
ostaviti تَرَكَ ـُ تَرْكٌ
osvojiti فَتَحَ ـَ فَتْحٌ
oštar قَاطِعٌ , pl. قَوَاطِعُ
oštrouman فَطِنٌ , pl فُطُنٌ
otac أَبٌ , pl. آبَاءٌ
otići ذَهَبَ ـَ ذَهَابٌ
otrovan سَامٌّ
otvoriti فَتَحَ ـَ فَتْحٌ
otvoriti se اِنْفَتَحَ - اِنْفِتَاحٌ
ovaj هَذَا
ovaj svijet اَلدُّنْيَا
ovdje هُنَا
ovo هَذَا
oživiti أَحْيَا - إِحْيَاءٌ

P

pa فَ
padati kiša أَمْطَرَ - إِمْطَارٌ
pametan عَاقِلٌ , pl. عَاقِلُونَ , عُقَلَاءُ
pametni أُولُو الْأَلْبَابِ
pametniji أَعْقَلُ مِنْ
pasti وَقَعَ ـَ وُقُوعٌ
paziti رَاعَى - مُرَاعَاةٌ
pero قَلَمٌ , pl. أَقْلَامٌ
pet خَمْسَةٌ , ž. r. خَمْسٌ
petnaest خَمْسَةَ عَشَرَ , ž. r. خَمْسَ عَشْرَةَ
pisac مُؤَلِّفٌ , pl. مُؤَلِّفُونَ
pisanje كِتَابَةٌ
pisati كَتَبَ ـُ كِتَابَةٌ
pismen تَحْرِيرِيٌّ
pismena حُرُوفٌ , s. حَرْفٌ
pismo مَكْتُوبٌ , pl. مَكَاتِيبُ
pitak عَذْبٌ
pitati سَأَلَ ـَ سُؤَالٌ
piti شَرِبَ ـَ شُرْبٌ
pjesma قَصِيدَةٌ , pl. قَصَائِدُ
pjesnik شَاعِرٌ , pl. شُعَرَاءُ
plemenit كَرِيمٌ , pl. كُرَمَاءُ
plemenitost كَرَمٌ
po بَعْدَ ، بِ ، عَلَى
pobijeljeti اِبْيَضَّ - اِبْيِضَاضٌ
pobožan عَابِدٌ , pl. عَابِدُونَ , عُبَّادٌ
pocrnjeti اِسْوَدَّ - اِسْوِدَادٌ
počastiti شَرَّفَ - تَشْرِيفٌ
početi شَرَعَ ـَ شُرُوعٌ ، بَدَأَ ـَ بَدْءٌ
جَعَلَ ، أَقْبَلَ ، أَنْشَأَ ، أَخَذَ

podnevno počivanje مَقِيلٌ
podvornik بَوَّابٌ, pl. بَوَّابُونَ
pogoditi (nesreća) أَصَابَ - إِصَابَةٌ
pohoditi زَارَ ـُ زِيَارَةٌ
pohvalan (ljen) مَحْمُودٌ, pl. مَحَامِيدُ
pohvatati قَبَضَ (عَلَى) ـِ قَبْضٌ
pojunačiti se تَشَجَّعَ - تَشَجُّعٌ
pokajati se تَابَ (إِلَى) ـُ تَوْبَةٌ
pokloniti وَهَبَ ـَ هِبَةٌ
pokoran مُطِيعٌ, pl. مُطِيعُونَ
pokoravati se أَطَاعَ - إِطَاعَةٌ
pokornost إِنْقَادَ - إِنْقِيَادٌ
pokriti غَطَّى - تَغْطِيَةٌ
pokuđen مَذْمُومٌ, pl. مَذْمُومُونَ
polovica نِصْفٌ, pl. أَنْصَافٌ
pomaganje, وَلْوَلَ - وَلْوَلَةٌ
pomagati
(u poslu) وَازَرَ - مُوَازَرَةٌ
pomagati se إِسْتَمَدَّ - إِسْتِمْدَادٌ
pomesti كَنَسَ ـِ كَنْسٌ
pomoć عَوْنٌ, إِعَانَةٌ
pomoći أَعَانَ - إِعَانَةٌ
poniziti حَقَرَ ـِ حَقْرٌ
poplava سَيْلٌ, pl. سُيُولٌ
popraviti جَدَّدَ - تَجْدِيدٌ
posao عَمَلٌ, pl. أَعْمَالٌ
posjednik ذُو مِلْكٍ, pl. ذَوُو أَمْلَاكٍ

posjeta زِيَارَةٌ
poslanik مَبْعُوثٌ, pl. مَبْعُوثُونَ
poslanik Božji رَسُولٌ, pl. رُسُلٌ
poslije بَعْدَ
poslušan مُطِيعٌ, pl. مُطِيعُونَ
posljedica عَاقِبَةٌ, pl. عَوَاقِبُ
posljedni آخِرٌ, pl. آخِرُونَ
postaviti
zapovjednikom أَمَّرَ - تَأْمِيرٌ
postelja فِرَاشٌ, pl. فُرُشٌ
postići نَالَ ـَ نَيْلٌ
postupati عَمِلَ (بِ) ـَ عَمَلٌ
posuda إِنَاءٌ, pl. آنِيَةٌ
poštovan مُحْتَرَمٌ, مُعَظَّمٌ
poštovati, poštovanje عَظَّمَ - تَعْظِيمٌ
إِحْتَرَمَ - إِحْتِرَامٌ
potišten مَظْلُومٌ, pl. مَظَالِيمُ
potpomagati se تَعَاوَنَ - تَعَاوُنٌ
سَاعَدَ - مُسَاعَدَةٌ
potreban مُحْتَاجٌ, pl. مُحْتَاجُونَ
potresti se زَلْزَلَ - زَلْزَلَةٌ
poučavati, poučavanje عَلَّمَ - تَعْلِيمٌ
pouzdati se وَثِقَ (بِ) ـِ ثِقَةٌ, وُثُوقٌ
povjerljivost أَمَانَةٌ
povoditi se za
nekim إِنْقَادَ (لِ) - إِنْقِيَادٌ
povući se تَقَهْقَرَ - تَقَهْقُرٌ

pozdraviti سَلَّمَ (عَلَى) – تَسْلِيمٌ
poznat مَعْرُوفٌ, pl. مَعَارِيفُ
poznavanje مَعْرِفَةٌ
poznavati عَرَفَ ـِ مَعْرِفَةٌ
požutjeti إِصْفَرَّ – إِصْفِرَارٌ
požuriti se بَادَرَ – مُبَادَرَةٌ
pravedan عَادِلٌ, pl. عَادِلُونَ
pravi put اَلصِّرَاطُ ٱلْمُسْتَقِيمُ
praviti se bolesnim تَمَارَضَ – تَمَارُضٌ
praviti se Božjim poslanikom تَنَبَّأَ – تَنَبُّؤٌ
praviti se da spava تَنَاوَمَ – تَنَاوُمٌ
praviti se filozofom تَفَلْسَفَ – تَفَلْسُفٌ
praviti se nevještim تَغَافَلَ – تَغَافُلٌ
prazan خِلْوٌ, خَالٍ, pl. خَالُونَ
preći (preseliti se) إِنْتَقَلَ – إِنْتِقَالٌ
preći جَاوَزَ – مُجَاوَزَةٌ
pred قُدَّامَ, أَمَامَ
predak جَدٌّ, pl. أَجْدَادٌ, آبَاءٌ
predati سَلَّمَ (إِلَى) – تَسْلِيمٌ
prekinuti قَاطَعَ – مُقَاطَعَةٌ
prekinuti se إِنْصَرَمَ – إِنْصِرَامٌ
prepustiti فَوَّضَ – تَفْوِيضٌ
prestupna godina اَلسَّنَةُ ٱلْكَبِيسَةُ
Prešla je إِنْتَقَلَتْ
pretrpjeti قَاسَى – مُقَاسَاةٌ

prevesti تَرْجَمَ – تَرْجَمَةٌ
prevodilac مُتَرْجِمٌ, pl. مُتَرْجِمُونَ
približiti se قَرُبَ ـُ قُرْبَانٌ
pričati حَكَى ـِ حِكَايَةٌ
prijatelj صَدِيقٌ, pl. أَصْدِقَاءُ
أَخٌ, pl. إِخْوَانٌ
prije قَبْلَ
pripraviti أَعَدَّ – إِعْدَادٌ
pristati za nekim تَبِعَ ـَ تَبَعٌ
إِتَّبَعَ – إِتِّبَاعٌ
pristaša تَبَعٌ, pl. أَتْبَاعٌ
تَابِعٌ, pl. تَابِعُونَ
prisutan حَاضِرٌ, pl. حَاضِرُونَ
proći pokraj nekoga مَرَّ (بِ) ـُ مُرُورٌ
prolaz مَمَرٌّ, pl. مَمَارٌّ
prolazan فَانٍ
proljeće رَبِيعٌ, pl. أَرْبِعَاءُ
promašiti فَاتَ ـُ فَوْتٌ
promjenljiva riječ مُعْرَبٌ, pl. مُعْرَبَاتٌ
propast إِنْقِرَاضٌ
propasti (u školi) رَسَبَ ـُ رُسُوبٌ
propasti إِنْقَرَضَ – إِنْقِرَاضٌ
prosta godina اَلسَّنَةُ ٱلْبَسِيطَةُ
prostran وَاسِعٌ, pl. وَاسِعُونَ
proširiti وَسَّعَ – تَوْسِيعٌ
protezati se إِمْتَدَّ – إِمْتِدَادٌ

protiv njega عَلَيْهِ
protivnik خَصْمٌ, pl. خُصَمَاءُ
prozvati لَقَّبَ – تَلْقِيبٌ
proždrljivost شَرَاهَةٌ, شَرَهٌ
prst إِصْبَعٌ, pl. أَصَابِعُ
prvi اَلْأَوَّلُ, أَوَّلُ
pun مَمْلُوءٌ
put طَرِيقٌ, سَبِيلٌ, pl. طُرُقٌ, سُبُلٌ
puta دَفْعَةٌ, كَرَّةٌ, مَرَّةٌ
pl. دَفَعَاتٍ, كَرَّاتٍ, مَرَّاتٍ
putovanje مُسَافَرَةٌ, سَفَرٌ
putovati سَافَرَ – مُسَافَرَةٌ

R

računati عَدَّ – عَدٌّ, حَسَبَ – حِسَابٌ
radi لِأَجْلِ, لِ
raditi عَمِلَ – عَمَلٌ
rana جُرْحٌ, pl. جُرُوحٌ
rascijepiti se اِنْفَطَرَ – اِنْفِطَارٌ
raspoloviti نَصَّفَ – تَنْصِيفٌ
raspoložiti se اِنْشَرَحَ – اِنْشِرَاحٌ
raspravljati حَاجَّ – مُحَاجَّةٌ
raspršiti شَتَّتَ – تَشْتِيتٌ
raspršiti se تَفَرَّقَ – تَفَرُّقٌ
rastupiti se (oblak) اِنْقَشَعَ – اِنْقِشَاعٌ
raširen مُنْتَشِرٌ
rat حَرْبٌ, pl. حُرُوبٌ

razlikovati مَيَّزَ – تَمْيِيزٌ
razmisliti تَفَكَّرَ – تَفَكُّرٌ
razni مُخْتَلِفُونَ – مُخْتَلِفٌ
razred فَصْلٌ, pl. فُصُولٌ
razuman لَبِيبٌ, pl. أَلِبَّاءُ
razumljiv مَفْهُومٌ
razumjeti فَهِمَ – فَهْمٌ
rđav رَدِيٌّ
rečenica جُمْلَةٌ, pl. جُمَلٌ
Reci! قُلْ
reći قَالَ – قَوْلٌ
riječ كَلِمَةٌ, pl. كَلِمَاتٌ
rječit فَصِيحٌ, pl. فُصَحَاءُ
roditelji أَبَوَانِ
roditi se (sunce) طَلَعَ – طُلُوعٌ
rođen وُلِدَ, مَوْلُودٌ
rođenje مَوْلِدٌ, مِيلَادٌ
ruka يَدٌ, pl. أَيْدٍ, اَلْأَيْدِي
ružan قَبِيحٌ, pl. قِبَاحٌ
rzanje حَمْحَمَةٌ

S

s njim بِهِ, مَعَهُ
sa بِ, مَعَ
sablja سَيْفٌ, pl. سُيُوفٌ
sačuvati حَرَّمَ (عَلَى) – تَحْرِيمٌ
samo مَا . . . إِلَّا, إِنَّمَا

sanduk صَنْدُوقٌ, pl. صَنَادِيقُ

Sarajevo سَرَايُ

sasvim جِدًّا

sat سَاعَةٌ, pl. سَاعَاتٌ

saučenik شَرِيكٌ, pl. شُرَكَاءُ

savjet نَصِيحَةٌ, pl. نَصَائِحُ

savladati غَلَبَ ـِ غَلَبَةٌ

sebe نَفْسَهُ

sebi لِنَفْسِهِ

sedam سَبْعَةٌ, ž. r. سَبْعٌ

sedamnaest سَبْعَةَ عَشَرَ, ž. r. سَبْعَ عَشْرَةَ

sestra أُخْتٌ, pl. أَخَوَاتٌ

sestrica أُخَيَّةٌ, pl. أُخَيَّاتٌ

sijati نَخَلَ ـُ نَخْلٌ

sila قُوَّةٌ, pl. قُوًى

sin اِبْنٌ, pl. بَنُونَ, أَبْنَاءٌ

sinčić بُنَيٌّ, pl. بُنَيُّونَ

sinovski اِبْنِيٌّ

siromah فَقِيرٌ, pl. فُقَرَاءُ

siromaštvo فَقْرٌ, pl. فُقُورٌ

sito مُنْخُلٌ, pl. مَنَاخِلُ

sjati se لَمَعَ ـَ لَمَعَانٌ

sjećati se تَذَكَّرَ - تَذَكُّرٌ

sjedeći جَالِسًا

sjediti, sjesti جَلَسَ ـِ جُلُوسٌ

sjediti s nekim جَالَسَ - مُجَالَسَةٌ

sjekira فَأْسٌ, pl. فُؤُوسٌ, أَفْؤُسٌ

skrušen خَاشِعٌ, pl. خَاشِعُونَ, خُشَّعٌ

skup, skupocjen غَالٍ, pl. غَالُونَ

skvasiti se اِخْضَلَّ - اِخْضِلَالٌ

sladak لَذِيذٌ, pl. لِذَاذٌ

slagati كَذَبَ ـِ كِذْبٌ, كَذِبٌ

slagati se وَافَقَ - مُوَافَقَةٌ, وِفَاقٌ

slikati صَوَّرَ - تَصْوِيرٌ

sluga خَادِمٌ, pl. خَادِمُونَ, خُدَّامٌ

Slušaj! اِسْمَعْ

slušati اِسْتَمَعَ - اِسْتِمَاعٌ, سَمِعَ ـَ سَمْعٌ

smilovati se رَحِمَ ـَ رَحْمَةٌ

smion جَسُورٌ

smiriti se اِطْمَأَنَّ - اِطْمِئْنَانٌ

smrknuti se اِكْفَهَرَّ - اِكْفِهْرَارٌ

smrt مَوْتٌ

smutljivost نَمِيمَةٌ

snažan ذُو قُوَّةٍ, قَوِيٌّ, pl. أَقْوِيَاءُ

snovati دَبَّرَ - تَدْبِيرٌ

soba حُجْرَةٌ, بَيْتٌ, pl. حُجُرَاتٌ, حُجَرٌ, بُيُوتٌ

spas فَلَاحٌ, سَلَامَةٌ

spasiti se سَلِمَ ـَ سَلَامَةٌ
فَازَ ـُ فَوْزٌ, نَجَا ـُ نَجَاةٌ

spašen سَالِمٌ, فَائِزٌ, نَاجٍ

spavati نَامَ ـَ نَوْمٌ

spominjanje ذِكْرٌ
spominjati ذَكَرَ ـُ ذِكْرٌ
spreman مُسْتَعِدٌّ, pl. مُسْتَعِدُّونَ
spretnost نَشَاطٌ
sramota عَيْبٌ, pl. عُيُوبٌ
srce قَلْبٌ, pl. قُلُوبٌ
srdit غَضْبَانُ, pl. غِضَابٌ
srdžba غَضَبٌ
srčan شُجَاعٌ, pl. شُجْعَانٌ
srebro فِضَّةٌ
Sredozemno More اَلْبَحْرُ ٱلْمُتَوَسِّطُ
sreća سَعَادَةٌ
sresti se lice u lice وَاجَهَ - مُوَاجَهَةٌ
srušiti se اِنْقَضَّ - اِنْقِضَاضٌ
stabalce شُجَيْرَةٌ, pl. شُجَيْرَاتٌ
stablo شَجَرَةٌ, pl. أَشْجَارٌ
stanje حَالٌ, pl. أَحْوَالٌ
stanovnik سَاكِنٌ, pl. سُكَّانٌ
stanovnici أَهْلٌ, pl. أَهْلُونَ, أَهَالٍ
star, starac كَبِيرٌ, pl. كِبَارٌ ، كُبَرَاءُ
شَيْخٌ, pl. شُيُوخٌ
starost كِبَرٌ ، مَشِيبٌ
stariji أَكْبَرُ مِنْ، اَلْكَبِيرُ
starješina قَوَّامٌ, pl. قَوَّامُونَ
stepen دَرَجَةٌ, pl. دَرَجَاتٌ

sticati كَسَبَ ـِ كَسْبٌ
اِكْتَسَبَ - اِكْتِسَابٌ
stići (dostići) أَدْرَكَ - إِدْرَاكٌ
stići (doći) وَرَدَ ـِ وُرُودٌ
stiska مُزْدَحَمٌ، اِزْدِحَامٌ
stoji وَاقِفٌ, pl. وَاقِفُونَ
stoljeće عَصْرٌ ، قَرْنٌ
pl. عُصُورٌ ، قُرُونٌ
stotina مِائَةٌ, pl. مِئَاتٌ ، مِئُونَ
strahovit هَائِلٌ
strana طَرَفٌ, pl. أَطْرَافٌ
strašiv جَبَانٌ
stric عَمٌّ, pl. أَعْمَامٌ
strpljivost صَبْرٌ
strugati بَرَدَ ـُ بَرْدٌ
studen (hladan) بَارِدٌ
studên (hladnoća) بَرْدٌ
stup عَمُودٌ, pl. أَعْمِدَةٌ
stvar شَيْءٌ، أَمْرٌ, pl. أَشْيَاءُ، أُمُورٌ
stvoriti خَلَقَ ـُ خَلْقٌ
sudac حَاكِمٌ, pl. حَاكِمُونَ ، حُكَّامٌ
قَاضٍ, pl. قَاضُونَ ، قُضَاةٌ
sunce شَمْسٌ, pl. شُمُوسٌ
sunčana godina اَلسَّنَةُ ٱلشَّمْسِيَّةُ
sura (poglavlje iz Kur'ana) سُورَةٌ, pl. سُوَرٌ
sutra غَدًا

suza — دَمْعٌ, pl. دُمُوعٌ
svake godine — كُلَّ سَنَةٍ
svaki, sve, svi — كُلٌّ
svakom, svakoj — لِكُلٍّ
svojstvo — خَصْلَةٌ, pl. خِصَالٌ
svome prijatelju — لِأَخِيهِ
svome ocu — لِأَبِيهِ
svršiti (se) — إِنْتَهَى – إِنْتِهَاءٌ

Š

šest — سِتَّةٌ, ž. r. سِتٌّ
šesti — اَلسَّادِسُ، سَادِسٌ
šezdeset — سِتُّونَ
širiti se — تَوَسَّعَ – تَوَسُّعٌ
škola — مَدْرَسَةٌ, pl. مَدَارِسُ
školske knjige — كُتُبُ ٱلْمَدْرَسَةِ
šta — مَا
štamparija — مَطْبَعَةٌ, pl. مَطَابِعُ
štampati — طَبَعَ ـَ طَبْعٌ
štap — عَصًا, pl. عِصِيٌّ

T

ta, to — ذَلِكَ، تِلْكَ
taj — ذَلِكَ
tâman — مُظْلِمٌ
te — فَ
teret — حِمْلٌ, pl. أَحْمَالٌ
Teško njemu! — وَيْلٌ لَهُ
tezulja — مِيزَانٌ, pl. مَوَازِينُ
težak — ثَقِيلٌ, pl. ثِقَالٌ, ثُقَلَاءُ
težak (mučan) — صَعْبٌ, pl. صِعَابٌ
teži — أَصْعَبُ مِنْ، أَثْقَلُ مِنْ
ti — أَنْتَ, ž. r. أَنْتِ
tijelo — جِسْمٌ, pl. أَجْسَامٌ
tijesan — ضَيِّقٌ
tinta — حِبْرٌ, pl. حُبُورٌ
tražiti — طَلَبَ ـُ طَلَبٌ
tražiti pomoći — إِسْتَغَاثَ – إِسْتِغَاثَةٌ
trbuh — بَطْنٌ, pl. بُطُونٌ
treba — يَلْزَمُ، يَنْبَغِي
treći — اَلثَّالِثُ، ثَالِثٌ
tri — ثَلَاثَةٌ, ž. r. ثَلَاثٌ
trideset — ثَلَاثُونَ
tri stotine — ثَلَاثُمِائَةٍ
turpija — مِبْرَدٌ, pl. مَبَارِدُ
turski — اَلتُّرْكِيُّ، تُرْكِيٌّ
tvrdoglavost — عِنَادٌ

U

u — فِي، بِ
ubica — قَاتِلٌ pl. قَتَلَةٌ
ubijen — قُتِلَ، مَقْتُولٌ
učen — عَالِمٌ, pl. عَالِمُونَ، عُلَمَاءُ
učenica — طَالِبَةٌ, pl. طَالِبَاتٌ
učeniji — أَعْلَمُ مِنْ

učenik طَالِبٌ، pl. طَالِبُونَ، طَلَبَةٌ

učenjak عَالِمٌ، عَلَّامَةٌ، pl. عُلَمَاءُ

učimo نَدْرُسُ

učiniti فَعَلَ ـَ فِعْلٌ

učiniti svijetlim بَيَّضَ - تَبْيِيضٌ

učitelj مُعَلِّمٌ، pl. مُعَلِّمُونَ

učiti دَرَسَ ـُ دَرْسٌ

udaljiti زَحْزَحَ - زَحْزَحَةٌ

udaranje ضَرْبٌ

udariti ضَرَبَ ـِ ضَرْبٌ

udijeliti قَسَمَ (إِلَى) ـِ قِسْمَةٌ

udružiti se تَشَارَكَ - تَشَارُكٌ

ugodnik Božji وَلِيُّ ٱللّٰهِ، pl. أَوْلِيَاءُ ٱللّٰهِ

uhvatiti قَبَضَ (عَلَى) ـِ قَبْضٌ

ukazati se حَصْحَصَ - حَصْحَصَةٌ

ukusan لَذِيذٌ، pl. لِذَاذٌ

Umejjevići بَنُو أُمَيَّةَ

umrijeti مَاتَ ـُ مَوْتٌ

unići دَخَلَ ـُ دُخُولٌ

uprašiti se إِغْبَرَّ - إِغْبِرَارٌ

upravitelj مُدِيرٌ، pl. مُدِيرُونَ

urotiti se تَآمَرَ (عَلَى) - تَآمُرٌ

usmen شَفَوِيٌّ

uspostaviti وَضَعَ ـَ وَضْعٌ

usta فَمٌ، pl. أَفْوَاهٌ

ustrajati أَصَرَّ (فِي) - إِصْرَارٌ

uvećati se عَظُمَ ـُ عِظَمٌ

uvijek أَبَدًا، دَائِمًا

uzeti أَخَذَ ـُ أَخْذٌ

uzeti za ministra إِسْتَوْزَرَ - إِسْتِيزَارٌ

uzgajati أَدَّبَ - تَأْدِيبٌ

V

vatra نَارٌ، pl. نِيرَانٌ

važan مُهِمٌّ

već قَدْ

većinom غَالِبًا، فِي ٱلْأَكْثَرِ

velik كَبِيرٌ، pl. كِبَارٌ

velika كَبِيرَةٌ، pl. كَبِيرَاتٌ

Velika je razlika! شَتَّانَ

velika vrućina شِدَّةُ ٱلْحَرَارَةِ

veliki grijeh كَبِيرَةٌ، pl. كَبَائِرُ

veoma جِدًّا

veza ljubavi حَبْلُ ٱلْمَوَدَّةِ

vidjeti رَأَى ـَ رُؤْيَةٌ، شَاهَدَ - مُشَاهَدَةٌ

Vidio sam رَأَيْتُ، شَاهَدْتُ

viđenje مُشَاهَدَةٌ

vijest خَبَرٌ، pl. أَخْبَارٌ

vino خَمْرٌ، pl. خُمُورٌ

visok رَفِيعٌ

više أَكْثَرُ

više puta مَرَّاتٍ، كَرَّاتٍ، دَفَعَاتٍ

vječit بَاقٍ ، pl. بَاقُونَ

vjera إِيمَانٌ، دِينٌ ، pl. أَدْيَانٌ

vjernost أَمَانَةٌ

vjerske znanosti عُلُومُ ٱلدِّينِ

vješt مَاهِرٌ ، pl. مَاهِرُونَ ، مَهَرَةٌ

vladar مَلِكٌ ، pl. مُلُوكٌ

vlasnik صَاحِبٌ ، pl. أَصْحَابٌ

مَالِكٌ ، pl. مَالِكُونَ

vlast دَوْلَةٌ ، pl. دُوَلٌ

voda مَاءٌ , pl. مِيَاهٌ

vojska جَيْشٌ ، جُنْدٌ ، pl. جُيُوشٌ ، جُنُودٌ

voljeti أَحَبَّ - إِحْبَابٌ

وَدَّ ـَ وُدٌّ ، مَوَدَّةٌ

vrabac عُصْفُورٌ pl. عَصَافِيرُ

vrapčić عُصَيْفِيرٌ pl. عُصَيْفِيرَاتٌ

vrata بَابٌ ، pl. أَبْوَابٌ

vratar بَوَّابٌ ، pl. بَوَّابُونَ

vratiti se رَجَعَ ـِ رُجُوعٌ

vrijedan فَاضِلٌ ، pl. فُضَلَاءُ

vrijednost قَدْرٌ ، pl. أَقْدَارٌ

vrijeme وَقْتٌ pl. أَوْقَاتٌ

vrlina فَضِيلَةٌ ، pl. فَضَائِلُ

vrsta نَوْعٌ pl. أَنْوَاعٌ

vrt بُسْتَانٌ pl. بَسَاتِينُ

vrućina حَرَارَةٌ

Z

za لِ ، بِ ، وَرَاءَ ، خَلْفَ

zaboraviti نَسِيَ ـَ نِسْيَانٌ

zabrinut حَزِنٌ

zaduživati se međusobno تَدَايَنَ - تَدَايُنٌ

zajedno مَعًا

zaista إِنَّ

zaključiti إِسْتَدَلَّ - إِسْتِدْلَالٌ

zapad غَرْبٌ ، مَغْرِبٌ , pl. مَغَارِبُ

zaplesti se إِنْعَقَدَ - إِنْعِقَادٌ

započeti إِبْتَدَأَ - إِبْتِدَاءٌ

zaraditi كَسَبَ ـِ كَسْبٌ

zaslužiti إِسْتَوْجَبَ - إِسْتِيجَابٌ

zasnovati أَسَّسَ - تَأْسِيسٌ

zašto لِمَ ، لِمَاذَا

zatim ثُمَّ

zatvor سِجْنٌ , pl. سُجُونٌ

zavarati se إِنْخَدَعَ - إِنْخِدَاعٌ

zavidnik حَاسِدٌ , pl. حُسَّادٌ

حَسُودٌ , pl. حُسُدٌ

zazelenjeti إِخْضَرَّ - إِخْضِرَارٌ

zdrav صَحِيحٌ , pl. أَصِحَّاءُ

zelen أَخْضَرُ , pl. خُضْرٌ

zemlja أَرْضٌ , pl. أَرَضُونَ ، أَرَاضٍ

zgrada	أَبْنِيَةٌ .pl ,بِنَاءٌ
zid	جُدُرٌ .pl ,جِدَارٌ
zid	حِيطَانٌ .pl ,حَائِطٌ
zima	أَشْتِيَةٌ .pl ,شِتَاءٌ
zimi	فِى ٱلشِّتَاءِ
zlatnik	دَنَانِيرُ .pl ,دِينَارٌ
zlato	ذَهَبٌ
zlikovac	أَشْرَارٌ .pl ,شَرِيرٌ
zlo	شُرُورٌ .pl ,شَرٌّ
znanje	عُلُومٌ .pl ,عِلْمٌ
znati	عَلِمَ - عِلْمٌ
zub	أَسْنَانٌ .pl ,سِنٌّ

Ž

žedan	عِطَاشٌ .pl ,عَطْشَانُ
Želiš li?	هَلْ لَكَ
željeti (htjeti)	تَمَنَّى - تَمَنٍّ
	أَرَادَ - إِرَادَةٌ
žena	نِسَاءٌ .pl ,إِمْرَأَةٌ
žestok	شَدِيدٌ
žestok vjetar	شِدَّةُ ٱلرِّيحِ
živ	أَحْيَاءٌ .pl ,حَيٌّ
živjeti	عَاشَ - عَيْشٌ
živo biće, životinja	حَيَوَانَاتٌ .pl ,حَيَوَانٌ

Štamparske pogreške

Stranica:	*Red:*	*Pogrešno:*	*Ispravno:*
3	12	alfabetski	abecedni
12	zadnji	(dunja)	(dun'ja)
25	18	دِمَشقُ	دِمَشْقُ
25	**Zadnji odlomak u bilješci 4) treba brisati.**		
26	7	دَارُ	دَارٌ
26	22	ručanice	ručanica
29	4	Rječi	Riječi
29	24	اَلْجَمْعُ ٱلْمُؤَنَّثُ ٱلسَّالِمَ	جَمْعُ ٱلْمُؤَنَّثِ ٱلسَّالِمُ
30	1	هِندَاتٌ	هِنْدَاتٌ
30	7	شِاَةٌ	شَاةٌ
30	13	— اءُ	ـَ اءُ
30	17	singular	singular muškog roda
35	13	— ونَ	ـُ ونَ
37	10	— انِ	ـَ انِ
45	14	أفعَلُ	أَفْعَلُ
49	14	إيَاهُنَّ	إِيَّاهُنَّ
52	16	— ى	ـَ ى
55	17	أيَةٌ	أَيَةٌ
59	21	خَمسَةَ	خَمْسَةَ
63	7	ثوَانٍ	ثَوَانٍ
64	4 i 5	أَلْمُضَافُ إِلَّيهِ	اَلْمُضَافُ إِلَيْهِ

Stranica:	*Red:*	*Pogrešno:*	*Ispravno:*
71	18	Napisa	napisa
85	17	نَكُنَّ	تَكُنَّ
85	zadnji	نَكَ	نَكُ
92	**4**	**Dual**	**Plural**
92	**5**	**Plur.**	**Sing. ž. r.**
92	**18**	**u II stupcu ispuštena je riječ:** يَكْتُبْنَ	
93	**3**	**u II stupcu ispuštena je riječ:** تَكْتُبْنَ	
95	1	oblika pridjeva	oblika glagolskih pridjeva
101	6	مُعَلَّم	مُعَلَّمٌ
103	10	Brisati riječi: „i t. d.“	
114	4	اِخْضَرِ	اِخْضَرَّ
116	1	اِفْعَالّ	اِفْعَالَّ
116	15	اِفْعِيعَالٌ	اِفْعِيعَالٌ
120	15	يَفْعَنْلَى	يَفْعَنْلِي
122	**6**	**3**	**2**
124	12	لَا أَمُدُّ	لَا أَمُدَّ
124	13	لَا نَمُدُّ	لَا نَمُدَّ
126	6	لَا يَفِرْ	لَا يَفِرَّ
141	10	طَول	طَوُلَ
142	17	إِسِيرْ - إِسْيِرْ	إِسِيرْ - إِسْيِرْ
144	4	قُولَ	قُولَ
144	**17**	مَبْيَعٌ	مَبْيُوعٌ
153	3	رَمْيٌ	رَمْيٌ
154	14	يٌّ	يٌ
156	**1**	(إِسْمُ ٱلْمَفْعُولِ)	ٱلْمَجْهُولُ

Stranica:	*Red:*	*Pogrešno:*	*Ispravno:*
156	16	تُغزَى	تُغْزَىْ
159	15	رمِيَانِ	رَامِيَانِ
160	18	ن (na dva mjesta)	نّ
169	**19**	**Glagolska imenica**	**Glagolska imena**
171	12	osijediti	osijedjeti
176	5	nad tvojom glavom	nad tvojom glavom i s tvoje glave
189	19	رِيأْسَةٌ	رِئَاسَةٌ
211	2	أَلْمُضَاعَفُ	اَلْمُضَاعَفُ
216	19	إِتَّقُو اَللّهَ	إِتَّقُوا اَللّهَ
217	9	لَغَيْرِهِ	لِغَيْرِهِ
217	18	بِئْسَ اَلْعبُدُ	بِئْسَ اَلْعَبْدُ
219	5	حِمَارٌ	حِمَارٌ
228 I stupac	2	بيِضٌ , ž. r. bijel بَيْضَاءُ	بِيضٌ bijel, ž. r. بَيْضَاءُ
239 I stupac	19	أَمَرَ – أَمْرٌ	أَمَرَ ـُ أَمْرٌ
240 I stupac	12	سَأَلَ – سُؤَالٌ	سَأَلَ ـَ سُؤَالٌ
240 I stupac	19	قَسَمَ – قِسْمَةٌ	قَسَمَ ـِ قِسْمَةٌ
240 II stupac	8	زَرَعَ – زَرْعٌ	زَرَعَ ـَ زَرْعٌ
240 II stupac	9	نَفَعَ – نَفْعٌ	نَفَعَ ـَ نَفْعٌ
240 II stupac	21	تَبِعَ – تَبَعٌ	تَبِعَ ـَ تَبَعٌ
240 II stupac	23	جَلَسَ – جُلُوسٌ	جَلَسَ ـِ جُلُوسٌ
249 II stupac	4 odozdo	سُحُبٌ – سَحَابَةٌ	سُحُبٌ pl. سَحَابَةٌ ،
254 I stupac	4 odozdo	تَأدُبٌ	تَأَدُّبٌ

Osim ovih ima još sitnih štamparskih pogrešaka, koje se mogu lako uočiti i ispraviti.

Sadržaj

UVOD

